

SÉANCES DU JEUDI 19 FÉVRIER 1998

VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 19 FEBRUARI 1998

MATIN

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 4421.

PROPOSITION DE LOI (Discussion) :

Proposition de loi modifiant l'article 60 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe.

Discussion générale. — *Orateurs* : **MM. D'Hooghe**, rapporteur, **Ph. Charlier**, p. 4421.

Discussion des articles, p. 4422.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi portant dispositions dérogatoires au Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne l'exécution de l'Accord de siège entre le Royaume de Belgique et le Groupe des États d'Afrique, des Caraïbes et du Pacifique, signé à Bruxelles le 26 avril 1993 (Évocation).

Discussion générale. — *Orateurs* : **MM. Weyts**, rapporteur, **Hatry**, p. 4423.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord-cadre de coopération destiné à préparer, comme objectif final, une association à caractère politique et économique entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la République du Chili, d'autre part, et à l'Annexe, faits à Florence le 21 juin 1996.

Discussion générale, p. 4424.

Discussion des articles, p. 4424.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord-cadre interrégional de coopération entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part et le Marché Commun du Sud et ses États parties, d'autre part, fait à Madrid le 15 décembre 1995.

Discussion générale. — *Orateur* : **M. Hatry**, rapporteur, p. 4425.

Discussion des articles, p. 4426.

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 4421.

WETSVORSTEL (Bespreking) :

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 60 van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : **de heren D'Hooghe**, rapporteur, **Ph. Charlier**, blz. 4421.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4422.

WETSONTWERPEN (Bespreking) :

Wetsontwerp houdende afwijkende bepalingen van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 wat betreft de uitvoering van het Zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en de Groep van Staten in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Zuidzee, ondertekend te Brussel op 26 april 1993 (Evocatie).

Algemene bespreking. — *Sprekers* : **de heren Weyts**, rapporteur, **Hatry**, blz. 4423.

Wetsontwerp houdende instemming met de Kaderovereenkomst voor samenwerking ter voorbereiding van een associatie van politieke en economische aard tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en de Republiek Chili, anderzijds, als einddoel, en met de Bijlage, gedaan te Florence op 21 juni 1996.

Algemene bespreking, blz. 4424.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4424.

Wetsontwerp houdende instemming met de Interregionale Kaderovereenkomst voor samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en de Mercado Común del Sur en zijn deelnemende Staten, anderzijds, gedaan te Madrid op 15 december 1995.

Algemene bespreking. — *Spreker* : **de heer Hatry**, rapporteur, blz. 4425.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4426.

Projet de loi portant assentiment au Traité sur la Charte de l'Énergie, aux Annexes, aux Décisions et au Protocole sur l'efficacité énergétique et les aspects environnementaux connexés, signés à Lisbonne le 17 décembre 1994.

Discussion générale. — *Orateur*: **M. Hatry**, rapporteur, p. 4427.

Discussion des articles, p. 4428.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord-cadre de commerce et de coopération entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la République de Corée, d'autre part, et à l'Annexe, signés à Luxembourg le 28 octobre 1996.

Discussion générale. — *Orateurs*: **M. Hostekint**, rapporteur, **M. Maystadt**, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 4428.

Discussion des articles, p. 4429.

Projet de loi portant assentiment au Traité entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant la construction d'une liaison ferroviaire pour trains à grande vitesse entre Rotterdam et Anvers, signé à Bruxelles, le 21 décembre 1996.

Discussion générale. — *Orateurs*: **MM. Bourgeois**, rapporteur, **Boutmans**, p. 4429.

Discussion des articles, p. 4430.

Projet de loi portant assentiment au Quatrième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, signé à Genève le 15 avril 1997.

Discussion générale, p. 4431.

Discussion des articles, p. 4431.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre le Royaume de Belgique et la Conférence de la Charte de l'Énergie, signé à Bruxelles le 26 octobre 1995.

Discussion générale. — *Orateur*: **M. Hatry**, rapporteur, p. 4431.

Discussion des articles, p. 4431.

Projet de loi portant assentiment au Deuxième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, fait à Genève le 6 octobre 1995.

Discussion générale, p. 4432.

Discussion des articles, p. 4432.

Projet de loi portant assentiment au Troisième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, fait à Genève le 6 octobre 1995.

Discussion générale, p. 4432.

Discussion des articles, p. 4432.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Jonckheer au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications et au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'état des négociations de l'Accord multilatéral sur l'investissement».

Orateurs: **MM. Jonckheer, Mahoux, Mme Willame-Boonen, M. Maystadt**, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 4433.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake het Energiehandvest, met de Bijlagen, met de Besluiten en met het Protocol betreffende energie-efficiëntie en daarmee samenhangende milieuaspecten, ondertekend te Lissabon op 17 december 1994.

Algemene bespreking. — *Spreker*: **de heer Hatry**, rapporteur, blz. 4427.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4428.

Wetsontwerp houdende instemming met de Kaderovereenkomst inzake handel en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten enerzijds, en de Republiek Korea, anderzijds, en met de Bijlagen, ondertekend te Luxemburg op 28 oktober 1996.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: **de heer Hostekint**, rapporteur, **de heer Maystadt**, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 4428.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4429.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de aanleg van een spoorverbinding voor hogesnelheidstreinen tussen Rotterdam en Antwerpen, ondertekend te Brussel op 21 december 1996.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: **de heren Bourgeois**, rapporteur, **Boutmans**, blz. 4429.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4430.

Wetsontwerp houdende instemming met het Vierde Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 15 april 1997.

Algemene bespreking, blz. 4431.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4431.

Wetsontwerp houdende instemming met het Akkoord tussen het Koninkrijk België en de Conferentie van het Energiehandvest, ondertekend te Brussel op 26 oktober 1995.

Algemene bespreking. — *Spreker*: **de heer Hatry**, rapporteur, blz. 4431.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4431.

Wetsontwerp houdende instemming met het Tweede Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 6 oktober 1995.

Algemene bespreking, blz. 4432.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4432.

Wetsontwerp houdende instemming met het Derde Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 6 oktober 1995.

Algemene bespreking, blz. 4432.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4432.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Jonckheer aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie en aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de stand van zaken met betrekking tot de multilaterale overeenkomst inzake investeringen.»

Sprekers: **de heren Jonckheer, Mahoux, mevrouw Willame-Boonen, de heer Maystadt**, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 4433.

Demande d'explications de M. Olivier au ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la politique d'égalité des chances entre hommes et femmes sur «les pièges à chômage: mesures».

Orateurs: **MM. Olivier, D'Hooghe, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 4439.

APRÈS-MIDI

SOMMAIRE:

EXCUSÉS:

Page 4441.

MESSAGES:

Page 4441.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Page 4442.

Cour d'arbitrage.

NON-ÉVOCATIONS:

Page 4443.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 4443.

M. Anciaux. — Proposition de loi instaurant un référendum sur le Traité d'Amsterdam modifiant le Traité sur l'Union européenne, les traités instituant les Communautés européennes et certains actes connexes.

M. Delcroix et consorts. — Proposition de loi relevant le plafond des rémunérations en ce qui concerne le travail autorisé des retraités.

M. Ph. Charlier. — Proposition de loi modifiant l'article 52bis de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 4444.

M. Verreycken au ministre des Transports sur «le Rhin ferroviaire».

M. Van Hauthem au Premier ministre sur «le projet de gouvernement de régler le droit de vote des ressortissants de l'Union européenne aux élections communales sans réviser la Constitution».

M. Goris au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la création d'un service de police spéciale au sein de la gendarmerie».

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 4444 et 4499.

Vraag om uitleg van de heer Olivier aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen over «'werkloosheidsvallen': maatregelen».

Sprekers: **de heren Olivier, D'Hooghe, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 4439.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 4441.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 4441.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 4442.

Arbitragehof.

NON-EVOCATIES:

Bladzijde 4443.

WETSVOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 4443.

De heer Anciaux. — Wetsvoorstel tot instelling van een referendum over het Verdrag van Amsterdam houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijhorende akten.

De heer Delcroix c.s. — Wetsvoorstel tot verhoging van de loongrenzen van de toegelaten arbeid voor gepensioneerden.

De heer Ph. Charlier. — Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 52bis van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 4444.

De heer Verreycken aan de minister van Vervoer over «de IJzeren Rijn».

De heer Van Hauthem aan de eerste minister over «het voornemen van de regering het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen te regelen zonder grondwetsherziening».

De heer Goris aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de creatie van een nieuwe 'bijzondere politiedienst' binnen de rijkswacht».

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 4444 en 4499.

M. Poty et consorts. — Proposition de loi réglementant le découvert bancaire quant au montant et aux taux d'intérêts réclamés.

M. Vandenbroeke et consorts :

- a) Proposition de résolution relative à l'obligation de l'administration fiscale de fournir les informations fiscales requises dans le cadre de la procédure d'octroi d'une allocation d'études en faveur des étudiants de l'enseignement secondaire;
- b) Proposition de résolution relative au versement des intérêts moratoires et des amendes aux régions.

QUESTIONS ORALES (Discussion) :

Question orale de M. Weyts au ministre de l'Emploi et du Travail sur «l'application de la loi sur le travail portuaire».

Orateurs : **M. Weyts, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 4444.

Question orale de M. Hatry au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la primauté des traités internationaux sur le droit interne».

Orateurs : **M. Hatry, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 4445.

Question orale de M. Vandenbroeke au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «la formation des kinesiithérapeutes dans les écoles supérieures et les universités».

Orateurs : **M. Vandenbroeke, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 4446.

Question orale de M. Devolder au ministre des Affaires sociales sur «l'introduction de la carte d'identité sociale».

Orateurs : **M. Devolder, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 4447.

Question orale de M. Buelens au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «le rôle d'un commissaire d'arrondissement».

Orateurs : **M. Buelens, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 4448.

Question orale de M. D'Hooghe au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications et au ministre des Affaires étrangères sur «l'interception par les États-Unis des communications européennes s'effectuant par courrier électronique, téléphone et télécopie».

Orateurs : **M. D'Hooghe, M. Di Rupo**, vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications, p. 4448.

Question orale de M. Vautmans au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les directives aux communes concernant le remplacement des devises nationales par l'euro».

Orateurs : **M. Vautmans, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 4449.

Question orale de M. Boutmans au secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur «les mesures tendant à lutter contre la pauvreté des femmes telles que les avances sur la pension alimentaire».

Orateurs : **M. Boutmans, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 4450.

De heer Poty c.s. — Wetsvoorstel betreffende het toegelaten debetbedrag en de toegelaten debetrente op bankrekeningen.

De heer Vandenbroeke c.s. :

- a) Voorstel van resolutie omtrent de meldingsplicht van de fiscale administratie bij de procedure studietoelage voor leerlingen secundair onderwijs;
- b) Voorstel van resolutie omtrent het doorstorten van verwijlinteressen en boetes naar de gewesten.

MONDELINGE VRAGEN (Bespreking) :

Mondelinge vraag van de heer Weyts aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de toepassing van de wet op de havenarbeid».

Sprekers : **de heer Weyts, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 4444.

Mondelinge vraag van de heer Hatry aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de voorrang van internationale verdragen op het interne recht».

Sprekers : **de heer Hatry, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 4445.

Mondelinge vraag van de heer Vandenbroeke aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de opleiding van kinesisten aan de hogescholen en de universiteiten».

Sprekers : **de heer Vandenbroeke, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 4446.

Mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Sociale Zaken over «het invoeren van de sociale identiteitskaart».

Sprekers : **de heer Devolder, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 4447.

Mondelinge vraag van de heer Buelens aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «het optreden van een arrondissementscommissaris».

Sprekers : **de heer Buelens, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 4448.

Mondelinge vraag van de heer D'Hooghe aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie en aan de minister van Buitenlandse Zaken over «het onderscheppen door de Verenigde Staten van e-mail, telefoon- en faxverkeer binnen Europa».

Sprekers : **de heer D'Hooghe, de heer Di Rupo**, vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, blz. 4448.

Mondelinge vraag van de heer Vautmans aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de richtlijnen aan de gemeenten bij het vervangen van de nationale valuta's door de euro».

Sprekers : **de heer Vautmans, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 4449.

Mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «op vrouwen gerichte maatregelen van armoedebestrijding zoals voorschotten op alimentatie».

Sprekers : **de heer Boutmans, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 4450.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi d'intégration du Service d'enquêtes du Comité supérieur de contrôle à la police judiciaire près les parquets (Évocation).

Discussion générale. — *Orateurs*: **MM. Coveliers**, rapporteur, **Desmedt**, **Vandenberghé**, **Chantraine**, **Raes**, **Boutmans**, **Loones**, **M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 4450.

Examen d'articles. — *Orateurs*: **MM. Boutmans**, **Desmedt**, p. 4456.

Projet de loi instituant les commissions de libération conditionnelle.

Projet de loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964 (Évocation).

Discussion générale. — *Orateurs*: **MM. Erdman**, rapporteur, **Coveliers**, **Desmedt**, **Vandenberghé**, **Lallemand**, **Mme Milquet**, **MM. Raes**, **Loones**, **Boutmans**, **M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 4465.

Discussion des articles. — *Orateurs*: **MM. Desmedt**, **Erdman**, pp. 4473 et 4479.

Projet de loi modifiant les articles 519 et 522 du Code judiciaire et abrogeant l'article 520 du même code.

Discussion générale. — *Orateur*: **M. Desmedt**, rapporteur, p. 4483.

Discussion des articles, p. 4484.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Votes):

Projet de loi portant des dispositions sociales (Évocation).

Votes réservés, p. 4484.

Vote sur l'ensemble, p. 4491.

Projet de loi portant certaines dispositions sociales, p. 4491.

Projet de loi d'intégration du Service d'enquêtes du Comité supérieur de contrôle à la police judiciaire près les parquets (Évocation);

Votes réservés, p. 4488.

Vote sur l'ensemble, p. 4497.

Projet de loi instituant les commissions de libération conditionnelle.

Votes réservés, p. 4489.

Vote sur l'ensemble, p. 4497.

Projet de loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964 (Évocation).

Votes réservés, p. 4490.

Vote sur l'ensemble, p. 4498.

Projet de loi portant assentiment à l'accord de coopération entre l'État fédéral et les régions sur la coordination administrative et scientifique en matière de biosécurité, p. 4492.

Projet de loi modifiant les articles 54, 57/11, 57/12, 57/14bis et 71 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, p. 4492.

WETSONTWERPEN (Bespreking):

Wetsontwerp tot integratie van de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht in de gerechtelijke politie bij de parketten (Evocatie).

Algemene bespreking. — *Sprekers*: **de heren Coveliers**, rapporteur, **Desmedt**, **Vandenberghé**, **Chantraine**, **Raes**, **Boutmans**, **Loones**, **de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 4450.

Artikelsgewijze bespreking. — *Sprekers*: **de heren Boutmans**, **Desmedt**, blz. 4456.

Ontwerp tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Wetsontwerp betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964 (Evocatie).

Algemene bespreking. — *Sprekers*: **de heren Erdman**, rapporteur, **Coveliers**, **Desmedt**, **Vandenberghé**, **Lallemand**, **mevrouw Milquet**, **de heren Raes**, **Loones**, **Boutmans**, **de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 4465.

Artikelsgewijze bespreking. — *Sprekers*: **de heren Desmedt**, **Erdman**, blz. 4473 en 4479.

Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 519 en 522 van het Gerechtelijk Wetboek en tot opheffing van artikel 520 van hetzelfde wetboek.

Algemene bespreking. — *Spreker*: **de heer Desmedt**, rapporteur, blz. 4483.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 4484.

WETSONTWERPEN EN WETSVOORSTEL (Stemmingen):

Wetsontwerp houdende sociale bepalingen (Evocatie).

Aangehouden stemmen, blz. 4484.

Stemming over het geheel, blz. 4491.

Wetsontwerp houdende sommige sociale bepalingen, blz. 4491.

Wetsontwerp tot integratie van de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht in de gerechtelijke politie bij de parketten (Evocatie).

Aangehouden stemmen, blz. 4488.

Stemming over het geheel, blz. 4497.

Wetsontwerp tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Aangehouden stemmen, blz. 4489.

Stemming over het geheel, blz. 4497.

Wetsontwerp betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964 (Evocatie).

Aangehouden stemmen, blz. 4490.

Stemming over het geheel, blz. 4498.

Wetsontwerp houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en de gewesten betreffende de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake bioveiligheid, blz. 4492.

Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 54, 57/11, 57/12, 57/14bis en 71 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, blz. 4492.

Proposition de loi modifiant les articles 55, 60, 61¹ et 61² du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, p. 4492.

Projet de loi portant dispositions dérogatoires au Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne l'exécution de l'Accord de siège entre le Royaume de Belgique et le Groupe des États d'Afrique, des Caraïbes et du Pacifique, signé à Bruxelles le 26 avril 1993 (Évocation), p. 4493.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord-cadre de coopération destiné à préparer, comme objectif final, une association à caractère politique et économique entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la République du Chili, d'autre part, et à l'Annexe, faits à Florence le 21 juin 1996, p. 4493.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord-cadre interrégional de coopération entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et le Marché Commun du Sud et ses États parties, d'autre part, fait à Madrid le 15 décembre 1995, p. 4494.

Projet de loi portant assentiment au Traité sur la Charte de l'Énergie, aux Annexes, aux Décisions et au Protocole sur l'efficacité énergétique et les aspects environnementaux connexés, signés à Lisbonne le 17 décembre 1994, p. 4494.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord-cadre de commerce et de coopération entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la République de Corée, d'autre part, et à l'Annexe, signés à Luxembourg le 28 octobre 1996, p. 4495.

Projet de loi portant assentiment au Traité entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant la construction d'une liaison ferroviaire pour trains à grande vitesse entre Rotterdam et Anvers, signé à Bruxelles, le 21 décembre 1996, p. 4495.

Explication de vote: *Orateur*: **M. Verreycken**, p. 4495.

Projet de loi portant assentiment au Quatrième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, signé à Genève le 15 avril 1997, p. 4496.

Projet de loi portant assentiment au Deuxième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, fait à Genève le 6 octobre 1995, p. 4496.

Projet de loi portant assentiment au Troisième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, fait à Genève le 6 octobre 1995, p. 4496.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord entre le Royaume de Belgique et la Conférence de la Charte de l'Énergie, signé à Bruxelles le 26 octobre 1995, p. 4496.

Projet de loi modifiant les articles 519 et 522 du Code judiciaire et abrogeant l'article 520 du même code, p. 4498.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Ajournerement):

Page 4498.

Demande d'explications de M. Mahoux au ministre de la Justice sur «les projets de réorganisation des auditorats du travail et des tribunaux du travail».

Demande d'explications de M. De Decker au ministre de la Justice sur «le système des juristes contractuels' à disposition des tribunaux de première instance».

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 4499.

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 55, 60, 61¹ en 61² van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, blz. 4492.

Wetsontwerp houdende afwijkende bepalingen van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 wat betreft de uitvoering van het Zetelakkoord tussen het Koninkrijk België en de Groep van Staten in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Zuidzee, ondertekend te Brussel op 26 april 1993 (Evocatie), blz. 4493.

Wetsontwerp houdende instemming met de Kaderovereenkomst voor samenwerking ter voorbereiding van een associatie van politieke en economische aard tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en de Republiek Chili, anderzijds, als einddoel, en met de Bijlage, gedaan te Florence op 21 juni 1996, blz. 4493.

Wetsontwerp houdende instemming met de Interregionale Kaderovereenkomst voor samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en de Mercado Común del Sur en zijn deelnemende Staten, anderzijds, gedaan te Madrid op 15 december 1995, blz. 4494.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake het Energiehandvest, met de Bijlagen, met de Besluiten en met het Protocol betreffende energie-efficiëntie en daarmee samenhangende milieuaspecten, ondertekend te Lissabon op 17 december 1994, blz. 4494.

Wetsontwerp houdende instemming met de Kaderovereenkomst inzake handel en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en de Republiek Korea, anderzijds, en met de Bijlagen, ondertekend te Luxemburg op 28 oktober 1996, blz. 4495.

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de aanleg van een spoorverbinding voor hogesnelheidstreinen tussen Rotterdam en Antwerpen, ondertekend te Brussel op 21 december 1996, blz. 4495.

Stemverklaring: *Spreker*: **de heer Verreycken**, blz. 4495.

Wetsontwerp houdende instemming met het Vierde Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, ondertekend te Genève op 15 april 1997, blz. 4496.

Wetsontwerp houdende instemming met het Tweede Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 6 oktober 1995, blz. 4496.

Wetsontwerp houdende instemming met het Derde Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 6 oktober 1995, blz. 4496.

Wetsontwerp houdende instemming met het Akkoord tussen het Koninkrijk België en de Conferentie van het Energiehandvest, ondertekend te Brussel op 26 oktober 1995, blz. 4496.

Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 519 en 522 van het Gerechtelijk Wetboek en tot opheffing van artikel 520 van hetzelfde wetboek, blz. 4498.

VRAGEN OM UITLEG (Verdaging):

Bladzijde 4498.

Vraag om uitleg van de heer Mahoux aan de minister van Justitie over «de plannen om de arbeidsauditoraten en de arbeidsrechtbanken te reorganiseren».

Vraag om uitleg van de heer De Decker aan de minister van Justitie over «'de contractuele juristen' bij de rechtbanken van eerste aanleg».

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 4499.

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. MAHOX, PREMIER VICE-PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MAHOX, EERSTE ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 10.
De vergadering wordt geopend om 10.10 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Dua et M. Verhofstadt, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Dua en de heer Verhofstadt, om gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

WETSVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 60 VAN HET WETBOEK VAN REGISTRATIE-, HYPOTHEEK- EN GRIFFIERECHTEN

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT L'ARTICLE 60 DU CODE DES DROITS D'ENREGISTREMENT, D'HYPOTHEQUE ET DE GREFFE

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsvoorstel.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 290/4 van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 290/4 de la commission des Finances et des Affaires économiques du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer D'Hooghe (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, de commissie heeft het voorstel van de heer Philippe Charlier gedurende een half jaar in beraad gehouden om uiteindelijk te oordelen dat een wijziging van de artikelen 55, 60, 61¹ en 61² van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten noodzakelijk is.

Dat wetboek organiseert in artikel 44 de heffing van een recht van 12,5% op de overdracht van eigendom of vruchtgebruik van onroerende goederen onder bezwarende titel. Een hele reeks zogenaamde behartenswaardige gevallen geven aanleiding tot een verlaagd tarief van 6%. Dit geldt onder meer voor de verkoop van kleine landeigendommen en bescheiden woningen. Daaraan worden echter een aantal voorwaarden verbonden. Het moet gaan om de enige gezinswoning, waarvan het kadastraal inkomen lager is dan 30 000 frank, een bedrag dat in een koninklijk besluit is vastgelegd. Tot 1989 gold er bovendien een inschrijvingsplicht in de betrokken gemeente. De indiener wil die inschrijvingsplicht weer invoeren. Hij hoopt dat die maatregel tot een daling van de aankooprijzen van woningen in bepaalde grensgebieden zal leiden. De administratie van Financiën betwijfelt of dit inderdaad het geval zal zijn.

Volgens de regering is er geen reden tot ongerustheid over de verenigbaarheid van het voorstel met het Europese principe van vrij verkeer van personen. Zowel Belgen als niet-Belgen kunnen immers gebruik maken van de maatregelen van het voorstel. Het voorstel kan als onrechtvaardig aangevoeld worden door personen die er nooit gebruik van zullen maken, omdat ze zich niet kunnen inschrijven in de bedoelde gemeenten. Maar ook deze beperking geldt voor iedereen in gelijke mate. De budgettaire impact van de maatregel is niet op voorhand in te schatten. De houding van buitenlandse kopers, bijvoorbeeld, zal steeds onbekend zijn.

De regering achtte het nodig amendementen in te dienen om de omkadering van het wetsvoorstel uit te breiden. Ze stelde voor een aantal andere artikelen van hetzelfde wetboek aan de nieuwe voorwaarden aan te passen, teneinde die uitvoerbaar, controleer-

baar en sanctionneerbaar te maken. Ze vond het bovendien aangezien niet de inschrijving in de registers van de burgerlijke stand als criterium te gebruiken, maar wel de inschrijving in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister. In deze registers zijn immers de personen ingeschreven die hun hoofverblijfplaats hebben in een bepaalde gemeente. Dit vergemakkelijkt de controle.

Alle regeringsamendementen en het aldus gewijzigde voorstel werden door de acht aanwezige commissieleden eenparig aangenomen. De voltallige commissie schaarde zich ook achter het verslag. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à M. Philippe Charlier.

M. Ph. Charlier (PSC). — Monsieur le président, je voudrais tout d'abord remercier le rapporteur, M. D'Hooghe, qui, bien que fort sollicité, a trouvé le temps de nous présenter un rapport brillant.

L'acquisition d'une habitation représente pour un ménage un investissement très important. Outre le prix d'acquisition en tant que tel, et l'emprunt que cela peut nécessiter, le futur propriétaire doit encore payer les droits d'enregistrement et les frais de notaire qui font parfois augmenter l'addition à un point tel que le ménage décide d'abandonner son projet et continue à louer un appartement ou une maison. Mais le Belge a toujours estimé que le fait d'être propriétaire de son habitation était un signe de stabilité et de sécurité matérielle.

Afin de rendre l'acquisition d'une maison plus accessible aux ménages à revenus modestes, le législateur a baissé les droits d'enregistrement à 6% en cas d'achat d'une habitation modeste. Cette réduction n'était accordée que moyennant le respect d'une série de conditions parmi lesquelles le fait de ne pas être propriétaire d'un immeuble en Belgique et d'acquiescer une habitation dont le revenu cadastral est inférieur ou égal à 30 000 francs. Il fallait également habiter le bien pendant une durée de trois ans, occupation qui devait avoir commencé dans les cinq années suivant la passation de l'acte authentique d'acquisition.

Mais le législateur, estimant que cette condition d'occupation posait des problèmes de contrôle, l'a supprimée dans la loi du 22 décembre 1989 portant des dispositions fiscales. Il n'avait, à l'époque, pas prévu l'effet pervers d'une telle mesure. Il s'est, en effet, avéré que dans certaines régions caractérisées par des revenus cadastraux souvent inférieurs ou égaux à 30 000 francs, comme c'est le cas dans les Ardennes par exemple, cette diminution de droits d'enregistrement a largement bénéficié aux étrangers acquérant une seconde résidence en Belgique. Des personnes propriétaires d'un ou plusieurs immeubles dans leur pays pouvaient ainsi bénéficier d'une diminution des droits d'enregistrement dont l'objet social est indiscutable.

Nous nous trouvons donc face à une mesure coûtant de l'argent au Trésor et profitant, dans une certaine mesure, à des ménages dont les revenus ne justifiaient aucunement l'octroi d'un tel avantage. S'il est vrai qu'il était déjà possible qu'un étranger disposant de fonds importants et désirant acheter une seconde résidence en Belgique pouvait bénéficier de cette mesure avant la réforme de 1989, il avait néanmoins l'obligation d'habiter trois ans en Belgique. La suppression de cette obligation a eu pour effet de faire augmenter les prix des maisons à revenu cadastral modeste dans certaines régions à la suite de l'augmentation de la demande. L'acquisition d'une maison était donc devenue plus chère pour les ménages à revenus modestes et habitant réellement en Belgique.

Conscient du problème, il m'a semblé utile de réintroduire une obligation d'habitation effective à l'octroi d'une réduction des droits d'enregistrement. L'acquéreur, ou son conjoint, doit dorénavant s'inscrire au registre de la population ou des étrangers à l'adresse de l'immeuble acquis. Cette inscription doit prendre cours dans un délai de trois ans après la passation de l'acte authentique d'acquisition et être maintenue pendant une durée ininterrompue de trois années, sous peine de la perte de la réduction et du versement à l'administration fiscale d'un droit complémentaire et d'un accroissement. Cette inscription permet non seulement de

contrôler l'obligation d'habitation mais aussi de ne pas exclure les étrangers habitant en Belgique du régime propre aux habitations modestes.

Mon initiative a été dictée par le souci de faire correspondre une mesure sociale à la réalité telle qu'observée au niveau de l'acquisition d'immeubles à revenu cadastral modeste. Il est en effet indispensable d'être vigilant quant à la portée réelle de telles mesures, du fait qu'elles représentent un coût pour le Trésor belge. Les travaux en commission des Finances et des Affaires économiques ont également été dans ce sens.

Je tiens à remercier le président et les membres de cette commission ainsi que le ministre des Finances pour leur collaboration efficace.

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Aan artikel 55, eerste lid, 2°, van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, vervangen bij artikel 147 van de wet van 22 december 1989, wordt een *d*) toegevoegd, luidende:

«*d*) in geval van toepassing van artikel 53, 2°, dat de verkrijger of zijn echtgenoot zijn inschrijving in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister op het adres van het verkregen onroerend goed zal bekomen.»

Art. 2. À l'article 55, alinéa 1er, 2°, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, remplacé par l'article 147 de la loi du 22 décembre 1989, il est inséré un *d*), rédigé comme suit:

«*d*) en cas d'application de l'article 53, 2°, que l'acquéreur ou son conjoint obtiendra son inscription dans le registre de la population ou dans le registre des étrangers à l'adresse de l'immeuble acquis.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. In artikel 60 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de artikelen 1 van de wet van 27 februari 1978, 39 van de wet van 19 juli 1979 en 149 van de wet van 22 december 1989, wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd:

«Het voordeel van de in artikel 53, 2°, bedoelde vermindering blijft alleen dan behouden zo de verkrijger of zijn echtgenoot ingeschreven is in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister op het adres van het verkregen onroerend goed. Deze inschrijving moet geschieden binnen een termijn van drie jaar te rekenen van de datum van de authentieke akte van verkrijging en tenminste drie jaar zonder onderbreking behouden blijven.»

Art. 3. À l'article 60 du même Code, modifié par les articles 1er de la loi du 27 février 1978, 39 de la loi du 19 juillet 1979 et 149 de la loi du 22 décembre 1989, l'alinéa suivant est inséré entre l'alinéa 1er et l'alinéa 2:

«Le bénéfice de la réduction visée à l'article 53, 2°, n'est maintenu que si l'acquéreur ou son conjoint est inscrit à l'adresse de l'immeuble acquis dans le registre de la population ou dans le registre des étrangers. Cette inscription doit se faire dans un délai de trois ans prenant cours à la date de l'acte authentique d'acquisition et être maintenue pendant une durée ininterrompue de trois ans au moins.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. Artikel 61¹ van hetzelfde Wetboek, vervangen bij artikel 40 van de wet van 19 juli 1979 en gewijzigd bij artikel 150 van de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Indien de vermindering vervalt bij gebreke van exploitatie binnen de termijn en gedurende de tijd bepaald in artikel 60, eerste lid, is de verkrijger, naast het aanvullend recht, een daaraan gelijke vermeerdering verschuldigd.

Indien de vermindering vervalt bij gebreke van inschrijving binnen de termijn en gedurende de tijd bepaald in artikel 60, tweede lid, is de verkrijger, naast het aanvullend recht, een daaraan gelijke vermeerdering verschuldigd.

De minister van Financiën kan evenwel van die vermeerdering geheel of gedeeltelijk afzien.»

Art. 4. L'article 61¹ du même Code, remplacé par l'article 40 de la loi du 19 juillet 1979, modifié par l'article 150 de la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«En cas de perte de la réduction pour défaut d'exploitation dans le délai et pendant la durée prévus à l'article 60, alinéa 1er, il est dû par l'acquéreur outre le droit complémentaire, un accroissement égal à ce montant.

En cas de perte de la réduction pour défaut d'inscription dans le délai et pendant la durée prévus à l'article 60, alinéa 2, il est dû par l'acquéreur outre le droit complémentaire, un accroissement égal à ce montant.

Le ministre des Finances peut toutefois accorder remise totale ou partielle de cet accroissement.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5 In artikel 61², ingevoegd bij artikel 4 van de wet van 26 juli 1952 en gewijzigd bij de artikelen 47 van de wet van 25 juni 1956, 72, 1°, van de wet van 12 juli 1976 en 62, 1°, van de wet van 10 januari 1978 worden de woorden «van de artikelen 60 en 61¹» vervangen door de woorden «van de artikelen 60, eerste lid, en 61¹, eerste lid».

Art. 5. À l'article 61², inséré par l'article 4 de la loi du 26 juillet 1952, modifié par les articles 47 de la loi du 25 juin 1956, 72, 1°, de la loi du 12 juillet 1976 et 62, 1°, de la loi du 10 janvier 1978, les mots «des articles 60 et 61¹» sont remplacés par les mots «des articles 60, alinéa 1er, et 61¹, alinéa 1er».

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — La commission propose un nouvel intitulé ainsi rédigé: proposition de loi modifiant les articles 55, 60, 61¹ et 61² du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe.

De commissie stelt volgend nieuw opschrift voor: wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 55, 60, 61¹ en 61² van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten.

Ce texte rencontre-t-il l'accord de l'assemblée ?

Is de Senaat het met die tekst eens? (*Instemming.*)

Le nouvel intitulé est approuvé.

Het nieuw opschrift is goedgekeurd.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsvoorstel.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

WETSONTWERP HOUDENDE AFWIJKENDE BEPALINGEN VAN HET WETBOEK VAN DE INKOMSTENBELASTINGEN 1992 WAT BETREFT DE UITVOERING VAN HET ZETELAKKOORD TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE GROEP VAN STATEN IN AFRIKA, HET CARAÏBISCH GEBIED EN DE STILLE ZUIDZEE, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 26 APRIL 1993 (EVOCATIE)

Algemene bespreking

PROJET DE LOI PORTANT DISPOSITIONS DÉROGATOIRES AU CODE DES IMPÔTS SUR LES REVENUS 1992 EN CE QUI CONCERNE L'EXÉCUTION DE L'ACCORD DE SIÈGE ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE GROUPE DES ÉTATS D'AFRIQUE, DES CARAÏBES ET DU PACIFIQUE, SIGNÉ À BRUXELLES LE 26 AVRIL 1993 (ÉVOCATION)

Discussion générale

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie geamendeerde tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-813/4 van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte amendé par la commission servira de base à notre discussion (*Voir document n°1-813/4 de la commission des Finances et des Affaires économiques du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Weyts (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, dit geëvoceerde wetsontwerp sluit aan bij het zetelakkoord voor de groep van staten die meestal de ACS-landen worden genoemd. Dit zetelakkoord dateert eigenlijk al van 26 april 1993 en werd op 10 juli van vorig jaar door de Senaat goedgekeurd. Een lijst van aangesloten landen vindt men als bijlage bij het verslag.

Het wetsontwerp voorziet in een vrijstelling van Belgische belastingen op voorwaarde dat een interne belasting ten behoeve van de groep wordt ingevoerd en dit vanaf het ogenblik van die invoering. De vrijstelling wordt verleend met terugwerkende kracht tot het aanslagjaar 1978, aangezien het secretariaat van de groep sinds 1977 in België is gevestigd. Zowel de directe als de indirecte belastingen werden in de loop der jaren wel ingecohierd, maar door de Belgische belastingadministratie nooit ingevorderd. Om te vermijden dat de ingecohierde achterstallen worden ingevorderd, is de terugwerkende kracht nodig.

Op deze tekst diende senator Hatry enkele amendementen in. Het uitsluiten van het recht op moratoriuminteressen op de onverschuldigde bedragen vond geen genade in de ogen van de commissieleden. De budgettaire impact zou te groot zijn. Toch werd dit recht niet volledig weggelaten. Een amendement van uw rapporteur dat ertoe strekt slechts vijf jaar in de tijd terug te gaan, werd aanvaard.

Het voorstel om een extra termijn in te lassen om de medewerkers van het secretariaat van de ACS-groep de kans te geven kennis te nemen van de wet, werd verworpen, aangezien de minister bereid was het secretariaat op de hoogte te brengen en bovendien de vertegenwoordigingen van alle betrokken landen in Brussel een seintje te geven.

In het oorspronkelijke ontwerp werd bepaald dat het in werking zou treden op 1 januari 1977. Op voorstel van de heer Hatry werd dit vervangen door de huidige formulering: «van het aanslagjaar 1978, inkomsten 1977». In fiscale materies is dit een correcte formulering.

Zowel de gewijzigde tekst als het verslag werden eenparig goedgekeurd.

Tot slot wil ik nog enkele fouten in document 813/4 verbeteren. In de Franse tekst van artikel 2 moet op de tweede regel «que» staan in de plaats van «quoique». In de tweede paragraaf van hetzelfde artikel 2 moet in de Franse tekst «surtaxes» komen in de plaats van «taxes». In de Nederlandse tekst staat immers «overbelastingen». (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, je tiens à féliciter M. Weys pour son rapport. Je voudrais cependant faire remarquer à l'assemblée que parmi les 69 pays en question, figurent quelques-uns des pays les plus pauvres du monde. C'est une des raisons pour lesquelles j'estime que l'on ne peut supprimer complètement la rétroactivité du remboursement. En effet, chaque fois que l'on remet des dettes, bon nombre de ces pays figurent sur la liste. En conséquence, nous avons fait œuvre sage en appliquant une légère rétroactivité de quelques années, les cinq ans, prévus dans le projet de loi, même si cela implique un coût pour le Trésor.

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Daar niemand meer het woord vraagt is de algemene bespreking gesloten.

Je vous signale que des corrections ont été apportées dans le document 1-813/4 au texte français de l'article 2.

Ik wijs erop dat tekstverbeteringen werden aangebracht in document 1-813/4, in de Franse tekst van artikel 2.

L'article 2 est donc ainsi rédigé :

Art.2. Par dérogation au Code des impôts sur les revenus 1992 et que les impositions établies ou acquittées contrairement aux dispositions de l'Accord de siège entre le Royaume de Belgique et le Groupe des États d'Afrique, des Caraïbes et du Pacifique, signé à Bruxelles, le 26 avril 1993, soient ou non susceptibles de révision selon ce code, le dégrèvement de ces impositions est accordé :

— soit d'office par le directeur des contributions directes si les surtaxes ont été constatées par l'administration ou signalées à celle-ci par le redevable dans un délai d'un an à compter de la publication de la présente loi au *Moniteur belge*;

— soit ensuite d'une réclamation motivée présentée par écrit dans le même délai au fonctionnaire précisé.

Seuls les montants d'impôts effectivement payés au Trésor par le secrétariat du Groupe des États d'Afrique, des Caraïbes et du Pacifique ou par son personnel sont susceptibles d'être restitués à ce secrétariat ou à son personnel, suivant le cas.

Les décisions prises par les directeurs des contributions directes en vertu du présent article, sont susceptibles d'appel devant la cour d'appel et de pourvoi de cassation conformément à la procédure prescrite par le Code des impôts sur les revenus 1992.

L'article 418 du Code des impôts sur les revenus 1992 ne s'applique aux dégrèvements accordés sur les impositions visées au présent article que pour une période maximale de cinq ans.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD-CADRE DE COOPÉRATION DESTINÉ À PRÉPARER, COMME OBJECTIF FINAL, UNE ASSOCIATION À CARACTÈRE POLITIQUE ET ÉCONOMIQUE ENTRE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET SES ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA RÉPUBLIQUE DU CHILI, D'AUTRE PART, ET À L'ANNEXE, FAITS À FLORENCE LE 21 JUIN 1996

Discussion générale

Discussion des articles

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE KADEROVEREENKOMST VOOR SAMENWERKING TER VOORBEREIDING VAN EEN ASSOCIATIE VAN POLITIEKE EN ECONOMISCHE AARD TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN HAAR LID-STATEN, ENERZIJD, EN DE REPUBLIEK CHILI, ANDERZIJD, ALS EINDDOEL, EN MET DE BIJLAGE, GEDAAN TE FLORENCE OP 21 JUNI 1996

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.

We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-720/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-720/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

De rapporteur verwijst naar zijn verslag.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten wij de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt :

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De Kaderovereenkomst voor samenwerking ter voorbereiding van een associatie van politieke en economische aard tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Statens, enerzijds, en de Republiek Chili, anderzijds, als einddoel, en de Bijlage, gedaan te Florence op 21 juni 1996, zullen volkomen gevolg hebben.

Art. 2. L'Accord-cadre de coopération destiné à préparer, comme objectif final, une association à caractère politique et économique entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la République du Chili, d'autre part, et l'Annexe, faits à Florence le 21 juin 1996, sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD-CADRE INTERRÉGIONAL DE COOPÉRATION ENTRE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET SES ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LE MARCHÉ COMMUN DU SUD ET SES ÉTATS PARTIES, D'AUTRE PART, FAIT À MADRID LE 15 DÉCEMBRE 1995

Discussion générale

Discussion des articles

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE INTERREGIONALE KADEROVEREENKOMST VOOR SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN HAAR LID-STATEN, ENERZIJD, EN DE MERCADO COMÚN DEL SUR EN ZIJN DEELNEMENDE STATEN, ANDERZIJD, GEDAAN TE MADRID OP 15 DECEMBER 1995

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.

We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-721/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-721/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Hatry (PRL-FDF), rapporteur. — Monsieur le président, je souligne tout d'abord qu'à la différence des traités qui associent un pays individuel à l'Union européenne, le présent traité concerne une structure multilatérale s'associant à l'Union européenne. Les caractéristiques de cette association méritent d'être mises en évidence.

Je rappelle que le Mercosur — Mercado Común del Sur — dont le traité de création fut signé le 26 mars 1991 à Asunción associe quatre pays: l'Argentine, le Brésil, le Paraguay et l'Uruguay. Même si en raison de leur éloignement par rapport à l'Europe, ces quatre pays se perdent dans un horizon ensoleillé, ils sont en réalité très différents les uns des autres et, au cours de leur histoire, souvent violemment opposés. Tel était d'ailleurs aussi le cas des pays de la Communauté européenne avant la création de la Communauté européenne du Charbon et de l'Acier, qui devait réconcilier la France et l'Allemagne.

Ces pays ont été opposés par des guerres parfois très violentes et sanglantes au XIXe siècle. Si le Paraguay longtemps isolé sous le contrôle des jésuites, en majorité de population indienne guaranie a connu une dictature de plus de 30 ans au XXe siècle, ce fut également le cas de 1814 à 1870, période au cours de laquelle trois dictateurs appartenant à la même famille se succédèrent. Ce pays a dû soutenir pendant cinq ans, de 1865 à 1870, une guerre terrible contre ses trois voisins, l'Uruguay, le Brésil et l'Argentine, avec comme conséquence la perte d'un tiers de son territoire et une population décimée.

Quant à l'Uruguay, il est l'exemple même de l'État-tampon qui, comme la Belgique, n'a vu le jour que parce que les États voisins ne s'entendaient pas pour le laisser à l'un d'entre eux. En effet, tant le Brésil que l'Argentine revendiquaient l'Uruguay.

Enfin, un État indépendant a vu le jour, mais il doit surtout sa création à cette rivalité entre l'Argentine et le Brésil, deux grandes puissances sud-américaines, jalouses l'une de l'autre. Ces raisons historiques mettent a priori des bâtons dans les roues d'une union comme celle que le traité d'Asunción concrétise.

En outre, les politiques économiques suivies par ces quatre pays étaient radicalement différentes. Le Brésil avait adopté une politique fortement protectionniste, appliquant des tarifs qui atteignaient 200% pour certains produits. Avant la création du Mercosur, il était pratiquement impossible de fournir, par exemple, du matériel informatique à ce pays, qui devait être fait de composants nationaux. L'Argentine, quant à elle, poursuivait des politiques comparables. Par contre, les deux petits pays que sont l'Uruguay et le Paraguay — le Brésil à lui seul compte une population représentant plus de la moitié de l'ensemble — suivaient une politique économique libérale d'ouverture des frontières, car ils ne trouvaient pas, sur leur territoire, les ressources nécessaires pour pouvoir pratiquer une politique protectionniste d'«import substitution», comme ce fut la mode en Amérique du Sud au cours des 30 années qui ont suivi la Deuxième Guerre mondiale.

En d'autres termes, rien sauf leur position géographique ne prédisposait a priori ces quatre pays à s'entendre et à s'unir. Ils ont, cependant, cherché, à l'image de l'Europe, et trouvé la voie d'un regroupement afin de créer ensemble une union douanière. Celle-ci n'a, toutefois, pas retenu tous les principes adoptés par l'Union européenne pour doter ses structures des caractéristiques supranationales de l'Union européenne, comme par exemple une assemblée parlementaire, une cour de justice à deux échelons, etc. Il s'agit en fait d'une union douanière, encore imparfaite, à forte composante intergouvernementale.

Il me semblait utile de rappeler ces éléments pour souligner que les quatre pays du Mercosur accomplissent en ce moment, un effort considérable d'intégration.

L'organisation dispose d'un secrétariat commun se trouvant à Montevideo. Il faut constater qu'au moment où ce secrétariat a été mis en place, le gouvernement belge a supprimé notre ambassade dans cette ville en raison d'économies à réaliser. Ce n'était sans doute pas le bon moment de prendre cette décision, car à l'heure actuelle, notre pays est seulement représenté par un consul honoraire et l'ambassade de Buenos Aires assure la représentation de nos intérêts en Uruguay et auprès du secrétariat du Mercosur.

Dans son exposé, le ministre a rappelé à plusieurs reprises à quel point les Conseils européens se sont penchés sur cet accord entre l'Union européenne et le Mercosur. Il a été évoqué pour la première fois au Conseil européen de Corfu en juin 1994 et repris à l'ordre du jour du Conseil d'Essen en décembre 1994. Cette dernière réunion fut suivie d'une déclaration solennelle commune portant sur un objectif final, à savoir la création d'une association politique et économique interrégionale, qui s'accompagnerait de la libération progressive et réciproque des échanges commerciaux. Le Conseil Affaires générales de juin 1995 a approuvé les lignes directrices destinées à la Commission européenne pour la négociation de cet accord interrégional.

Les négociations avec le Mercosur se sont déroulées sans encombre. Elles ont porté sur des questions relatives à la libéralisation des échanges commerciaux et à l'éventuelle création d'une zone de libre-échange, questions qui exigeaient que soient pris en considération tant les produits sensibles, notamment les produits agricoles, que la nécessaire compatibilité avec les règles de l'Organisation mondiale du commerce.

C'est pour ces raisons que l'Europe a opté pour une approche en deux phases, la présente première phase étant consacrée à la préparation de la libéralisation dans le contexte d'un premier accord-cadre, de sorte que dans la seconde phase, après l'octroi d'un second mandat devant être conféré par le Conseil des Affaires étrangères à la Commission, la libéralisation effective puisse être négociée.

Il faut d'ailleurs souligner que le Mercosur ne fonctionne actuellement pas encore parfaitement. Périodiquement, lors de graves crises économiques, en particulier dans l'important secteur automobile, qui oppose périodiquement l'Argentine et le Brésil, le Brésil édifie, par exemple, encore des barrières douanières pour

s'opposer aux importations de voitures en provenance d'Argentine. Un tel phénomène serait aujourd'hui impensable au sein de l'Union européenne. L'accord du Mercosur est donc encore relativement éloigné de la perfection que nous croyons avoir atteint dans l'Union européenne, en tout cas en matière de politique douanière.

Le traité, qui est soumis au Sénat, a été négocié à Bruxelles en septembre 1995 et à Montevideo en septembre 1996.

En attendant la mise en vigueur de l'accord-cadre, les parties sont convenues d'appliquer provisoirement les dispositions relatives à la coopération commerciale, relevant des compétences communautaires, ainsi que les mécanismes du dialogue politique.

La discussion a été centrée sur six ou sept points relativement importants.

Le premier est relatif à la clause d'exclusion en cas de violation des droits de l'homme dans l'espace du Mercosur. Il faut se souvenir que les deux grands pays du Mercosur ont connu, il y a moins de trente ans, une dictature militaire. La démocratie est une plante relativement fragile à cultiver dans ces pays. Le Paraguay a subi, quant à lui, une dictature dont il s'est seulement débarrassé voici une dizaine d'années.

Seul l'Uruguay échappe à ces critiques. Celui-ci a d'ailleurs été qualifié de « Suisse » de l'Amérique du Sud. En effet, grâce à la permanence de sa démocratie et à ses institutions sociales qui sont un modèle depuis une cinquantaine d'années, l'Uruguay a toujours échappé à ces plaies de l'Amérique du Sud que sont la dictature et l'exclusion sociale.

Dans le traité, l'attention a été attirée sur la nécessité du respect des droits de l'homme. Il s'agit d'une constante dans tous les traités d'association conclus aujourd'hui par l'Union européenne.

Un deuxième point concernait le caractère ouvert des échanges avec le Mercosur. Il a donné lieu à un certain nombre de questions.

Troisièmement, même si le Mercosur n'est pas arrivé au bout de son processus d'intégration, sur le plan douanier, deux pays s'y sont déjà associés, à savoir la Bolivie et le Chili. Ils ont en effet l'intention de créer — les premières étapes sont réalisées — une zone de libre-échange avec le Mercosur. L'Amérique latine sera ainsi composée d'un ensemble d'entités multilatérales communiquant les unes avec les autres dans un régime de libre-échange englobant le Mercosur, l'Union andine, l'Union de l'Amérique centrale et l'Alena.

Une vaste zone de libre-échange se constituera donc dans les années à venir. Malgré le caractère positif de la suppression des restrictions quantitatives et des droits d'entrée trop élevés, une réserve doit être formulée. Elle est d'ailleurs bien connue en théorie économique. La multiplication des régions pratiquant l'union douanière ou le libre-échange, avec des droits d'entrée extérieurs parfois encore élevés, conduit à ce que l'on appelle en économie le détournement de commerce, au détriment de la création de commerce.

En quoi consiste ce détournement? Il s'agit de s'approvisionner auprès d'un partenaire de la zone de libre-échange, qui pratique des prix plus élevés, au détriment d'un fournisseur plus compétitif extérieur à la zone. On assiste donc à un détournement de commerce au profit des partenaires intérieurs. Il n'est pas exclu qu'une conséquence de ce genre découle de ces unions régionales mais, à l'heure actuelle, nous n'en sommes pas là.

Par ailleurs, autre problème discuté, il est possible que les pays A.C.P. associés à l'Union européenne, souffrent de la création de cette zone de libre échange avec le Mercosur. Il faut bien reconnaître, après quelques décennies, que les accords de Yaoundé, de Lomé et — à un certain moment — d'Arusha deviennent, en fait, de moins en moins performants, dans leurs effets sur le développement. Ils n'ont pas permis de modifier de façon radicale l'économie des pays en cause, dont la plupart sont en mauvaise santé au point de vue des équilibres commerciaux. Dès lors, il convient de nous demander si la protection voulue dès la signature du Traité de Rome a atteint son but. Il serait peut-être préférable de s'orienter vers la coopération technique et l'appui financier au lieu de donner des protections qui ne sont pas utilisées de la manière voulue par le traité initial.

Un autre aspect du problème, soulevé dans la discussion, concerne la véritable explosion d'activités à laquelle nous assistons dans la région du Mercosur. Le Paraguay, pays enclavé, autrefois administré tout à fait distinctement de l'empire espagnol d'Amérique latine par les Jésuites, est en train de se ménager des possibilités nouvelles en rendant le Parana navigable et en développant les ports argentins et uruguayens du Rio de la Plata. Par conséquent, les conditions douanières, commerciales et techniques nécessaires à l'intégration de ces pays sont sur le point d'être réunies.

La Belgique a, jusqu'à la Deuxième Guerre mondiale, joué un rôle considérable dans le développement industriel de ces pays. Actuellement, les entreprises belges sont occupées à d'importants travaux de dragage dans cette région. Notre pays peut donc reprendre pied sur un territoire traditionnellement favorable à l'expansion de ses investissements grâce au traité entre l'Union européenne et le Mercosur. Le Mercosur souhaite d'ailleurs un rapprochement avec l'Europe. Les pays entourant le Rio de la Plata et le sud du Brésil ont été peuplés en grande partie par des immigrants européens. La distance géopolitique entre ces pays et l'Europe étant inférieure à celle qui les sépare des États-Unis, nous possédons un léger avantage quant à la sympathie et, surtout, au niveau des coûts de transport inférieurs.

L'absence de parlement à l'échelon du Mercosur a été déploré dans la discussion du projet. Il est clairement ressorti de cette discussion qu'un parlement regroupant les quatre pays en cause conférerait une majorité absolue au Brésil. Par conséquent, il ne pourrait être l'instrument d'un meilleur équilibre politique entre ces quatre pays, à moins d'en faire un sénat à l'américaine, avec un nombre égal de représentants pour chacun des pays concernés. Toutefois, cette formule serait disproportionnée à l'importance démographique respective de chacun de ces pays.

Enfin, nous avons encore eu quelques échanges de vues à propos de la mission commerciale qui n'a pu se dérouler à cause de l'incident ayant opposé les gouvernements belge et brésilien à la suite de la remise du prix de la Fondation Roi Baudouin. La commission espère que cette incompréhension est désormais oubliée, de façon à ce que nous puissions reprendre des contacts fructueux avec le Brésil.

J'ajouterai, monsieur le président, que le projet de loi sur la ratification de ce traité de même que le présent rapport ont été approuvés à l'unanimité des membres présents de la commission.

M. le président. — Monsieur Hatry, puis-je considérer que vous n'avez pas l'intention d'intervenir à titre personnel sur ce projet?

M. Hatry (PRL-FDF). — Je me suis tenu strictement à la présentation du rapport et je n'ai aucunement donné des opinions personnelles mais bien des faits évoqués en commission. Tel est mon rôle de rapporteur et je m'y suis tenu, comme vous auriez dû vous en rendre compte.

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De Interregionale Kaderovereenkomst voor samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten, enerzijds, en de Mercado Común del Sur en zijn deelnemende Staten, anderzijds, gedaan te Madrid op 15 december 1995, zal volkomen gevoel hebben.

Art. 2. L'Accord-cadre interrégional de coopération entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et le Marché commun du Sud et ses États parties, d'autre part, fait à Madrid le 15 décembre 1995, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming over het geheel van het wetsontwerp heeft later plaats.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU TRAITÉ SUR LA CHARTE DE L'ÉNERGIE, AUX ANNEXES, AUX DÉCISIONS ET AU PROTOCOLE SUR L'EFFICACITÉ ÉNERGÉTIQUE ET LES ASPECTS ENVIRONNEMENTAUX CONNEXÉS, SIGNÉS À LISBONNE LE 17 DÉCEMBRE 1994

Discussion générale

Discussion des articles

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET VERDRAG INZAKE HET ENERGIEHANDVEST, MET DE BIJLAGEN, MET DE BESLUITEN EN MET HET PROTOCOL BETREFFENDE ENERGIE-EFFICIËNTIE EN DAAR-MEE SAMENHANGENDE MILIEUASPECTEN, ONDER-TEKEND TE LISSABON OP 17 DECEMBER 1994

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.

We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-727/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-727/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

M. Hatry étant rapporteur, je le prierai de bien vouloir indiquer, le cas échéant, s'il formule des considérations personnelles.

La parole est au rapporteur.

M. Hatry (PRL-FDF), rapporteur. — Monsieur le président, je répète que je n'ai pas le sentiment d'avoir, en tant que rapporteur, émis des appréciations personnelles; je me suis borné à mentionner des faits. Le rapporteur dispose d'un certain degré de liberté pour la présentation des travaux de la commission et, sur ce plan, je pense m'être limité à jouer le rôle d'un rapporteur qui connaît personnellement bien le dossier latino-américain en cause, ce qui est rarement le cas.

Monsieur le président, le projet qui nous est à présent soumis porte à nouveau sur un accord qui lie un ensemble de pays, mais ce dernier est beaucoup plus vaste que les deux ensembles bilatéraux qui sont, d'une part, l'Union européenne, comme c'était le cas pour le Mercosur, et, d'autre part, un regroupement de pays.

La charte dont il est ici question avait été lancée par le gouvernement néerlandais au Sommet européen de Dublin du 25 juin 1990. En effet, en 1989, l'U.R.S.S. venait de connaître la révolution qui allait conduire à sa chute et l'un des points importants sur le plan des perspectives futures en matière énergétique concernait la nécessité de pouvoir disposer d'un maximum de ressources

disponibles en vue de l'approvisionnement en énergie. Par conséquent, cette Charte de l'énergie avait pour but, à terme, de mobiliser les ressources énergétiques des anciennes républiques provenant de la dissolution de l'U.R.S.S. et dont on avait le sentiment qu'elles risquaient de sombrer dans une certaine anarchie. Il convenait donc d'encadrer l'utilisation de ces ressources grâce à un traité international. Il a été signé à Lisbonne en 1994 et nous le ratifions donc quatre ans plus tard.

Comme dit dans le rapport, il n'est pas étonnant que ce soient les Pays-Bas qui aient lancé l'idée de cette Charte de l'énergie. En effet, ce sont souvent les petits pays et leurs entreprises qui sont demandeurs d'un encadrement international pour protéger leurs intérêts. Cela explique pourquoi les Pays-Bas ont mis à l'ordre du jour ce thème qui avait pour but d'assurer la sécurité d'approvisionnement, de promouvoir l'utilisation rationnelle de l'énergie et de limiter les conséquences nuisibles pour l'environnement.

Ce traité s'efforce de créer un cadre juridique relatif au secteur énergétique, pour les investisseurs étrangers désireux d'assurer leurs activités en Europe centrale et orientale. Il est souhaitable que les dispositions incluses dans le traité soient progressivement adoptées par les législations nationales de ces pays, ce qui permettrait de combler de manière concrète les lacunes qui existent sur le plan juridique. Un tel processus doit accroître significativement le climat de confiance dans le chef des investisseurs et les prémunir contre les risques actuels.

La charte repose sur quatre grands piliers.

Il s'agit tout d'abord de la promotion des investissements dans le secteur de l'énergie, basée sur le principe du traitement national; ce qui présente des avantages mais aussi quelques inconvénients.

Le deuxième pilier est celui de l'accès au marché de l'énergie. Cela signifie que les États non membres du G.A.T.T. sont traités de la même façon que les États membres. On voit tout de suite l'importance du problème puisque certains des pays concernés, notamment la Chine, ne sont membres ni du G.A.T.T., ni de l'O.M.C.

En troisième lieu, il s'agit de la liberté de transit qui garantit aux pays et aux investisseurs le droit de transiter par des pays tiers pour le transport de leur énergie vers les marchés d'exportation. Cette disposition était nécessaire vu la découpe du territoire opérée à l'époque de Staline en U.R.S.S. dont les anciennes frontières intérieures deviennent aujourd'hui internationales, avec tous les problèmes qui y sont liés. La liberté de transit est donc un point essentiel.

Enfin, un règlement international des différends prévoit des formules d'arbitrage, importantes dans ce contexte, comme la Belgique a pu le voir dans le cadre de nos relations avec certains fournisseurs de gaz naturel.

Deux points essentiels n'ont pas été traités et ont été reportés jusqu'aux négociations sur un accord complémentaire.

Il s'agit de l'extension de l'application du traitement national à la phase de pré-investissement. Dans le domaine de l'énergie, cette phase est particulièrement coûteuse et implique l'exploration dont on sait qu'une grande partie des dépenses sont engagées à fonds perdus et, dans certains cas, ne trouvent pas de compensation dans les découvertes faites ailleurs.

Le second point non traité est la réglementation légale des tarifs concernant l'importation et l'exportation de l'énergie produite. Ce point est aussi extrêmement important puisque l'on peut annuler complètement l'efficacité d'une découverte en prévoyant des tarifs de taxation à l'exportation, voire à l'importation, tout à fait prohibitifs rendant les produits concernés économiquement inaccessibles sur le marché international.

Le secrétariat de la Charte de l'énergie est l'organe administratif de celle-ci; il est dirigé par un secrétaire général et est établi à Bruxelles. Nous avons également conclu un accord de siège avec ce secrétariat.

À l'heure actuelle, 51 pays ont signé l'accord, parmi lesquels l'Union européenne, les autres États membres de l'O.C.D.E., à l'exception de la Nouvelle-Zélande, les pays d'Europe centrale et orientale, qui ont aussi souhaité être membres de cette charte, et les anciennes républiques de l'Union soviétique.

Dans son exposé, le ministre a rappelé qu'il s'agissait d'un traité mixte, ce qui implique que les régions et les communautés doivent, elles aussi, le ratifier.

Les discussions ont montré l'importance de la charte pour le développement des ressources énergétiques considérables, dans les États formés à la suite de l'éclatement de l'U.R.S.S.

En dehors du traité de base, qui est très positif, les nombreux protocoles qui y sont annexés incluent des restrictions qui, même s'ils n'ont pas été signés par toutes les parties, constituent autant de réserves nationales à l'égard de certains aspects du traité.

Dans la discussion, les pays issus de l'ex-U.R.S.S. se sont déclarés membres de cette charte mais malheureusement, en pratique, les structures administratives, politiques et fiscales de ces pays ne sont pas encore conformes aux normes standards d'un État de droit. Il faut ajouter que certaines manifestations mafieuses présentes dans ces pays ne permettent pas d'espérer le respect total des engagements contenus dans la charte.

Parmi les réponses du ministre, nous avons constaté que les pays les plus importants actuellement dans le domaine énergétique sont l'Azerbaïdjan et le Kazakhstan. Nous avons appris que Tractebel qui a reçu une concession pour fournir du gaz à l'ancienne capitale du Kazakhstan Alma-Ata, aujourd'hui, Almaty, éprouve de grosses difficultés à réaliser son contrat parce que le gouvernement ne lui a pas permis de disposer d'une capacité de stockage.

Le ministre ayant répondu que l'exemple de Tractebel au Kazakhstan n'était pas inquiétant à l'heure actuelle, je dois cependant faire remarquer en tant que rapporteur, que l'application des conventions pose, au contraire, des problèmes dans certains de ces pays malgré les mesures précises prévues par la charte en cette matière.

En conclusion, 30 pays ont déjà ratifié le traité. Il s'agit essentiellement de pays d'Europe centrale et orientale et ceux issus de l'ex-U.R.S.S. dont j'ai parlé tout à l'heure. Les pays occidentaux sont relativement moins nombreux à avoir adhéré au traité. Parmi ceux-ci, je relève toutefois que la Suisse a ratifié le traité dès 1996. En ce qui concerne les pays de l'Union européenne, la Grèce est le seul pays qui a ratifié le traité.

Les articles et l'ensemble du projet de loi ont été approuvés à l'unanimité des huit membres présents en commission.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 13 membres présents au moment de sa lecture. (*Applaudissements.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77, eerste lid, 6°, van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77, alinéa 1er, 6°, de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Het Verdrag inzake het Energiehandvest, de Bijlagen, de Besluiten en het Protocol betreffende energie-efficiëntie en daarmee samenhangende milieuaspecten, gedaan te Lissabon op 17 december 1994, zullen volkomen uitwerking hebben.

Art. 2. Le Traité sur la Charte de l'Énergie, les Annexes, les Décisions et le Protocole sur l'efficacité énergétique et les aspects environnementaux connexés, faits à Lisbonne le 17 décembre 1994, sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE KADEROVEREENKOMST INZAKE HANDEL EN SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN HAAR LID-STATEN, ENERZIJD, EN DE REPUBLIEK KOREA, ANDERZIJD, EN MET DE BIJLAGEN, ONDERTEKEND TE LUXEMBURG OP 28 OKTOBER 1996

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD-CADRE DE COMMERCE ET DE COOPÉRATION ENTRE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET SES ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA RÉPUBLIQUE DE CORÉE, D'AUTRE PART, ET À L'ANNEXE, SIGNÉS À LUXEMBOURG LE 28 OCTOBRE 1996

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-787/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-787/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Hostekint (SP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, na de recente gebeurtenissen in Zuidoost-Azië en in het bijzonder in de republiek Korea vind ik het de moeite waard een bondig verslag uit te brengen over de besprekingen die in de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden aan deze kaderovereenkomst werden gewijd.

Dit kaderakkoord wil vooral de Koreaanse markt openen voor de Europese Unie. Dit ligt volkomen in de lijn van de nieuwe strategie van de Europese Unie inzake de hele regio van Zuidoost-Azië. De Europese Unie is van oordeel dat het hier gaat om een bloeiende regio, waar op economisch vlak door de lidstaten interessante zaken kunnen worden gedaan.

Het is belangrijk te vermelden dat deze overeenkomst werd onderhandeld in juli 1994, tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Unie. Nadat de Raad Algemene Zaken van 6 maart 1995 met de onderhandelingsbepalingen had ingestemd en na twee onderhandelingsrondes tussen de twee betrokken partijen kon het akkoord op 29 februari 1996 worden geparafeerd. De overeenkomst werd op ministerieel niveau plechtig ondertekend op 22 oktober 1996.

Dit akkoord is van niet-preferentiële aard. Dit betekent dat men door de clausule «meest begunstigde natie» het handelsverkeer tussen de Europese Unie en Korea verder wil ontwikkelen. De naleving van de mensenrechten en de democratische beginselen vastgelegd in artikel 1 van het akkoord, zijn de meest essentiële bestanddelen van de overeenkomst. Aangezien het hier gaat om een operationele mensenrechtenclausule, is de opschorting van de overeenkomst mogelijk in geval van niet-naleving van de clausule.

De kaderovereenkomst bevat bovendien andere doeleinden zoals het wederzijds verhogen van de investeringen, het opdrijven van het handelsverkeer tussen beide partijen, het versterken van de economische samenwerking, het zoeken naar een nauwere samenwerking op industrieel, wetenschappelijk en technisch niveau en op het vlak van milieu, energie en cultuur, het streven naar een samenwerking inzake landbouw, visserij, drugsbestrijding, bescherming van intellectuele en commerciële eigendommen, transport en ten slotte het tot stand brengen van een regelmatige politieke dialoog tussen de beide partijen.

Tijdens de bespreking hebben sommige leden bedenkingen geuit over het tekort aan sociale democratie en het te hoge werkritme, vooral voor vrouwen en kinderen, in Korea en in de Zuidoost-Aziatische landen. Andere leden meenden daarentegen dat dit niet altijd het geval was en dat sommige Zuidoost-Aziatische landen ook wat betreft de sociale rechten op de goede weg zijn. De situatie kan uiteraard niet met de situatie in sommige West-Europese landen, België in het bijzonder, worden vergeleken.

Een commissielid vestigde de aandacht op het Zuid-Koreaanse investeringsprogramma voor de bouw van een kerncentrale in Noord-Korea. Dit project werd met medewerking van de Verenigde Staten opgezet. Het lid wees erop dat dit project door een gebrek aan kapitaal in het gedrang dreigt te komen. Hij vroeg zich dan ook af of het mogelijk was om de reeds door de Verenigde Staten toegestane middelen met Europese middelen aan te vullen teneinde dit project te redden.

De vice-eerste minister legde in zijn antwoord de nadruk op het belang van de economische relaties tussen ons land en Korea. België heeft voor het jaar 1997 een handelsoverschot met Korea van 7,2 miljard frank. Wat de kerncentrale betreft stelde de vice-eerste minister dat het om een gezamenlijk initiatief van de ASEAN-landen, de Europese Unie en de Verenigde Staten gaat. De huidige problemen zullen op de eerstkomende vergadering van de Europese Unie met de ASEAN-landen in Londen worden besproken.

De vice-eerste minister meende dat de politieke situatie in het algemeen en de mensenrechten in het bijzonder in Korea positief evolueren. Hij verwees in dit verband naar de verkiezingen van december 1997. De mogelijkheid om dit kaderakkoord op te schorten is een stok achter de deur indien blijkt dat de mensenrechten niet worden gerespecteerd.

De artikelen en het geheel van het ontwerp werden eenparig door de acht aanwezige leden aangenomen. Tot zover mijn verslag.

Mijnheer de voorzitter, sta mij toe in persoonlijke naam nog een opmerking te maken met betrekking tot de situatie in Zuidoost-Azië en Korea. In de commissie werden door mijzelf en door andere leden bedenkingen geformuleerd in verband met de sociale problematiek in deze regio. Ik zal hierop vandaag echter niet verder ingaan aangezien dit ontwerp betrekking heeft op de instemming met een kaderovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lid-staten, enerzijds en de republiek Korea, anderzijds. Namens de SP-fractie zal ik een uiteenzetting houden over de sociale problematiek in Zuidoost-Azië ter gelegenheid van het debat dat hierover hopelijk zeer binnenkort in de Senaat zal worden gehouden. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à M. Maystadt, vice-Premier ministre.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Monsieur le président, sur ce point, je crois intéressant de signaler qu'une des conséquences positives de la crise qui frappe le Sud-est asiatique pourrait être, paradoxalement, une amélioration des rapports sociaux.

Dans le cas de la Corée, il est vraisemblable que les conditions mises par le F.M.I vont permettre de renforcer le rôle des syndicats coréens. Ainsi, M. Camdessus, directeur général du F.M.I., a demandé et obtenu la libération d'un leader syndical emprisonné. En outre, il a imposé, parmi les conditions d'intervention du F.M.I., l'association directe des organisations syndicales à la mise au point des nouvelles réglementations relatives au marché du travail.

Les populations de ces pays sont durement touchées par la crise; on l'oublie parfois. Néanmoins, c'est peut-être une occasion à saisir pour faire progresser le système de relations sociales dans ces pays.

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De Kaderovereenkomst inzake handel en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lid-Staten enerzijds, en de Republiek Korea, anderzijds, en Bijlage, gedaan te Luxemburg op 28 oktober 1996, zullen volkomen gevolg hebben.

Art. 2. L'Accord-cadre de commerce et de coopération entre la Communauté européenne et ses États membres, d'une part, et la République de Corée, d'autre part, et Annexe, faits à Luxembourg le 28 octobre 1996, sortiront leur plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET VERDRAG TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN BETREFFENDE DE AANLEG VAN EEN SPOORVERBINDING VOOR HOGESNELHEIDSTREINEN TUSSEN ROTTERDAM EN ANTWERPEN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 21 DECEMBER 1996

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU TRAITÉ ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE ROYAUME DES PAYS-BAS CONCERNANT LA CONSTRUCTION D'UNE LIAISON FERROVIAIRE POUR TRAINS À GRANDE VITESSE ENTRE ROTTERDAM ET ANVERS, SIGNÉ À BRUXELLES LE 21 DÉCEMBRE 1996

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-795/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-795/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Bourgeois (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, over de concrete inhoud van dit verdrag is er tussen de betrokken landen eigenlijk geen discussie. De overeenkomst beoogt openstelling van een hogesnelheidslijn tussen Antwerpen en Rotterdam tegen 1 juni 2005 en legt daarvoor ook het tracé vast.

Het tracé van deze lijn loopt langs de E19, wat minder voordelig is voor ons land en bijkomende kosten van aanleg vereist. Ter compensatie van deze last zal Nederland een forfaitaire bijdrage van 823 miljoen gulden betalen, wat overeenkomt met ongeveer 15,2 miljard. Ten minste 200 miljoen gulden moet worden betaald op 2 januari 1997 en het resterende bedrag op 4 januari 1999. De minister heeft ons bevestigd dat het bedrag van 200 miljoen reeds betaald is.

In verband met het eerste punt was er maar één vraag. Men gaat unaniem akkoord met deze aanleg, maar er werd door leden van de commissie gewezen op een verhaal dat hangende is bij de Raad van State. Dit is ingediend door gemeenten die langs het tracé gelegen zijn. Wat zou het gevolg zijn als de Raad van State een uitspraak doet waardoor dit tracé verbroken wordt? De minister heeft erkend dat dit dan een geval van overmacht is, dat het verdrag en het overeengekomen tracé in betwisting zou kunnen brengen. Dat zou belangrijke vertragingen en andere moeilijkheden met zich brengen.

Artikel 8 van het verdrag voorziet wel in een procedure in geval van overmacht. Er moet dan een spoedoverleg worden gevoerd, in het overlegingscomité dat dan voorstellen doet aan de beide regeringen.

Il wil ook de aandacht vestigen op artikel 9 van het verdrag. Het heeft in feite niets te maken met de aanleg van de hoge snelheidsverbinding tussen België en Nederland. Het handelt over andere projecten, met name de aanleg van een goederenspoorlijn tussen de Antwerpse haven en Bergen-op-Zoom, en de modernisering van de IJzeren Rijn, een verbinding over Nederlands grondgebied, tussen de Antwerpse haven en het Ruhrgebied.

Nederland aanvaardt elk dossier op zijn eigen merites en zal ze in goed overleg en goed nabuurschap met ons land beoordelen. Dit betekent dat tegen 2000 een tracé zal worden gekozen voor de goederenlijn 11, tussen Antwerpen en Bergen-op-Zoom, en dat een haalbaarheidsstudie zal worden uitgevoerd over de modernisering van de reeds bestaande spoorlijn, genaamd de IJzeren Rijn. Dit is een engagement, een morele verbintenis vanwege Nederland, maar ik kan bevestigen dat die haalbaarheidsstudie reeds in uitvoering is.

Het verdrag werd in de commissie eenparig goedgekeurd.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de heer Bourgeois voor zijn verslag.

Agalev vindt dit geen goed verdrag. We hebben steeds gezegd dat we de hoge snelheidslijn voorbij Brussel, en zeker voorbij Antwerpen, geen zinvolle investering vonden en dat we vreesden dat de enorme kosten voor de aanleg nadelig zullen zijn voor het binnenlandse of het kleinschalige treinverkeer.

We stellen in dit verdrag vast dat Nederland 15 miljard zal bijdragen voor de meerkosten die ontstaan door de keuze van het tracé. In het verleden werd zowel door de toen bevoegde minister, de heer Dehaene, als door directie-generaal Schoupe van de NMBS, maar ook door diverse woordvoerders van de meerderheidspartijen steeds beklemtoond dat de meerkosten aanzienlijk hoger zouden liggen, zo'n 25 tot 34 miljard. Deze kosten vloeien vooral voort uit de maatregelen tot verzachting van de nadelige gevolgen voor milieu en bevolking langs het tracé ten noorden van Antwerpen. Die bedragen zullen dus niet, zoals aanvankelijk verwacht en als voorwaarde gesteld tot uitvoering van het project, op Nederland kunnen worden verhaald. Voor mijn fractie is dat de fundamentele reden om de ratificatie van dit verdrag niet te steunen.

Het verslag maakt melding van verschillende verzoeken tot vernietiging die door de betrokken gemeentebesturen bij de Raad van State werden ingediend. Een eventuele vernietiging door de Raad van State inroepen als een geval van overmacht, strookt niet met de gangbare regels van het volkenrecht. Een staat is vanuit volkenrechtelijk standpunt verantwoordelijk voor de beslissingen van zijn eigen rechtscolleges. Er is dus geen grond om een verdrag ongeldig te verklaren, wanneer de Belgische Raad van State tot de vernietiging zou beslissen. Voor een dergelijke situatie is de Belgische overheid zowel politiek als financieel aansprakelijk. Vanuit volkenrechtelijk standpunt hoeft Nederland zich daarvan verder niets aan te trekken.

Het verslag vermeldt terecht dat het hier eigenlijk om een gemengd verdrag gaat. Ook het Vlaams Parlement zou dus over de ratificatie ervan moeten stemmen. Er wordt evenwel laconiek aan toegevoegd dat de Vlaamse overheid beslist heeft hiervan af te zien. Dit is supergrote onzin. Volgens de Grondwet moet de ratificatie van een gemengd verdrag aan de assemblees van alle bevoegde overheden worden voorgelegd. Een wetgevende assemblee kan geen afstand doen van een bevoegdheid die haar grondwettelijk is toegewezen, ook als ze het uitoefenen van deze bevoegdheid niet opportuun acht. De eigenlijke reden is dat er voor de ratificatie van dit verdrag geen meerderheid in het Vlaams Parlement bestaat. Dat is de oorsprong van dat cynische zinnetje. Dit is een verkrachting van de Grondwet. De Agalev-fractie vindt dit onaantvaardbaar.

In de voorbije dagen werden en in de komende dagen zullen door de gemeenteraden van de gemeenten langs het tracé moties worden goedgekeurd met het verzoek aan het federale Parlement om dit verdrag niet te ratificeren. Ik herhaal deze oproep en verzoek mijn collega's in deze vergadering om dit verdrag niet te ratificeren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de aanleg van een spoorverbinding voor hogesnelheidstreinen tussen Rotterdam en Antwerpen, ondertekend te Brussel op 21 december 1996, zal volkomen uitwerking hebben.

Art. 2. Le Traité entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas concernant la construction d'une liaison ferroviaire pour trains à grande vitesse entre Rotterdam et Anvers, signé à Bruxelles le 21 décembre 1996, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De voorzitter. — We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET VIERDE PROTOCOL BIJ DE ALGEMENE OVEREENKOMST INZAKE DE HANDEL IN DIENSTEN, ONDERTEKEND TE GENÈVE OP 15 APRIL 1997

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU QUATRIÈME PROTOCOLE ANNEXÉ À L'ACCORD GÉNÉRAL SUR LE COMMERCE DES SERVICES, SIGNÉ À GENÈVE LE 15 AVRIL 1997

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-809/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-809/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De rapporteur verwijst naar haar verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en bespreken we de artikelen van het wetsontwerp.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Het Vierde Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de Handel in Diensten, gedaan te Genève op 15 april 1997, zal volkomen gevolg hebben.

Art. 2. Le Quatrième Protocole annexé à l'Accord général sur le Commerce des services, fait à Genève le 15 avril 1997, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De voorzitter. — We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LA CONFÉRENCE DE LA CHARTE DE L'ÉNERGIE, SIGNÉ À BRUXELLES LE 26 OCTOBRE 1995

Discussion générale

Discussion des articles

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET AKKOORD TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE CONFERENTIE VAN HET ENERGIEHANDVEST, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 26 OKTOBER 1995

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.

We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-832/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-832/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Hatry (PRL-FDF), rapporteur. — Monsieur le président, j'ai évoqué l'adhésion de la Belgique à cette charte dans le cadre de mon exposé général sur la ratification de la charte. Je me réfère donc à la «partie belge» de ce rapport.

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten wij de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Het Akkoord tussen het Koninkrijk België en de Conferentie van het Energiehandvest, ondertekend te Brussel op 26 oktober 1995, zal volkomen uitwerking hebben.

Art. 2. L'Accord entre le Royaume de Belgique et la Conférence de la Charte de l'Énergie, signé à Bruxelles le 26 octobre 1995, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Deze wet heeft uitwerking met ingang van 26 oktober 1995.

Art. 3. La présente loi produit ses effets le 26 octobre 1995.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET TWEEDE PROTOCOL BIJ DE ALGEMENE OVEREENKOMST INZAKE DE HANDEL IN DIENSTEN, GEDAAN TE GENÈVE OP 6 OKTOBER 1995

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU DEUXIÈME PROTOCOLE ANNEXÉ À L'ACCORD GÉNÉRAL SUR LE COMMERCE DES SERVICES, FAIT À GENÈVE LE 6 OCTOBRE 1995

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-833/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-833/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De rapporteur verwijst naar haar verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Het Tweede Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 6 oktober 1995, zal volkomen gevolg hebben.

Art. 2. Le Deuxième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, fait à Genève le 6 octobre 1995, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET DERDE PROTOCOL BIJ DE ALGEMENE OVEREENKOMST INZAKE DE HANDEL IN DIENSTEN, GEDAAN TE GENÈVE OP 6 OKTOBER 1995

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU TROISIÈME PROTOCOLE ANNEXÉ À L'ACCORD GÉNÉRAL SUR LE COMMERCE DES SERVICES, FAIT À GENÈVE LE 6 OCTOBRE 1995

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-834/3 van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-834/3 de la commission des Affaires étrangères du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De rapporteur verwijst naar haar verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Het Derde Protocol bij de Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten, gedaan te Genève op 6 oktober 1995, zal volkomen gevolg hebben.

Art. 2. Le Troisième Protocole annexé à l'Accord général sur le commerce des services, fait à Genève le 6 octobre 1995, sortira son plein et entier effet.

— Aangenomen.

Adopté.

De voorzitter. — We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

M. Bourgeois, doyen d'âge des membres présents, prend la présidence de l'assemblée

(Article 16.2 du règlement)

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. JONCKHEER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS ET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «L'ÉTAT DES NÉGOCIATIONS DE L'ACCORD MULTILATÉRAL SUR L'INVESTISSEMENT»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER JONCKHEER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE EN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE MULTILATERALE OVEREENKOMST INZAKE INVESTERINGEN»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Jonckheer au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications et au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur.

La parole est à M. Jonckheer.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le président, lorsque j'ai introduit cette demande d'explications sur l'état des négociations de l'Accord multilatéral sur l'investissement, j'ignorais que la première page du journal *Libération* paru voici deux jours, serait consacrée précisément à cet accord. Il semble en effet que tant aux États-Unis qu'en France et dans d'autres pays, se dessine une campagne d'agitation dont l'objectif est le report des négociations.

D'ailleurs, M. Dominique Strauss-Kahn, votre collègue, monsieur le vice-Premier ministre, a annoncé que la France allait demander des prolongations.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — La France n'est pas le seul pays à émettre cette demande.

M. Jonckheer (Écolo). — Soit, j'espère que vous nous éclairerez à ce sujet.

L'objectif de ma demande d'explications est double. Il s'agit d'abord de définir la portée exacte du projet de traité. Le Sénat étant la chambre spécialisée pour les questions internationales et les traités internationaux, il lui appartient évidemment de discuter de ces matières; cependant, une fois que les traités sont conclus et signés, la marge du Parlement est nulle en ce domaine et la discussion de ces projets au sein de la commission des Affaires étrangères est relativement brève. Ici, nous nous situons dans la phase d'amont et nous demandons au gouvernement de nous informer sur l'état des négociations et sur les positions qu'il défend.

Écolo n'a pas attendu le remue-ménage des dernières semaines pour intervenir sur cette question puisque déjà, en juin 1997, mon collègue Olivier Deleuze interpellait M. Di Rupo à la Chambre.

À l'époque, ce dernier avait formulé une série de remarques intéressantes sur lesquelles je reviendrai. Il avait déclaré: «Pour l'heure, on a constaté que le niveau du traité est inacceptable et c'est pourquoi les négociations ont été reportées d'un an, preuve que nous ne sommes pas des béni-oui-oui». Aussi, huit mois plus tard, je pense qu'il est grand temps de faire le point.

Il me semble utile de rappeler quelques caractéristiques de l'A.M.I., Accord multilatéral sur l'investissement. La philosophie de cet accord s'inscrit dans la lignée des autres accords négociés et conclus au sein de l'O.M.C.: elle consiste en l'ouverture la plus complète possible des marchés de tous les pays signataires aux opérations d'investissements. L'A.M.I. a pour finalité d'assurer

une protection complète aux investisseurs étrangers et aux investissements, sans pour autant prévoir d'obligations contraignantes dans le chef de ces mêmes investisseurs. C'est d'ailleurs une des critiques fondamentales à l'égard de ce traité sur laquelle je reviendrai et sur laquelle je souhaite que le gouvernement s'explique.

Le principe de base est un principe de non-discrimination entre investisseurs locaux et investisseurs étrangers. En outre, tous types d'investisseurs et tous types d'investissements — industriel, financier, foncier, droit intellectuel — sont concernés ainsi que la totalité du cycle d'investissement, y compris les opérations de pré-investissement.

Il s'agit donc d'un traité à portée extrêmement large et extensible. Un gouvernement ne peut refuser une opération d'investissement, sauf mesures d'exceptions prévues explicitement dans le traité.

Les principes directeurs de l'O.C.D.E. émis à l'intention des entreprises multinationales, qui ont été adoptés en 1976 et amendés en 1991 et qui contiennent des références explicites aux normes sociales et environnementales, sont volontaires et non contraignants. Le projet de traité qui m'a été remis maintient cette situation.

J'en viens à la dernière caractéristique principale de ce traité. Les possibilités de recours et de règlement des différends permettent aux entreprises d'exiger des compensations financières de l'État d'accueil pour tous les principes ou lois adoptés qui pourraient léser leurs intérêts. Compte tenu de la portée même du traité, ceux-ci sont définis d'une façon extrêmement générale.

Par contre, et c'est curieux sur le plan du droit international, l'État ne pourrait pas attaquer un investisseur étranger pour des raisons de non-performance ou de sécurité publique, sauf si le traité mentionne des clauses explicites à cet égard.

Je me base ici sur les réflexions que j'ai entendues et vérifiées en lisant le projet de texte d'octobre 1997.

Il me semble que ce projet de portée tout à fait générale présente un double déséquilibre. En premier lieu, il instaure une inégalité entre les obligations et les devoirs entre entreprises ou investisseurs et les États. En deuxième lieu, il ne prévoit aucune approche intégrée entre opérations d'investissement et obligations en matière de normes sociales, d'environnement ou de transferts de technologies.

Nous sommes, à mon sens, confrontés à de vieilles générations de traités internationaux qui n'arrivent pas à développer une approche intégrée. D'une part, on définit des normes de droit social international au sein de l'O.I.T. D'autre part, on discute au sein de l'O.M.C. de problèmes de type commercial et environnemental à la suite de la Déclaration de Rio.

Or, au sein de l'O.C.D.E. ou d'autres enceintes internationales, on suit une ligne classique, consistant à assurer des garanties juridiques aux investisseurs dans tous les pays du monde. Le Traité de l'O.C.D.E. présente la caractéristique particulière d'être universel.

Le traité relatif à l'énergie que nous adopterons probablement cet après-midi suit la même philosophie. On ouvre les marchés dans une logique de coopération, mais il s'agit d'un traité sectoriel.

Par ailleurs, des clauses explicites prévoient qu'un État peut refuser à certains investisseurs l'accès à son marché pour des raisons de politique économique nationale.

Enfin, ce traité prévoit un certain nombre de clauses environnementales. Si l'on peut discuter de la portée contraignante de ces clauses, il faut reconnaître que cette préoccupation, importante puisqu'elle porte sur l'énergie et la sécurité des centrales nucléaires dans ces pays, est intégrée dans le corps du texte du traité, en plus d'un protocole qui y est joint.

J'en viens aux questions précises posées à MM. Maystadt et Di Rupo; ce dernier avait d'ailleurs déjà abordé le problème à la Chambre, l'année dernière.

Il ne faut pas se tromper sur le contexte dans lequel ce type de traité est négocié. Nous sommes dans une phase de capitalisme mondial où se constituent des oligopoles mondiaux avec des lobbies extrêmement puissants auprès de l'O.C.D.E., comme la

Chambre de commerce internationale ou d'autres chambres de commerce, notamment américaine. La base en est une philosophie assez simple consistant à prétendre que l'investissement direct étranger est un instrument de rattrapage et de convergences économiques. Tous les États de la planète auraient donc intérêt à signer ce type d'accord. D'ailleurs, le traité négocié au sein de l'O.C.D.E. sera proposé à la signature des États non membres de l'O.C.D.E.

Cependant, les faits montrent que, malgré une progression très importante des investissements directs étrangers dans les années 80 et au début des années 90, l'essentiel des investissements se situe au sein de ce qu'on appelle « la triade », c'est-à-dire le grand pôle nord-américain, avec l'A.L.E.N.A., l'Union européenne et la zone du sud-est asiatique. Je tiens à souligner cet aspect car un discours quelque peu rhétorique et idéologique consiste à mettre tout le monde sur un pied d'égalité. Tous les États sont évidemment aussi souverains les uns que les autres, mais on sait ce qu'il en est dans la réalité.

L'aspect amusant des choses, c'est que dans un traité international, le cas d'une P.M.E. wallonne qui veut investir à l'étranger dans un produit de haute technologie, est traité de la même manière que celui d'un oligopole international.

La première question que je poserai porte sur l'état réel des négociations. Une conférence à haut niveau se tenait en effet au début de cette semaine, au cours de laquelle une nouvelle version du projet de traité devait être discutée. Je souhaiterais que le gouvernement communique au Parlement ce nouveau projet de traité et nous dise si ce dernier projet soulève toujours des objections de sa part.

Il est, de ce point de vue, utile de se référer aux positions annoncées par M. Di Rupo à la Chambre en 1997 en réponse aux questions de M. Olivier Deleuze. Il avait formulé, le 17 juin, une série d'exigences.

La première était relative à la limitation du champ d'application du traité, défendue par la Belgique qui souhaitait que l'on se concentre uniquement sur l'investissement direct étranger. À ma connaissance, cette condition n'est pas remplie, en tout cas dans la dernière version du texte dont je dispose.

Deuxième exigence : les États contractants doivent inclure une clause sur une organisation d'intégration économique régionale. Cette clause a été introduite, notamment par l'Union européenne, pour garantir son processus d'élargissement. Elle figure dans la version négociée du texte du traité et vise en réalité — contrairement à ce que je croyais naïvement — à permettre une libéralisation accentuée sur certains types d'opérations non couvertes par l'A.M.I.

La troisième exigence concernait une clause de sauvegarde en cas de problèmes de mouvements de capitaux et de balances des paiements. Cette clause est reprise dans le projet de traité.

La quatrième exigence a trait aux principes directeurs de l'O.C.D.E. sur le respect des règles d'accueil, notamment dans les matières fiscales, sociales et environnementales.

Le vice-Premier ministre faisait aussi référence à ces principes pour les entreprises multinationales. Il souhaitait explicitement leur révision et soutenait la tentative de leur donner un caractère contraignant en les incluant dans les dispositions du traité. Je rappelle que M. Di Rupo a fait ces déclarations à la Chambre, au nom du gouvernement, je présume.

À ma connaissance, ces points ne sont absolument pas rencontrés puisqu'il semble que la décision a été prise de ne pas toucher au libellé des principes directeurs de l'O.C.D.E. et, par conséquent, de ne pas les rendre contraignants.

M. Di Rupo attirait l'attention en juin 1997 sur le débat opposant les partisans de la règle du consensus pour ce traité de l'O.C.D.E. aux tenants d'une évolution vers des formes de majorité qualifiée. En d'autres termes, le consensus serait-il appelé à se matérialiser par l'obtention de l'unanimité ou allait-on se contenter d'une majorité qualifiée? En fait, M. Di Rupo se demandait si le processus de ratification serait engagé devant les Chambres et si les gouvernements des États non membres de l'O.C.D.E. seraient invités à signer ce traité, dans l'hypothèse où certains États membres ne souhaiteraient pas aller plus loin dans la négociation ou refuseraient de ratifier le traité dans l'état où il se trouve.

Par rapport aux exigences formulées par M. Di Rupo, la limitation du champ d'application ainsi que la modification et l'insertion dans le traité des principes directeurs de l'O.C.D.E. vis-à-vis des entreprises multinationales ne sont pas rencontrées. Ainsi, l'annexe relative au code de conduite n'a pas été modifiée.

En ce qui concerne la question relative au processus de décision à l'intérieur de l'O.C.D.E., je laisse au ministre des Finances le soin de répondre. Toutefois, je voudrais faire observer que si les enjeux sont complexes, la situation est parfois comique. Au moment précis où M. Di Rupo s'exprimait à la Chambre, M. Collignon, interpellé par le groupe Ecolo au Parlement wallon, indiquait que la Région était bien associée aux discussions relatives à l'élaboration de l'A.M.I. au sein de l'O.C.D.E. M. Collignon se voulait rassurant, disant que, de toute façon, la Région wallonne avait l'une des législations les plus libérales en la matière. Il est donc évident que MM. Di Rupo et Collignon n'avaient sans doute pas une vision commune en ce qui concerne le projet de traité.

Je souhaiterais aussi entendre les commentaires du vice-Premier ministre en ce qui concerne l'absence d'obligation de résultats ou de performances à atteindre par les investisseurs qui investissent dans le cadre de ce traité. À cet égard, je fais référence au traité sur l'énergie, lequel pose des exigences en termes de transfert de technologies — article 8 — et de respect des normes environnementales — article 19. Or, le projet relatif à l'A.M.I. ne contient aucune disposition de ce genre.

Par ailleurs, en ce qui concerne la compatibilité des traités internationaux, une règle de droit international, reprise dans la Convention de Vienne sur les traités, expose le principe de la coexistence entre les traités. Néanmoins, il convient de se demander, surtout quand des procédures distinctes sont imaginées, si certains traités internationaux ne sont pas contradictoires. L'O.C.D.E. a tenté de comparer le projet de traité de l'A.M.I. et les traités internationaux en matière d'environnement, soit 180 traités en vigueur et 80 en négociation. Se basant sur la Convention de Vienne, elle a estimé qu'il n'y avait aucun problème légal de compatibilité, mais a notamment évoqué le problème du transfert des technologies en tant qu'éventuel argument en la matière.

Par ailleurs, monsieur le vice-Premier ministre, je souhaiterais savoir ce qu'il en est de l'article prévu au titre III « Thèmes spéciaux » sur le non-abaissement des normes en vue d'attirer les investisseurs étrangers. Une disposition serait cependant prévue afin d'éviter une compétition entre États, sujet qui vous est familier, monsieur le vice-Premier ministre. Mon attention avait été attirée par le fait que l'on employait le conditionnel, à savoir « should be ». Cette version ne prévoyait donc pas de règle impérative en matière de non-abaissement des normes. Qu'en est-il dans la version définitive?

Par ailleurs, la philosophie générale de ce débat ne tend pas à dire que tout le monde est bien chez soi et à exclure les règles internationales en ce qui concerne les investissements étrangers. Ce serait en effet stupide. Cependant, reconnaissons que d'aucuns ont parfois tendance à caricaturer certaines positions. Selon nous, et d'autres sont du même avis, il convient de construire des règles en vue de donner des orientations au développement des échanges ou des opérations d'investissement et, plus particulièrement, d'assurer une transition vers un développement durable. À propos de l'A.M.I., Laurent Joffrin écrivait d'ailleurs dans *Libération* : « Dès lors que la liberté est garantie, que les frontières restent ouvertes, au nom de quoi faudrait-il s'interdire de corriger le marché sur la base d'une volonté collective et librement déléguée? »

À l'issue de ce débat, je déposerai une motion motivée dont j'ai d'ailleurs communiqué le texte au vice-Premier ministre — j'espère que celui-ci me donnera son avis à ce sujet — et qui ne porte pas sur le fond du dossier. D'une part, elle demande au gouvernement de transmettre officiellement aux Chambres la dernière version officielle — selon moi, elle date de quelques jours — afin de nous permettre d'en prendre connaissance.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Dans quelques jours, la énième version résultant des dernières discussions sera disponible.

M. Jonckheer (Écolo). — D'autre part, la motion demande au Sénat de procéder à un examen plus approfondi de ce projet de traité afin d'accomplir un travail non seulement en aval des traités mais également en amont.

M. le président. — La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le président, mon intervention sera brève et se résume en trois points.

Premièrement, je voudrais faire part de mon étonnement et le mot est faible ! En effet, depuis un certain nombre de mois, des discussions ont lieu à l'échelle de l'O.C.D.E. en ce qui concerne l'A.M.I. Selon moi, le secret entourant ce type de discussions était réservé au cadre ultra-feutré des grandes entreprises multinationales et je ne pensais pas qu'il pouvait être aussi bien gardé.

Nous disposons d'un certain nombre d'informations à ce sujet. Cependant, comment pouvons-nous être certains que celles-ci sont exactes, puisqu'elles se fondent, d'une part, sur une démarche d'association de consommateurs américains et, d'autre part, sur la publication dans *Le Monde diplomatique* d'un long article qui commente la mise sur Internet, par le même journal, d'un texte dont on ne connaît ni la valeur sur le fond ni l'origine. Il me paraît étonnant que de telles discussions puissent se dérouler dans le plus grand secret, même s'il est clair qu'elles ne peuvent être étalées sur la place publique. La culture du secret entretenue de cette façon ne me paraît pas salutaire pour un débat qui intéresse l'ensemble des citoyens de cette planète et tous les États, quel que soit leur niveau de développement ou de pauvreté.

Deuxièmement, au sein du Gouvernement belge, quel ministre suit particulièrement le dossier et comment a-t-il été désigné ? Je pose cette question dans un but de clarté et en dehors de tout esprit polémique. Le ministre Di Rupo a répondu à une interpellation à la Chambre à ce sujet voici un an. Aujourd'hui, au Sénat, M. Jonckheer interroge deux vice-Premiers ministres, l'un est en charge des Finances et du Commerce extérieur, l'autre est responsable des Affaires économiques. Je présume que le ministre des Affaires étrangères doit également être concerné.

Dans la discussion de l'A.M.I., à l'intérieur de l'O.C.D.E., à quel niveau de représentation la Belgique intervient-elle ? Je ne parle pas de l'O.C.D.E. en général, où nous avons un représentant.

Troisièmement, j'en viens à présent au problème de fond. Je précise tout de suite que j'éviterai de développer ce que d'aucuns pourraient qualifier de « fantasme anti-libéralisation complète ». C'est en ces termes qu'ils nomment parfois la volonté affichée par certains de voir certaines règles environnementales, sociales et culturelles respectées dans le commerce mondial. Néanmoins, on peut s'étonner de voir un texte qui accorde des garanties aux investisseurs même si on peut imaginer que la sécurité des investissements peut être positive et ne doit pas être rejetée.

Cependant, il ne faudrait pas que les garanties accordées en ce domaine aboutissent à museler toutes les actions qu'un État pourrait développer en matière de droits sociaux, de droits syndicaux dans l'entreprise, d'environnement et de culture. Je ferai ici référence au combat qui est mené dans le secteur audiovisuel à propos de ce que l'on a appelé « les exceptions culturelles » et où nos adversaires sont les États-Unis. Est-il imaginable que cette exception culturelle soit balayée ? À cet égard, M. Jonckheer a d'ailleurs soulevé avec raison le problème de transfert des technologies.

Dans les quatre secteurs que j'ai évoqués, si l'on en croit le texte ainsi que le commentaire paru dans *Le Monde diplomatique*, il s'agit d'une libéralisation complète avec pour conséquence — mais cela paraît tellement aberrant, monsieur le vice-Premier ministre, que je présume que vous répondrez sur ce point — la possibilité pour les investisseurs de réclamer aux pays dans lesquels ils investissent des dommages et intérêts si les profits escomptés ne sont pas suffisants en fonction, par exemple, de mouvements sociaux ou de législations spécifiques et particulières, même si des modifications interviennent en cours d'investissements.

Sans savoir qui est le moteur de ces négociations qui se déroulent dans le plus grand secret, je suis frappé par la contradiction apparente pouvant exister entre la volonté de protéger l'investis-

sement à tout prix, de libéraliser sans entraves et les attitudes parfois adoptées par les pays qui se font les chantres de cette libéralisation complète.

Nous avons déjà eu l'occasion d'évoquer les lois Hems-Burton et d'Amato. Sans en être certains, on peut présumer que les États-Unis ont une position avancée dans la dérégulation et la libéralisation et que ce sont ces derniers qui tentent d'imposer leurs lois aux autres pays.

Je ne sais pas si vous avez d'autres remarques à formuler quant aux interrogations que je viens d'exprimer, mais je pense qu'il est souhaitable que le Sénat reçoive des réponses précises. Par exemple, je souhaiterais connaître le calendrier et l'état actuel des négociations, la position de notre pays et, dans la mesure où un accord interviendrait, le suivi en termes de structure à l'intérieur de laquelle un accord pourrait être ratifié par les différents États.

Voilà les inquiétudes que je voulais exprimer par rapport au mystère qui entoure ces négociations et à leur contenu présumé.

M. le président. — La parole est à Mme Willame.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Monsieur le président, je ne suis plus à convaincre sur le fait que le développement économique des pays passe par l'ouverture au commerce mondial et aux investissements étrangers. J'estime toutefois, comme les deux collègues qui m'ont précédée à cette tribune, que tous les acteurs de ce développement — qu'il s'agisse des agents économiques, des autorités politiques ou des citoyens — devraient être informés des négociations multilatérales qui se tiennent en matière de libéralisation du commerce des biens et services, ainsi que des flux d'investissements. Cette information ne peut passer que par le biais d'une transparence accrue qui ne semble pas avoir été respectée, comme l'a dit M. Mahoux, dans le cadre des négociations de l'Accord multilatéral sur l'investissement qui se tiennent depuis bientôt trois ans.

Pour certains, les négociateurs ont agi sous le couvert du silence et du secret, encouragés en cela par les entreprises transnationales et les grands établissements financiers.

L'accord vise à libéraliser les investissements internationaux, à organiser leur protection et à régler d'éventuels différends entre investisseurs ou avec le pays d'accueil. Au regard de la mouture actuelle du texte, il s'agirait principalement d'accorder toute une série de droits uniquement aux investisseurs. Les États, quant à eux, pourraient se trouver entraînés, par ces mêmes investisseurs, dans une procédure d'arbitrage international s'ils appliquent des mesures dont l'effet, volontaire ou non, serait de limiter les profits découlant d'investissements effectués sur leur territoire. Est-il vrai qu'un tel accord pourrait avoir pour conséquence que l'Union européenne ne pourrait plus mettre en place des projets visant à favoriser la cohésion économique entre ses régions si cela limitait les profits des investisseurs extra-communautaires sur son territoire ? De même, les économies émergentes ne pourraient plus lier les investissements étrangers à la réalisation d'un partenariat avec leurs entreprises locales. Il ne s'agirait là que de deux exemples parmi d'autres.

Conscients des différentes conséquences néfastes que pourrait avoir l'accord dans sa mouture actuelle, certains pays, poussés notamment par diverses organisations de citoyens, prévoient d'inclure des exceptions lors des prochaines négociations. On peut dès lors se demander si les États membres de l'O.C.D.E. arriveront à un accord d'ici à la fin avril, comme c'est prévu, et sur quoi il portera. Allons-nous nous retrouver face à un accord dont les dispositions favoriseraient largement les investisseurs, aux dépens des États ? Ces derniers vont dès lors prévoir toute une série d'exceptions qui auront pour effet d'en rendre l'application d'autant plus difficile tandis que l'objectif initial, c'est-à-dire la libéralisation complète des investissements, se trouverait noyé dans les méandres d'un texte dont la lourdeur serait la caractéristique principale à côté de l'ignorance des nécessaires mesures accompagnatrices d'un processus de développement économique. Ne faudrait-il pas plutôt faire en sorte que les mesures prévues dans l'accord soient, dès le départ, moins contraignantes et plus réalistes dans le chef des États ? Il s'agirait donc de prôner un libéralisme qui ne serait pas aveugle aux réalités propres à toute une série d'économies émergentes ou de constructions régionales.

De façon générale, ne faudrait-il pas prévoir un mécanisme de transmission de l'information au sujet des négociations en cours, afin de conscientiser les agents économiques, décideurs politiques et citoyens de l'ampleur de l'accord et des conséquences qu'il pourrait avoir? Où en sont les négociations et quelle est la position de la Belgique en la matière? Enfin, une position commune se profile-t-elle entre les États membres de l'Union européenne par rapport aux mesures qui pourraient avoir un impact sur les politiques nationales et communautaires destinées aux régions en retard de développement?

M. le président. — La parole est à M. Maystadt, vice-Premier ministre.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Monsieur le président, avant de répondre point par point aux questions de M. Jonckheer, je voudrais émettre une considération préliminaire sur l'importance des investissements internationaux et sur l'enjeu de ces négociations pour notre pays.

Les investissements étrangers ont toujours été un élément crucial pour le développement de notre économie et ont largement contribué à la création de nouvelles activités économiques et donc d'emplois dans nos régions. Historiquement, la Belgique a attiré annuellement des investissements étrangers pour plus de 3% du P.I.B. Ces investissements génèrent des capitaux et de nouvelles technologies et introduisent du savoir-faire, tout en contribuant à la compétitivité de notre économie.

Partout dans le monde, les investissements directs ont, depuis le début des années 80, augmenté plus fortement que le commerce extérieur et le P.I.B. C'est particulièrement le cas de la Belgique. Alors que notre pays réalise 3,2% du P.I.B. de l'Union européenne, elle attire 6,4% des investissements étrangers en Europe.

En 1996, l'U.E.B.L. a attiré près de 14 milliards de dollars, soit 3,99% — donc pratiquement 4% — des investissements mondiaux, alors que le P.I.B. de l'U.E.B.L. ne représente que 1,05% du P.I.B. mondial. Nous attirons donc quatre fois plus d'investissements étrangers que notre part dans l'économie mondiale. Proportionnellement à la taille de son économie, la Belgique est le pays européen qui attire le plus d'investissements étrangers. Selon le Conseil central de l'économie, les investissements étrangers représentent plus de 450 000 emplois directs dans notre pays. C'est la raison pour laquelle le gouvernement a consacré un conseil thématique spécial à ce sujet comprenant une série de mesures qui visent à améliorer encore l'attrait de notre pays aux yeux des investisseurs étrangers. Il a ainsi complété les efforts de promotion et de prospection de nos régions. Je pense qu'il était important de rappeler ces éléments afin de placer ces négociations dans la bonne perspective en ce qui concerne notre pays.

J'aborderai maintenant les questions plus précises qui ont été posées. La réunion à haut niveau qui s'est tenue lundi et mardi derniers n'a pas consisté en une véritable négociation. Elle a simplement permis de faire le point sur le dernier état de ces négociations très complexes et très vastes qui englobent beaucoup de problèmes. L'objectif consistant à parvenir à un accord global pour la réunion ministérielle de l'O.C.D.E. en avril reste officiellement maintenu. Toutefois une condition est ajoutée dont tout le monde sait qu'elle est irréalisable: il faut qu'un progrès parallèle intervienne sur toutes les questions y compris celle de l'application extraterritoriale de la législation nationale — je pense ici à la portée des lois Helms-Burton et d'Amato. Je ne vois guère comment nous pourrions trouver un accord sur ce point d'ici le mois d'avril.

À la suite de la dernière réunion, qui a permis aux négociateurs belges de rappeler nos objectifs, le président du groupe de travail s'est chargé de présenter un nouveau texte consolidé qui servira de base à la négociation des groupes d'experts au cours des mois voire des années à venir.

Monsieur Jonckheer, je propose que ce texte soit transmis au Sénat. Si vous attendez donc quelques jours, vous obtiendrez copie de cette synthèse élaborée par le président du groupe de travail.

Je tiens à préciser à M. Mahoux, à propos des négociations, que c'est le directeur général des relations économiques bilatérales extérieures des Affaires étrangères qui conduit la délégation. Cela explique que ce soit le ministre du Commerce extérieur qui vous réponde aujourd'hui. Bien entendu, ce haut fonctionnaire, directeur général du département des Affaires étrangères, est épaulé par des fonctionnaires de haut niveau de départements des Affaires économiques, des Finances et aussi de la Banque nationale, pour certaines questions spécifiques.

Étant donné l'intérêt manifesté pour l'A.M.I. par les partenaires sociaux et les organisations non gouvernementales, l'O.C.D.E. a fourni un effort particulier afin de permettre un accès très large à ce thème, notamment via Internet. Au niveau belge, mon département a organisé des concertations régulières avec les autres départements concernés mais aussi avec les communautés et les régions puisqu'il s'agit d'un accord de type mixte. Et à la suite des questions adressées au gouvernement belge, par le document «Un monde à retravailler», j'ai prié le négociateur belge, donc le directeur général des relations économiques bilatérales extérieures, d'organiser une session d'information spécifique avec les O.N.G. intéressées.

Quant à l'état actuel du texte, la Belgique peut se rallier au consensus qui se dessine sur les éléments constituant le corps du texte. Je pense, par exemple, au traitement national et au principe de la nation la plus favorisée, à la transparence des législations, à la liberté de transfert des fonds d'entreprises, à la compensation en cas d'expropriation et à un système de règlement des différends. Ces dispositions sont en fait déjà intégrées dans un grand nombre d'accords bilatéraux — accords que l'on qualifie généralement de protection et de promotion des investissements — ratifiés par le Parlement belge à de très nombreuses reprises.

Pour nous, il n'y a pas grand-chose de nouveau. Il s'agit de reprendre sur le plan multilatéral le type de dispositions auxquelles nous souscrivons régulièrement et que nous avons acceptées dans les nombreux accords bilatéraux sur la promotion et la protection des investissements.

Le gouvernement belge a toutefois introduit une liste de réserves spécifiques qui est encore provisoire. Il s'agit, d'une part, des réserves horizontales et, d'autre part, des réserves sectorielles.

À ce stade, les réserves horizontales concernent les aides à l'investissement pour lesquelles la Belgique veut pouvoir déroger au traitement de la nation la plus favorisée et à l'interdiction de principe d'exiger de l'investisseur des obligations de résultat. Des taux d'aide majorés peuvent en effet être liés à une obligation de résultat à l'exportation, en recherche et développement ou en termes d'emploi.

Les réserves horizontales concernent aussi l'accès à certaines professions, les services professionnels et l'accès au territoire.

Les réserves sectorielles concernent les transports par voies d'eau intérieures, aériens et maritimes; les services financiers — banques, assurances, opérations financières et marchés financiers —; l'établissement d'agences de voyage; les marchés publics; la prospection et l'exploitation dans le domaine des hydrocarbures et, enfin, l'exploitation du plateau continental. L'opportunité d'autres réserves est toujours à l'examen.

Pour ce qui est du statut de ces réserves spécifiques, appelées «exceptions spécifiques» conformément à la législation sur les traités, celles-ci font partie intégrante de tout accord international. Il n'y a rien de très neuf à cet égard.

Dans une très large mesure, la liste des exceptions présentée par la Belgique est en ligne avec celle de l'Union européenne. Je rappelle qu'à ce stade, ces listes sont toujours provisoires et sujettes à révision. Le but est d'obtenir des listes d'exceptions les plus harmonisées et les plus comparables possible.

J'ajoute que les exceptions relatives à certains secteurs fortement régulés comme la pêche, l'aviation et les marchés publics, qui sont également repris dans d'autres traités, seront présentés selon une approche européenne commune.

Pour les clauses dites horizontales et qui concernent la culture, la santé, les services sociaux, l'éducation, les privatisations, etc., les négociations sont toujours en cours. C'est le cas également pour la clause relative aux organisations d'intégration économi-

que régionale. Cette clause, appelée communément clause R.E.I.O., *Regional Economic Integration Organisation*, est soutenue par la Belgique. Elle est avancée par le Conseil de l'Union européenne pour pouvoir poursuivre à l'avenir le processus d'intégration et d'élargissement de la Communauté.

Cette clause R.E.I.O. tombe sous la compétence fédérale tandis que le soutien de la clause relative aux industries à vocation culturelle est une matière de compétence communautaire. La position de soutien de la Belgique est donc prise en étroite collaboration avec les communautés.

La référence à d'autres accords, par exemple les traités en matière d'environnement, est toujours en négociation. C'est à tort que cette problématique est arrivée fort tard dans les débats, et M. Jonckheer a raison de le souligner. On nous assure néanmoins que la philosophie générale de l'A.M.I. est que l'accord soit compatible avec d'autres accords internationaux et ne crée pas de conflit de normes. Dans la suite des négociations, il s'agira donc de vérifier qu'il en est bien ainsi.

Quant à la disposition sur les obligations de résultat, il règne à son sujet une grande confusion. De nombreuses craintes s'expriment qui, à mon avis, ne sont pas justifiées. Il est vrai que cette disposition interdit aux gouvernements d'imposer certaines conditions spécifiques aux investisseurs étrangers, qui ne seraient pas imposées aux sociétés domestiques, telles que l'obligation d'atteindre un certain niveau de contenu local ou de procéder à des achats préférentiels de biens, produits et services fournis dans le pays hôte.

La seule portée de l'article est de garantir un traitement égal aux investisseurs d'origine étrangère, par rapport aux investisseurs nationaux. Cette clause vise en fait les pays qui imposent un traitement discriminatoire à l'encontre des sociétés de nationalité étrangère. Cet article n'aura pas de conséquence pour la Belgique car, à ma connaissance, il n'existe aucune obligation de résultat qui serait uniquement imposée à des investisseurs étrangers. Nous pouvons fixer toutes les normes que nous voulons, aussi bien sur le plan social qu'environnemental; la seule chose qui nous est interdite est l'application de normes plus sévères aux investisseurs étrangers qu'aux investisseurs nationaux.

Il est important de souligner que ces obligations de résultat ne constituent nullement une entrave pour les gouvernements dans la conduite de leur propre politique, que ce soit sur le plan de la réglementation économique ou dans les domaines sociaux ou environnementaux pour autant, je le répète, qu'aucune discrimination n'apparaisse à l'encontre des investisseurs étrangers.

Comme l'indique le secrétaire général de l'O.C.D.E. dans un article récemment publié dans *Le Monde*: «La notion de convergence est étrangère au texte de l'A.M.I., qui laisse à chaque pays le soin de mener sa propre politique, dès lors qu'elle n'introduit pas de discrimination envers les investisseurs étrangers.»

Le préambule prévoit effectivement des références à la Déclaration de Rio et aux normes internationales du travail et renvoie à ce sujet aux organisations et accords internationaux. Une simple mention dans le préambule ne nous semble pas suffisante.

Au cours des négociations, la Belgique a demandé l'insertion dans le texte même du traité d'une disposition incitative. Nous avons également demandé la reprise des principes directeurs pour les entreprises multinationales en annexe à l'accord.

Nous évoluons dans cette direction et le secrétaire général de l'O.C.D.E. le confirme dans l'article que je viens de citer: «Les principes directeurs sur les entreprises multilatérales de l'O.C.D.E. — définissant un code de bonne conduite des entreprises, y compris en matière de transparence financière, d'emploi, de relations industrielles et en matière d'environnement — seraient annexés à l'accord.»

Les syndicats belges insistent particulièrement sur ce point. Ils ont à plusieurs reprises attiré notre attention sur les principes directeurs de l'O.C.D.E. qui constituent ce «code de bonne conduite» des entreprises multinationales, lequel n'a pas de caractère contraignant mais à la rédaction duquel ont été associés des représentants aussi bien des employeurs que des travailleurs.

Les syndicats estiment qu'il serait utile de donner davantage de poids à ces principes directeurs en les annexant au traité actuellement en négociation.

La Belgique est l'un des pays à jouer le plus complètement le jeu. Le point de contact belge pour vérifier le respect de ces principes directeurs fonctionne bien. Il se réunit régulièrement. Je crois pouvoir dire que les gouvernements fédéral et régionaux assurent une promotion effective de ces principes directeurs.

La Belgique a, en outre, pris l'initiative de demander une réforme de ces principes et nous avons formulé un certain nombre de propositions à cet effet. L'examen a commencé au sein de l'O.C.D.E., mais j'ai peu d'espoir de voir aboutir cette révision avant la conclusion d'un accord sur l'investissement international. La priorité du moment est d'obtenir que ces principes soient repris en annexe à l'accord.

Je dois reconnaître que la Belgique est à ce jour totalement isolée lorsqu'elle propose que ces principes directeurs soient rendus contraignants. Même nos partenaires européens estiment que ce serait aller trop loin.

Néanmoins, une majorité assez large paraît se dégager au sujet d'un engagement contraignant à ne pas abaisser les normes dans le but d'attirer des investisseurs. Nous n'arriverons pas, dans l'état actuel des rapports de force, à rendre contraignantes des mesures positives. En revanche, il est possible qu'intervienne un accord pour rendre contraignant l'engagement à ne pas abaisser des normes sociales ou environnementales pour attirer des investisseurs. Bien entendu, nous continuerons à plaider pour que l'on aille plus avant.

Nous souhaiterions que la disposition incitative comporte un engagement à persévérer dans l'amélioration des normes sociales et environnementales. Mais autant je pense que nous parviendrons à convaincre un nombre croissant de pays à accepter une norme minimale, autant je pense qu'il sera extrêmement difficile d'obtenir un accord général sur des mesures plus positives. Nous continuerons néanmoins à les défendre, avec le poids relatif qui est celui de la Belgique dans ce type de négociation.

En conclusion, le gouvernement reste très attentif à ces négociations qui se poursuivront encore un certain temps. Il est clair qu'il faudra procéder à une évaluation globale des résultats. Dans cette évaluation, seront pris en compte l'intérêt de la protection accrue des investissements belges à l'étranger et l'intérêt des investissements étrangers pour la Belgique — j'ai d'ailleurs commencé ma réponse en rappelant l'importance de ce facteur pour notre pays.

Le gouvernement évaluera également la mesure dans laquelle cet accord pourra servir le souci de la Belgique de promouvoir des standards sociaux et environnementaux élevés et préserver les principes d'organisation de la vie économique et sociale, liés à l'intérêt général.

Je confirme à M. Jonckheer que je communiquerai bien volontiers à la commission des Affaires étrangères la dernière version du projet de traité qui sera disponible dans quelques jours.

C'est bien volontiers également que je ferai régulièrement rapport sur l'état d'avancement des négociations. J'estime en effet préférable d'informer régulièrement ceux qui s'intéressent à la question, de manière à leur permettre, peut-être, de mieux apprécier nos efforts en la matière et de mieux estimer les difficultés que nous rencontrons pour faire prévaloir des idées évidentes à notre estime mais qui ne sont pas partagées par le monde entier. (*Applaudissements.*)

M. le président. — La parole est à M. Jonckheer.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le président, je remercie très sincèrement le vice-Premier ministre de sa réponse et je me réjouis que des membres de différents partis aient accepté de signer une motion déposée en conclusion de la demande d'explications et qui permettra au Sénat de travailler en amont sur un projet de traité dont les divers intervenants ont démontré l'importance.

Cela étant, je voudrais très brièvement faire part de deux ou trois remarques que suscite la réponse du vice-Premier ministre.

D'abord, comme j'ai pris la précaution de le dire dans ma conclusion, nous sommes conscients de l'importance des investissements étrangers, surtout pour un pays comme la Belgique. Il conviendra de revenir sur cet aspect en commission car des analys-

tes, observant le développement considérable du flux des investissements étrangers directs au cours des quinze dernières années, et concluant qu'un certain nombre de garanties juridiques sont déjà rencontrées, peuvent s'interroger sur l'opportunité de ce traité.

Ensuite, la teneur générale de votre réponse, monsieur le vice-Premier ministre, montre l'intérêt de poursuivre le débat. Certes, le projet de traité multilatéral reprend une série de clauses classiques — comme celle de la nation la plus favorisée — contenues dans des accords bilatéraux. Cependant, je regrette à titre personnel que ces négociations restent dans une logique « de vieilles générations de traités » — notamment en ce qui concerne la protection des investissements — et dans l'ignorance des nouvelles données dans les matières environnementales et sociales. J'ai noté les réserves émises par la Belgique, point sur lequel il sera intéressant de poursuivre les discussions en commission.

En ce qui concerne l'obligation de résultat, vous nous avez une nouvelle fois, monsieur le vice-Premier ministre, expliqué avec pertinence qu'il s'agit de la non-discrimination entre investisseurs locaux et investisseurs étrangers. À cet égard, je pense, en particulier à propos des pays — africains, notamment — possédant des structures économiques fragiles que les discriminations positives présentent un intérêt évident. Il serait légitime de permettre aux autorités politiques nationales, soucieuses d'initier un développement industriel, de privilégier des investisseurs locaux ou régionaux. Je déplore donc que le projet actuel méconnaisse ce type de demande.

En ce qui concerne les principes directeurs de l'O.C.D.E., votre réponse ravive nos craintes. Il est vrai que les syndicats, notamment au sein du T.U.A.C., ont insisté pour que les principes directeurs soient repris en annexe. Il semble qu'ils n'osent pas aller aussi loin que M. Di Rupo — ou, si j'ai bien compris votre réponse, que le gouvernement — qui souhaitait la révision de ces principes pour les renforcer et, éventuellement, les rendre contraignants. Un autre débat s'était aussi instauré sur la suggestion de leur maintenir un caractère volontaire, tout en profitant de l'occasion pour revoir un certain nombre d'orientations.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — J'ai indiqué que nous avons demandé la révision des principes directeurs. En réalité, il convient de distinguer, d'une part, la révision, l'actualisation et l'extension des principes directeurs et, d'autre part, le fait de les rendre contraignants. Nous avons demandé à l'O.C.D.E., de manière formelle, la révision des principes directeurs.

M. Jonckheer (Écolo). — Il serait intéressant de savoir où nous en sommes exactement dans ce débat.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Toutefois, j'ai précisé qu'il était improbable que la discussion relative à la révision des principes directeurs puisse aboutir avant la conclusion du traité sur les investissements, dans la mesure où nous insistons pour qu'ils soient intégrés en annexe à l'accord. Certains partenaires nous reprochent d'être trop exigeants en demandant de leur conférer le rang plus solennel d'annexe à un traité international alors qu'eux-mêmes n'acceptent encore que difficilement la situation existante.

M. Hatry (PRL-FDF). — En 1988, le ministre du Travail s'était déjà opposé à l'insertion dans une loi belge des principes directeurs de l'O.C.D.E. contraignants de crainte qu'ils ne fassent fuir les investisseurs étrangers. Donc, le Gouvernement de l'époque souhaitait déjà ne pas les insérer, de peur de l'effet « épouvantail ».

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Notre proposition ne vise pas à rendre ces principes contraignants de manière unilatérale, et je comprends la réaction qui a pu être celle du ministre à cet égard. En revanche, selon nous, il serait de l'intérêt général de rendre ces principes directeurs contraignants pour tous.

M. Jonckheer (Écolo). — C'était d'ailleurs le sens de l'intervention de M. Di Rupo à la Chambre.

Je conclus sur le problème du non-abaissement des normes.

J'espère, monsieur le vice-Premier ministre, que les conditionnels figurant dans la version d'octobre 1997 du traité disparaîtront de la nouvelle version que vous nous transmettez. En effet, selon nous, une telle disposition constitue un plancher minimal. Nous serons donc extrêmement attentifs à ce point.

Enfin, je tiens à vous remercier, monsieur le vice-Premier ministre, de l'esprit constructif dont vous avez fait preuve. Nous aurons l'occasion d'examiner plus en profondeur ce projet de traité en commission du Sénat.

M. le président. — La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le président, je voudrais aborder la problématique du boycott et demander au vice-Premier ministre d'y être attentif. Diverses conceptions existent en la matière. *Le Monde diplomatique* mettait l'accent sur l'impossibilité qu'il y aurait, si un tel accord était signé, d'exercer un boycott par rapport à la politique d'apartheid menée en Afrique du Sud ou, comme je l'ai évoqué tout à l'heure, par rapport aux lois que les États-Unis tentent d'imposer sur le plan mondial. À mon sens, nous devons être extrêmement attentifs aux possibilités d'utilisation d'un élément qui, quoi qu'on dise, porte sur la sélection des investisseurs.

M. Maystadt, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Dans quel sens ?

M. Mahoux (PS). — Sur le plan de l'origine des capitaux. En ce qui concerne l'Afrique du Sud, par exemple, il était clair que le boycott devait s'exercer par rapport à toutes les formes d'investissements, non seulement ceux effectués en Afrique du Sud mais également ceux relatifs à des produits provenant de ce pays.

Cet aspect me permet de soulever le problème de la Convention de Lomé dans le cadre de la signature éventuelle d'un tel traité et, plus particulièrement, de ses dispositions les plus dérégulatrices. Cette convention est-elle toujours possible ?

M. le président. — En conclusion de cette demande d'explications, j'ai reçu une motion motivée émanant de MM. Jonckheer, Boutmans, Olivier, Mahoux, Erdman, Coveliers, Hatry, Mmes Willame, Dardenne et M. Desmedt. Elle est ainsi rédigée :

« Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Jonckheer aux vice-Premiers ministres MM. Di Rupo et Maystadt à propos de l'état des négociations de l'Accord multilatéral sur l'investissement A.M.I. débattu au sein de l'O.C.D.E.;

Ayant entendu la réponse du gouvernement;

Considérant :

— l'importance particulière de ce projet de traité qui sera soumis à l'assentiment des assemblées fédérales, communautaires et régionales;

— que le délai des négociations sera vraisemblablement prolongé au-delà de la réunion ministérielle de l'O.C.D.E. prévue le 28 avril 1998;

Décide de se saisir de ce dossier pour un examen plus approfondi par les commissions parlementaires concernées et, à cette fin,

Demande au gouvernement :

— de lui communiquer la dernière version disponible du projet de traité;

— de lui faire rapport régulièrement sur l'état d'avancement des négociations. »

Nous procéderons ultérieurement au vote sur cette motion.

We stemmen later over deze motie.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER OLIVIER AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID BELAST MET HET BELEID VAN GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN OVER «WERKLOOSHEIDSVALLLEN EN DE MAATREGELEN DAAROMTRENT»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. OLIVIER AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL, CHARGÉE DE LA POLITIQUE D'ÉGALITÉ DES CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES SUR «LES MESURES CONCERNANT LES PIÈGES À CHÔMAGE»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Olivier aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid.

Het woord is aan de heer Olivier.

De heer Olivier (CVP). — Mijnheer de voorzitter, gelet op het gevorderde uur in deze ochtendvergadering, zal ik mijn inleiding kort houden.

Uit een interne nota van de RVA blijkt dat een aantal zeer goed bedoelde maatregelen ten gunste van langdurig werklozen, niet iedereen aanzetten om op zoek te gaan naar een job. In de vaktaal spreekt men van werkloosheidsvallen.

Sommige sociale maatregelen leiden inderdaad tot een verminderde werkbereidheid, vooral bij werklozen uit gezinnen met slechts één ouder of slechts één inkomen met kinderlast en bij samenwonende werklozen. De belangrijkste zogenaamde werkloosheidsvallen zijn de inkomensgarantie toegekend aan deeltijdse werklozen, die hen niet bepaald aanmoedigt om een voltijdse job te zoeken en het gevaar voor samenwonende werklozen om een schorsing van de werkloosheidsuitkering op te lopen indien één van hen een job aanvaardt en het gezinsinkomen daardoor boven de grens van 612 000 frank komt. Voorts dragen ook de inkomensgrenzen inzake beslag, de verhoogde kinderbijslag voor werklozen met kinderlast en de zogenaamde inkomensgarantieuitkering voor samenwonende werklozen zeker niet bij tot het stimuleren van de werkbereidheid.

Van de minister kreeg ik dan ook graag een antwoord op de volgende vragen. Zal de minister vanuit haar bevoegdheid maatregelen nemen om de werkbereidheid van bepaalde categorieën werklozen te stimuleren, er daarbij wel rekening mee houdend dat dit alleen maar zinvol is wanneer een voldoende werkaanbod voorhanden is en dat de maatregelen de armoede onder de werklozen niet mogen doen toenemen of een verhoging van de loonkosten voor de werkgever mogen meebrengen, bijvoorbeeld door het optrekken van het minimumloon? Indien ja, aan welke maatregelen denkt de minister dan concreet?

De voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Hooghe.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de sociale programmawet omvat in het hoofdstuk «Sociale Integratie» een aantal activeringsmaatregelen waar collega Olivier daarin in zijn vraagstelling aan mevrouw Smet naar verwees. Moeten er nog koninklijke besluiten of andere uitvoeringsbesluiten worden getroffen vooraleer de OCMW's voor de bestaansminimumtrekkers deze maatregelen vervat in die programmawet kunnen toepassen?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de voorzitter, de programmawet voorziet in een wettelijke basis om de activering van de werkloosheidsvergoedingen ook te doen gelden voor de bestaansminimumtrekkers. Het koninklijk besluit terzake is reeds klaar en zal worden bekendgemaakt zodra de programmawet is gepubliceerd.

Alvorens te reageren op de interne nota van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en op de studie van het Centrum voor Sociaal Beleid, wil ik onderstrepen dat ieder stelsel van werkloosheidsverzekering bijna per definitie effecten van werkloosheidsvallen in zich draagt. Een werkloze krijgt een vervangingsinkomen en dat inkomen dat de bestaanszekerheid van een persoon of een gezin moet garanderen, benadert soms de laagste lonen. De appreciatie omtrent de grootte van de uitkering is altijd gedeeltelijk subjectief en wordt beïnvloed door de opvatting die men heeft over de werkloosheidsverzekering en over de werklozen.

Tevens wil ik erop wijzen dat deze problematiek reeds verschillende malen werd onderzocht. Zo onderstreepte de Hoge Raad voor Financiën in een rapport van 29 juni 1994 dat werkloosheidsvallen bestaan, maar zich vooral situeren buiten het toepassingsgebied van de werkloosheidsverzekering.

Daarnaast wordt tegenwoordig toegegeven dat de vervangingsratio, het bedrag van de uitkeringen in relatie tot een gemiddeld loon, in België niet heel hoog ligt. De vervangingsratio in België bij de aanvang van de werkloosheid ligt zelfs lager dan het gemiddelde van de drie ons omringende landen, Nederland, Frankrijk en Duitsland.

Het verschil tussen België en de andere landen betreft vooral de langdurig werklozen. In het buitenland nemen bijstandstelsels vaak de aflossing voor die categorie over. Dat betekent daar dat langdurig werkloze gezinshoofden en alleenstaanden een inkomen blijven ontvangen dat niet noodzakelijk lager ligt dan onze werkloosheidsuitkeringen. De samenwonende langdurig werkloze van wie de partner werkt, krijgt in het buitenland niet langer een uitkering. In België ontvangt die nog steeds een werkloosheidsuitkering. Die is weliswaar laag en forfaitair: 13 000 frank per maand. Op basis van artikel 80, worden er na een zekere werkloosheidsduur controles uitgevoerd.

Bij de evaluatie van de effecten van de werkloosheidsvallen mag men ook geen extreme situaties vergelijken. Sommige studies vergelijken bijvoorbeeld een werkloze met de hoogste uitkering met een werknemer die een minimumloon ontvangt, wat wetenschappelijk niet correct is. Maar zelfs wanneer men vaststelt dat er werkloosheidsvallen bestaan, moet men nagaan of er realistische en billijke alternatieven bestaan. Ik heb zelden gehoord van precieze en realistische voorstellen terzake.

Ik wil het nu hebben over de voornaamste gevallen van werkloosheidsvallen die in de voormelde studie naar voren werden gebracht.

Een eerste werkloosheidsval heeft te maken met beslaglegging op de werkloosheidsuitkering. Talrijke werklozen hebben een beslaglegging op hun werkloosheidsuitkering. Behalve de beslagleggingen voor onderhoudsgeld, die altijd uitvoerbaar zijn, kunnen de overige beslagleggingen slechts worden uitgevoerd op het gedeelte van de inkomsten dat 31 900 frank per maand te boven gaat, en dat ten belope van zekere percentages. Dat zet sommige werklozen aan het werk niet te hervatten, aangezien het supplementaire inkomen dat ze daarmee zouden verdienen grotendeels door de beslaglegging zou worden afgeroomd. De RVA heeft hiervoor geen pasklare oplossing en ik evenmin. Er moet immers een correct evenwicht worden gevonden tussen de rechten van de schuldenaar en die van de schuldeiser. Ik vestig de aandacht erop dat het hier niet gaat om een beperkt aantal gevallen, maar om een grote groep werklozen.

Een tweede val betreft het verlies van de verhoogde gezinsbijslag. Als een werkloze, die recht heeft op een gezinsbijslag, zonder onderbreking gedurende zes maanden werkloos is, wordt de gezinsbijslag vanaf de zevende maand verhoogd. Een onderbreking van deze periode gedurende veertien opeenvolgende dagen betekent het verlies van dit recht op verhoogde gezinsbijslag. Deze materie behoort tot de bevoegdheid van de minister van Sociale Zaken. Men zou de periode van onderbreking bijvoorbeeld van veertien dagen op drie maanden kunnen brengen, omdat de werkzekerheid dan groter is. Men zou ook de voorwaarde van de werkloosheidsduur kunnen opheffen, maar dat betekent bijkomende uitgaven.

Een derde val betreft de schorsing wegens langdurige werkloosheid. Volgens de werkloosheidsreglementering kunnen samenwonende werklozen in hun rechten worden geschorst, indien hun werkloosheidsduur anderhalve keer de gemiddelde werkloosheidsduur van de streek waar ze wonen overschrijdt. Opdat deze regel geen bijkomende antisociale effecten zou hebben, zijn er correcties. Zo zal de schorsing niet effectief worden indien het jaarlijks gezinsinkomen niet hoger is dan 612 018 frank. Indien dat bedrag wordt overschreden, kan artikel 80 worden toegepast. Voor de vaststelling van deze inkomensgrens wordt de werkloosheidsuitkering niet in rekening gebracht, wel de beroepsinkomsten. Hier zou men in hoofde van de werkloze een forfaitair bedrag aan inkomsten kunnen neutraliseren, ongeacht of het gaat over een beroepsinkomen of een vervangingsinkomen. Men zal in ieder geval moeten nagaan of de oplossing administratief toepasbaar is. Bovendien zal men ook hier het probleem van de werkloosheidsval uitstellen, maar niet helemaal oplossen.

Een vierde werkloosheidsval betreft de verminderde financiële stimulans in geval van voltijds of deeltijds werk. Het inkomen van de werkloze moet voldoende hoog zijn om hem bestaanszekerheid te geven. Om hem aan te sporen een deeltijdse betrekking te aanvaarden — en dus een werkloosheidsval te vermijden — moet er een financiële stimulans worden gegeven. Om deze werkloosheidsval te vermijden, loopt men wel het gevaar er een andere te creëren, namelijk dat de werkloze niet geneigd zal zijn over te stappen van een deeltijdse naar een voltijdse job. We mogen hierbij echter de vroegere situatie niet vergeten, waarbij een halftijdse betrekking werd aangevuld met een halftijdse werkloosheidsuitkering. We kunnen het probleem van de werkloosheidsvallen echter niet volledig oplossen.

Om al die werkloosheidsvallen te verkleinen, moet men in de praktijk dus ofwel het bedrag van de werkloosheidsuitkering verminderen — dit is echter onaanvaardbaar want de uitkeringen zijn al vrij laag — ofwel het minimumloon optrekken of het aanvullen met sociale voordelen. Dit veronderstelt echter bijkomende kosten voor de werkgever, wat negatieve gevolgen heeft voor de werkgelegenheid, ofwel bijkomende kosten of verminderde inkomsten voor de openbare financiën en dat creëert dan weer financieringsproblemen.

De werkloosheidsvallen in ons werkloosheidsstelsel blijven toch nog altijd beperkt. Het is moeilijk ze volledig uit te vlakken zonder het gevaar te lopen andere ongewenste neveneffecten te genereren. De problematiek van de werkloosheidsval heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat de procedure van artikel 80 niet van toepassing is op een groot deel van de werklozen, maar slechts op 20 %. Al de rest zijn gezinshoofden, alleenstaanden of gezinnen waarvan het inkomen niet hoger is dan 612 018 frank.

Heel wat werklozen worden vandaag op basis van artikel 80 geschorst. Die beslissing wordt genomen door een evenwichtig samengesteld comité, waar zowel de vakbonden als de werkgevers deel van uitmaken. Het probleem is ook de ongelijke behandeling van de werklozen. De 80 % die niet onder artikel 80 vallen, worden immers niet gecontroleerd.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Olivier.

De heer Olivier (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de minister heeft de knelpunten duidelijk op een rijtje gezet. Voor beleidsvoerders is het vaak kiezen tussen de pest en de cholera. Ieder haalt uit krantenberichten of andere uitspraken over werkloosheid wat in zijn kraam past. De minister toont in haar antwoord duidelijk aan waar de problemen zijn en ook dat men niet eenvoudigweg lineaire maatregelen kan nemen.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, onze agenda voor vanmorgen is afgewerkt.

Notre ordre du jour de ce matin est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw deze namiddag om 15 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 12.45 uur.)

(La séance est levée à 12 h 45.)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. MAHOUX, PREMIER VICE-PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MAHOUX, EERSTE ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 05.
De vergadering wordt geopend om 15.05 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Dua et M. Verhofstadt, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Dua en de heer Verhofstadt, om gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

MESSAGES

Chambre des représentants

De voorzitter. — Bij boodschappen van 12 februari 1998 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergadering van 12 februari 1998 werden aangenomen:

Artikel 77

1° Wetsontwerp houdende wijziging van artikel 70, § 1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden.

2° Wetsontwerp tot wijziging van de protestwet van 3 juni 1997.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

3° Wetsontwerp met betrekking tot de geschillen betreffende de betalingen aan het Begrotingsfonds voor de gezondheid en de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Artikel 78

1° Wetsontwerp tot bepaling van de voorwaarden waaronder de winstdeelnemingen niet meegerkend worden voor de berekening van de loonkostontwikkeling.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

2° Wetsontwerp houdende goedkeuring van de beslissing van de raad van beheer van het Internationaal Monetair Fonds van 27 januari 1997 aangaande de nieuwe leningsovereenkomsten.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

3° Wetsontwerp tot wijziging, wat de openbaarmaking van protestinformatie betreft, van de wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijk akkoord, de wet van 10 juni 1997 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de protesten en de wet van 1 maart 1961 betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque en de inwerkingtreding van deze wet.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

4° Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

5° Wetsontwerp tot wijziging, wat de vergoedingen voor de overdracht van referentiehoeveelheden aan het melkquotumfonds betreft, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

6° Wetsontwerp betreffende de oprichting van een Begrotingsfonds voor de gezondheid en de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

7° Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur en de wet van 12 november 1997 betreffende de openbaarheid van bestuur in de provincies en gemeenten.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 9 maart 1998.

Artikel 81

1° Wetsontwerp tot wijziging van het syndicaal statuut van het personeel van het operationeel korps van de rijkswacht.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 13 februari 1998; de onderzoekstermijn, die overeenkomstig artikel 79, eerste lid, van de Grondwet 15 dagen bedraagt, verstrijkt op maandag 9 maart 1998.

— De Kamer heeft de tekst geamendeerd aangenomen op 12 februari 1998.

Par messages du 12 février 1998, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance du 12 février 1998:

Article 77

1° Projet de loi modifiant l'article 70, § 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

2° Projet de loi modifiant la loi du 3 juin 1997 sur les protêts.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission des Finances et des Affaires économiques.

3° Projet de loi concernant les contestations relatives aux paiements au Fonds budgétaire pour la santé et la qualité des animaux et des produits animaux.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Article 78

1° Projet de loi déterminant les conditions dans lesquelles les participations aux bénéfices ne sont pas prises en compte pour le calcul de l'évolution du coût salarial.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

2° Projet de loi portant approbation de la décision du conseil d'administration du Fonds monétaire international du 27 janvier 1997 concernant les nouveaux accords d'emprunt.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

3° Projet de loi modifiant, en ce qui concerne la publication des informations relatives aux protêts, la loi du 17 juillet 1997 relative au concordat judiciaire, la loi du 10 juin 1997 portant des dispositions diverses relatives aux protêts et la loi du 1er mars 1961 concernant l'introduction dans la législation nationale de la loi uniforme sur le chèque et sa mise en vigueur.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

4° Projet de loi modifiant certaines dispositions en matière de prescription.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

5° Projet de loi modifiant le Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne les indemnités perçues en cas de transfert de quantités de références au fonds des quotas laitiers.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

6° Projet de loi relative à la création d'un Fonds budgétaire pour la santé et la qualité des animaux et des produits animaux.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

7° Projet de loi modifiant la loi du 11 avril 1994 relative à la publicité de l'administration et la loi du 12 novembre 1997 relative à la publicité de l'administration dans les provinces et les communes.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 9 mars 1998.

Article 81

1° Projet de loi portant modification du statut syndical du personnel du corps opérationnel de la gendarmerie.

— Le projet de loi a été reçu le 13 février 1998; le délai d'examen, qui est de 15 jours conformément à l'article 79, alinéa 1er, de la Constitution expire le lundi 9 mars 1998.

— La Chambre a amendé et adopté le texte le 12 février 1998.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

Arbitragehof — Cour d'arbitrage

De voorzitter. — Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van:

1. de beroepen tot vernietiging van artikel 2, 1°, van de wet van 13 juni 1997 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, en de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, in zoverre het de artikelen 31 en 34 van het koninklijk besluit van 20 december 1996 houdende diverse fiscale maatregelen, met toepassing van de artikelen 2, § 1 en 3, § 1, 2° en 3°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie bekrachtigt, ingesteld door de Vlaamse Vervoermaatschappij en anderen (rolnummers 1251, 1254, 1255, 1256, 1257 en 1258, samengevoegde zaken);

2. het beroep tot vernietiging van artikel 31 van het koninklijk besluit van 20 november 1996 houdende diverse fiscale maatregelen met toepassing van de artikelen 2, § 1, en 3, § 1, 2° en 3°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, ingesteld door J.-P. Naniot en anderen (rolnummer 1259).

En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat:

1. les recours en annulation de l'article 2, 1°, de la loi du 13 juin 1997 portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, et la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, en ce qu'il confirme les articles 31 et 34 de l'arrêté royal du 20 décembre 1996 portant des mesures fiscales diverses en application des articles 2, § 1er, et 3, § 1er, 2° et 3°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, introduits par le «Vlaamse Vervoermaatschappij» et autres (numéros du 1251, 1254, 1255, 1256, 1257 et 1258, affaires jointes);

2. le recours en annulation de l'article 31 de l'arrêté royal du 20 décembre 1996 portant des mesures fiscales diverses en application des articles 2, § 1er, et 3, § 1er, 2° et 3°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, introduits par J.-P. Naniot et autres (numéro du rôle 1259).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van:

1. de prejudiciële vragen over artikel 57, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals, enerzijds, ingevoegd bij de wet van 30 december 1992 en, anderzijds, gewijzigd bij artikel 65 van de wet van 15 juli 1996, gesteld door het Arbeidshof te Antwerpen, door het Arbeidshof te Brussel en door de Arbeidsrechtbank te Gent (rolnummers 1166, 1173, 1174 en 1283, samengevoegde zaken);

2. de prejudiciële vraag betreffende artikel 43, §§ 2 en 3, van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gesteld door de Raad van State (rolnummer 1275);

3. de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 70 en 84, tweede lid, van het BTW-Wetboek, gesteld door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Hasselt (rolnummer 1279).

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat:

1. les questions préjudicielles concernant l'article 57, § 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, d'une part, tel qu'il a été inséré par la loi du 30 décembre 1992 et, d'autre part, tel qu'il a été modifié par l'article 65 de la loi du 15 juillet 1996, posées par la Cour du travail d'Anvers, par la Cour du travail de Bruxelles et par le Tribunal du travail de Gand (numéros du rôle 1166, 1173, 1174 et 1283, affaires jointes);

2. la question préjudicielle concernant l'article 43, §§ 2 et 3, des lois sur l'emploi des langues en matière administrative coordonnées par arrêté royal du 18 juillet 1966, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 1275);

3. les questions préjudicielles concernant les articles 70 et 84, deuxième alinéa, du Code de la T.V.A., posées par le Tribunal de première instance de Hasselt (numéro du rôle 1279).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de voorzitter van de Senaat van:

1. het arrest nr. 9/98, uitgesproken op 11 februari 1998, in zake de prejudiciële vraag over de artikelen 6, 7, 14 en 19, § 1, van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemene nutte, gesteld door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde (rolnummer 1032);

2. het arrest nr. 10/98, uitgesproken op 11 februari 1998, in zake de beroepen tot vernietiging van artikel 13 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 20 december 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1997, waarbij artikel 81, 2°, van het Wetboek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen voor het Vlaamse Gewest wordt opgeheven, ingesteld door de NV Belgian Amusement Company Ltd en anderen (rolnummers 1037, 1038 en 1040);

3. het arrest nr. 11/98, uitgesproken op 11 februari 1998, in zake het beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 24 juli 1996 tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar, ingesteld door de VZW Koninklijke Belgische Voetbalbond en de VZW Koninklijke Sportklub Tongeren (rolnummer 1059);

4. het arrest nr. 12/98, uitgesproken op 11 februari 1998, inzake de prejudiciële vraag betreffende artikel 332, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Cassatie (rolnummer 1060).

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat:

1. l'arrêt n° 9/98, rendu le 11 février 1998, en cause de la question préjudicielle portant sur les articles 6, 7, 14 et 19, § 1er, de la loi du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en

matière d'expropriation pour cause d'utilité publique, posée par le Tribunal de première instance d'Audenarde (numéro du rôle 1032);

2. l'arrêt n° 10/98, rendu le 11 février 1998, en cause des recours en annulation de l'article 13 du décret de la Communauté flamande du 20 décembre 1996 contenant diverses mesures d'accompagnement du budget 1997, qui abroge l'article 81, 2°, du Code des taxes assimilées aux impôts sur les revenus en ce qui concerne la Région flamande, introduits par la S.A. Belgian Amusement Company Ltd et autres (numéros du rôle 1037, 1038 et 1040);

3. l'arrêt n° 11/98, rendu le 11 février 1998, en cause du recours en annulation totale ou partielle du décret de la Communauté flamande du 24 juillet 1996 fixant le statut du sportif amateur, introduit par l'A.S.B.L. Union royale belge des sociétés de football-association et l'A.S.B.L. Koninklijke Sportklub Tongeren (numéro du rôle 1059);

4. l'arrêt n° 12/98, rendu le 11 février 1998, en cause de la question préjudicielle relative à l'article 332, alinéa 1er, du Code civil, posée par la Cour de cassation (numéro du rôle 1060).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

NON-EVOCATIES — NON-ÉVOCATIONS

De voorzitter. — Bij boodschappen van 17 februari 1998 heeft de Senaat aan de Kamer van volksvertegenwoordigers terugbezorgd, met het oog op de koninklijke bekrachtiging, de volgende niet-geëvoeerde wetsontwerpen:

1° Wetsontwerp houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.

2° Wetsontwerp tot wijziging van de organieke wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof.

Par messages du 17 février 1998, le Sénat a retourné à la Chambre des représentants, en vue de la sanction royale, les projets de loi non évoqués qui suivent:

1° Projet de loi portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

2° Projet de loi visant à modifier la loi du 29 octobre 1846 organique de la Cour des comptes.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

WETSVOORSTELLEN — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — De volgende wetsvoorstellen werden ingediend:

Artikel 77

1° Wetsvoorstel tot instelling van een referendum over het Verdrag van Amsterdam houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijhorende akten (van de heer Anciaux).

Artikel 81

2° Wetsvoorstel tot verhoging van de loongrenzen van de toegelaten arbeid voor gepensioneerden (van de heer Leo Delcroix c.s.).

3° Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 52bis van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen (van de heer Ph. Charlier).

Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

Article 77

1° Proposition de loi instaurant un référendum sur le Traité d'Amsterdam modifiant le Traité sur l'Union européenne, les traités instituant les Communautés européennes et certains actes connexes (de M. Anciaux).

Article 81

2° Proposition de loi relevant le plafond des rémunérations en ce qui concerne le travail autorisé des retraités (de M. Delcroix et consorts).

3° Proposition de loi modifiant l'article 52bis de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants (de M. Ph. Charlier).

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

VRAGEN OM UITLEG — DEMANDES D'EXPLICATIONS

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — Het bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van de heer Verreycken aan de minister van Vervoer over «de IJzeren Rijn»;

2. van de heer Van Hauthem aan de eerste minister over «het voornemen van de regering het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen te regelen zonder grondwetsherziening»;

3. van de heer Goris aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de creatie van een nieuwe 'bijzondere politiedienst' binnen de rijkswacht».

Deze vragen worden naar de plenaire vergadering verzonden.

Le bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de M. Verreycken au ministre des Transports sur «le Rhin ferroviaire»;

2. de M. Van Hauthem au Premier ministre sur «le projet du gouvernement de régler le droit de vote des ressortissants de l'Union européenne aux élections communales sans réviser la Constitution»;

3. de M. Goris au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la création d'un service de police spéciale au sein de la gendarmerie».

Ces demandes sont envoyées à la séance plénière.

PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

Prise en considération — Inoverwegingneming

M. le président. — L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

La liste des propositions à prendre en considération, a été distribuée, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les envoyer.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et envoyées aux commissions indiquées par le bureau.

De lijst van de in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het bureau van plan is ze te verzenden, is rondgedeeld.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die voor het einde van de vergadering te doen kennen.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, neem ik aan dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verzonden naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER WEYTS AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER «DE TOEPASSING VAN DE WET OP DE HAVENARBEID»

QUESTION ORALE DE M. WEYTS AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «L'APPLICATION DE LA LOI SUR LE TRAVAIL PORTUAIRE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Weyts aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid.

Het woord is aan de heer Weyts.

De heer Weyts (CVP). — Mijnheer de voorzitter, volgens de wet op de havenarbeid van 1972 zijn de bedrijven in de havengebieden verplicht om voor het uitvoeren van havenarbeid een beroep te doen op erkende havenarbeiders. Voor deze bedrijven is dit vaak een uiterst dure en onpraktische aangelegenheid.

Het paritair comité van het havenbedrijf en de paritaire subcomités voor de verschillende havengebieden stellen sommige havenbedrijven vrij van de toepassing van de wet op de havenarbeid op grond van de overweging dat hun activiteit niet als havenarbeid kan worden beschouwd. Deze vrijstellingen zijn echter zeer uiteenlopend van aard. Het is dan ook bijzonder moeilijk hieruit een algemene regel af te leiden.

Graag had ik van de minister vernomen welke bedrijven uit de havengebieden Antwerpen, Gent, Brugge, Oostende en Nieuwpoort werden vrijgesteld van de toepassing van de wet op de havenarbeid en op grond van welke redenen? Acht de minister het noodzakelijk dat deze vrijstellingen op een objectieve en logische basis gebeuren opdat een consequent en billijk beleid kan worden gevoerd.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de voorzitter, de Belgische havengebieden zijn bij koninklijk besluit omschreven. In deze gebieden mag in principe uitsluitend worden gearbeid door erkende havenarbeiders. Op de havenarbeiders zijn de door het bevoegd paritair comité vastgelegde arbeidsvoorwaarden van toepassing. De voorzitter van het paritair comité en de betrokken sociale gesprekspartners onderzoeken reeds sinds enkele maanden of het mogelijk is een onderscheid te maken tussen de klassieke havenarbeid en logistieke activiteiten, zoals verpakken en verdelen. Dit onderscheid is nodig opdat men voor deze logistieke activiteiten specifieke loon- en arbeidsvoorwaarden kan vastleggen die afwijken van de loon- en arbeidsvoorwaarden van de echte havenarbeiders. Enkele weken geleden heeft de voorzitter van het paritair comité mij laten weten dat de gesprekken met de sociale partners zijn vastgelopen.

Ik heb beslist dat de huidige voorzitter van het paritair comité, die trouwens de hoogste ambtenaar is bij de dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen, samen met mijn afgevaardigde een oplossing moet zoeken teneinde de ontstane blokkering weg te werken. Samen met de betrokken sociale gesprekspartners moeten ze een nieuwe regeling uitwerken die op een juridisch sluitende wijze een onderscheid maakt tussen havenarbeid en logistieke arbeid, zodat de logistieke arbeid voortaan aan vergelijkbare — dit betekent niet noodzakelijk identieke — arbeids- en loonvoorwaarden kan worden geleverd als deze die nu voor dit soort van arbeid buiten het havengebied gelden. Indien er reglementaire of wetgevende wijzigingen noodzakelijk blijken, zal ik hiertoe de nodige initiatieven nemen. Dit opzet moet ertoe leiden dat alle economische en werkgelegenheidsmogelijkheden optimaal worden benut.

Mijn diensten hebben geen kennis van vrijstellingen voor bedrijven in de door de heer Weyts vermelde havengebieden.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Weyts voor een repliek.

De heer Weyts (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor haar antwoord. Blijkbaar is men reeds een oplossing aan het zoeken. Men heeft mij bevestigd dat afwijkingen worden toegestaan, maar misschien worden die vrijstellingen verleend door de lokale havenbesturen.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — In sommige havens gebeuren bepaalde logistieke activiteiten buiten het gebied dat als «haven» is afgebakend. Het verschil terzake tussen Antwerpen en Gent hebben we gisteren duidelijk kunnen vaststellen. In Antwerpen gebeuren de logistieke activiteiten binnen het gebied dat als haven is afgebakend en vallen dus onder de normen die gelden in het havengebied, terwijl ze in Gent erbuiten plaatshebben. Dit verschil is dus te wijten aan toevallige territoriale omstandigheden. Daarvoor moeten we een oplossing vinden.

De heer Weyts (CVP). — Ik denk dat heel wat problemen ontstaan uit de afbakening van het havengebied. Die afbakening is vaak te ruim. In Antwerpen is dat immers groot, vergeleken met Zeebrugge. Men moet misschien in die richting naar een oplossing zoeken.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LA PRIMAUTÉ DES TRAITÉS INTERNATIONAUX SUR LE DROIT INTERNE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HATRY AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE VOORRANG VAN INTERNATIONALE VERDRAGEN OP HET INTERNE RECHT»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hatry au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur.

Mme la ministre de l'Emploi et du Travail répondra en lieu et place de M. Maystadt.

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, ma question à l'air anodine mais, en réalité, elle soulève un problème fondamental. Elle a pour but de permettre au ministre des Finances, hélas absent, de préciser comment son administration applique cette primauté des traités internationaux sur la loi nationale universellement reconnue dans la jurisprudence et la doctrine. L'exemple sur lequel je me fonde est bien connu et est, à l'heure actuelle, l'objet d'application régulière en Belgique.

Un certain nombre d'entreprises de spectacles en Wallonie et à Bruxelles — *maar hetzelfde geldt natuurlijk voor Vlaanderen; op dat vlak zijn er geen verschillen tussen de drie gewesten* — se voient imposées au titre du précompte professionnel sur les bénéfices perçus à l'occasion de spectacles d'artistes organisés sur le territoire belge, et cela dans la situation suivante: un organisateur de spectacles belge, à savoir une société ou une personne morale résidente belge, une société de production française qui est résidente française, un artiste généralement français, mais en tout cas résident français, lié conventionnellement avec la société de production française. Je précise que ni cette dernière ni l'artiste n'ont un quelconque établissement, stable ou non, en Belgique.

Sachant donc que la société de production française ne peut en aucun cas être considérée comme disposant d'un établissement stable en Belgique, la question suivante se pose: compte tenu du fait que c'est manifestement la convention franco-belge préventive de la double imposition qui s'applique dans ce cas, en vertu de quelle disposition de cette convention la Belgique pourrait-elle disposer, le cas échéant, d'un pouvoir de taxation sur les revenus encaissés par la société de production française?

Je me réserve le droit de répliquer, monsieur le président, si la réponse ne me donne pas satisfaction.

M. le président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la Politique d'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le président, veuillez excuser l'absence de M. Maystadt qui m'a priée de répondre à sa place. Voici sa réponse.

«En l'occurrence, la situation envisagée par l'honorable membre met en présence deux catégories de résidents de la France: d'une part, une entreprise française qui a vendu un spectacle à un organisateur belge et, d'autre part, des résidents français faisant partie du personnel de ladite entreprise, qui ont exécuté ce spectacle en Belgique.

Au niveau fiscal, les revenus encaissés par l'entreprise française doivent dès lors être scindés en deux parts, à savoir la «part propre de l'entreprise» et la «part revenant aux artistes».

En ce qui concerne la «part propre de l'entreprise» — à savoir la différence entre le montant du prix payé par l'organisateur belge à l'entreprise française de spectacle et le montant total des rétributions diverses que cette entreprise devra elle-même verser aux artistes qu'elle utilise en vue de la réalisation du spectacle — il va de soi que l'article 4 de la convention préventive de la double imposition conclue le 10 mars 1964 entre la Belgique et la France s'oppose à l'imposition en Belgique des bénéficiaires que l'entreprise a retirés de cette opération, si l'on suppose que l'entreprise française a effectué la vente du spectacle sans intervention d'un établissement stable en Belgique.

La «part propre aux artistes» est quant à elle visée par les dispositions de l'article 11 de la convention, lesquelles attribuent à la Belgique, dans certains cas, le pouvoir d'imposer les revenus qu'un artiste résident de la France obtient en contrepartie de prestations effectuées sur le territoire belge.

L'honorable membre se demande manifestement si la retenue de précompte professionnel que l'organisateur belge est en principe tenu d'appliquer sur la partie du cachet versé à l'entreprise française correspondant à tout ou partie du montant total des rétributions que cette entreprise devra payer à ses artistes pour leurs prestations en Belgique, ne constitue pas, à charge de l'entreprise française, une taxation contraire à l'article 4 de la convention franco-belge.

À cet égard, il convient de remarquer que le pouvoir d'imposition éventuellement dévolu à la Belgique en vertu des dispositions de l'article 11 de la convention, en ce qui concerne les revenus des artistes, n'est assorti d'aucune restriction quant au moment et au mode de perception de l'impôt belge sur ces revenus.

Cela étant, la convention franco-belge ne s'oppose donc pas à ce que la Belgique perçoive l'impôt qui lui revient, à charge d'artistes, de la manière prévue par le droit interne belge, c'est-à-dire au moyen d'une retenue de 18% à opérer par l'organisateur de la représentation sur le cachet versé à l'entreprise française de spectacle.

Afin d'éviter que ses bénéficiaires propres ne soient indûment atteints par cette retenue, l'entreprise française a la faculté de remettre à l'organisateur belge un relevé mentionnant les montants attribués aux artistes en contrepartie de leurs prestations en Belgique.

De même, si certains des montants attribués aux artistes peuvent également être exonérés de l'impôt belge en vertu des dispositions de l'article 11 de la convention, il appartient aux personnes intéressées de fournir à l'organisateur belge les pièces

justificatives qui permettront au dit organisateur de s'abstenir d'effectuer la retenue de précompte professionnel prévue en droit interne belge.

À défaut d'obtenir le relevé et les justificatifs précités, l'organisateur est tenu au versement du précompte professionnel se rapportant au montant total payé à l'entreprise française. En effet, d'une façon générale, les personnes qui introduisent, en leur qualité de résidents d'un État partenaire, des demandes d'exemption ou de réduction des impôts belges sur la base de la convention conclue avec cet État, doivent fournir la preuve qu'elles ont, dans ledit État, leur domicile fiscal au sens de la convention et qu'elles satisfont aux autres conditions éventuellement prévues à cet égard.

Concernant toutes ces questions techniques et pratiques, je ne puis que renvoyer l'honorable membre à l'avis publié au *Moniteur belge* du 25 avril 1997 à l'intention des organisateurs de spectacles ou de manifestations sportives qui utilisent les services d'artistes de spectacle ou de sportifs non résidents ou font appel à des entreprises étrangères spécialisées dans la production de tels spectacles ou manifestations.»

M. le président. — La parole est à M. Hatry pour une réplique.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, je remercie Mme la ministre de l'Emploi et du Travail d'avoir lu la réponse du ministre des Finances. Je dois cependant lui faire remarquer qu'elle ne répond pas à ma question.

En effet, s'il suffisait de se conformer à un avis du ministre des Finances publié au *Moniteur belge*, le problème serait résolu depuis longtemps. Mais le malheur veut qu'un avis n'est pas opposable à un traité international. L'article 18 de ce traité dispose que: «Dans la mesure où les articles précédents de la présente convention n'en disposent pas autrement, les revenus des résidents de l'un des États contractants ne sont imposables que dans cet État.»

Les personnes, les artistes dont vous parlez, sont des résidents français, même s'ils sont d'autres nationalités. Par conséquent, le Gouvernement belge n'a pas le droit, en vertu de la convention de 1965 entre la France et la Belgique, d'imposer une quelconque retenue sur leurs revenus. L'avis du 25 avril 1997 et l'avis du 31 décembre 1965 — peut-on déceimment opposer un avis ministériel à un traité international? — ne permettent pas à l'administration de taxer des résidents français sans établissement en Belgique sur des prestations qui ont lieu en Belgique.

J'ai cru percevoir dans la réponse du ministre que les personnes concernées étaient des salariés. Ce n'est nullement le cas. Il s'agit d'indépendants liés par contrat à un organisateur français qui n'a pas d'établissement stable en Belgique. Par conséquent, ces indépendants, comme l'organisateur français, doivent être taxés en France et ne sont nullement redevables à l'État belge.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENBROEKE AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «DE OPLEIDING VAN KINESISTEN AAN DE HOGESCHOLEN EN DE UNIVERSITEITEN»

QUESTION ORALE DE M. VANDENBROEKE AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «LA FORMATION DES KINÉSITHÉRAPEUTES DANS LES ÉCOLES SUPÉRIEURES ET LES UNIVERSITÉS»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vandenbroeke aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

Het woord is aan de heer Vandenbroeke.

De heer Vandenbroeke (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik breng niets nieuws onder de aandacht als ik meedeel dat er meer dan ooit onzekerheid heerst in de wereld van kinesisten en kandidaat-kinesisten aan de hogescholen en de universiteiten. Hoe zal de opleiding worden uitgebouwd en aan welk profiel zullen de toekomstig afgestudeerden moeten voldoen?

Van de beslissing om van het academiejaar 1997-1998 af aan de hogescholen een opleiding van vier jaar te organiseren, werd immers tijdelijk afgestapt. Pogingen om het onderwijs aan de hogescholen en aan de universiteiten op elkaar af te stemmen, liepen uit op een complete mislukking.

Om uit de huidige impasse te geraken moet deze problematiek van dichtbij worden gevolgd. Hardnekkige geruchten doen de ronde dat alles bij het oude zou blijven, namelijk een driejarige opleiding aan de hogescholen en een vierjarige aan de universiteiten. Dit zou uiteraard een gedifferentieerd beroepsprofiel tot gevolg hebben.

Van de minister zou ik graag vernemen of hij inderdaad overweegt om in de toekomst met twee beroepsprofielen te blijven werken en of hij zinnens is om in een nabije toekomst een *numerus fixus* af te kondigen.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, zeer onlangs heb ik in de Senaat reeds op een soortgelijke vraag geantwoord. Ik ga dus meteen in op de twee concrete vragen.

Vooraf wil ik toch even beklemtonen dat de wet op de kinesitherapie, die op parlementair initiatief en na lange voorbereidende werkzaamheden is tot stand gekomen, slechts in één profiel voorziet. Wie twee beroepsprofielen voor de kinesitherapie in het leven wil roepen, moet zich ervan bewust zijn dat daartoe een wet in het federale Parlement moet worden goedgekeurd.

Ik ben geen fervent tegenstander van deze optie. Ik sta open voor elk gesprek, maar ik heb de universiteiten die de thesis van de twee profielen genegen zijn, reeds lang geleden op deze moeilijkheid gewezen. Ik heb ze onomwonden gezegd dat ze een keuze moeten maken. Een artificieel onderscheid tussen twee soorten van gediplomeerden die op het terrein dezelfde prestaties leveren, die op een analoge manier worden terugbetaald, lijkt me volkomen overbodig. Wanneer echter kan worden aangetoond dat een tweede soort van opleiding noodzakelijk is om tot een tweede beroepsprofiel te komen met overeenkomstige, verantwoorde prestaties, dan ben ik daarvoor zelfs vragende partij. Tot nu toe heb ik echter geen enkel concreet voorstel ontvangen. In dat geval zal men evenwel niet uitkunnen onder een wetswijziging van de onlangs goedgekeurde wet.

De tweede vraag ging over de *numerus fixus*. Ben ik van plan die in te voeren? Ik kan een dergelijke maatregel niet nemen, want hij houdt verband met de toegang tot de studies en dat is een gemeenschapsmaterie. Het federale niveau kan wel op een ander punt ingrijpen en daarvoor hebben we de planningscommissie in het leven geroepen. Niemand zal ontkennen dat er op het ogenblik te veel kinesisten zijn die het beroep uitoefenen. We beschikken over de nodige cijfers, ook uit het buitenland. Een dergelijke situatie is slecht voor het beroep, voor de kwaliteit en brengt ook te hoge kosten mee. Ik ben dus van plan vanaf een bepaald jaar op basis van de cijfers van de planningscommissie het aantal erkenningen te beperken, al zullen mijn opvolgers dat waarschijnlijk moeten uitvoeren.

Het is dan de verantwoordelijkheid van de gemeenschappen concreet uit te maken welke opleidingsmogelijkheden aan hogescholen en universiteiten mogelijk zullen zijn. Wetend dat de federale overheid de toegang tot het beroep zal limiteren moeten de gemeenschappen besluiten of ze het aantal afgestudeerden beperken door een *numerus fixus* dan wel door andere procedures die ervoor zorgen dat de uitstroom ongeveer gelijk is aan wat de planningscommissie vooropstelt met betrekking tot de toegang tot het beroep. Daar kan ik mij niet in mengen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandebroeke voor een repliek.

De heer Vandebroeke (VU). — De minister verklaarde terecht dat de organisatie van de opleiding een gemeenschapsmaterie is, maar tijdens het stellen van mijn mondelinge vraag heb ik er wel op gewezen dat mij vanuit hogescholen en universiteiten het bericht bereikt dat de minister overweegt in een koninklijk besluit een dubbel beroepsprofiel in te voeren. Overweegt de minister dit inderdaad ernstig?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, ik heb gezegd dat ik bereid ben daarover te discussiëren indien men mij op het vlak van de wetenschappelijke bagage en concrete handelingen kan aantonen dat twee soorten opleidingen en bijgevolg ook twee profielen en erkenningen verantwoord zijn. Ik heb op dat vlak nog altijd niets gekregen.

Algemeen wil ik hierbij toch nog even opmerken dat men ook in de gezondheidssector moet uitgaan van de vraag welke gezondheidswerkers nodig zijn. Het onderwijs moet zich aan dit profiel aanpassen. Het is toch al te gek dat profielen van gezondheidswerkers worden gedefinieerd op basis van de bestaande onderwijsstructuren. Dat is de wereld op zijn kop.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DEVOLDER AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «HET INVOEREN VAN DE SOCIALE IDENTITEITSKAART»

QUESTION ORALE DE M. DEVOLDER AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «L'INTRODUCTION DE LA CARTE D'IDENTITÉ SOCIALE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Sociale Zaken.

Minister Colla antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, hoewel we slechts 150 werkdagen verwijderd zijn van de invoering van de sociale identiteitskaart, die gepland is op 1 oktober 1998, zijn de tarifieringsonderrichtingen, waarin zowel de concrete werkwijze van de SIS-kaartlezer, als de aangepaste instructies voor facturering en controle door de verzekeringsinstellingen en het RIZIV dienen te worden vastgelegd, nog steeds niet gepubliceerd.

Zolang de tarifieringsdiensten deze instructies niet officieel hebben ontvangen, kan men noch de leestoestellen en de programmatuur ontwikkelen, noch de procedures aanpassen. Men kan de installatie en de implementatie niet starten en men kan evenmin proefdraaien om de «kinderziekten» in het systeem te ontdekken.

De sociale identiteitskaart zal, als enig identificatiemiddel voor werknemers zowel in de sociale als in de fiscale sector, soms op hetzelfde tijdstip op verschillende plaatsen worden gebruikt. Dit zal uiteraard moeilijk te realiseren zijn. Er moet daarenboven ook rekening worden gehouden met eventuele herzieningen in het sociaal zekerheidsstelsel.

Dit roept volgende vragen op. Meent de minister nog altijd dat de datum van 1 oktober 1998 voor de effectieve ingebruikname van de SIS-kaart, haalbaar is?

Hoe zal het probleem van de enige kaart die op hetzelfde tijdstip op verschillende plaatsen kan worden gevraagd, technisch worden opgelost? Zo kan het dat een derde persoon op dokters-

voorschrift geneesmiddelen voor een werknemer ophaalt, terwijl die werknemer die kaart bij zich moet hebben als controlemiddel tegen zwartwerk.

Zal de chip van de SIS-kaart voldoende geheugen in reserve hebben om bij eventuele herzieningen van het sociaal-zekerheidsstelsel bijkomende informatie op te slaan?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, eind januari 1998 keurde de Ministerraad het koninklijk besluit houdende uitvoeringsmaatregelen voor de sociale identiteitskaart goed. Zodra dit besluit in het *Belgisch Staatsblad* is gepubliceerd — wat niet lang meer kan duren — zullen de tarifieringsdiensten de administratieve instructies betreffende de gegevensstromen ontvangen.

De beroepssector werd in ruime mate betrokken bij de voorbereidende werkzaamheden. De technische eigenschappen van de leesapparatuur die in de apotheken moet worden geïnstalleerd, werden immers half november 1997 meegedeeld. Hetzelfde geldt voor de gegevensstroom tussen de apothekers en de tarifieringsdiensten. Er worden maar drie gegevenszones toegevoegd: het doorlopend volgnummer van het voorschrift van de arts, het leescertificaat van de sociale identiteitskaart en de identificatie van de gebruikte terminal.

De sociale kaart ondergaat nu de laatste testen en normaal gezien wordt ze van eind maart 1998 af aan de sociaal verzekerden uitgereikt. Er kunnen 350 000 kaarten per week worden geproduceerd. Alle sociaal verzekerden zullen ten laatste in de loop van de maand oktober 1998 over hun kaart beschikken. De einddatum van geldigheid van de huidige magnetische ziekenfondskaart werd echter voorzichtigheidshalve tot 31 december 1998 verlengd.

Het probleem van het gebruik van de SIS-kaart op hetzelfde tijdstip op verschillende plaatsen is van dezelfde aard als dat van een persoon die zijn identiteitskaart meegeeft aan zijn partner om bijvoorbeeld bij de post in zijn naam een postpakket of een aangekend schrijven af te halen. In bepaalde, eerder uitzonderlijke, omstandigheden kan de multifunctionaliteit van de kaart inderdaad enkele praktische nadelen hebben. De voordelen van het principe «een kaart per persoon voor diverse doeleinden in de sociale zekerheid» overtreffen evenwel de marginale nadelen.

De inhoud van de kaart van een sociaal verzekerde mag worden opgeslagen in de computer van de apotheker zodat de inhoud kan worden hergebruikt bij nieuwe farmaceutische prestaties. Om misbruiken te vermijden hebben we dit hergebruik tot een kalenderkwartaal beperkt.

Terwijl men nog steeds de burgerlijke identiteitskaart van de partner moet tonen om in diens naam een aangetekend schrijven af te halen bij de post, zal de sociale-identiteitskaart van de partner niet moeten worden getoond om voor hem terugbetaalde geneesmiddelen te kopen, voor zover de apotheker de gegevens van de sociale-identiteitskaart van die partner in de loop van het kwartaal in de computer heeft opgeslagen.

Het is ten slotte juist dat twee derden van de geheugencapaciteit van de sociale-identiteitskaart nog vrij is. Er zijn dus nog mogelijkheden om deze verder te benutten.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder voor een repliek.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord waarvan ik graag een kopie zou ontvangen. De minister zei dat de sociaal verzekerden op 1 oktober over hun sociale-identiteitskaart zullen beschikken maar kon niet bevestigen dat de kaart dan ook effectief in gebruik zal zijn. Wanneer zich in oktober moeilijkheden voordoen zullen de kleefvignettes van de mutualiteiten nog kunnen worden gebruikt.

Het zwakke aspect van de sociale-identiteitskaart is dat ze op verschillende plaatsen tegelijkertijd moet worden uitgetest. De inhoud van de kaart kan volgens de minister worden opgeslagen in de computer van een apotheek voor een periode aan een kwartaal. De minister van Volksgezondheid moet toch weten dat slechts 50 % van de apotheken geïnformatiseerd is. Voor een gezin met vijf à zes kinderen dat over een plastic accordeon met kaarten zal beschikken, wordt het niet eenvoudig om steeds de juiste kaart mee te nemen naar de apotheek. Ook wanneer een zieke patiënt een beroep moet doen op zijn bureu om naar de apotheek te gaan, zal dit voor problemen zorgen. Er zal nog heel wat werk moeten worden verzet vooraleer de sociale-identiteitskaart, die een nuttig instrument is, efficiënt kan worden gebruikt.

Het gevaar bestaat ook dat illegalen van bevriende families een kaart lenen, daarmee naar de dokter en de apotheek gaan en dat zo hun dokters- en geneesmiddelenkosten onterecht worden terugbetaald daar er op de sociale-identiteitskaart geen adres staat.

Bovendien kunnen deze kaarten moeilijk worden gecontroleerd omdat er geen adres op vermeld is. Ik weet wel dat men dit heeft gedaan omdat mensen vaak van adres veranderen, maar dit opent de weg voor tal van misbruiken. De minister van Binnenlandse Zaken heeft ons bepaalde verplichtingen opgelegd die we in het geval van illegalen niet meer zullen kunnen toepassen.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BUELENS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «HET OPTREDEN VAN EEN ARRONDISSEMENTS-COMMISSARIS»

QUESTION ORALE DE M. BUELENS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LE RÔLE D'UN COMMISSAIRE D'ARRONDISSEMENT»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Buelens aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

Staatssecretaris Peeters antwoordt namens de vice-eerste minister.

Het woord is aan de heer Buelens.

De heer Buelens (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, onlangs bracht een uitgebreide delegatie uit de Democratische Volksrepubliek China, onder leiding van de gouverneur van Shaanxi, de heer Cheng Adong, een bezoek aan de provincie Antwerpen.

Uit *Informant*, een officiële publicatie van het Antwerpse provinciebestuur, blijkt dat de voorbereiding van dit bezoek, dat hoofdzakelijk diende om de Antwerpse zakenwereld te plezieren, bijna volledig is gebeurd door arrondissementscommissaris Luc Maes.

Vindt de vice-eerste minister het normaal dat een arrondissementscommissaris fungeert als de waterdrager van de grootindustrie in zijn arrondissement?

Sinds wanneer behoren dergelijke werkjes tot de taken van een arrondissementscommissaris?

Indien dit niet tot de normale taken van een arrondissementscommissaris behoort, welke sancties kunnen de ambtenaar in kwestie en de hiërarchische overste die hem ertoe aanzette, namelijk de provinciegouverneur, worden opgelegd?

De voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de voorzitter, het vriendschapsakkoord dat in 1985 werd gesloten tussen de provin-

cies Shaanxi in China en Antwerpen beperkte zich in de eerste jaren hoofdzakelijk tot contacten in de culturele sector. Gewezen gouverneur Kinsbergen belastte toenmalig kabinetssecretaris Luc Maes met de opvolging van het vriendschapsakkoord en de uitbouw van de relaties tussen deze twee provincies.

In 1995 werd beslist om ook op economisch vlak samen te werken. Ter gelegenheid van de tiende verjaardag van het vriendschapsakkoord reisde een Antwerpse handelsmissie onder leiding van gouverneur Paulus naar Shaanxi. Voor tal van deelnemende bedrijven leidde dit tot uiterst interessante contacten op de Chinese markt. Iedereen weet dat de tewerkstelling in het Antwerpse havengebied in toenemende mate afhankelijk is van internationale bedrijven waarbij de Chinese handelspartners steeds belangrijker worden.

De gouverneur van de provincie Antwerpen vindt dergelijke contacten dan ook zeer belangrijk.

Van 23 tot 29 november 1997 bracht een delegatie van Chinese bedrijfsleiders onder leiding van gouverneur Cheng Adong een tegenbezoek aan de provincie Antwerpen. De bestendige deputatie heeft aan de gouverneur gevraagd de heer Maes, nu arrondissementscommissaris van Mechelen, die terzake een ruime ervaring heeft, toestemming te geven om behulpzaam te zijn bij de voorbereiding van het bezoek en bij de opvang van de Chinese delegatie.

Op geen enkel moment was er sprake van enige interferentie of onverenigbaarheid met de uitoefening van zijn ambtelijke opdrachten als arrondissementscommissaris.

Tot zover het antwoord van de vice-eerste minister.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER D'HOOGHE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE EN AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «HET ONDERSCHIPPEN DOOR DE VERENIGDE STATEN VAN E-MAIL, TELEFOON- EN FAXVERKEER BINNEN EUROPA»

QUESTION ORALE DE M. D'HOOGHE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS ET AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES SUR «L'INTERCEPTION PAR LES ÉTATS-UNIS DES COMMUNICATIONS EUROPÉENNES S'EFFECTUANT PAR COURRIER ÉLECTRONIQUE, TÉLÉPHONE ET TÉLÉCOPIE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer D'Hooghe aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie en aan de minister van Buitenlandse Zaken.

Het woord is aan de heer D'Hooghe.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, volgens een nog niet gepubliceerd rapport van het Europees Parlement zouden de Verenigde Staten stelselmatig alle e-mail-, telefoon- en faxverkeer binnen Europa onderschepen. Het elektronisch spionagesysteem Echelon wordt door NSA beheerd. Velen onder ons stellen goede betrekkingen met onze traditionele, politieke, economische en handelspartners op prijs. Bepaalde grenzen kunnen echter niet worden overschreden.

Welke initiatieven hebben de vice-eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken genomen om na te gaan of deze berichten exact zijn? Werd hierover overleg gepleegd met de Amerikaanse ambassade of met de Amerikaanse ambtsgenoten van beide ministers? Wanneer was dit en wat was het resultaat? Een andere weg om deze, eventuele, spionage te counteren is een Europese reactie. Hebben de minister van Buitenlandse Zaken en de vice-eerste minister, die tevens minister van Telecommunicatie is, in dit verband hun Europese collega's gecontacteerd? Werd de perma-

nente vertegenwoordiging de opdracht gegeven deze problematiek te onderzoeken en dit thema voor een komende Europese top voor te bereiden? Welke globale maatregelen heeft de minister genomen om dit moderne informatieverkeer te beveiligen?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Di Rupo.

De heer Di Rupo, vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie. — Mijnheer de voorzitter, ik verwijs de heer D'Hooghe in de eerste plaats naar het antwoord van minister Derycke op de vraag van volksvertegenwoordiger De Croo van 12 februari laatstleden. De nieuwe wet, die op 19 december 1997 werd goedgekeurd, regelt de codering binnen de communicatiesector. De operatoren op de markt en de gebruikers kunnen, indien gewenst, alle codesystemen en systemen van communicatiebescherming die op de markt bestaan, gebruiken.

L'extension de la numérisation des réseaux rend l'interception des messages sous une forme intelligible beaucoup plus difficile et Belgacom fournit actuellement de gros efforts pour achever la numérisation de son réseau.

Une directive sur la protection des données personnelles et de la vie privée, dans le secteur des télécommunications, a été adoptée récemment au niveau européen et est en cours de transposition chez nous en Belgique.

Mon collègue Derycke m'a d'ailleurs signalé qu'il a demandé au Parlement européen, par le biais de notre Représentation permanente auprès de l'Union européenne, une copie de l'étude à laquelle se réfère l'honorable membre. Dès réception de ce document, je le transmettrai bien entendu au ministre de la Justice.

Je ne vois pas d'inconvénients, monsieur D'Hooghe, à ce que l'on vous transmette également une copie pour examen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Hooghe voor een repliek.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat de technische mogelijkheden maximaal zullen worden benut om de veiligheid te waarborgen, niet alleen wegens de belangrijke gevolgen op het vlak van spionage, maar ook vanwege de belangrijke economische consequenties. Ik zal het bericht controleren zodra het resultaat van de studie voorhanden is.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAUTMANS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE RICHTLIJNEN AAN DE GEMEENTEN BIJ HET VERVANGEN VAN DE NATIONALE VALUTA'S DOOR DE EURO»

QUESTION ORALE DE M. VAUTMANS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES DIRECTIVES AUX COMMUNES CONCERNANT LE REMPLACEMENT DES DEVICES NATIONALES PAR L'EURO»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vautmans aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

Staatssecretaris Peeters antwoordt namens de vice-eerste minister.

Het woord is aan de heer Vautmans.

De heer Vautmans (VLD). — Mijnheer de voorzitter, op 1 januari 1999 wordt de euro de eenheidsmunt van de Lid-Staten die tot de Economische en Monetaire Unie zullen behoren. De euro zal dus over minder dan een jaar worden ingevoerd. Deze overgang zal een grote inspanning vergen van alle betrokkenen en

van de overheid, zowel op het federale niveau als op het niveau van de gemeenschappen, de gewesten en de lokale besturen. Enkele algemene en specifieke problemen, vooral met betrekking tot gemeenten en OCMW's, blijven tot op heden onopgelost. Ik verwijs in dit verband naar de talrijke documenten die door de gemeenten worden gebruikt en waarbij in de toekomst rekening moet worden gehouden met de euro, bijvoorbeeld de belasting- en retributiereglementen.

Het ogenblik is aangebroken om de nodige maatregelen te nemen opdat de overgang voor alle gemeenten uniform en vloeiend zou verlopen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken staat trouwens in voor de coördinatie van de afzonderlijke werkgroep binnen het Admi-euro-project, die de begeleiding en ondersteuning van de lokale besturen op zich neemt.

Heeft de vice-eerste minister al concrete richtlijnen uitgevaardigd voor de gemeentebesturen met het oog op de omschakeling naar de euro? Dienen de gemeenteraden de nodige wijzigingen goed te keuren om de belasting- en retributiereglementen aan te passen aan de euro en binnen welke termijn moet dit gebeuren? Het aanpassen van deze reglementen heeft financiële implicaties voor de gemeenten. Is er terzake voorzien in een financiële tegemoetkoming? Indien dit niet het geval is, wanneer zal de vice-eerste minister zijn verantwoordelijkheid in deze zaak dan opnemen?

De voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de voorzitter, het is nuttig de aandacht te vestigen op de maatregelen die door de lokale besturen moeten worden genomen om de overgang naar de euro voor te bereiden. De gewesten zijn verantwoordelijk voor het administratief toezicht op de gemeenten. Het ministerie van Binnenlandse Zaken is terzake dus niet bevoegd.

Teneinde de overgang naar de euro voor de lokale besturen in goede banen te leiden, werd binnen de werkgroep Admi-euro van het commissariaat-generaal voor de euro in april 1997 een subgroep Lokale Besturen opgericht, die wordt voorgezeten door de heer Beyens, secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Deze subgroep is samengesteld uit de federale en gewestelijke toezichthoudende overheden, de lokale beheerders, de verenigingen van de provinciale en lokale besturen en vertegenwoordigers van het Gemeentekrediet van België.

Hij heeft tot doel alle vragen te beantwoorden en pragmatische oplossingen uit te werken voor de problemen waarmee de lokale besturen worden geconfronteerd bij de overgang naar de euro.

Eén van de eerste initiatieven van deze werkgroep bestond in het uitnodigen van de gewesten tot het sturen van een omzendbrief naar de lokale besturen, waarbij de nodige richtlijnen in verband met de overgang naar de euro worden verstrekt. Terloops kan ik melden dat de Vlaamse Gemeenschap in oktober een omzendbrief, gedateerd van 16 september 1997, naar de gemeenten, provincies, OCMW's en intercommunales heeft verzonden met een aantal algemene richtlijnen. Het Waalse Gewest heeft op 30 december 1997 een omzendbrief verstuurd naar de betrokken instanties. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deed hetzelfde op 15 december 1997.

Intussen legt de werkgroep Admi-euro Lokale Besturen de laatste hand aan een synthesesedocument dat zal worden voorgelegd aan de permanente euro-cel.

Dit document geeft een overzicht van de problemen en de vragen die de invoering van de euro oproept bij de provinciale en lokale overheden, alsook een niet-exhaustieve inventaris van de documenten die ten gevolge van de overgang naar de euro moeten worden gewijzigd. Het document besteedt ook aandacht aan de timing van de invoering van de euro in de rekeningen van de gemeenten. De begrotingen moeten pas vanaf 1 januari 2002 in euro worden gevoerd. Ook de belasting- en retributiereglementen moeten vanaf die datum worden aangepast. Tijdens de overgangperiode van 1 januari 1999 tot 31 december 2001 wordt de prijs- of tariefaanduiding in beide munten uitgedrukt.

De werkgroep Admi-euro, Lokale Besturen, zal de gewestelijke overheden uitnodigen om, binnen het kader van hun bevoegdheden, de provinciale en lokale overheden in te lichten over de aanbevelingen van de werkgroep, alsook over andere aanbevelingen die hen kunnen aanbelangen.

Wat de financiële tegemoetkoming betreft, waarover het geachte lid het heeft, kan ik melden dat daarvoor binnen het ministerie van Binnenlandse Zaken geen kredieten worden uitgetrokken, daar de geplande wijzigingen niet onder de bevoegdheid van het ministerie noch onder onze voogdijopdracht vallen.

Tot zover het antwoord van de vice-eerste minister.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vautmans voor een repliek.

De heer Vautmans (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de vice-eerste minister voor zijn antwoord. Ik blijf echter op bepaalde punten op mijn honger. Ik heb de indruk dat de federale overheid weer de verantwoordelijkheid doorspeelt naar de gewesten, terwijl deze beweren hier weinig mee te maken te hebben.

De belastingen en retributies dienen volgens de staatssecretaris vanaf 2002 in euro te worden betaald. De burger heeft echter vanaf 1 januari 1999 het recht te vragen om in euro te betalen. Hier blijf ik op mijn honger. Door het ontbreken van reglementeringen zal de burger vragen in euro te betalen en zullen geen belastingen noch retributies meer aan de gemeenten worden betaald.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE STAATSSECRETARIS VOOR VEILIGHEID EN STAATSSECRETARIS VOOR MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN LEEFMILIEU OVER «OP VROUWEN GERICHTE MAATREGELEN VAN ARMOEDEBESTRIJDING ZOALS VOORSCHOTTEN OP ALIMENTATIE»

QUESTION ORALE DE M. BOUTMANS AU SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA SÉCURITÉ ET SECRÉTAIRE D'ÉTAT À L'INTÉGRATION SOCIALE ET À L'ENVIRONNEMENT SUR «LES MESURES TENDANT À LUTTER CONTRE LA PAUVRETÉ DES FEMMES TELLES QUE LES AVANCES SUR LA PENSION ALIMENTAIRE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu.

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, drie belangrijke vrouwenorganisaties, de Katholieke Arbeidersvrouwen, de KVLV en de CMBV, pleiten, samen met Welzijnszorg, voor specifieke op vrouwen gerichte maatregelen in het raam van een armoedebestrijdingsprogramma.

Een daarvan is een betere regeling voor uitbetaling van voorschotten op alimentatie. Het inkomen dat men mag hebben om recht te hebben op zo een voorschot is erg laag, namelijk 360 000 frank, weliswaar geïndexeerd.

Gaat de staatssecretaris akkoord met de eis tot verhoging van het inkomensplafond? Wat bedraagt het voorschot geïndexeerd? Moet dit niet worden opgetrokken? Zijn de mogelijkheden om voorschotten te vragen voldoende publiek gemaakt en bekend?

De voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de voorzitter, de actie Welzijnszorg heeft voor 100 % gelijk. Om die reden hebben we de

problematiek van de te lage voorschotten op onderhoudsgeld reeds besproken op de bijzondere Ministerraad over de armoede op 30 april 1997. De Ministerraad heeft dan ook een koninklijk besluit goedgekeurd dat in een aantal gunstige wijzigingen voorziet. We hebben dus niet gewacht op de campagne om het probleem aan te pakken.

Op 1 januari 1998 lag de grens waarboven geen voorschot op onderhoudsgeld kan worden uitgekeerd op een jaarlijks inkomen van 421 812 frank en het voorschot per kind wordt beperkt tot maximaal 4 000 frank per maand. Deze bedragen zijn niet erg hoog.

Nadat het nieuwe koninklijke besluit zal zijn aangepast ingevolge een aantal opmerkingen van de Raad van State, wordt het gepubliceerd en krijgt het kracht van wet. Het voorziet in het optrekken van het inkomensplafond met 15 % en van het maximumbedrag van de voorschotten van 4 000 tot 5 000 frank per maand en per kind.

Dit is een eerste stap om de problemen die door Welzijnszorg werden aangegeven, op te lossen.

Het ministerie van Sociale Zaken heeft een brochure laten drukken waarin de nieuwe regeling op een voor de belanghebbenden praktische wijze wordt beschreven. De brochure zal langs de OCMW's naar de doelgroep worden verspreid. Op die manier hopen we dat alle rechthebbenden hun rechten op dat vlak volledig kunnen laten gelden.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een repliek.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, uit het antwoord van de staatssecretaris blijkt dat de regering enigszins aan de problemen tegemoetkomt. Ik zeg wel degelijk «enigszins» want het optrekken van het inkomensplafond met 15 % mag dan voor de optimisten onder ons een stap voorwaarts heten, ik vind het maar een klein stapje. Ook het bedrag van 5 000 frank per maand en per kind vind ik nog altijd te laag.

Bovendien wordt daardoor een bijzonder moeilijke situatie in het leven geroepen in die gevallen waarin de rechter een hogere alimentatie heeft toegekend. De ouder die recht heeft op een hogere alimentatie moet enerzijds voorschotten vragen aan het OCMW voor een maximaal bedrag van 5 000 frank en is anderzijds verplicht voor het saldo een beroep te doen op een gerechtsdeurwaarder. Voor de OCMW's zou het toch weinig uitmaken mocht dit plafond een stuk hoger liggen of gewoonweg worden afgeschaft. In elk geval moet het een procedure tot recuperatie van dit bedrag inleiden en de administratieve kosten daarvoor liggen niet hoger voor een bedrag van 8 000 dan voor een bedrag van 5 000 frank.

Verder vraag ik me af waarom de inkomensgrens wel wordt geïndexeerd, maar het bedrag van de alimentatie zelf niet. Op dit stuk moet toch nog een inspanning kunnen worden gedaan.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

WETSONTWERP TOT INTEGRATIE VAN DE DIENST ENQUÊTES VAN HET HOOG COMITÉ VAN TOEZICHT IN DE GERECHTELIJKE POLITIE BIJ DE PARKETTEN (EVOCATIE)

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI D'INTÉGRATION DU SERVICE D'ENQUÊTES DU COMITÉ SUPÉRIEUR DE CONTRÔLE À LA POLICE JUDICIAIRE PRÈS DES PARQUETS (ÉVOCATION)

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-856/4 van de commissie voor de Justitie van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-856/4 de la commission de la Justice du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Coveliers (VLD), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, het wetsontwerp tot integratie van de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht in de gerechtelijke politie bij de parketten op 21 januari 1998 door de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurd en werd op 29 januari 1998 door de Senaat geëvoceerd.

Op 28 januari 1998 was de commissie voor de Justitie reeds gestart met de bespreking van deze tekst. De bespreking werd op 3 februari afgesloten en de lezing en de goedkeuring van het verslag hebben plaatsgevonden op 17 februari. Vandaag, op 19 februari, dit is minder dan één maand na de stemming in de Kamer, wordt de tekst reeds in de plenaire vergadering van de Senaat behandeld. Dit betekent dat de Senaat bijzonder snel heeft gewerkt, mede op aandringen van de minister van Justitie.

In de commissie heeft de minister de bedoeling van zijn tekst vrij uitvoerig uiteengezet. Ik resumeer de belangrijkste elementen daarvan.

De basisbeslissing werd genomen tijdens het zogenaamde «sinterklaasberaad» van 6 december 1996. Die Ministerraad was gewijd aan de problematiek van de justitie en er werd toen beslist de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht, samen met het administratief ondersteunend personeel van de niveaus 2, 3 en 4, naar de gerechtelijke politie over te hevelen. Het was de bedoeling deze integratie op 1 januari 1998, nu twee maanden geleden, rond te hebben.

In het verslag vindt men een historisch overzicht van het Hoog Comité van Toezicht, zoals dat door de minister is gegeven. Ik wil er hier op wijzen dat het Hoog Comité van Toezicht eigenlijk werd opgericht bij koninklijk besluit van 30 oktober 1910 om paal en perk te stellen aan de grove onregelmatigheden bij het Bestuur der Spoorwegen. Sommigen beweren dat het ophelderen van de grote diefstallen van dwarsliggers de eigenlijke reden voor de oprichting was. De huidige vorm van het Hoog Comité van Toezicht dateert van 1970. In 1996 ging het van het departement van de eerste minister over naar het nieuwe departement van Ambtenarenzaken.

Verder heeft de minister geschetst hoe het Hoog Comité van Toezicht evolueerde van toezichthoudende instantie — overigens niet alleen voor de federale overheid, maar ook voor de gemeenschappen en gewesten, wat niet onbelangrijk is — naar een controlerende instantie. Precies om deze controlefunctie te kunnen uitoefenen kregen een aantal leden van het Hoog Comité de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie. De opdrachten van gerechtelijke politie zijn erg belangrijk en belopen nu 90 % van het totale takenpakket van het Hoog Comité. Volgens de minister heeft de regering besloten de feitelijk bestaande situatie wettelijk te bekrachtigen. De problemen van het huidige Hoog Comité van Toezicht zijn de volgende. Het kan niet repressief optreden, het kan niet worden gekaderd in het opsporingsbeleid, omdat men het geen richtlijnen zou kunnen geven en het tuchtstatuut is erg beperkt.

Daarom heeft de Ministerraad in februari 1997 beslist om 49 officieren en 46 inspecteurs samen met het administratief personeel van de niveaus 2, 3 en 4 naar de gerechtelijke politie over te hevelen. Bij het ministerie van Ambtenarenzaken blijft een dienst overheidsopdrachten en subsidies bestaan. Daardoor wordt ook het probleem omzeild dat er anders overleg moest worden gepleegd met de gemeenschappen en de gewesten, die immers ook een beroep kunnen doen op het Hoog Comité van Toezicht.

De minister heeft een overzicht gegeven van wat het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie zou moeten worden. Ik resumeer. In grote lijnen bestaat dit commissariaat-generaal uit drie afdelingen: een afdeling «administratieve en logistieke steun», een afdeling «technische steun» en een afdeling «operationele steun en onderzoek».

In de laatstgenoemde afdeling zullen drie instanties worden opgericht.

De bijzondere brigade, belast met de beteugeling van de zware criminaliteit, omvat ook een sectie voor de operationele en speciale interventies en een sectie voor de toepassing van de bijzondere onderzoekstechnieken.

De Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Economische en Financiële Delinquentie werd overgeheveld van de Algemene Politie-eenheden naar de Gerechtelijke Politie.

De Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Corruptie neemt de 95 enquêteurs van het Hoog Comité van Toezicht over.

Tot slot is er nog de Centrale Documentatie voor de Arrondissementsbrigades, de Bijzondere Brigade en de centrale diensten.

De afdeling «operationele steun en onderzoek» zal onder het gezag en toezicht staan van een magistraat van het openbaar ministerie.

De Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Corruptie zal onder de leiding staan van een officier van het commissariaat-generaal. Hij wordt door de minister van Justitie aangewezen op voorstel van de commissaris-generaal en na advies van het college van procureurs-generaal en van de magistraat van het openbaar ministerie, belast met het toezicht op die afdeling.

De taken van de centrale dienst worden omschreven in artikel 9, paragraaf 3, dat op pagina 7 van het verslag wordt weergegeven.

Op budgettair vlak gaat het om een nuloperatie, aangezien een aantal kredieten van de ene begroting naar een andere worden overgeheveld.

Het administratief statuut en de integratie in de gerechtelijke politie, waardoor de leden van het Hoog Comité van Toezicht de hoedanigheid krijgen van officier van gerechtelijke politie, worden in het verslag uitvoerig beschreven. Er ontspon zich in de commissie wel een discussie over de vraag in hoeverre die overgeheveld leden in de periode van 1 januari 1998 tot nu, daden kunnen stellen van officier van gerechtelijke politie. Volgens de minister hebben ze evenwel nog geen daden gesteld maar waren ze alleen als expert aanwezig bij daden gesteld door officieren van gerechtelijke politie.

Tijdens de commissiebespreking was er ook discussie over het principe van de evocatie. Dat de meerderheid dit ontwerp evocert en toch geen enkel amendement indient, wordt door een commissielid beschouwd als een afwijking van het evocatierecht. Een lid van de meerderheid was verrast door die bewering. Hij herinnerde eraan dat voor het wetsontwerp tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank, de oppositie op de laatste dag van de verlenging van de onderzoekstermijn, het advies van de Raad van State vroeg over wat men kan bestempelen als een «circusamendement», dat in de commissie had kunnen worden ingediend. Eerlijkheidshalve heb ik in een voetnoot in het verslag vermeld, dat de Raad van State zich in zijn advies absoluut niet negatief heeft uitgelaten over dit amendement. Deze discussie heeft echter niets met de grond van de zaak te maken.

Bij de algemene bespreking werd in de eerste plaats gediscussieerd over de manier waarop de corruptie kan worden aangepakt. Daarover zal het hier straks wellicht ook nog gaan. Ik beperk mij derhalve tot de amendementen. Ze kunnen in twee groepen worden ingedeeld.

Een eerste reeks amendementen werden door de minister persoonsgebonden amendementen genoemd. Deze amendementen strekken ertoe het aantal over te plaatsen ambtenaren dat op 95 wordt bepaald, met één eenheid te verhogen tot 96. Zo kan één bepaald personeelslid ook naar de gerechtelijke politie worden overgeheveld. De minister antwoordde dat het gaat om een administratief personeelslid, dat als dusdanig werd aangeworven, op een bepaald moment taaladjunct was en dus niet kan worden

ingedeeld bij de gerechtelijke politie. Hem werden andere taken toegewezen bij het ministerie van Justitie. Men mag verwachten dat hij die naar behoren uitvoert, althans op de dagen dat hij niet in het Parlement vertoeft. De commissie heeft deze amendementen verworpen.

Een tweede reeks amendementen strekt ertoe de artikelen 2 tot 4 te vervangen door 55 nieuwe artikelen waarin wordt voorgesteld het Hoog Comité van Toezicht onder te brengen bij het Rekenhof. Dit principe wordt in de verantwoording heel uitvoerig toegelicht. De minister antwoordde dat momenteel de opdracht van de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht voor 95 % uit politieel werk bestaat. Het gaat niet om het comité onder te brengen in een controlelichaam dat door het Parlement is opgericht en daar ook voor werkt. Ook deze amendementen zijn verworpen.

Het niet-geamendeerde ontwerp werd aangenomen met elf stemmen voor, twee tegen, bij één onthouding. Tot daar wat betreft het verslag.

Ik dank de minister omdat hij reeds begint te applaudisseren. Ik zal nu het standpunt van de VLD-fractie toelichten. Waarschijnlijk zal hij dit minder appreciëren.

We hebben er in de commissie op gewezen dat de structuur van het Hoog Comité van Toezicht niet deugde.

Eenzijds moest het comité interne controle op de administratie uitoefenen en daarvoor stond het onder het gezag van de minister van Ambtenarenzaken.

Anderzijds moest het comité ook de corruptie opsporen. Dit is een politieel taak. Het comité was daartoe niet echt uitgerust. Beide taken zijn overigens niet combineerbaar. Het probleem met de voorzitter en met de administrateur-generaal van het Hoog Comité van Toezicht illustreert dat ten over.

Wat de minister van Ambtenarenzaken zal aanvangen met de zestien personen die voor de interne controle van de administratie zullen zorgen, is zijn zaak. De vraag is echter of de overheveling van 95 of 96 ambtenaren van het Hoog Comité van Toezicht naar de gerechtelijke politie zal bijdragen tot een betere opsporing van de corruptie. Ik vrees dat dit niet het geval zal zijn. De 95 personen die overgeheveld worden naar de gerechtelijke politie zullen de corruptie alleen kunnen aanpakken als er voor hen een « exclusiviteit » wordt gecreëerd. Dit zou inhouden dat alle andere politiediensten al hun informatie doorspelen aan deze cel van 95 personen die de leiding krijgt van het corruptie-onderzoek. Een dergelijke centralisatie van de informatie inzake corruptie bestaat vandaag niet.

Een ander argument is dat de oprichting van drie afdelingen binnen het commissariaat generaal van de gerechtelijke politie enige verwarring kan veroorzaken. De eerste twee afdelingen krijgen duidelijk een ondersteunende functie aangezien ze administratieve, logistieke en technische steun moeten verschaffen. Voor de derde afdeling spreekt men van « operationele steun ». Dit is een contradictio in terminis: ofwel betreft het een ondersteunende afdeling, ofwel een operationele afdeling. De relatie met de andere politiediensten moet op basis van die keuze worden bepaald om te vermijden dat er op dit vlak concurrentie ontstaat.

In de versie van de nieuwe plannen van de regering voor de politiehervorming, waarover ik beschik en die dateert van 17 februari jongstleden, vind ik dit niet terug. In de drie wetteksten die de regering voorstelt, is er wel sprake van een samenvoeging — een opsorping volgens sommigen — van de gerechtelijke politie met de BOB tot één nationale recherche. Er is echter nergens nog sprake van een specifieke anticorruptiecel. Ik ben mij ervan bewust dat de voorstellen van de regering slechts betrekking hebben op de structuur en niet op de inhoud van de politie. Mijn verwijt aan de regering is overigens dat ze hier tekortschiet. In de plannen voor de politiehervorming wordt echter geen rekening gehouden met het wetsontwerp dat we thans behandelen. Het is aldus in feite al voorbijgestreefd.

Indien in de teksten van de regering sprake zou zijn geweest van ondersteunende diensten — en niet van een nationale recherche — die op hiërarchisch vlak op gelijk niveau staan met de andere politiediensten, zou ik de minister nog kunnen volgen. Hij zou van een van die ondersteunende diensten dan nog een anticor-

ruptiedienst kunnen maken. Dat is echter niet het geval. Men heeft het alleen over een nationale criminele politie zonder te specificeren of die voor bepaalde problemen ondersteunend zal werken of dat ze louter operationeel zal werken.

De positieve elementen uit dit wetsontwerp vallen eigenlijk weg omdat ze niet meer terug te vinden zijn in de nieuwe plannen van de regering. Dat doet ons twifelen aan de efficiëntie van wetsontwerp. We vrezen immers dat het in de zogenaamde hervorming van de politie zal verzanden. Het voorstel van de regering over de nieuwe politiestructuur is overigens een slecht compromis. We kunnen met deze manier van werken niet akkoord gaan. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, le projet que nous examinons peut paraître anodin: il ne comporte que quatre articles et ne semble concerner qu'un transfert d'agents d'une administration à une autre. Il contient cependant des enjeux fort importants.

Avant d'aborder le fond du problème, il est indispensable de parler procédure et d'examiner les conditions dans lesquelles nous sommes amenés à discuter de ce projet. Celui-ci relève en effet du bicaméralisme optionnel et nous l'examinons par le biais de l'évocation.

En l'occurrence, celle-ci a été demandée par les quatre groupes de la majorité. Or, qu'avons-nous constaté? En commission, le projet a été expédié en une heure. Les partisans de l'évocation n'ont déposé aucun amendement et il n'y a pratiquement pas eu de débat, si l'on excepte les interventions des sénateurs de l'opposition.

Quel est donc le sens d'une telle évocation? L'article 60, alinéa 3, de notre règlement prévoit que la discussion n'est ouverte que sur les articles auxquels des amendements sont déposés. Dès lors, la discussion générale, d'ailleurs fort limitée, à laquelle nous nous sommes livrés, résulte d'une interprétation extensive de notre règlement. Elle n'avait d'autre but que celui de gagner du temps.

C'est ainsi que l'on vide la procédure de l'évocation de son véritable sens et que l'on transforme le Sénat en une simple chambre d'intérinement de la volonté gouvernementale. Ce n'est vraiment pas servir nos institutions que d'agir ainsi et je déplore le double langage qui consiste, en apparence, à défendre avec bec et ongles les prérogatives du Sénat tandis que, par ailleurs, on fait un usage dévoyé de la procédure d'évocation.

Le projet tient en quatre courts articles. On précise qu'il s'agit d'une matière bicamérale optionnelle. On prévoit le transfert de 95 agents du Comité supérieur de contrôle à la police judiciaire. Le Roi est chargé de l'intégration de ces agents et fixe les règles de leur transfert. La loi entre en vigueur le 1er janvier 1998.

Il faut d'ailleurs préciser que si ce projet a été déposé, c'est parce que le Conseil d'État a estimé que la législation actuelle ne permettrait pas le transfert d'agents d'une autorité fédérale vers un corps spécial de l'État comme la police judiciaire. Sans l'intervention du Conseil d'État, nous n'aurions donc même pas pu débattre de ce problème.

La volonté du gouvernement est donc de démanteler le Comité supérieur de contrôle en le faisant éclater en deux branches.

Certes, des dysfonctionnements ont existé dans ce comité et notre commission d'enquête sur la criminalité a pu le constater. Mais il faut observer qu'une grande partie de ces problèmes de fonctionnement résultait de questions de personnes et donc, d'antagonismes personnels qui auraient pu être résolus dans le cadre du comité lui-même. On a aussi évoqué la prépondérance des enquêtes judiciaires par rapport aux enquêtes administratives, mais c'est oublier que la plupart de ces enquêtes judiciaires avaient à leur base des enquêtes administratives.

Par ailleurs, si de nombreux magistrats faisaient appel aux enquêteurs du Comité supérieur de contrôle, c'est précisément en raison de la qualité de ceux-ci. Était-il donc opportun de faire éclater le comité? Quoi qu'il en soit, le gouvernement a choisi cette voie de l'éclatement.

L'aspect judiciaire est donc transféré à la police judiciaire qui sera réorganisée en trois sections sur la base d'un arrêté royal: la brigade pour la grande criminalité, l'office central pour la répression de la corruption et l'office central de lutte contre la délinquance économique et financière.

Les enquêtes administratives seront, quant à elles, confiées à un service d'inspection des marchés publics et des subventions dépendant du ministère de la Fonction publique. Ce service n'aura compétence qu'à l'égard des instances fédérales, ce qui constitue un singulier recul par rapport à la situation antérieure. Seize agents y seront affectés, ce qui est bien peu.

Pouvez-vous à tout le moins confirmer, monsieur le ministre, qu'au niveau fédéral, ce service aura exactement les mêmes compétences que celles qu'a eues le Comité supérieur de contrôle jusqu'au 31 décembre dernier?

Quant à l'aspect judiciaire, il est transféré à la police judiciaire, au moment même où celle-ci va être absorbée dans un corps nouveau, dans le cadre de la réforme des polices. Voilà une bien curieuse procédure qui vise à transférer un service dans un autre dont la disparition est programmée!

La question fondamentale est finalement de voir si la lutte contre la fraude et la corruption sera mieux organisée que par le passé. Vous me permettez d'en douter. En réalité, on affaiblit le contrôle du secteur public et on le limite aux instances fédérales.

À l'occasion de ce débat, on a escamoté les vrais problèmes. Le rapport de la commission comporte 26 pages de textes dont la moitié est représentée par nos amendements. Face à cette situation, le PRL-FDF a élaboré un véritable contreprojet que nous soumettons au Sénat par voie d'amendements.

Notre amendement principal prévoit la création d'un véritable Comité supérieur de contrôle compétent pour tous les pouvoirs publics, depuis l'État jusqu'aux C.P.A.S. et aux intercommunales. Ce comité comprendrait un collège, un service d'enquêtes et un service administratif. Ce collège serait composé de hauts magistrats et l'administration serait placée sous l'autorité du premier président de la Cour des comptes.

Il s'agit d'un système logique puisque la Cour des comptes fait rapport au pouvoir législatif, en l'occurrence la Chambre, et c'est donc bien le pouvoir législatif qui exercerait ainsi un contrôle sur l'exécutif.

Ce collège serait chargé de déterminer la politique d'enquêtes et le judiciaire pourrait confier des missions au comité.

Il s'agit d'un projet cohérent. Le comité serait placé sous la direction de la Cour des comptes qui a toujours fait preuve d'indépendance vis-à-vis des gouvernements. Nous optons dès lors résolument pour le maintien d'un Comité supérieur de contrôle réactualisé, rattaché à la Cour des comptes et doté d'un collège de hauts magistrats. C'est, bien entendu, une optique toute différente de celle du gouvernement.

À titre subsidiaire, nous déposons un amendement qui, si notre amendement principal est écarté, fait fixer par le législateur l'organisation du commissariat général de la police judiciaire. Nous estimons en effet qu'il appartient au législateur et non au Roi de déterminer cette organisation.

Le commissariat général comprendrait une brigade spéciale chargée de la répression de la grande criminalité et de la criminalité organisée et un office central de répression de la corruption à larges compétences. Cet office devrait être informé par les services concernés des différents marchés publics et des subventions octroyées, car c'est souvent au départ de tels renseignements que les infractions de corruption peuvent être mises à jour.

Monsieur le président, sur le plan formel, nous regrettons l'usage détourné de la procédure d'évocation. Sur le fond, nous condamnons les projets gouvernementaux qui font éclater le Comité supérieur de contrôle et ne pourront qu'affaiblir la lutte contre la corruption et la fraude dans le secteur public. Aussi, le groupe PRL-FDF se prononcera-t-il résolument contre ce projet. *(Applaudissements.)*

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de vorige sprekers betwisten de manier waarop de meerderheidspartijen dit wetsontwerp hebben geëvoceerd. Hun verwijten waren mijns inziens onterecht aangezien de evocatie niet onderworpen is aan de voorwaarde dat de evocerende partij amendementen moet indienen. Bovendien is de evocatie terecht wanneer dit tot doel heeft een dringende maatregel, die de vorm van een wet dient aan te nemen, te bespoedigen. Dit is juist het uitgangspunt van het wetsontwerp dat we vandaag bespreken.

Uit het verslag van rapporteur Coveliers blijkt duidelijk dat de reorganisatie van de politiediensten niet het voorwerp van dit wetsontwerp is. De heer Coveliers maakte interessante beschouwingen, maar ze slaan op een thema dat we in de toekomst ongetwijfeld zullen aansnijden: de reorganisatie van de politiediensten. Het huidige wetsontwerp betreft een tijdelijke maatregel die aan bepaalde disfuncties een einde moet maken. Zonder op de mogelijke oorzaken en redenen te willen ingaan, moeten we spijtig genoeg vaststellen dat er in het Hoog Comité van Toezicht een aantal onduidelijke disfuncties waren.

De heer Desmedt zegt dat de maatregel tot doel heeft de bestrijding van de corruptie te ontmoedigen. De maatregel wil, integendeel ondanks zijn tijdelijk karakter, een dienst die de corruptie op een efficiënte wijze aanpakt, in het leven roepen. De corruptie moet natuurlijk op meerdere niveaus worden bestreden. We moeten meer aandacht besteden aan het fraudegevoelig karakter van de wetgeving. We mogen niet te veel normen instellen die makkelijk kunnen worden ontduken. Dit is één van de voornaamste oorzaken van normvervaging. Hoe meer normen er zijn, hoe groter de normvervaging in een land.

In de tweede plaats moeten we de definitie van corruptie aanpassen. De heer Lallemand en ook de regering dienden reeds voorstellen in dit verband in. Corruptie moet ook tot andere sectoren dan de overheid worden uitgebreid. Hierbij moet de omschrijving van corruptie in de privé-sector natuurlijk niet identiek zijn aan de omschrijving van corruptie in de overheidssector.

Een derde middel voor de bestrijding van de corruptie is de beschikking over een degelijk opsporingsapparaat. De regering wil met dit ontwerp een dienst oprichten waarvan de leden de bevoegdheid van officier van gerechtelijke politie hebben. Deze dienst moet niet alleen incidentele corruptieve dossiers aanpakken, maar ook corruptiegevoelige sectoren in de samenleving ontdekken en corruptiegevoelige dossiers in kaart brengen. Alleen op die manier kan men een algemene aanpak van de corruptie bewerkstelligen. De corruptie kan het best worden aangepakt als de burgers ervan zijn overtuigd dat er een goede anticorruptiedienst bestaat die de misbruiken effectief kan ontdekken en bestrijden.

Het wetsontwerp van de regering is dus een dringende tussenmaatregel om aan een bepaalde disfunctie een einde te maken. We wachten het grote politiedebat af. Ik hoop dan ook dat de doelstellingen waarover de heer Coveliers, de heer Desmedt en ikzelf het eens zijn, kunnen worden verwezenlijkt. Om die redenen zal de CVP-fractie het wetsontwerp goedkeuren. *(Applaus.)*

M. le président. — La parole est à M. Chantraine.

M. Chantraine (PSC). — Monsieur le président, le groupe PSC du Sénat votera ce projet qui constitue manifestement une avancée significative dans le cadre de l'amélioration de nos services de police et de contrôle.

Le projet prévoit le transfert des agents du Comité supérieur de contrôle vers la police judiciaire près les parquets.

Le PSC s'est toujours prononcé positivement quant à ce transfert. En effet, le 30 novembre 1996, lors d'un conseil général du PSC sur la justice, une résolution avait été votée en ce sens.

Notre parti et ses militants affirmaient déjà à cette époque: «Le PSC veut confirmer et renforcer les compétences du Comité supérieur de contrôle, tout en maintenant à ses membres leur qualité d'officier de police judiciaire. Il souhaite élargir son champ d'action au contrôle de toutes les personnes de droit public. Enfin, le PSC veut restructurer le Comité supérieur de contrôle en le transférant au service fédéral de police criminelle; il deviendrait ainsi un service spécialisé dans la lutte et la répression des fraudes

et des corruptions. Ce transfert devrait affranchir ce service de toute direction relevant de l'exécutif et renforcer ainsi son indépendance, en le plaçant sous l'autorité exclusive du pouvoir judiciaire, et optimaliser les collaborations entre services de police judiciaire.»

Cette résolution avait d'ailleurs été intégrée ensuite par le gouvernement, au mois de décembre 1996, dans son plan de la Saint-Nicolas pour la justice.

Il apparaît donc de manière claire que le présent projet remplit un des souhaits de notre parti, lequel a toujours voulu un contrôle strict de toutes les fraudes et de toutes les corruptions, qu'elles soient privées ou publiques.

Les autres souhaits présents dans cette résolution n'ont sans doute pas encore été réalisés mais ils semblent être en voie de concrétisation. En effet, le projet de police criminelle unique, que nous suivons avec une attention extrême, en arrive à sa mouture finale avant d'être présenté au Parlement pour discussion.

Quant au renforcement de la lutte contre la fraude et la corruption, il est assez symptomatique de relever une fois encore que le PSC avait proposé *in tempore non suspecto* ce qui paraît aujourd'hui comme une priorité pour tous.

Faut-il rappeler le second rapport de l'enquête parlementaire dans l'affaire «Dutroux» qui vient d'être voté à la Chambre des représentants? Dans ce rapport, le chapitre relatif aux recommandations de la commission d'enquête vise de manière expresse l'élaboration de stratégies de lutte contre la corruption et la lutte contre la criminalité organisée en exigeant que des mesures répressives, mais aussi structurelles, soient adoptées.

Le projet que nous sommes appelés à voter aujourd'hui contient les germes d'un meilleur contrôle des mécanismes corrupteurs ou «d'estompement de la norme» et de la corruption elle-même.

Nous regrettons toutefois que le projet ne vise qu'un seul aspect du problème, soit le transfert vers la police judiciaire, sans que le comité soit restructuré de manière effective et sans qu'il y ait un projet d'ensemble. Pourtant, nous sommes heureux de ce premier pas qui est sans doute le premier d'une longue marche.

Pour conclure, je me permettrai de regretter l'aspect rétroactif de ce projet. Si les fonctionnaires de Comité supérieur de contrôle sont transférés effectivement depuis le 1er janvier 1998, la loi ne sera votée que dans quelques instants. Dans ces conditions, un vide juridique manifeste existe pour toute la période intermédiaire, entre le transfert des agents du comité et l'entrée en vigueur de la loi.

J'ai été heureux d'apprendre que le ministre avait pris des précautions juridiques afin d'éviter que les actes posés par les agents du comité durant cette période transitoire ne soient annulés par la suite. Toutefois, je m'étonne de cette relative précipitation ayant provoqué une situation ubuesque pendant plusieurs mois. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Raes.

De heer Raes (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, dit wetsontwerp werd vijf weken geleden in de Kamer van volksvertegenwoordigers besproken en daarna door de Senaat geëvoceerd. De tekst die nu voorligt, is identiek aan wat in de Kamer werd goedgekeurd.

De houding van mijn fractie is duidelijk. Het Hoog Comité van Toezicht staat al jaren in de schijnwerpers. Op 6 december 1996 besliste de regering het Hoog Comité van Toezicht onder te brengen bij de gerechtelijke politie.

Het Hoog Comité van Toezicht kwam herhaaldelijk in het nieuws, en niet altijd op een positieve manier. Vaak werd gesuggereerd, en ook aangetoond, dat concrete aanwijzingen van corruptie zonder gevolg blijven. Er werd gesproken en geschreven over doofpotoperaties. Het Hoog Comité van Toezicht bleef voortdurend in de belangstelling.

Na een juridisch vacuüm dat een jaar heeft geduurd, wordt het comité nu ondergebracht bij de gerechtelijke politie. We zien niet in hoe dat enige garantie kan bieden voor een optimale werking van het Comité.

De enige goede oplossing is een nieuw autonoom statuut, te vergelijken met dat van het Rekenhof. Zo zou het Hoog Comité van Toezicht in volle onafhankelijkheid zijn talrijke, belangrijke en moeilijke opdrachten kunnen uitoefenen. Dit is de logica zelf en het is ook wat de onderzoekers van het Hoog Comité van Toezicht zelf wilden.

Dit kon echter niet, waarom? Het Hoog Comité van Toezicht heeft wellicht te veel schandalen blootgelegd, te veel schade aangericht, vooral in de rangen van de traditionele politici, kortom de kwalen van de zogenaamde oude politieke cultuur. Bijvoorbeeld in het Agustadossier zijn door het Hoog Comité te veel namen genoemd, te veel verbanden blootgelegd, het heeft te veel koppen doen rollen. Er werd te veel corruptie op hoog niveau aan het licht gebracht. Hier moest blijkbaar iets aan worden gedaan.

De onderzoekers waren ervaren en onderlegd en hadden een goede reputatie. Ze vormden een bedreiging voor al wie te maken had met corruptie, waar en op welk hoog niveau deze zich ook mocht manifesteren.

Is dit niet de reden waarom ze nu worden ondergebracht bij de gerechtelijke politie, die een werktuig is in handen van de parketten?

Men zal uiteindelijk wel moeten aannemen dat deze regering de echte, harde en grondige bestrijding van de corruptie niet aandurfte en dat ze een onafhankelijk controle-organen maar liefst aan banden legt.

De Belgische Staat scoort bijzonder hoog op de corruptieladder. België zou na Italië een niet erg benijdenswaardige tweede plaats halen. Ieder zinning mens zou hierbij concluderen dat de corruptiebestrijding intensiever moet gebeuren. Maar de regering doet het omgekeerde en degradeert haar enige degelijke corruptiedienst.

De onderzoekers van het Hoog Comité van Toezicht en de publieke opinie moeten zich tevreden stellen met vage beloften: er zou bij de gerechtelijke politie een nieuwe anticorruptiecel komen. Het is echter niet duidelijk wat reeds concreet is gepland. Gelet op deze grote onduidelijkheid zal het niemand verbazen dat het Vlaams Blok tegen dit wetsontwerp zal stemmen. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, bij de bespreking van de door de regering aangekondigde plannen met betrekking tot het Hoog Comité van Toezicht heb ik erop gewezen dat we hier te maken hebben met een eerste klasbegravenis met een lange voorgeschiedenis, waarbij enkele machtigen in dit land duidelijk hebben laten blijken dat ze geen boodschap hadden aan een instelling die geleidelijk een zekere autonomie had verworven en efficiënt onderzoek had verricht met voor sommige personen onaangename gevolgen. Ik heb steeds benadrukt dat deze instelling absoluut in stand moet worden gehouden. De minister heeft beloofd dat hij dit zou doen. In een latere fase verklaarde hij dat hij deze instelling zou overhevelen naar de gerechtelijke politie zodat ze nog beter in stand kon worden gehouden.

Ik heb de minister altijd een beminnelijk mens gevonden, maar heb bij hem een eigenschap ontdekt die ik voorheen niet kende, namelijk een talent voor grenzeloos cynisme. Dit ontwerp getuigt op verschillende punten immers van een bijzondere aanleg voor cynisme.

De Raad van State — misschien moeten we deze lastige instelling eveneens afschaffen — stelt dat het Hoog Comité van Toezicht een instelling is die in de bijzondere wet wordt vermeld en die zowel voor gewestelijke en gemeenschapsaangelegenheden als voor federale aangelegenheden bevoegd is. Deze instelling kan dus alleen worden afgeschaft op voorwaarde dat daartoe een bijzondere wet wordt goedgekeurd, waarvoor een tweederde meerderheid vereist is. Aangezien de minister niet kan rekenen op de vereiste tweederde meerderheid, laat hij de instelling bestaan, maar geeft hij een andere opdracht aan de ambtenaren van deze instelling. Hij ontdoet deze instelling van haar essentie en van haar bijkomstigheden, kortom van alles. Op die manier kan hij de noodzaak van een bijzondere wet en dus van een bijzondere meerderheid ontwijken. Ik weet niet hoe het Arbitragehof hierover zou oordelen. Ik kan het mij echter wel voorstellen.

Ik geef een tweede voorbeeld van het cynisme van de minister van Justitie. Tussen de regels kon men lezen dat een welbepaalde ambtenaar van het Hoog Comité van Toezicht niet zou worden overgeheveld naar de gerechtelijke politie, noch naar het ministerie van Ambtenarenzaken, maar dat hij rechtstreeks onder het ministerie van Justitie zou ressorteren. Om tot deze vaststelling te komen, was een exegese van de tekst noodzakelijk. Door het niet-vermelden van de functie van adviseur heeft de minister ervoor gezorgd dat de heer Vermeulen geen deel kon uitmaken van die zogenaamde speciale anti-corruptiebrigade. De argumentatie hiervoor is bijzonder geestig: de minister wijst erop dat de heer Vermeulen geen speurder is, maar een administratief personeelslid. Ik meen nochtans herhaaldelijk te hebben gelezen dat de man zich bijzonder inpopulair had gemaakt — althans in hoge kringen — met zijn speurdersactiviteiten. Ik dacht dat hij officier van gerechtelijke politie was en dat hij precies daarom in de weg liep. Maar neen, hij is geen speurder en om die reden hoeft hij niet naar de gerechtelijke politie te worden overgeheveld.

Als derde argument ben ik verplicht opnieuw een persoonsgebonden materie aan te kaarten. Voor de heer Vermeulen werd een speciale functie gevonden op het ministerie van Justitie. Hij zou hierover zelfs een aangetekend schrijven hebben ontvangen. De minister had hem kunnen belasten met de begeleiding van de erkenning van de islam, of van de erediensten in het algemeen maar neen, hij gaf er de voorkeur aan uitgerekend deze ambtenaar te belasten met de juridische begeleiding van zijn persoonlijke institutionele begrafenis. Ik vind dat getuigen van een bijzonder scherpe, bijna onchristelijke en CVP-onwaardige vorm van cynisme.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer Boutmans, is deze uitlating van uwentege dan misschien niet discriminerend? Zou u dezelfde woorden in de mond hebben genomen ten aanzien van andere godsdiensten?

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer Vandenberghe, ik heb niet over een godsdienst gesproken.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer Boutmans, u viseerde de christenen!

De heer Boutmans (Agalev). — Ik herhaal dat de minister zich bezondigd heeft aan een mijns inziens bijna onchristelijke vorm van cynisme of een bijna on-islamitische vorm of on-boeddhistische vorm van cynisme en evenzo een on-humanistische vorm van cynisme. Personen die hun godsdienst ernstig belijden, zijn niet cynisch.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer Boutmans, blijf sereen, laat de godsdienst erbuiten.

De heer Boutmans (Agalev). — Ik heb het godsdienstprobleem hier niet aangesneden. Het lag niet in mijn bedoeling daarop in te gaan.

Mijnheer de voorzitter, nog vóór deze wet wordt goedgekeurd, ontnemt de minister het Hoog Comité van Toezicht al zijn bevoegdheden en brengt de lege doos onder bij de gerechtelijke politie. Daarmee wordt een vacuüm gecreëerd, dat met een koninklijk besluit zal worden opgevuld. Juristen hebben daarvoor uiteraard een sarcastisch lachje over, want een koninklijk besluit kan geen wet vervangen. Bij de geldigheid van de daden die door leden of gewezen leden van het nieuwe «Hoog Comité van Toezicht» worden gesteld, hebben overigens niet alleen ik, maar ook sommige procureurs des Konings de grootste twijfels. Ik zal daarover niet in detail treden, want ik wens geen hand- en spanndienst te verlenen aan allerhande criminelen.

De politieke keuze van dit ontwerp zou nog verdedigbaar kunnen zijn en als zich daarvoor een meerderheid aftekent, zou ik me daarbij nog kunnen neerleggen, maar de dienst wordt overgeheveld naar de gerechtelijke politie die binnenkort niet eens meer bestaat. Dat is ook een vorm van cynisme. De politieke keuze zou

ik nog kunnen aanvaarden als in de wet bepalingen worden ingeschreven die voorzien in de oprichting van een dienst corruptiebestrijding bij de nationale politie. Natuurlijke moeten de personeelsformatie en de middelen die aan deze dienst ter beschikking worden gesteld, bij wet worden gewaarborgd, zo niet zitten we weer met een lege doos.

Waarom zou ik de belofte van de minister over het uitbouwen van de Dienst Enquêtes bij de gerechtelijke politie ernstig nemen als bij gewone wet een dienst wordt leeggehaald die slechts met een bijzondere meerderheid kan worden afgeschaft? De koninklijke of de ministeriële besluiten die de minister eerstdaags belooft te nemen, kan hij zelf — of binnen afzienbare tijd zijn opvolger — met een eenvoudig besluit onmiddellijk ongedaan maken. Waarom zou ik garanties die niet in een wet worden ingeschreven, ernstig nemen? Al is ook de kracht van een wet in dit land bijzonder relatief, toch geef ik de voorkeur aan een wettelijke waarborg boven de belofte van een minister die zich zo cynisch heeft getoond.

Ik heb mij altijd gehoed voor overdrijvingen en voor veralgemeningen, kortom voor wat sommigen in het actuele klimaat poujadisme noemen. Maar naast een hele rij andere signalen wordt ook met dit signaal overduidelijk aangegeven dat de strijd tegen de corruptie voor de Belgische overheid geen politieke prioriteit is.

Voorts wordt ermee aangegeven dat wie verantwoordelijk is voor het slecht functioneren van allerlei instellingen niet ter verantwoording wordt geroepen en er evenmin verantwoordelijk voor wordt gesteld. Er is in dit land nog altijd «geen kop gevallen». Behalve dan hier en daar een kop van iemand die in de weg liep. Het nieuwe spreekwoord zal zijn: wie knoeit, die bloeit, wie streuvelt, die sneuvelt. Voor wie Streuvels niet heeft gelezen: streuvelen betekent weerbarstig zijn, zich verzetten. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, de Senaat heeft de strijd blijkbaar opgegeven. Er wordt blijkbaar niet van ons verwacht nu nog fundamentele discussies aan te gaan en ik zal dat dan ook niet doen. In de Kamer hebben we getracht nog één en ander te veranderen en onze VU-collega Bourgeois heeft ook daar onze diepe onvrede met het ontwerp geuit. Ik verwijs dan ook heel graag naar zijn uiteenzetting in de plenaire vergadering van de Kamer van 14 januari. Deze toespraak komt overigens merkwaardig goed overeen met wat collega Boutmans zo juist heeft gezegd. Ik kan dan ook vrijwel volkomen akkoord gaan met zijn opmerkingen.

Er is inderdaad gebleken dat het Hoog Comité van Toezicht in een aantal dossiers lastig deed. Daarom werd het in twee fasen geliquideerd. Deze feitelijke ontmanteling kon moeilijk op een duidelijker en pijnlijker manier gebeuren. Er werd inderdaad geïmproviseerd met het gevolg dat we vandaag amper een personeelsregeling moeten goedkeuren en dat dan nog met een wet die in werking treedt op 1 januari, dit is bijna twee maanden geleden. Cynischer kon bijna niet. Om een belangenconflict te vermijden blijft het Hoog Comité van Toezicht bestaan als een lege huls. Eigenlijk heeft de minister de discontinuïteit van een openbare dienst georganiseerd. Hoe dit is gebeurd, werd door de vorige spreker reeds uitgelegd en ik zal het dan ook niet herhalen.

De Volksunie heeft altijd gepleit en pleit nu opnieuw voor een onafhankelijke dienst om de corruptie te bestrijden, in dit geval het Hoog Comité van Toezicht. We blijven ons afvragen waarom een dergelijke dienst niet kan worden georganiseerd, bijvoorbeeld onder de bevoegdheid van de Kamer. De minister slaat een andere weg in en we kunnen daarvan alleen akte nemen en daartegen opnieuw protesteren.

Ondanks het feit dat onder meer in de onderzoekscommissie van de Senaat wordt gediscussieerd over de hoognodige corruptiebestrijding, stellen we vast dat de meerderheid zich zonder meer bij de regeringspolitiek neerlegt. Door het Hoog Comité onder te brengen bij de gerechtelijke politie, waarvan de toekomst ook onzeker is, wordt het een instrument van het strafrechtelijk beleid.

Ik vraag me af hoe de minister zich in deze roerige tijden kan verzoenen met het feit dat een apparaat dat bij uitstek buiten de politiek zou moeten staan, een instrument van het politiek beleid wordt. Men zou vandaag het tegenovergestelde verwachten.

We vragen ons ook bezorgd af wat er nu met de gemeenschappen en de gewesten moet gebeuren. Het belangenconflict is vermeden, maar het probleem is er niet kleiner op geworden. Uiteraard hebben we geen enkel vertrouwen in een regering die zich zelfs daar niets van aantrekt en zullen we het ontwerp tot reorganisatie en liquidatie van het Hoog Comité van Toezicht niet goedkeuren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, het klinkt misschien ook cynisch als ik zeg dat mijn antwoord kort zal zijn. Dat kan omdat we beschikken over een uitvoerig verslag dat de verschillende elementen bevat die in het debat werden aangebracht.

Van bij de eerste bespreking in de Kamer tot de discussie in de Senaat heb ik zelf altijd toegegeven dat het op technisch-juridisch vlak wellicht anders had gekund. Het wetgevend werk kwam wat laattijdig op gang. Dat heeft te maken met beslissingen die in juli vorig jaar op het departement Ambtenarenzaken werden genomen en met de raadpleging van de Raad van State. De wetgevende procedure werd pas op 17 november 1997 gestart en diende tegen 1 januari 1998 afgerond te zijn.

Iedereen is er evenwel van overtuigd geraakt — zelfs de heer Boutmans — dat het een verantwoorde keuze is de Dienst Enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht te integreren in de gerechtelijke politie. Het is zeker niet de bedoeling de corruptiebestrijding te verminderen.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, ik heb gezegd dat ik me bij een politieke keuze gesteund door de meerderheid zou kunnen neerleggen. Dat is iets anders dan akkoord te gaan met wat voorligt.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Dit ontwerp beantwoordt aan de politieke keuze die we gemaakt hebben en ik blijf die verdedigen. Dit is immers het signaal dat we meer dan ooit initiatieven willen nemen in de globale strijd tegen de financieel-economische criminaliteit, vooral wat de corruptie betreft. Dat het ons menens is blijkt ook uit de reorganisatie van het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie en uit de oprichting van een centrale dienst voor de bestrijding van de corruptie. Daarnaast vermeld ik nog dat het ontwerp inzake corruptiebestrijding morgen in de Ministerraad wordt besproken, zodat het onmiddellijk na de krokusvakantie in de Senaat kan worden behandeld. Men kan dus zeker niet zeggen dat de regering geen nieuw kader creëert en daarvoor niet de nodige middelen uittrekt.

De herstructurering van het commissariaat-generaal is helemaal niet strijdig met de hervorming van de politiediensten die op stapel staan en de oprichting van de speciale Dienst Enquêtes kadert in de totale hervorming van de politiediensten. Deze speciale dienst biedt de zekerheid dat ook in de gerechtelijke politie afdelingen « corruptiebestrijding » zullen blijven bestaan.

Voorts hoop ik dat de anti-corruptiewetgeving spoedig in de Senaat wordt besproken zodat er een wetgevende basis is voor de bestrijding van alle vormen van corruptie, dus ook deze die recentelijk in het nieuws kwamen. (*Applaus.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles auxquels des amendements ont été déposés.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten. We gaan nu over tot de bespreking van de artikelen waarbij amendementen werden ingediend.

Artikel 2 luidt:

Art. 2. 95 van de 102 betrekkingen van de personeelsformatie van de ambtenaren belast met de enquêtes bij het Bestuur van het Hoog Comité van Toezicht van het ministerie van Ambtenarenzaken worden geïntegreerd in de personeelsformatie van de gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten.

Art. 2. 95 des 102 emplois du cadre des agents chargés des enquêtes à l'Administration du Comité supérieur de contrôle du ministère de la Fonction publique sont intégrés au cadre des officiers et agents judiciaires près les parquets.

De heer Boutmans stelt volgend amendement voor:

« *Het getal «95» in dit artikel vervangen door het getal «96.»*

« *À cet article, remplacer le nombre «95» par le nombre «96.»*

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, dit amendement heb ik in feite daarnet reeds toegelicht. Als men de heer Vermeulen per se kwijt wil, moet men dat niet doen door hem op deze achterbakse manier uit het Hoog Comité van Toezicht te lichten. Daarom stellen we voor niet 95, maar 96 ambtenaren over te hevelen.

De heer Coveliers (VLD). — Als de heer Boutmans daarover absolute zekerheid wil dan moet hij de intrekking van dit artikel vragen.

De heer Boutmans (Agalev). — Die zekerheid ligt in de combinatie met het volgende amendement.

M. le président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Artikel 3 luidt:

Art. 3. De Koning wordt belast met de uitvoering van de in artikel 2 bedoelde integratie en stelt de regels vast voor de overplaatsing van maximum 95 ambtenaren belast met de enquêtes bij het Bestuur van het Hoog Comité van Toezicht van het ministerie van Ambtenarenzaken die effectief bekleed zijn met de graad van hoofdcommissaris, afdelingscommissaris, commissaris, afdelingsenquêteur of enquêteur.

Art. 3. Le Roi est chargé de l'exécution de l'intégration visée à l'article 2 et fixe les règles du transfert de 95 agents au maximum chargés des enquêtes à l'Administration du Comité supérieur de contrôle du ministère de la Fonction publique qui sont effectivement revêtus du grade de commissaire en chef, de commissaire divisionnaire, de commissaire, d'enquêteur divisionnaire ou d'enquêteur.

De heer Boutmans stelt volgend amendement voor:

« *Tussen de woorden «met de graad van» en het woord «hoofdcommissaris», het woord «adviseur» invoegen en het getal «95» vervangen door het getal «96.»*

« *Entre les mots «revêtus du grade» et les mots «de commissaire en chef», insérer les mots «de conseiller», et remplacer le nombre «95» par le nombre «96.»*

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, dit amendement houdt in dat ook de adviseur wordt overgeheveld. Aangezien er op het ogenblik maar één adviseur is, geeft dit amendement de zekerheid die de heer Coveliers vraagt. Ik dank hem trouwens voor de steun die hij bij voorbaat reeds aan dit amendement heeft verleend.

De voorzitter. — De heer Boutmans stelt het volgende amendement voor:

« *Aan artikel 3 het volgende lid toevoegen:*

« *Binnen deze personeelsformatie wordt in een afzonderlijke dienst voorzien, die de bijzondere opdracht heeft de corruptie en strafbare feiten gepleegd door personen in overheidsdienst te bestrijden. In deze dienst worden ten minste 100 ambtenaren belast met de enquêtes, met de bevoegdheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur.»*

«À l'article 3, ajouter l'alinéa suivant :

«Au sein de ce cadre est créé un service distinct avec pour mission spéciale de lutter contre la corruption et les infractions commises par des personnes faisant partie du service public. Ce service comprendra au moins 100 agents chargés des enquêtes, qui auront la compétence d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail.»

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, dit amendement wil de nieuwe dienst bij wet een minimum aantal medewerkers garanderen en deze medewerkers onderbrengen in een afzonderlijke dienst bij de gerechtelijke politie.

De voorzitter. — De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

Le vote sur les amendements est réservé.

MM. Desmedt et Foret proposent de remplacer ces articles par les articles 2 à 55 (nouveaux) libellés comme suit :

«*Chapitre 1er. — Organisation, compétence*

Art. 2. Un Comité supérieur de contrôle est créé pour veiller à la légalité et à la régularité du fonctionnement des services publics. Pour l'exécution de sa mission, le Comité supérieur de contrôle est investi d'un pouvoir de contrôle administratif ainsi que d'un pouvoir de contrôle judiciaire, s'exerçant sur l'ensemble du territoire du Royaume.

Art. 3. Le Comité supérieur de contrôle ressortit administrativement de la Cour des comptes.

Art. 4. Le Comité supérieur de contrôle est compétent pour :

- 1° l'État;*
- 2° les communautés;*
- 3° les régions;*
- 4° les commissions communautaires;*
- 5° les provinces;*
- 6° les communes;*
- 7° les centres publics d'aide sociale;*
- 8° les intercommunales;*
- 9° les institutions créées en vertu de l'article 165 de la Constitution;*
- 10° les associations de droit public;*
- 11° les polders et les waterings;*
- 12° les organes visés à l'article 1er de la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public ainsi que les organismes auxquels s'appliquent, intégralement ou en partie, les dispositions de ladite loi;*
- 13° les entreprises publiques autonomes ainsi que les sociétés anonymes de droit public, visées par la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises économiques de droit public;*
- 14° les institutions, à personnalité juridique ou dépourvues de celle-ci, indépendamment de leur statut juridique, et dont l'une des autorités visées sub 1° à 13°, soit plusieurs d'entre-elles, nomme les membres directeurs, administrateurs ou contrôleurs, ou certains d'entre-eux, soit qu'elle propose leur nomination;*
- 15° les institutions, à personnalité juridique ou dépourvues de celle-ci, indépendamment de leur statut juridique et dont l'une des autorités visées sub 1° à 13° contribue de façon directe, ou indirecte à leur financement intégral ou partiel.*

Art. 5. Le fonctionnement du Comité supérieur de contrôle ne préjudicie en rien aux attributions des services ou autres comités existants.

Art. 6. Le Comité supérieur de contrôle est composé d'un collège, d'un service d'enquêtes et d'un service administratif.

Le service d'enquêtes et le service administratif forment à eux l'administration du Comité supérieur de contrôle.

L'administration du Comité supérieur de contrôle est placée sous l'autorité du premier président de la Cour des comptes.

Chapitre II. — Du collège

Section 1re. — Composition

Art. 7. Sont membres effectifs du Comité et forment le collège :

- 1° le premier président de la Cour des comptes;*
- 2° le président de la Cour des comptes;*
- 3° un conseiller près la Cour de cassation;*
- 4° un conseiller près une Cour d'appel du Royaume;*
- 5° un magistrat du parquet près la Cour de cassation;*
- 6° un magistrat du parquet près d'une Cour d'appel du Royaume;*
- 7° un conseiller d'État;*
- 8° le rapporteur de la commission permanente des marchés publics.*

Art. 8. Les personnes visées à l'article 7, 1°, 2° et 8°, sont membres de droit du collège.

Les membres du collège visés aux 3° à 7° de l'article 7 sont nommés, pour une période de six ans, renouvelable par la Chambre des représentants, à la majorité des deux tiers de ses membres.

Art. 9. Le collège comporte un nombre égal de membres d'expression française et de membres d'expression néerlandaise.

Art. 10. Le collège est assisté d'un greffier et de deux greffiers adjoints, fonctionnaires de l'administration du Comité.

Art. 11. Les membres du collège élisent, pour une période de trois ans renouvelable, le président du Comité supérieur de contrôle parmi les membres du collège visés à l'article 7, 3° à 6°, de la présente loi.

Art. 12. En cas d'empêchement du président, le membre magistrat présent le plus ancien au sein du Comité assume la présidence du collège.

Section 2. — Attributions

Art. 13. Le collège a pour mission :

1° d'émettre un avis sur toute question qui lui serait soumise par l'autorité compétente en relation avec l'activité et les compétences du Comité;

2° de rédiger un rapport annuel à l'attention du Parlement fédéral et des conseils de communautés et de régions, relatif aux activités du Comité et comprenant éventuellement des recommandations relatives au fonctionnement des services publics.

Art. 14. Les membres ne peuvent divulguer les faits dont ils ont eu connaissance dans l'accomplissement de leur mission : ils sont tenus de garder le secret des délibérations et ne peuvent notamment révéler les opinions émises au cours de celles-ci.

Section 3. — Séances

Art. 15. Le collège se réunit en séance plénière sur convocation du président du Comité.

Art. 16. Les membres se réunissent au moins une fois par an, sur convocation du président.

Art. 17. Le greffier assure le secrétariat des séances plénières du collège. Il tient le procès-verbal des audiences, en délivre expédition et assure la garde des archives.

Chapitre III. — De l'administration

Section 1re. — Organisation

Art. 18. L'administration du Comité comprend un service administratif et un service d'enquêtes placés sous la direction du premier président de la Cour des comptes.

Art. 19. Le service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle est composé d'un corps de fonctionnaires nommés par le Roi, qui accomplissent les actes d'enquête proprement dits du Comité supérieur de contrôle.

Le Roi détermine l'effectif du personnel du service d'enquêtes.

Les fonctionnaires du service d'enquêtes ne peuvent assumer un mandat politique. S'ils acceptent néanmoins un tel mandat, ils sont révoqués d'office et sans indemnisation.

Le service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle est composé de deux divisions, dont une de rôle linguistique néerlandophone, l'autre francophone. Chaque division est dirigée par un commissaire en chef.

Le commissaire en chef est nommé par le Roi parmi les fonctionnaires du service d'enquêtes, de niveau 1, ayant une ancienneté d'au moins dix ans auprès du service d'enquêtes.

Le Roi définit la procédure de nomination.

Art. 20. Le service administratif de l'administration du Comité supérieur de Contrôle comprend le personnel administratif et logistique au service du collège et du service d'enquêtes du Comité.

Le service administratif est dirigé par le greffier et le greffier adjoint. Ils dirigent le service administratif en concertation avec les deux commissaires en chef, dont ils requièrent l'avis pour tout ce qui pourrait avoir un impact sur le fonctionnement du service d'enquêtes.

Le Roi détermine l'effectif du personnel du service administratif.

Le greffier et le greffier adjoint ne peuvent exercer un mandat politique. S'ils assument néanmoins un tel mandat, ils sont révoqués d'office et sans indemnisation.

Section 2. — Attributions

Le service d'enquêtes

Art. 21. La compétence administrative de contrôle du Comité supérieur de contrôle consiste en :

1° la recherche des irrégularités commises soit par des préposés soit par des tiers, à l'occasion du fonctionnement des institutions énumérées à l'article 4;

2° l'exercice du contrôle sur l'attribution et l'exécution des marchés de travaux, fournitures et services qui sont conclus ou subventionnés directement ou indirectement par les institutions énumérées à l'article 4;

3° l'exercice du contrôle sur l'octroi et l'emploi des subventions allouées directement ou indirectement.

La compétence administrative de contrôle a comme finalité la vérification si lors du fonctionnement des institutions énumérées à l'article 4, la légalité et la régularité ont été respectées.

Art. 22. Les fonctionnaires du service d'enquêtes de l'administration du Comité ont comme devoir la recherche des infractions commises à l'occasion du fonctionnement des institutions énumérées à l'article 4.

Par leur nomination à titre définitif auprès du service d'enquêtes du Comité supérieur de contrôle, les fonctionnaires de ce service obtiennent d'office la qualité d'officier de police judi-

ciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur militaire. Dans cette perspective, ils ont la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur militaire. Leurs constatations sont reprises dans des procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve du contraire.

Art. 23. Par leur nomination à titre définitif auprès du service d'enquêtes du Comité supérieur de contrôle, les fonctionnaires de ce service obtiennent d'office la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur militaire.

Comme officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur militaire, ils prêtent serment devant le tribunal de première instance de l'arrondissement de leur domicile dans les termes suivants :

« Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge. »

Art. 24. Les fonctionnaires du service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de Contrôle sont soumis, pour l'exercice de la compétence judiciaire de contrôle, à la surveillance du procureur général près la cour d'appel.

Le service administratif

Art. 25. Le service administratif assume les tâches inhérentes au fonctionnement du Comité supérieur de contrôle.

Section 3. — Fonctionnement

Disposition générale

Art. 26. L'articulation de la politique d'enquêtes revient au collège du Comité supérieur de contrôle.

Lorsqu'il est impossible de donner suite aux réquisitions des autorités judiciaires, parce que leur exécution porterait atteinte à l'exécution de la compétence administrative de contrôle, l'autorité requérante en est informée par le collège dans les meilleurs délais. Cette disposition ne dispense pas les fonctionnaires du service d'enquêtes de l'obligation d'exécuter les réquisitions.

Les attributions administratives d'enquête

Art. 27. Tout citoyen et chaque autorité compétente pour les institutions énumérées à l'article 4 peut solliciter auprès du collège du Comité supérieur de contrôle, une enquête administrative concernant des irrégularités commises à l'occasion du fonctionnement des institutions énumérées à l'article 4.

Art. 28. Chaque fonctionnaire du service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle qui, dans l'exercice de sa fonction, prend connaissance d'irrégularités commises à l'occasion du fonctionnement des institutions énumérées à l'article 4, en informe le collège du Comité supérieur de contrôle.

Art. 29. Sans préjudice de l'article 29 du Code d'instruction criminelle, chaque irrégularité révélée à l'occasion du fonctionnement des institutions énumérées à l'article 4, doit immédiatement être signalée au Comité supérieur de contrôle par les moyens de communication les plus modernes.

Art. 30. Le collège du Comité supérieur de contrôle peut, d'office ou sur base des informations dont question aux articles 26 à 28, ordonner au service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle d'entamer des recherches concernant les faits dont il a pris connaissance et qui sont de nature à justifier une intervention du Comité.

Dans cet objectif, le collège expédie un ordre écrit d'exécuter une information administrative au commissaire en chef de la division concernée et s'il s'agit d'un dossier bilingue aux deux commissaires en chef.

Art. 31. Le collège du Comité supérieur de contrôle prend la décision dont question à l'article 30 moyennant avis des commissaires en chef. Ceux-ci participent dans cet objectif aux réunions du collège avec voix consultative.

Toute décision du collège concernant la compétence administrative de contrôle est reprise dans les notules établies par le greffier.

Le collège statue souverainement sur l'opportunité de délivrer un ordre d'exécuter une information administrative. À cet égard, il ne percevra de directives d'aucune autorité.

Le collège fait connaître à l'autorité compétente ou au tiers qui a sollicité une enquête administrative, la suite réservée à sa demande.

Si aucun ordre d'informer n'est délivré, cette décision doit être motivée.

Art. 32. Si le requérant dénonce des faits délictueux, relevant des attributions judiciaires de contrôle du Comité supérieur de contrôle, il sera agi comme disposé à l'article 43 de la présente loi.

Art. 33. Le commissaire en chef désigne un ou plusieurs fonctionnaires du service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle, qui sont chargés de l'exécution de l'ordre d'exécuter l'enquête administrative.

S'agissant de dossiers bilingues, cette désignation est l'œuvre des deux commissaires en chef.

L'ordre d'exécuter une enquête administrative délivrée par le collège du Comité supérieur de contrôle vaut comme preuve de la régularité de leur mission.

Art. 34. Les fonctionnaires du service d'enquêtes font en tous lieux toutes les constatations utiles. Ils peuvent se faire délivrer par les services où ils sont appelés à exercer leur mission tous objets, papiers ou effets présentant quelque intérêt pour leurs investigations. Ils peuvent entendre toute personne dont l'audition apparaît opportune.

S'il le juge nécessaire, le collège peut faire appel à des experts pour les besoins des enquêtes.

Art. 35. Les départements ministériels informent le Comité supérieur de contrôle de toute subvention dépassant 2 000 000 de francs qu'ils allouent pour l'exécution d'un marché de travaux, de fournitures ou de services.

Art. 36. Les institutions, associations et organismes visés à l'article 4 transmettent au Comité supérieur de contrôle, au moment de l'ordre d'exécution, pour chaque marché d'un montant supérieur à 3 000 000 de francs :

1° un exemplaire du cahier spécial des charges ou une copie des documents en tenant lieu;

2° une copie du procès-verbal d'ouverture des soumissions ou des offres;

3° une copie de la soumission ou de l'offre approuvée ainsi que du métré récapitulatif ou de l'inventaire qui l'accompagne;

4° une copie de la demande de l'ordre d'exécution;

5° le nom et l'adresse administrative du fonctionnaire dirigeant et des surveillants.

Sur demande expresse du Comité supérieur de contrôle, la copie des plans, décomptes ou autres documents lui est également communiquée.

Art. 37. Les allocataires de subventions visés à l'article 4, lorsque ces subventions dépassent 2 000 000 de francs et sont relatives à un marché de travaux, de fournitures ou de services, transmettent au Comité supérieur de contrôle, au moment de l'ordre d'exécution, les documents repris à l'article 36.

Art. 38. Un rapport circonstancié est rédigé à l'issue de chaque enquête administrative. Il est adressé par le collège du Comité supérieur de contrôle à l'autorité compétente pour les institutions mentionnées à l'article 4.

Le collège peut également décider que ce rapport sera envoyé aux autorités de tutelle des institutions mentionnées à l'article 4.

Art. 39. Le collège du Comité supérieur de contrôle est informé par l'autorité compétente de la suite réservée à son rapport dans un délai de trois mois.

Art. 40. Le collège du Comité supérieur de contrôle peut décider que le rapport visé à l'article 38 sera communiqué à la personne qui a sollicité l'enquête ainsi qu'aux personnes qui en font l'objet.

Art. 41. Le rapport visé à l'article 38 de la présente loi sera transmis d'office par le collège du Comité supérieur de contrôle aux présidents des assemblées concernées par les institutions, les associations ou les organismes ayant fait l'objet de l'enquête.

Art. 42. Si, au cours d'une enquête administrative, il est constaté que des délits ont été commis, lesquels rentrent dans le domaine des attributions judiciaires du Comité supérieur de contrôle, il sera procédé conformément à l'article 43.

Les attributions judiciaires d'enquête

Art. 43. Dans le cas où des infractions sont portées à la connaissance du Comité supérieur de contrôle, un procès-verbal est dressé.

Ce procès-verbal est transmis aux fonctionnaires compétents du ministère public.

Le commissaire en chef informe, dans les meilleurs délais le collège, des procès-verbaux dressés par les fonctionnaires du service d'enquêtes.

Art. 44. Les fonctionnaires compétents du ministère public et les magistrats compétents peuvent conformément au Code d'instruction criminelle confier aux enquêteurs du service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle l'exécution de missions de police judiciaire.

Art. 45. Les fonctionnaires du service d'enquêtes de l'administration du Comité supérieur de contrôle disposent, dans l'exercice de leurs missions de police judiciaire de toutes les compétences que le Code d'instruction criminelle et les lois particulières confèrent aux officiers de police judiciaire, auxiliaires du procureur du Roi.

Art. 46. Le collège du Comité supérieur de contrôle peut décider qu'un rapport provisoire sera rédigé au cours d'une information administrative ou d'une enquête judiciaire afin d'être envoyé à l'autorité compétente pour les institutions mentionnées à l'article 4, de manière à leur permettre de prendre les mesures nécessaires pour préserver leurs intérêts ou ceux de tiers.

Ce rapport ne peut être envoyé qu'avec l'accord du membre compétent du ministère public. L'accord est considéré comme acquis si ce dernier ne réagit pas endéans un délai de quinze jours.

Art. 47. Le collège du Comité supérieur de contrôle peut décider que lorsqu'une information administrative ou une enquête judiciaire est clôturée, un rapport circonstancié sera rédigé et transmis à l'autorité compétente pour les institutions mentionnées à l'article 4.

Ce rapport ne peut être renvoyé que moyennant l'accord du fonctionnaire compétent du ministère public.

Chapitre IV. — Dispositions diverses

Art. 48. Le fonctionnement du Comité supérieur de contrôle ne préjudicie en rien aux attributions des services ou autres Comités existants.

Art. 49. Le collège du Comité supérieur de contrôle rédige, conformément à l'article 13, 2°, un rapport annuel mentionnant les activités prestées et comprenant éventuellement des recommandations relatives au fonctionnement des services publics.

Art. 50. Les membres du collège du Comité supérieur de contrôle recevront pour la durée de leur mandat une allocation annuelle indexée, dont le montant est fixé par le Roi par arrêté délibéré en Conseil des ministres.

Art. 51. Afin d'assurer un fonctionnement normal du collège et de l'administration du Comité supérieur de contrôle, des crédits suffisants sont inscrits chaque année au budget alloué à la Cour des comptes, à laquelle est rattaché le Comité supérieur de contrôle.

Art. 52. En complément des dispositions prévues par la présente loi, le collège pourra par règlement intérieur, fixer sa procédure de fonctionnement.

Art. 53. Sont abrogés :

1° l'arrêté royal du 29 juillet 1970, portant règlement organique du Comité supérieur de contrôle, modifié par les arrêtés royaux des 30 octobre 1984, 15 décembre 1987 et 17 mai 1991;

2° l'arrêté royal du 6 juillet 1997 instituant le service des marchés publics et des subventions.

Art. 54. Le Roi fixe les modalités régissant le transfert à la Cour des comptes des agents qui, à la date d'entrée en vigueur de la présente loi, sont fonctionnaires, stagiaires ou contractuels près l'administration du Comité supérieur de contrôle, tout en leur conservant leur rang, traitement et autres avantages.

Art. 55. Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de la présente loi. »

« Hoofdstuk I. — Organisatie — bevoegdheid

Art. 2. Een Hoog Comité van Toezicht wordt opgericht om toe te zien op de wettigheid en regelmatigheid van de werking van de openbare diensten. Voor de uitoefening van zijn opdracht heeft het Hoog Comité van Toezicht over het hele Rijk administratieve toezichtsbevoegdheid en gerechtelijke controlebevoegdheid.

Art. 3. Het Hoog Comité van Toezicht ressorteert administratief onder het Rekenhof.

Art. 4. Het Hoog Comité van Toezicht is bevoegd voor :

1° de Staat;

2° de gemeenschappen;

3° de gewesten;

4° de gemeenschapscommissies;

5° de provincies;

6° de gemeenten;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

8° de intercommunale verenigingen;

9° de instellingen die zijn opgericht krachtens artikel 165 van de Grondwet;

10° de publiekrechtelijke verenigingen;

11° de polders en wateringeng;

12° de instanties bedoeld in artikel 1 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, alsook de instellingen waarop sommige of alle bepalingen van die wet van toepassing zijn;

13° de autonome overheidsbedrijven alsook de publiekrechtelijke naamloze vennootschappen, bedoeld in de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven;

14° de instellingen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, ongeacht hun rechtsvorm, waarvan een of meer van de overheden bedoeld in 1° tot 13°, sommige of alle leidinggevende, administratieve of toezichhoudende leden benoemt of voor benoeming voordraagt;

15° de instellingen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, ongeacht hun rechtsvorm, waarvan een van de overheden bedoeld in 1° tot 13° rechtstreeks of onrechtstreeks bijdraagt tot hun gehele of gedeeltelijke financiering.

Art. 5. De werking van het Hoog Comité van Toezicht doet geenszins afbreuk aan de bevoegdheden van de bestaande diensten of de andere comités.

Art. 6. Het Hoog Comité van Toezicht bestaat uit een college, een dienst enquêtes en een administratieve dienst.

De dienst enquêtes en de administratieve dienst vormen op hun beurt het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht.

Het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht wordt onder het gezag geplaatst van de eerste voorzitter van het Rekenhof.

Hoofdstuk II. — Het college

Afdeling 1. — Samenstelling

Art. 7. Zijn gewone leden van het Comité en vormen het college :

1° de eerste voorzitter van het Rekenhof;

2° de voorzitter van het Rekenhof;

3° een raadsheer in het Hof van Cassatie;

4° een raadsheer in een hof van beroep van het Rijk;

5° een parketmagistraat bij het Hof van Cassatie;

6° een parketmagistraat bij een hof van beroep van het Rijk;

7° een staatsraad;

8° de rapporteur van de Vaste Commissie voor de overheidsopdrachten.

Art. 8. De in artikel 7, 1°, 2° en 8°, bedoelde personen zijn van rechtswege lid van het college.

De in artikel 7, 3° tot 7°, bedoelde leden van het college worden voor een hernieuwbare termijn van zes jaar benoemd door de Kamer van volksvertegenwoordigers, met een meerderheid van tweederde van haar leden.

Art. 9. Het college telt een gelijk aantal Nederlandstalige en Franstalige leden.

Art. 10. Het college wordt bijgestaan door een griffier en twee adjunct-griffiers, ambtenaren van het bestuur van het Comité.

Art. 11. De leden van het college kiezen uit de in artikel 7, 3° tot 6°, van deze wet bedoelde leden van het college de voorzitter van het Hoog Comité van Toezicht, voor een hernieuwbare termijn van drie jaar.

Art. 12. Bij verhindering van de voorzitter neemt het aanwezige lid-magistraat met de grootste anciënniteit in het Comité het voorzitterschap van het college waar.

Afdeling 2. — Bevoegdheden

Art. 13. Het college heeft tot taak :

1° advies uit te brengen over elke vraag die door de bevoegde overheid zou worden voorgelegd met betrekking tot de activiteit en de bevoegdheden van het Comité;

2° een jaarverslag op te stellen bestemd voor het federale parlement en de gewest- en gemeenschapsraden, met betrekking tot de activiteiten van het Comité, in voorkomend geval met aanbevelingen aangaande de werking van de openbare diensten.

Art. 14. De leden mogen geen ruchtbaarheid geven aan feiten waarvan zij kennis hebben gekregen in de uitoefening van hun opdracht: zij zijn tot geheimhouding van de beraadslagingen verplicht en mogen inzonderheid de meningen die daarbij worden uitgebracht, niet kenbaar maken.

Afdeling 3. — Vergaderingen

Art. 15. Het college heeft zitting in voltallige vergadering op bijeenroeping door de voorzitter van het Comité.

Art. 16. De leden vergaderen ten minste eenmaal per jaar, op bijeenroeping door de voorzitter.

Art. 17. De griffier zorgt voor het secretariaatswerk van de voltallige vergaderingen van het college. Hij stelt de notulen der zittingen op, zorgt voor de uitgifte der expedities ervan en voor de bewaring van het archief.

Hoofdstuk III. — Het bestuur

Afdeling 1. — Organisatie

Art. 18. Het bestuur van het Comité omvat een administratieve dienst en een dienst enquêtes, beide geplaatst onder de leiding van de eerste voorzitter van het Rekenhof.

Art. 19. De dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht bestaat uit een door de Koning benoemd korps van ambtenaren, die door de Koning worden benoemd en die de eigenlijke onderzoeksdaden van het Hoog Comité van Toezicht stellen.

De Koning stelt de personeelsformatie van de dienst enquêtes vast.

De ambtenaren van de dienst enquêtes mogen geen politiek mandaat uitoefenen. Aanvaardt zij toch een dergelijk mandaat, dan worden zij ambtshalve en zonder vergoeding ontslagen.

De dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht bestaat uit twee afdelingen, een van de Nederlandse taalrol en een van de Franse taalrol. Elke afdeling wordt geleid door een hoofdcommissaris.

De hoofdcommissaris wordt door de Koning benoemd uit de ambtenaren van niveau 1 van de dienst enquêtes die ten minste tien jaar anciënniteit hebben bij de dienst enquêtes.

De Koning stelt de benoemingsprocedure vast.

Art. 20. De administratieve dienst van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht omvat het administratief en logistiek personeel ten dienste van het college en van de dienst enquêtes van het Comité.

De administratieve dienst wordt geleid door de griffier en de adjunct-griffier. Zij leiden de administratieve dienst in overleg met de beide hoofdcommissarissen, wier advies zij vragen voor alles wat een weerslag zou kunnen hebben op de werking van de dienst enquêtes.

De Koning stelt de personeelsformatie van de administratieve dienst vast.

De griffier en de adjunct-griffier mogen geen politiek mandaat uitoefenen. Aanvaardt zij toch een dergelijk mandaat, dan worden zij ambtshalve en zonder vergoeding ontslagen.

Afdeling 2. — Bevoegdheden

De dienst enquêtes

Art. 21. De administratieve toezichtsbevoegdheid van het Hoog Comité van Toezicht bestaat uit:

1° de opsporing van de onregelmatigheden, begaan hetzij door aangestelden hetzij door derden, naar aanleiding van de werking van de in artikel 4 vermelde instellingen;

2° de uitoefening van het toezicht bij de toewijzing en de uitvoering van de overeenkomsten voor werken, leveringen en diensten die door de in artikel 4 vermelde instellingen worden gesloten dan wel rechtstreeks of onrechtstreeks worden gesubsidieerd;

3° de uitoefening van het toezicht op de toekenning en de aanwending van de subsidies die rechtstreeks of onrechtstreeks zijn verleend.

De administratieve toezichtsbevoegdheid heeft tot doel na te gaan of bij de werking van de in artikel 4 genoemde instellingen de wettigheid en de regelmatigheid in acht worden genomen.

Art. 22. De ambtenaren van de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht hebben als opdracht het opsporen van de misdrijven, begaan naar aanleiding van de werking van de in artikel 4 vermelde instellingen.

Door hun benoeming in vast dienstverband bij de dienst enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht verkrijgen de ambtenaren van die dienst de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de krijgsauditeur. Uit dat oogpunt hebben zij de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de krijgsauditeur. Hun vaststellingen worden opgenomen in processen-verbaal, die rechtsgeldig zijn tot bewijs van het tegendeel.

Art. 23. Door hun benoeming in vast dienstverband bij de dienst enquêtes van het Hoog Comité van Toezicht, verkrijgen de ambtenaren van die dienst ambtshalve de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de krijgsauditeur.

Als officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings of van de krijgsauditeur, leggen zij voor de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement van hun woonplaats de eed af in de volgende bewoordingen:

« Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk. »

Art. 24. De ambtenaren van de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht staan, wat de uitoefening van de gerechtelijke controlebevoegdheid betreft, onder het toezicht van de procureur-generaal bij het hof van beroep.

De administratieve dienst

Art. 25. De administratieve dienst vervult de taken eigen aan de werking van het Hoog Comité van Toezicht.

Afdeling 3. — Werking

Algemene bepaling

Art. 26. Het komt het college van het Hoog Comité van Toezicht toe het enquêtebeleid te bepalen.

Indien het onmogelijk is gevolg te geven aan de vorderingen van de gerechtelijke overheden omdat de uitvoering ervan zou raken aan de administratieve toezichtsbevoegdheid, wordt de vorderende overheid daarvan door het college onverwijld ingelicht. Die bepaling ontslaat de ambtenaren van de dienst enquêtes niet van de verplichting de vorderingen uit te voeren.

De administratieve enquêtebevoegdheden

Art. 27. Elke burger en elke overheid bevoegd voor de in artikel 4 vermelde instellingen, kan het college van het Hoog Comité van Toezicht verzoeken een administratief onderzoek te gelasten betreffende onregelmatigheden begaan naar aanleiding van de werking van de in artikel 4 vermelde instellingen.

Art. 28. Elke ambtenaar van de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht die bij de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van onregelmatigheden begaan naar aanleiding van de werking van de in artikel 4 vermelde instellingen, licht het college van het Hoog Comité van Toezicht daarvan in.

Art. 29. Onverminderd artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering dient elke onregelmatigheid die aan het licht komt naar aanleiding van de werking van de in artikel 4 vermelde instellingen

gen, onmiddellijk en met de meest moderne communicatiemiddelen te worden gemeld aan het Hoog Comité van Toezicht.

Art. 30. Het college van het Hoog Comité van Toezicht kan, ambtshalve of op basis van de informatie bedoeld in de artikelen 26 tot 28, de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht gelasten over te gaan tot een onderzoek over de feiten waarvan het kennis heeft gekregen en die van die aard zijn een optreden van het Hoog Comité van Toezicht te rechtvaardigen.

Het college richt daartoe een schriftelijk bevel tot uitvoering van een administratief onderzoek aan de hoofdcommissaris van de betrokken afdeling en zo het om een tweetalige zaak gaat, aan de beide hoofdcommissarissen.

Art. 31. Het college van het Hoog Comité van Toezicht neemt de in artikel 30 bedoelde beslissing na advies van de hoofdcommissarissen. Zij nemen om die reden met raadgevende stem deel aan de vergaderingen van het college.

Elke beslissing van het college in verband met de administratieve toezichtsbevoegdheid wordt opgenomen in de door de griffier opgestelde notulen.

Het college beslist soeverein over de opportuniteit een bevel tot uitvoering van een administratief onderzoek te geven. Het zal in dat verband geen enkele richtlijn van enige overheid krijgen.

Het college licht de bevoegde overheid of de derde die om een administratief onderzoek heeft verzocht, in over het gevolg dat aan zijn verzoek werd gegeven.

Zo geen bevel tot onderzoek wordt gegeven, dient die beslissing met redenen te worden omkleed.

Art. 32. Indien de verzoeker wanbedrijven aanklaagt die onder de gerechtelijke controlebevoegdheden van het Hoog Comité van Toezicht vallen, wordt gehandeld zoals bepaald bij artikel 43 van deze wet.

Art. 33. De hoofdcommissaris wijst een of meer ambtenaren van de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht aan om het bevel tot uitvoering van het administratief onderzoek ten uitvoer te leggen.

Voor tweetalige zaken gebeurt die aanwijzing door de beide hoofdcommissarissen.

Het door het college van het Hoog Comité van Toezicht gegeven bevel tot uitvoering van een administratief onderzoek geldt als bewijs van de regelmatigheid van hun opdracht.

Art. 34. De ambtenaren van de dienst enquêtes doen, waar ook, alle nuttige vaststellingen. Zij mogen zich door de diensten welke aan hun toezicht onderworpen zijn, alle voorwerpen, papieren of effecten doen overhandigen welke van enig belang zijn voor hun onderzoek. Zij mogen elke persoon ondervragen van wie het verhoor nuttig blijkt te zijn.

Indien het college het nodig acht, mag het voor de vereisten van het onderzoek een beroep doen op deskundigen.

Art. 35. De ministeriële departementen geven kennis aan het Hoog Comité van Toezicht van elke subsidie boven 2 000 000 frank die zij voor de uitvoering van een aanneming van werken, leveringen of diensten verlenen.

Art. 36. De in artikel 4 vermelde instellingen, verenigingen en instanties bezorgen het Hoog Comité van Toezicht, op het ogenblik dat het bevel tot uitvoering wordt gegeven en voor elke aanneming van een bedrag van meer dan 3 000 000 frank:

1° een exemplaar van het bijzonder bestek of een kopie van de stukken die het vervangen;

2° een kopie van het proces-verbaal inzake het openen van de inschrijvingen of offertes;

3° een kopie van de goedgekeurde inschrijving of offerte, alsmede van de samenvattende opmeting of de inventaris die erbij hoort;

4° een kopie van de aanvraag van het bevel tot uitvoering;

5° de naam en het administratief adres van de leidinggevend ambtenaar en van de toezichters.

Op uitdrukkelijk verzoek van het Hoog Comité van Toezicht ontvangt het ook de kopie van de plannen, verrekeringen of andere stukken.

Art. 37. De begunstigden van de subsidies bedoeld in artikel 4 bezorgen het Hoog Comité van Toezicht de stukken vermeld in artikel 36 op het ogenblik dat het bevel tot uitvoering wordt gegeven en zo de toelage meer dan 2 000 000 frank bedraagt en betrekking heeft op een aanneming van werken, leveringen of diensten.

Art. 38. Na afloop van elk administratief onderzoek wordt een omstandig verslag opgesteld. Het wordt door het college van het Hoog Comité van Toezicht gericht aan de overheid die bevoegd is voor de in artikel 4 vermelde instellingen.

Het college kan ook beslissen dat dit verslag wordt gestuurd naar de toezichthoudende overheden van de in artikel 4 vermelde instellingen.

Art. 39. Het college van het Hoog Comité van Toezicht wordt door de bevoegde overheid binnen een termijn van drie maanden ingelicht over het gevolg dat aan zijn verslag werd gegeven.

Art. 40. Het college van het Hoog Comité van Toezicht kan beslissen dat het in artikel 38 bedoelde verslag wordt meegedeeld aan de persoon die om een onderzoek heeft verzocht, alsook aan de personen op wie het betrekking heeft.

Art. 41. Het in artikel 38 van deze wet bedoelde verslag wordt door het college van het Hoog Comité van Toezicht ambtshalve meegedeeld aan de voorzitters van de assemblees die zijn betrokken bij de instellingen, verenigingen of instanties waarop het onderzoek betrekking had.

Art. 42. Zo in de loop van een administratief onderzoek wordt vastgesteld dat wanbedrijven werden gepleegd die onder de gerechtelijke bevoegdheden van het Hoog Comité van Toezicht vallen, wordt gehandeld overeenkomstig artikel 43.

De gerechtelijke onderzoeksbevoegdheden

Art. 43. Zo misdrijven ter kennis van het Hoog Comité van Toezicht worden gebracht, wordt een proces-verbaal opgesteld.

Dat proces-verbaal wordt naar de bevoegde ambtenaren van het openbaar ministerie gestuurd.

De hoofdcommissaris licht zo spoedig mogelijk het college in over de processen-verbaal die werden opgemaakt door de ambtenaren van de dienst enquêtes.

Art. 44. De bevoegde ambtenaren van het openbaar ministerie en de bevoegde magistraten kunnen, overeenkomstig het Wetboek van Strafvordering, aan de speurders van de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht de uitvoering toevertrouwen van opdrachten van gerechtelijke politie.

Art. 45. De ambtenaren van de dienst enquêtes van het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht beschikken, voor de uitoefening van hun opdrachten van gerechtelijke politie, over alle bevoegdheden die het Wetboek van Strafvordering en de bijzondere wetten toekennen aan de officieren van gerechtelijke politie, hulpofficieren van de procureur des Konings.

Art. 46. Het college van het Hoog Comité van Toezicht kan beslissen dat er tijdens een administratief of een gerechtelijk onderzoek een tussentijds verslag wordt opgesteld om te worden bezorgd aan de voor de in artikel 4 vermelde instellingen bevoegde overheid, om die in staat te stellen de nodige maatregelen te nemen om haar belangen of die van derden te vrijwaren.

Dat verslag kan slechts worden bezorgd mits een bevoegd lid van het openbaar ministerie daartoe zijn goedkeuring heeft gegeven. Die goedkeuring wordt verworven geacht wanneer dat lid niet reageert binnen een termijn van twee weken.

Art. 47. Het college van het Hoog Comité van Toezicht kan na afloop van een administratief of gerechtelijk onderzoek beslissen dat een omstandig verslag zal worden opgesteld en bezorgd aan de voor de in artikel 4 vermelde instellingen bevoegde overheid.

Dat verslag kan alleen worden bezorgd mits een bevoegd ambtenaar van het openbaar ministerie daartoe zijn goedkeuring heeft gegeven.

Hoofdstuk IV. — Algemene bepalingen

Art. 48. De werking van het Hoog Comité van Toezicht doet geenszins afbreuk aan de bevoegdheden van de bestaande diensten of de andere comités.

Art. 49. Overeenkomstig artikel 13, 2°, stelt het college van het Hoog Comité van Toezicht een jaarverslag op met betrekking tot de verrichte activiteiten, in voorkomend geval met aanbevelingen aangaande de werking van de openbare diensten.

Art. 50. De leden van het college van het Hoog Comité van Toezicht ontvangen voor de duur van hun mandaat een geïndexeerde jaarlijkse vergoeding, waarvan het bedrag door de Koning wordt vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd besluit.

Art. 51. Om een normale werking van het college en het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht mogelijk te maken, worden jaarlijks voldoende kredieten opgevoerd op de begroting die wordt toegekend aan het Rekenhof, waaraan het Hoog Comité van Toezicht is toegevoegd.

Art. 52. Ter aanvulling van de in deze wet vervatte bepalingen, kan het college via een huishoudelijk reglement tevens de nadere werkingsregels bepalen.

Art. 53. Opgeheven worden:

1° het koninklijk besluit van 29 juli 1970, houdende organiek reglement van het Hoog Comité van Toezicht, zoals gewijzigd door de koninklijke besluiten van 30 oktober 1984, 15 december 1987 en 17 mei 1991;

2° het koninklijk besluit van 6 juli 1997 tot inrichting van de Dienst voor Overheidsopdrachten en Subsidies.

Art. 54. De Koning bepaalt de nadere regels voor de overheveling naar het Rekenhof van de personeelsleden die, op de datum van inwerkingtreding van deze wet, ambtenaar, stagiair of personeelslid onder arbeidsovereenkomst bij het bestuur van het Hoog Comité van Toezicht zijn, met behoud van hun rang, bezoldiging en andere voordelen.

Art. 55. De Koning bepaalt de datum waarop deze wet in werking treedt.»

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, lors de la discussion générale, j'ai eu l'occasion d'exposer l'objet de cet amendement. En fait, celui-ci vise à recréer un véritable Comité supérieur de contrôle qui serait placé sous l'autorité du premier président de la Cour des comptes et qui aurait une compétence à l'égard non seulement des instances fédérales mais également de tous les niveaux de pouvoirs. Il s'agit là d'un choix fondamental, d'une option différente.

Selon nous, le Sénat doit se prononcer soit en faveur de la formule gouvernementale de dissolution du Comité supérieur de contrôle, soit en faveur de ce nouveau comité auquel nous attri-

buons de très larges compétences, un comité qui devrait lutter contre la corruption dans les services publics et permettre la régularité des marchés.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, de Agalev-fractie zal zich bij de stemming over dit amendement onthouden. We hebben immers zelf ook een wetsvoorstel ingediend om het statuut van het Hoog Comité van Toezicht vast te leggen. Dit verschilt op een aantal punten van het amendement van de heer Desmedt, maar het principe dat het Hoog Comité van Toezicht een afzonderlijk wettelijk statuut moet krijgen, onderschrijven we volkomen. We hadden ook ons eigen voorstel nu als amendement kunnen indienen, maar we vonden dit niet zinvol. Daarom onthouden we ons.

M. le président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Artikel 4 luidt:

Art. 4. Deze wet treedt in werking op 1 januari 1998.

Art. 4. La présente loi entre en vigueur au 1er janvier 1998.

MM. Desmedt et Foret proposent l'amendement subsidiaire que voici:

« Remplacer l'article 4 par les articles 4 à 13 (nouveaux), libellés comme suit:

« Art. 4. Le commissariat général de la police judiciaire comprend:

1. la brigade spéciale chargée de la répression de la grande criminalité et de la criminalité organisée;
2. l'Office central de répression de la corruption.

Art. 5. L'Office central de répression de la corruption a pour mission de veiller à la légalité et à la régularité du fonctionnement des services publics en recherchant les infractions commises notamment dans l'élaboration, l'adjudication et l'exécution de marchés publics, de même que dans le cadre de l'élaboration, de l'attribution et de l'utilisation de subsides publics ainsi que dans le cadre de la délivrance d'autorisations, de permis et d'agrément.

Art. 6. Les membres de l'Office central de répression de la corruption font en tous lieux toutes les constatations utiles. Ils peuvent se faire délivrer par les services où ils sont appelés à exercer leur mission, tous objets, papiers ou effets présentant quelque intérêt pour leur investigation. Ils peuvent entendre toute personne dont l'audition apparaît opportune.

Art. 7. Les départements ministériels informent l'Office central de répression de la corruption de toute subvention dépassant deux millions de francs qu'ils allouent pour l'exécution d'un marché de travaux, de fournitures ou de services.

Art. 8. Les départements ministériels, les organismes visés à l'article 1er de la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public ainsi que les organismes auxquels s'appliquent, intégralement ou en partie, les dispositions de la loi précitée, transmettent à l'Office central de répression de la corruption, au moment de l'ordre d'exécution, pour chaque marché d'un montant supérieur à trois millions de francs:

1. Un exemplaire du cahier spécial des charges ou une copie des documents en tenant lieu;
2. Une copie du procès-verbal d'ouverture des soumissions ou des offres;
3. Une copie de la soumission ou de l'offre approuvée ainsi que du métré récapitulatif ou de l'inventaire qui l'accompagne;

4. Une copie de la demande d'ordre d'exécution;

5. Le nom et l'adresse administrative du fonctionnaire dirigeant et des surveillants.

Sur demande expresse de l'Office central de répression de la corruption, la copie des plans, des comptes ou autres documents lui est également communiquée.

Art. 9. Les allocataires de subventions publiques, lorsque ces subventions dépassent deux millions de francs et sont relatives à un marché de travaux, de fournitures ou de services, transmettent à l'Office central de répression de la corruption, au moment de l'ordre d'exécution, les documents repris à l'article 8.

Art. 10. Le commissaire général peut décider qu'un rapport provisoire sera rédigé au cours d'une enquête judiciaire afin d'être renvoyé aux autorités compétentes de manière à leur permettre de prendre les mesures nécessaires pour préserver leurs intérêts ou ceux de tiers.

Ce rapport ne peut être envoyé qu'avec l'accord du membre compétent du ministère public. L'accord est considéré comme acquis si ce dernier ne réagit pas endéans un délai de 15 jours.

Art. 11. Le commissaire général peut décider que lorsqu'une enquête judiciaire est clôturée, un rapport circonstanciel sera rédigé et transmis à l'autorité compétente. Ce rapport ne peut être renvoyé que moyennant l'accord du membre compétent du ministère public.

Art. 12. Le commissaire général peut, après avis du conseil de concertation de la police judiciaire, déléguer à un officier du commissariat général la direction opérationnelle de la brigade spéciale et de l'Office central de répression de la corruption.

Art. 13. Le Roi fixe l'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi. »

« Article 4 remplacé par les articles 4 à 13 (nouveaux), libellés :

« Article 4. Het commissariaat-generaal van de gerechtelijke politie bestaat uit :

1. de bijzondere brigade belast met de bestrijding van de zware en de georganiseerde criminaliteit;
2. Het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie.

Art. 5. Het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie ziet toe op de wettelijkheid en regelmatigheid van de werking van de openbare diensten door de opsporing van misdrijven in het bijzonder gepleegd bij het voorbereiden, het gunnen en het uitvoeren van overheidsopdrachten, alsook bij het voorbereiden, het verlenen en het aanwenden van overheids subsidies en het verlenen van machtigingen, vergunningen en erkenningen.

Art. 6. De leden van het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie doen, waar ook, alle nuttige vaststellingen. Zij mogen zich door de diensten die aan hun toezicht onderworpen zijn, alle voorwerpen, papieren of effecten doen overhandigen die van enig belang zijn voor hun onderzoek. Zij mogen iedereen ondervragen van wie het verhoor nuttig lijkt.

Art. 7. De ministeriële departementen geven aan het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie kennis van elke subsidie boven 2 miljoen frank die zij voor de uitvoering van een opdracht voor de aanneming van werken, leveringen of diensten verlenen.

Art. 8. De ministeriële departementen, de instellingen bedoeld in artikel 1 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, alsook de instellingen waarop de bepalingen van voornoemde wet geheel of gedeeltelijk van toepassing zijn, bezorgen het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie, op het ogenblik dat de uitvoeringsopdracht wordt gegeven, en voor elke opdracht voor een bedrag van meer dan 3 miljoen frank :

1. Een exemplaar van het bijzonder bestek of een kopie van de stukken die het vervangen;

2. Een kopie van het proces-verbaal over het openen van de inschrijvingen of offertes;

3. Een kopie van de goedgekeurde inschrijving of offerte, alsmede van de samenvattende opmeting of de inventaris die erbij hoort;

4. Een kopie van de aanvraag van de uitvoeringsopdracht;

5. De naam en het administratief adres van de leidinggevende ambtenaar en van de toezichters.

Op uitdrukkelijk verzoek van het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie ontvangt het ook een kopie van de plannen, de rekeningen of andere stukken.

Art. 9. De begunstigden van overheids subsidies bezorgen het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie op het ogenblik dat de uitvoeringsopdracht wordt gegeven, de stukken vermeld in artikel 8, indien de subsidie meer dan 2 miljoen frank bedraagt en betrekking heeft op een opdracht voor aanneming van werken, leveringen of diensten.

Art. 10. De commissaris-generaal kan beslissen dat er tijdens een gerechtelijk onderzoek een tussentijds verslag wordt opgesteld dat aan de bevoegde overheden wordt bezorgd, om hen in staat te stellen de nodige maatregelen te nemen om hun belangen of die van derden te vrijwaren.

Dat verslag kan alleen worden bezorgd mits een bevoegd lid van het openbaar ministerie daartoe zijn goedkeuring heeft gegeven. Die goedkeuring wordt geacht te zijn gegeven wanneer dat lid niet reageert binnen vijftien dagen.

Art. 11. De commissaris-generaal kan na afloop van een gerechtelijk onderzoek beslissen dat een omstandig verslag wordt opgesteld en bezorgd aan de bevoegde overheid. Dat verslag kan alleen worden bezorgd mits een bevoegd lid van het openbaar ministerie daartoe zijn goedkeuring heeft gegeven.

Art. 12. De commissaris-generaal kan, na het advies van de raad van overleg van de gerechtelijke politie te hebben ingewonnen, de operationele leiding over de bijzondere brigade en het Centraal Bureau voor de bestrijding van de corruptie opdragen aan een officier van het commissariaat-generaal.

Art. 13. De Koning bepaalt de datum waarop deze wet in werking treedt. »

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, si notre amendement numéro 4 était adopté, le présent amendement subsidiaire n'aurait aucune raison d'être. Celui-ci organise, dans le cadre du projet gouvernemental, le commissariat général à la police judiciaire d'une façon précise, alors que cette organisation est laissée, dans le projet, au pouvoir du Roi.

M. le président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Il sera procédé tout à l'heure aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het geheel van het wetsontwerp hebben zo dadelijk plaats.

WETSONTWERP TOT INSTELLING VAN DE COMMISSIES VOOR DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING

WETSONTWERP BETREFFENDE DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING EN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 9 APRIL 1930 TOT BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ TEGEN DE ABNORMALEN EN DE GEWOONTEMISDADIGERS, VERVANGEN DOOR DE WET VAN 1 JULI 1964 (EVOCATIE)

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI INSTITUANT LES COMMISSIONS DE LIBÉRATION CONDITIONNELLE

PROJET DE LOI RELATIVE À LA LIBÉRATION CONDITIONNELLE ET MODIFIANT LA LOI DU 9 AVRIL 1930 DE DÉFENSE SOCIALE À L'ÉGARD DES ANORMAUX ET DES DÉLINQUANTS D'HABITUDE, REMPLACÉE PAR LA LOI DU 1er JUILLET 1964 (ÉVOCATION)

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — Ik stel voor deze wetsontwerpen samen te bespreken.

(Je vous propose de joindre l'examen des projets de loi. (Assentiment.)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie verbeterde tekst als basis voor de bespreking; voor het eerste ontwerp: zie document nr. 1-589/14 van de commissie voor de Justitie van de Senaat. Zitting 1997-1998; voor het tweede ontwerp: zie document nr. 1-852/4 van de commissie voor de Justitie van de Senaat. Zitting 1997-1998.

Conformément à notre règlement, le texte corrigé par la commission servira de base à notre discussion. Pour le premier projet: voir document n° 1-589/14 de la commission de la Justice du Sénat. Session 1997-1998; pour le deuxième projet: voir document n° 1-852/4 de la commission de la Justice du Sénat. Session 1997-1998.

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Erdman (SP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, deze twee belangrijke wetsontwerpen zijn ontegensprekelijk met elkaar verbonden. In toepassing van de constitutionele regels werd het wetsontwerp tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling in de Senaat ingediend. Dit ontwerp, dat volledig bicameraal is, werd daarna in de Kamer besproken en is ons met enkele kleine aanpassingen weer overgezonden. Het wetsontwerp betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, werd eerst uitvoerig in de Kamer besproken en werd dan door de Senaat geëvoceerd, zodat beide ontwerpen als één geheel konden worden besproken in de senaatscommissie voor de Justitie. Ten onrechte zou men hieruit kunnen concluderen dat aan de ontwerpen geen uitvoerig debat werd gewijd. In de commissie werd onderstreept dat het fundamentele debat over het eerste ontwerp in de Senaat werd gevoerd en over het tweede ontwerp in de Kamer, en dat de respectieve verslagen essentiële toelichting en documentatie bevatten.

De minister verwees in de eerste plaats naar de oriëntatienota *Strafbeleid en Gevangenisbeleid* van juni 1996 waarin aan het gevangeniswezen een dubbele basisopdracht wordt gegeven. Ten eerste moet het gevangeniswezen een veilige en menswaardige

strafuitvoering waarborgen. Een tweede opdracht is het voorbereiden van de reïntegratie door een herstel- en reïntegratiegerichte detentie, want dit is de beste manier om recidivisme te voorkomen.

De regering heeft gekozen voor een multidisciplinaire commissie onder leiding van een magistraat als bevoegde beslissingsinstantie. Een derde assessor-slachtoffer werd verworpen. De minister verklaarde dat hij wel streeft naar volwaardige multidisciplinaire strafuitvoeringsrechtbanken, maar dat daarvoor de Grondwet moet worden gewijzigd en dat hij dan een veel bredere opdracht moet krijgen.

Volgens de minister is het niet logisch dat we een rechtscollège de beslissingsbevoegdheid geven inzake voorwaardelijke invrijheidstelling, wanneer deze bevoegdheid wordt beknot doordat niet-samendrukbare straffen op het ogenblik van de straftoemeting worden uitgesproken. Dit moet kaderen in de algemene visie van het gevangenisbeleid.

De minister erkent de rechtmatige en noodzakelijke rechten van het slachtoffer, maar voegt eraan toe dat ook het recht tot reïntegratie van de dader in acht moet worden genomen. Een evenwichtige benadering van beide belangen is de basis van de redenering. De beide ontwerpen die we vandaag behandelen, sluiten trouwens aan bij de initiatieven inzake slachtofferbeleid die reeds genomen zijn of nog worden voorbereid.

De Kamer heeft een aantal aanpassingen aangebracht in het ontwerp tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling. De voorwaarden bij de aanwijzing van de magistraten werden verfijnd. De commissie kan nu ook deskundig advies inwinnen teneinde de kwaliteit van de beslissingen te waarborgen. Na raadpleging van de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer werd ook de mogelijkheid ingebouwd om aan de met de controle belaste diensten bepaalde door de commissie vastgestelde voorwaarden mede te delen. Ten slotte werd er een derde grond voor herroeping ingevoegd. Wanneer de veroordeelde een ernstig gevaar betekent voor de fysieke integriteit van derden en er geen andere geschikte maatregelen kunnen worden genomen, is herroeping mogelijk.

In de algemene bespreking van het ontwerp tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling bleek dat de commissie akkoord gaat met de wijzigingen die door de Kamer zijn aangebracht. In artikel 8 werd een tekstverbetering aangebracht, zodat het ook in de Franse tekst duidelijk is dat de controle het eventueel doorspelen van gegevens verantwoordt.

Sommige leden formuleerden bedenkingen bij het ontwerp, maar moesten toch toegeven dat het ontwerp een stap in de goede richting is. De commissie kijkt uit naar volgende ontwerpen die op basis van het verslag van professor Dupont zullen worden uitgewerkt.

De minister heeft ook bevestigd dat de benoemingen van de leden van de commissies voor voorwaardelijke invrijheidstelling niet onder de voorziene uitbreiding van de personeelsformatie met 240 magistraten vallen. Met de budgettaire gevolgen is echter rekening gehouden.

De artikelen werden zonder verdere opmerkingen aanvaard en het wetsontwerp werd met 6 stemmen tegen 1 en 2 onthoudingen aangenomen.

De commissieleden verschilden van mening over de procedure en de voorwaarden die in het tweede wetsontwerp betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling worden uitgewerkt. Sommigen klagen het principieel automatiseren van de strafmaat en de vrijlating aan. Ze pleiten voor de verlenging van de termijnen alvorens tot voorwaardelijke invrijheidstelling wordt beslist. Tevens wensen ze de vervroegde invrijheidstelling met het oog op genade af te schaffen, onverminderd het probleem van het genaderecht zelf. Deze leden wensen dat de voorwaardelijke invrijheidstelling de enige mogelijke manier is om vrij te komen. De beslissingen moeten eenparig door de commissie worden genomen, de slachtoffers moeten het recht hebben bij de besluitvorming te worden betrokken en de uitspraak moet openbaar worden gedaan.

Wat de seksuele delinquenten betreft, pleiten ze voor een systeem van begeleiding door een gespecialiseerde dienst, te meer omdat het risico op recidive bij dit soort van delinquenten zeer groot wordt geacht.

Andere leden konden de voorgestelde procedure aanvaarden. Ze gaan ervan uit dat reïntegratie in de maatschappij het uiteindelijke doel is. Hierbij mag men zich noch door de feiten noch door de uitgesproken straf laten inspireren. Men moet geval per geval bekijken, rekening houdend met de voorwaarden die in een duidelijk omschreven procedure worden vooropgesteld.

Sommige leden vroegen de procedure die in artikel 3 wordt omschreven, te verduidelijken. De minister aanvaardde de lezing die een commissielid van dit artikel gaf.

De minister pleitte in zijn antwoord voor het behoud van een duidelijke regeling waarbij niet alle vervroegde vrijlatingen hic et nunc onder het toepassingsgebied van het wetsontwerp vallen. De minister heeft eerbied voor het slachtoffer, maar kan de systematische aanwezigheid van het slachtoffer en de confrontatie met de veroordeelde in het debat niet aanvaarden. Elk geval moet afzonderlijk worden onderzocht.

Er werden amendementen ingediend om iedere vorm van vervroegde invrijheidstelling te verbieden, evenals amendementen om een langere verplichte termijn van strafuitboeting of nieuwe voorwaarden op te leggen. De minister heeft in dit verband de huidige een derde/twee derden regel aan de hand van cijfers verdedigd. Ook andere aanpassingen, zoals het wettelijk vastleggen van de regels voor het personeelscollege of het nauwer betrekken van de burgerlijke partijen, werden verworpen. Zoals reeds aangehaald, werden ook de amendementen om de verplichting in te schrijven de beslissingen in een openbare zitting uit te spreken en eenparig te nemen, niet aanvaard, evenmin als een specifieke regeling voor seksuele delinquenten.

Het wetsontwerp werd niet geamendeerd en werd met 9 stemmen tegen 1, bij 1 onthouding goedgekeurd.

Ik zal thans het standpunt van de SP-fractie met betrekking tot deze twee belangrijke ontwerpen toelichten.

De SP zal de beide ontwerpen goedkeuren omdat ze een mijlpaal betekenen in de algemeen gevraagde fundamentele hervorming van de justitie, in dit geval in het strafuitvoeringsbeleid.

De hervorming van de wet-Lejeune is reeds lang ter sprake. Na de dramatische gebeurtenissen van augustus 1996 is die discussie in een stroomversnelling terechtgekomen. De oppositie zal ongetwijfeld beweren dat het parlementaire werk te lang aansleept en dat er niets gebeurt, ondanks heilige principes of aanbevelingen.

Een dergelijke hervorming kan niet op een drafje worden afgehandeld. Het gaat hier niet enkel om de rechten van mensen die werden veroordeeld en die vatbaar moeten worden verklaard voor reïntegratie in de maatschappij, maar het gaat tevens om het bieden van waarborgen aan de maatschappij in het kader van een hervormd stelsel. De belangrijkste kritiek aan de wet-Lejeune in haar tot nu toe bestaande vorm was het gebrek aan transparantie in de beslissingsprocedure, de almacht van de minister van Justitie in deze dossiers en, ten slotte, de onzekerheid die werd geschapen ten opzichte van de betrokkene.

Deze onzekerheid was onder meer het gevolg van de onmogelijkheid in een debat argumenten naar voren te brengen en van de afhankelijkheid van adviesorganen die de betrokkene soms zelfs niet de mogelijkheid boden te worden gehoord. De opstanden die in verschillende gevangenis hebben plaatsgevonden, zijn trouwens een rechtstreeks gevolg van deze tekortkomingen. Het gevangenisbeleid moest dus opnieuw onder de loupe worden genomen.

Door deze belangrijke ontwerpen wordt de minister geen macht ontnomen. Er wordt hem een last ontnomen en tegelijkertijd worden er meer waarborgen geboden opdat alle partijen in het debat worden betrokken.

Het ligt voor de hand dat de rechten van het slachtoffer in dit debat worden erkend. Het slachtoffer wordt in de besluitvorming betrokken, maar hij wordt niet verplicht tot confrontatie. Hij krijgt zelfs de mogelijkheid zich eventueel aan een debat of aan

informatie te onttrekken. Voor sommige mensen is het heilzaam dat de feiten na een tijd vervagen. Een confrontatie met het verleden en eventueel met de daders kan dan beter worden vermeden.

De beslissingen kunnen voortaan op een bijna wetenschappelijke wijze worden gefundeerd. De personen die worden toegevoegd aan de magistratuur die de beslissing moet nemen, hebben zowel ervaring op het penitentiaire vlak als op het vlak van de reïntegratie. De kwalificatievoorwaarden werden in de Kamer verrijkt. Het is essentieel dat alle waarborgen worden geboden bij het formuleren van de motivatie en het tot stand komen van de besluitvorming. Bovendien kan het advies van deskundigen worden ingeroepen voor het winnen van informatie met betrekking tot specifieke dossiers.

Er moet snel werk worden gemaakt van de oprichting van deze commissies. We bevinden ons momenteel in een vacuüm. De minister kan niet ontkennen dat men zich op het ogenblik zoveel mogelijk onthoudt van het nemen van beslissingen met betrekking tot voorwaardelijke invrijheidstelling, zeker wanneer het gaat om «zware» dossiers. Dit schept een bepaald klimaat in de gevangenis, dat reacties van het personeel uitlokt. Recentelijk nog stelde het gevangenispersoneel terecht eisen inzake het sociaal statuut, de sociale omstandigheden en, in het bijzonder, de werkomstandigheden. Die eisen kwamen er niet alleen wegens de overbevolking in de gevangenis, maar ook wegens de spanningen die vandaag heersen. Het is dan ook symptomatisch dat de gevangenisbewakers in Leuven-Centraal de voorstellen van de minister nog steeds niet kunnen aanvaarden.

Ik dring dus aan op een snelle oprichting van de commissies, maar ook op een goede omkadering met de nodige middelen, materialen en lokalen, zodat ze onmiddellijk van start kunnen gaan. Het is goed dat we de taalregimes goed hebben omschreven, zodat er in dit verband geen problemen kunnen rijzen. We vragen snelle uitvoeringsbesluiten, geïnspireerd op een nauwkeurige lezing van het ontwerp en van het verslag.

De SP heeft geen amendementen ingediend. Zulke teksten kunnen altijd worden verbeterd. We kunnen steeds blijven discussiëren en andere problemen, zoals het genaderecht en de samenwerkbaarheid van straffen, erbij betrekken. Het zijn echter juist degenen die vinden dat alles samen moet worden besproken, die klagen dat de regering niets doet met betrekking tot de hervorming van het strafuitvoeringsrecht.

De SP kiest voor een partiële oplossing, voor de noodzakelijke hervorming van de wet-Lejeune, en schuift dus even alle andere problemen terzijde. Door alle problemen in één keer aan te pakken, waarvoor trouwens een grondwetswijziging nodig is, rekken we dit debat. We mogen de boot niet overladen, maar we moeten een constructief antwoord geven op de problemen van vandaag.

Laten we hopen dat er met deze ontwerpen voor velen een oplossing kan komen. De SP zal in ieder geval de beide ontwerpen steunen. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de voorzitter, het lijkt ons goed de twee ontwerpen samen als een eenheid te bespreken. Het thema van de voorwaardelijke invrijheidstelling is een gevoelig thema, vooral bij de publieke opinie. Het systeem loopt nu mank.

Het principe van de voorwaardelijke invrijheidstelling werd voor het eerst in onze wetgeving opgenomen in de wet-Lejeune van 31 mei 1880. Lejeune was een advocaat die nadien minister is geworden. Voorbeelden strekken!

De memorie van toelichting bij de wet-Lejeune omschrijft het doel van een gevangenisstraf als het aanzetten tot verbetering, om te vermijden dat de gevangenen in herhaling zouden vallen nadat ze de gevangenis hebben verlaten.

Deze bijzonder mooie doelstelling werd ook reeds door Beccaria geformuleerd, maar we zijn er nog steeds niet in geslaagd ze te realiseren. Ik vraag me trouwens af of het wel in de menselijke mogelijkheden ligt om dat te doen.

De memorie van toelichting liet zelfs uitschijnen dat de voorwaardelijke invrijheidstelling een daling van de criminaliteit met zich zou brengen. Ik maak steeds het grootste voorbehoud bij absolute uitspraken over de stijging of de daling van de criminaliteit. Ik vraag me nog altijd af waar die cijfers over de criminaliteit vandaan komen en hoe ze worden geïnterpreteerd. Uiteraard kan er niet worden ontkend dat er een gevoel van onveiligheid heerst en dat de burgers vinden dat de daders niet voldoende worden gestraft, onvoldoende worden begeleid en te vroeg vrijkomen. Aan die vaststelling kunnen we niet zomaar voorbijgaan.

De rechtbanken anticiperen vaak op de voorwaardelijke invrijheidstelling. Bij het bepalen van de strafmaat houden magistraten al rekening met de toepassing van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Ze spreken dan een voldoende lange straf uit vanuit de opvatting dat toch maar één derde zal worden uitgezeten.

De rechters hebben ook niet het minste zicht op de concrete inhoud van een straf. De strafrechters zien dikwijls dezelfde veroordeelden opnieuw voor de rechtbank verschijnen en op grond van een vluchtige berekening denken ze dat de beschuldigde op dat ogenblik zijn vorige straf nog niet helemaal heeft uitgezeten.

Sommige magistraten zijn de mening toegedaan dat het penitentiare beleid in hoofdzaak wordt bepaald door de opnamecapaciteit van het gevangeniswezen. Dergelijke standpunten kunnen soms in de pers worden gelezen. Ik voeg er onmiddellijk aan toe dat dit volkomen onjuist is. Dat neemt niet weg dat er in de Belgische wetgeving tot op vandaag geen duidelijk omschreven penitentiair concept kan worden teruggevonden. We zijn dringend aan bezinning toe over de doelstelling van vrijheidsberovende straffen. In dit land «maakt» niet alleen het nationale Parlement vrijheidsstraffen, maar ook het Vlaamse en het Waalse Parlement en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad doen dat. Telkens als er normen worden uitgevaardigd, wordt daaraan een vrijheidsberovende sanctie vastgeknoopt. Ik vind dat overdreven.

De vrijheidsberoving zou een uitzonderlijke vorm van bestraffing moeten blijven, die beperkt wordt tot misdrijven die een gevaar vormen voor de samenleving en voor de aantasting van de fysieke integriteit van personen. Normen moeten mijns inziens op een andere manier worden beveiligd dan door dreiging met gevangenisstraf.

Wie hieruit wil afleiden dat ik tegen het systeem van de voorwaardelijke invrijheidstelling zou zijn gekant, vergist zich. De mogelijkheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling dient uit humanitaire overwegingen niet alleen te blijven bestaan, maar zelfs veel beter te worden georganiseerd. Er mag mijns inziens geen onderscheid worden gemaakt naargelang van het gepleegde misdrijf. Iedereen, welke misdaad hij of zij ook heeft begaan, moet een perspectief behouden. Zelfs wanneer de vrijheidsberoving zeer lang zou kunnen duren, moet de hoop blijven bestaan dat men eens zijn vrijheid en zijn plaats in de maatschappij kan herwinnen.

De VLD is van mening dat de criminaliteitsbestrafing op een humane wijze dient te worden gevoerd zonder dat men hierbij vervalt in een toestand van straffeloosheid. Met enige goeddoening hebben we dan ook kennis genomen van de proeven van voorontwerp van beginselenwet inzake het gevangeniswezen van professor Dupont. Daarin wordt eindelijk eens een poging gedaan om concreet en duidelijk een penitentiair concept vast te leggen. Eigenlijk hadden we eerst deze beginselenwet moeten behandelen. Eigenlijk hadden we eerst over de kwaliteit van de detentie moeten hebben, vóór we over de structuren gingen discussiëren. Zoals steeds stellen we vast dat het hier eerst over de structuren en pas daarna over de beginselen en de inhoud gaat.

Een van de uitgangspunten die ik in de proeven van beginselenwet meen te vinden is de onontkoombare parlementaire verantwoordelijkheid tot wettelijke regulering van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsberovende straffen. Dit gaat verder dan het huidige voorstel van de minister, want er wordt ook verwezen naar de kwaliteit van de detentie en naar het beklagrecht, dat deel uitmaakt van het hele systeem, maar dat in het voorstel van de minister niet aan bod komt.

We kunnen niet ontkennen dat er duidelijke tekorten zijn op het vlak van de voorbereiding van de gevangenen op reïntegratie in de maatschappij en op het vlak van de controle op de begeleidende voorwaarden. Ik wil graag toegeven dat er inspanningen zijn gedaan om de voorwaarden en de procedure van de voorwaardelijke invrijheidstelling en de controle en begeleiding van de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelden te verbeteren. In vergelijking met de huidige toestand bieden de nieuwe maatregelen een vorm van vooruitgang, maar voor ons komen ze onvoldoende tegemoet aan onze voorstellen in verband met strafuitvoering.

Onze collega's in de Kamer hebben reeds in 1995 een voorstel ingediend om de termijnen van de vrijheidsberovende straffen te wijzigen. Naar analogie van het Nederlandse systeem zou duidelijk worden bepaald dat iedereen twee derden van zijn straf dient uit te zitten en dat na twee derden van de termijn voorwaardelijke invrijheidstelling mogelijk wordt. In Nederland komt iedereen echter vrij na twee derden van zijn straf te hebben uitgezeten, tenzij het openbaar ministerie bezwaar heeft.

We veronderstellen hierbij uiteraard dat ook de strafrechters reageren. Op het ogenblik spreken ze zeer lange gevangenisstraffen uit. De vraag is natuurlijk wat oorzaak en wat gevolg is. Spreekt de rechter lange straffen uit omdat hij toch weet dat maar een derde ervan wordt uitgezeten, of laat men de gevangene maar een derde uitzitten omdat de rechter zo'n lange straffen uitspreekt? In elk geval zou de situatie duidelijker zijn, indien de rechter zou weten hoeveel van de straf effectief wordt uitgezeten en wellicht zullen de uitgesproken straffen dan ook minder zwaar zijn.

De straf is nu en in de toekomst ook niet het allerlaatste oordeel dat over de gestrafte wordt uitgesproken. De penitentiare administratie en de uitvoerende macht hebben eveneens een zeer grote macht. Daarom vond de VLD het interessanter een werkelijke strafuitvoeringsrechtbank op te richten, die zich niet alleen zou bezighouden met de voorwaardelijke invrijheidstelling, maar ook met de detentie als dusdanig, met de inhoud van de detentie, met eventuele mogelijkheden van halve vrijheid en dergelijke meer. Uiteindelijk zou deze rechtbank ook de klachten van de gedetineerden kunnen ontvangen. Er wordt zeer veel geklaagd, maar een deel van die klachten zijn zeker terecht en betreffen zaken die moeilijk te aanvaarden zijn.

De commissies die nu worden opgericht en hopelijk zullen evolueren naar strafuitvoeringsrechtbanken, kunnen uiteraard instaan voor een beetje meer controle op de manier waarop de straffen worden toegepast en vooral op de manier waarop de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt toegekend. Ook professor Dupont vindt trouwens dat de strafrechter nauwer bij de strafuitvoering moet worden betrokken. De beslissingsbevoegdheid zou dus essentieel bij de strafrechter moeten liggen.

Het verhaal moet tot in den treure worden herhaald: deze teksten bevatten een aantal goede principes, maar ze worden maar halfslachtig uitgevoerd. De minister brengt daarvoor duizend en één argumenten aan, nochtans zou hij die argumenten resoluut opzij moeten durven schuiven en resoluut moeten opteren voor de oplossing van de strafuitvoeringsrechtbank. We vinden dit echter niet terug in de ontwerpen en we kunnen ze derhalve niet aanmenen.

M. le président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, bien que les deux projets de loi aient été joints, mon intervention portera en fait sur celui relatif à la libération conditionnelle elle-même.

C'est par le processus de l'évocation que nous sommes amenés à examiner ce projet de loi et il me faut donc répéter ce que j'ai dit tout à l'heure dans le cadre du projet relatif au Comité supérieur de contrôle.

Cette évocation a en effet été demandée par les sénateurs des groupes CVP et SP et ce projet devait être examiné au plus tard pour le 23 mars. Or les demandeurs de cette évocation n'ont introduit aucun amendement et il n'y a pas eu de débat de fond en commission, l'examen du projet n'ayant même pas occupé la tota-

lité d'une séance. Pourtant, le problème de la libération conditionnelle est actuellement sur la place publique et aurait certainement justifié un débat approfondi et sérieux.

Il me paraît évident qu'en agissant ainsi les sénateurs de la majorité ne rendent nullement service à notre assemblée et ne contribueront pas à renforcer notre place dans l'édifice législatif. Nous ne pouvons que le regretter vivement.

Il ne peut évidemment être question de remettre en cause le principe de la libération conditionnelle.

Lorsqu'un délinquant est condamné à une peine sous forme d'emprisonnement, surtout si la peine est lourde, il faut évidemment viser à son amendement et favoriser sa réinsertion. La possibilité d'une libération anticipée bien préparée et offrant des garanties suffisantes peut être, à cet égard, un élément déterminant.

On peut cependant légitimement se demander si les seuils fixés par la loi ne sont pas trop bas.

Rappelons-les: la libération conditionnelle peut être octroyée au tiers de la peine et, en cas de récidive, aux deux tiers. Pour les condamnés à perpétuité, les seuils sont fixés à dix et quatorze ans.

Est-il logique de permettre une libération au tiers de la peine? Quelle est encore la signification d'une condamnation dans pareilles conditions? Ce système n'a-t-il d'ailleurs pas un effet pervers car il peut entraîner le tribunal à infliger une peine plus sévère pour avoir la certitude que le condamné subira un minimum de détention effective?

En commission, le ministre a contesté le caractère automatique de la libération au tiers de la peine et a fourni certains chiffres.

Personne n'a jamais soutenu que la libération intervenait automatiquement au tiers de la peine mais les chiffres fournis sont intéressants: 26% des condamnés sont libérés au tiers de la peine, 37% à la moitié et 29% aux deux tiers.

On peut donc en conclure que 63% sont libérés à la moitié de la peine et 92% aux deux tiers.

Je le répète, en présence de pareils chiffres, quel est encore le véritable sens de la peine infligée par un tribunal?

Par voie d'amendement, nous proposons de porter les seuils à la moitié pour les délinquants primaires et aux trois quarts pour les récidivistes.

Outre ce point fondamental, d'autres aspects du projet appellent nos critiques.

De heer Erdman (SP). — Mijnheer de voorzitter, er is een tegenspraak in de redenering van de heer Desmedt. Ik blijf bij mijn standpunt dat de strafrechter straffen uitspreekt waarvan hij in eer en geweten oordeelt dat ze integraal moeten worden uitgezeten. Als hij een effectieve straf van drie jaar oplegt dan doet hij dat omdat hij van oordeel is dat, gelet op de feiten, de omstandigheden en de persoonlijkheid van de betichte, een dergelijke straf aangewezen is. Hij gaat er daarbij ook van uit dat de door hem uitgesproken straf, normaal effectief wordt uitgezeten.

Aan de andere kant kan men toch niet ontkennen dat de persoonlijkheid van de gevangene tijdens zijn gevangenschap evolueert, door de begeleiding, de wederopvoeding, de voorbereiding op de reïntegratie, de inkeer en dergelijke meer. De heer Desmedt kan dit alles niet zo maar opzij schuiven en de hele strafuitvoering louter mathematisch bekijken door aan elk misdrijf een straf te verbinden die minimaal gedurende een bepaalde tijd moet worden uitgezeten. Die redenering houdt geen steek. Nergens staat immers in de wet dat een gevangene na een derde van zijn straftijd moet worden vrijgelaten of dat een recidivist na twee derde van zijn straf te hebben uitgezeten moet vrijkomen. Een dergelijke regeling bestaat wel in Nederland, waar de wet een recht op vrijlating waarborgt en waar alleen een negatief advies van het openbaar ministerie deze vrijlating kan tegenhouden. We kennen dat niet. In ons systeem wordt de betrokkene beoordeeld op het ogenblik dat hij mogelijk kan worden vrijgelaten. Indien de heer Desmedt zijn redenering volhoudt en verder uitwerkt, dan draait hij de klok terug. Dan gebeurt er niets inzake humanisering van het gevangenisbeleid.

Dit alles heeft niets te maken met respect voor de slachtoffers. Ik juich heel sterk toe dat slachtoffers meer betrokken worden en dat ze meer inspraak krijgen, maar dat is een andere kwestie. De

slachtoffers zelf zijn trouwens niet uit op wraak. Dat heb ik ten minste niemand van hen horen verdedigen. Ze wensen alleen dat, wanneer iemand wordt vrijgelaten, de nodige garanties bestaan dat de betrokkene zich opnieuw in de maatschappij kan integreren. Alle mathematische benaderingen zijn daarom uit den boze.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, en ce qui concerne la première observation de M. Erdman, j'admets qu'en principe le juge doit condamner à la peine qu'il estime indiquée, sans tenir compte d'une éventuelle libération anticipée, mais c'est tout de même une vue de l'esprit.

Sur le plan purement intellectuel, vous avez raison, monsieur Erdman, mais sur le plan pratique, j'émet des réserves. Si un juge condamne quelqu'un à trois ans de prison, il estime donc que cette durée s'impose. S'il sait que cette peine ne sera en fait que d'un an, quel est le résultat?

En ce qui concerne votre deuxième remarque, monsieur Erdman, je répète que nous sommes favorables à la libération conditionnelle. Nous ne sommes pas obsédés par les chiffres mais le fait que 63% des condamnés soient libérés à la moitié de leur peine est un élément qui constitue tout de même une base d'appréciation.

Nous souhaitons seulement affirmer que le seuil nous semble un peu bas.

Par contre, nous ne contestons ni l'approche individuelle ni les garanties dont on doit s'entourer. Au vu de l'évolution actuelle des esprits et de la situation que nous connaissons en matière de criminalité, nous considérons que le seuil d'un tiers est anormalement bas, mais cela n'enlève rien à la pertinence de vos propos.

J'en viens à la libération anticipée en vue de la grâce qui constitue un système parallèle à la libération conditionnelle proprement dite et qui, statistiquement, semble même plus développé. Il s'agit là d'une procédure qui n'est soumise à aucun contrôle et qui n'a aucune base légale. Cela est évidemment contestable, mais le ministre prétend justifier cette pratique — il ne l'a pas inventée mais a simplement imité ses prédécesseurs — par la surpopulation des prisons. Quel aveu d'impuissance!

Le principe même de la grâce, qu'elle soit collective ou individuelle, devrait d'ailleurs être remis en cause puisqu'elle relève de l'arbitraire du pouvoir exécutif.

Par voie d'amendement, nous proposons que la libération conditionnelle constitue le seul mode de libération anticipée, ce qui assurerait plus d'objectivité et de garantie juridique.

Un autre point qui ne nous satisfait pas est le fait que les commissions de libération conditionnelle statueront à la majorité et non à l'unanimité, sauf s'il s'agit d'un condamné à plus de dix ans ou si la libération doit intervenir avant l'exécution de la moitié de la peine.

Ce principe de la décision à la majorité nous semble en effet contradictoire avec celui de l'instauration d'une commission pluridisciplinaire.

En effet, monsieur le ministre, par le projet sur les commissions de libération conditionnelle, vous y faites figurer trois personnes qui représentent chacune un aspect des conditions de la libération conditionnelle, un magistrat professionnel, un spécialiste en matière de réinsertion et un spécialiste en exécution des peines. Il semblerait donc logique qu'il y ait unanimité de ces trois personnes pour accorder la libération conditionnelle car si l'une des trois s'y oppose, cela signifie qu'un des aspects des conditions de libération n'est pas rencontré. Vous ne suivez malheureusement pas cette logique.

Enfin, nous aurions souhaité que les victimes ou leurs ayants droit soient plus complètement associés à la procédure de libération et non uniquement dans des cas déterminés par le Roi.

Monsieur le président, nous regrettons vivement que ce problème de la libération conditionnelle n'ait pas fait l'objet, au sein de notre assemblée, d'un débat plus sérieux et plus approfondi. Si les amendements que nous présentons ne sont pas acceptés, nous ne pourrions approuver ce projet qui ne règle pas le problème de la libération anticipée d'une manière satisfaisante. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik heb op de telex gelezen dat er in de Kamer verklaard werd dat er tijdens deze zittingsperiode nog niets werd gedaan inzake justitie. Misschien zijn nog niet alle noodzakelijke maatregelen getroffen, maar er werden in elk geval een aantal belangrijke wetgevende initiatieven genomen die de, sinds 1830 meest ingrijpende wijziging van het justitiële landschap, zullen teweegbrengen.

Het wetsontwerp dat we nu bespreken maakt deel uit van die cruciale wetgevende initiatieven. Collega Desmedt heeft ongelijk wanneer hij stelt dat we dit wetsontwerp op een drafje afhandelen. Zowel het bicamerale als het optioneel bicamerale wetsontwerp werden reeds in openbare vergadering besproken. Het wetsontwerp kwam terug naar de Senaat omdat de Kamer het amendeerde en de Senaat het niet nodig achtte daarna nog nieuwe amendementen in te dienen. Dit betekent niet dat het ontwerp niet grondig werd besproken. De Senaat heeft het oorspronkelijke ontwerp fundamenteel geamendeerd vooral wat artikel 77 betreft.

De gedachte die de wet-Lejeune ten grondslag lag, was edelmoedig en juist. Collega Coveliers heeft ons eraan herinnerd dat we uitstekende ministers van Justitie hebben gehad, zoals de heer Lejeune die de humanisering van de straf voorstelde en de heer Van den Heuvel die nog voor de Eerste Wereldoorlog de wet op de jeugdbescherming tot stand bracht. Ze waren van mening dat de strafwet niet als een botte bijl mocht worden aangewend. Ze geloofden niet in een louter repressieve aanpak.

De visie van de wet-Lejeune is juist, maar ze moest aan de huidige tijd worden aangepast. We mogen niet denken zoals de meerderheid van de bevolking in de Verenigde Staten, waar twee miljoen personen achter slot en grendel zitten en zowel het aantal gevangenen als het aantal gevangenisbewakers exponentieel toeneemt. Wanneer die evolutie zich voortzet, zal binnenkort de helft van de VS-bevolking in de gevangenis zitten en de andere helft gevangenisbewaker zijn.

Ik kan dit natuurlijk niet als argument gebruiken om voor een minder repressieve aanpak te pleiten, maar ik wil toch even benadrukken dat in de Verenigde Staten, procentueel gezien, tienmaal meer personen in de gevangenis zitten dan in België. In de Verenigde Staten wordt bovendien de doodstraf nog steeds uitgevoerd hoewel dit, volgens een aanvullend protocol bij het Europees Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, strijdig is met het respect voor de mensenrechten.

Er zijn dus betekenisvolle verschillen tussen de Belgische en de Amerikaanse aanpak. Reïntegratie moet mogelijk blijven, een veroordeling mag niet het laatste woord zijn in het leven van de veroordeelde.

Het Belgisch systeem beantwoordde echter niet meer aan de huidige noden. Het werd ook te laks toegepast. Hoewel het geen automatisme was, werden de meeste veroordeelden toch vrijgelaten nadat zij één of twee derden van hun straf hadden uitgezeten. De minister van Justitie moest oordelen over de voorwaardelijke invrijheidstelling, maar dit kon niet altijd met de nodige deskundigheid gebeuren en ook de sociale begeleiding van de delinquent die voorwaardelijk in vrijheid werd gesteld, liet te wensen over.

Het huidige wetsontwerp is inderdaad niet volmaakt, maar het omvat wel twee essentiële verbeteringen.

Ten eerste komt er een einde aan een vorm van oneigenlijke besluitvorming. De minister wordt niet langer belast met het ondertekenen van stapels dossiers over beslissingen tot voorwaardelijke invrijheidstelling, terwijl hij onmogelijk alle dossiers grondig kon bestuderen. De oprichting van een multidisciplinaire commissie die over de voorwaardelijke invrijheidstellingen moet oordelen, is een belangrijke innovatie, te meer omdat het slachtoffer bij de besluitvorming wordt betrokken.

Ten tweede worden er maatregelen genomen om de voorwaardelijk invrijheidgestelde beter te begeleiden.

Die twee verbeteringen moeten het aantal gevallen van recidivisme beperken. Weliswaar zullen er altijd uitzonderingen blijven bestaan en zal de nieuwe wet niet verhinderen dat enkelen hervat-

len. Een humane aanpak en een rechtvaardige bestraffing blijven echter hoe dan ook een juist uitgangspunt. We moeten daarbij ook blijven waken over de kwaliteit van de besluitvorming en over de opvolging ervan. De wetsontwerpen die thans voorliggen verdienen derhalve onze goedkeuring.

M. le président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le président, la réforme que nous allons voter aujourd'hui est certainement importante. Elle touche à des questions essentielles. On a souligné, depuis de nombreux mois, les problèmes que peuvent causer les libérations anticipées de condamnés pour faits graves, et l'on a pu constater l'inadaptation des structures actuelles pour le traitement de ces questions. L'administration n'est manifestement plus à même de convaincre du bien-fondé ou de la légitimité de ses décisions. Il y a en tout cas un doute à cet égard et cela impose nécessairement une révision du système de libération conditionnelle.

Le projet qui est à l'examen répond en partie à cette exigence. On a déjà relevé toute une série de points très positifs, le fait, par exemple, que la décision doit être rendue après un débat contradictoire, par des magistrats et des assesseurs qualifiés ou encore le fait que les victimes soient associées à la procédure et puissent être entendues, si elles le désirent, et faire part de leurs remarques sans y être toutefois contraintes — point essentiel que M. Erdman avait déjà souligné.

Un autre élément important permet de garantir une décision plus adéquate: la libération des condamnés pour certains faits en matière de délinquance sexuelle doit être précédée d'un avis émanant de services spécialisés et un traitement doit être proposé et suivi.

Toute une série de réformes modifient donc, de manière assez sensible, des pratiques qui peuvent avoir cours dans le cadre de la loi actuelle. Toutes les mesures qui sont proposées peuvent donc avoir un impact considérable surtout quand elles se cumulent. Il ne faudrait certainement pas sous-estimer leur incidence!

J'exprimerai mon avis personnel en disant que ces mesures sont bonnes mais déterminées par une limite, qui s'impose pour moi: c'est le refus des peines incompressibles. Et, sous cet angle, les projets maintiennent la possibilité de préserver, dans la décision de contrôle, l'esprit de la loi de 1888. Je tiens à rappeler ici que cette dernière se situe au cœur d'une vision démocratique et humaniste de la répression pénale. Et je pense, pour ma part, que cette vision-là doit être préservée. Cette loi considère que la peine marque publiquement une sanction de la faute. Cette punition se fonde sur une responsabilité mais aussi sur une liberté. Elle laisse au condamné une possibilité de se changer. Cette vision fait le pari de ce que chaque homme peut, à un moment donné, dépasser les actes qu'il a accomplis, qu'il n'est pas nécessairement déterminé par des forces obscures qu'il ne pourrait en aucun cas maîtriser. On ne peut pas a priori enfermer définitivement quelqu'un dans une nature, dans une essence criminelle.

Il est vrai que la tentation existe de substituer au critère de la faute, celui de la dangerosité. On peut comprendre qu'on le fasse dans certains cas mais cette conception sécuritaire, poussée à la limite, peut changer fondamentalement la relation au droit pénal. On peut alors passer à un droit qui permettrait d'enfermer de façon indéterminée une personne que l'on estime dotée d'une nature criminelle, sans qu'aucun crime d'importance ne lui soit reproché! Cela pose naturellement un problème de principe qui est fondamental.

Il y a aussi les leçons de l'expérience: on a vécu tout récemment l'exécution de Karla Faye Tucker aux États-Unis et l'on sait qu'un public, favorable à la peine de mort, a mesuré combien une personne a pu se transformer, se changer après avoir commis un crime. C'est un point fondamental et nous ne pouvons le perdre de vue dans le contexte de la loi que nous allons voter tout à l'heure.

Il est essentiel de maintenir un espoir à chaque détenu. En effet, sans espoir, les détenus sont amenés dans les prisons à des extrêmes et à des révoltes. Le personnel pénitentiaire est certainement le premier à souhaiter que la loi Lejeune conserve la prégnance dans la détermination de l'exécution des peines.

Il est cependant exact que l'amendement des coupables, leur réinsertion, n'est pas une évidence, n'est pas une certitude, et que des risques doivent être contrôlés et maîtrisés. C'est la raison pour laquelle il faut dissocier le prononcé de la peine de son exécution, plus exactement d'une partie de son exécution dont les effets doivent faire l'objet d'évaluations. Mais comme l'a montré l'histoire, ces évaluations-là ont pu être mal faites. Les appréciations, dans certains cas, n'étaient ni rigoureuses ni précises et il est considérablement positif à mes yeux que le projet prévoit une amélioration du contrôle des conditions mises à une libération.

Des réformes indispensables sont donc requises, et ce dans le cadre de la conception qui a dominé, toutes tendances politiques démocratiques confondues, notre droit pénal depuis plus d'un siècle. C'est d'ailleurs dans cette optique que la commission de la Justice a rejeté des amendements qui visaient à augmenter la part incompressible de la peine. Personnellement, je m'en réjouis. Plutôt que d'augmenter la part incompressible de la peine, le présent projet prévoit des contrôles, des règles de délibération particulières, des expertises et une possibilité de mise à disposition du gouvernement dès la première condamnation pour des délits sexuels. Bref, ces modifications importantes auront un poids considérable et il faudra d'ailleurs en apprécier l'incidence. Il se peut qu'à terme, dans certains cas particuliers, leur application sera jugée trop lourde ou critiquable.

M. Coveliers a répété le souhait que l'on mette rapidement sur pied un véritable tribunal de l'application des peines au sein du pouvoir judiciaire. Il a précisé que ce tribunal serait compétent pour définir les conditions de détention, la mise en œuvre des modalités particulières d'exécution de la peine comme les régimes de semi-liberté, etc., et également pour les libérations conditionnelles. Nous sommes partisans de cette réforme. Nous sommes favorables à la mise sur pied d'un tribunal de l'exécution des peines, d'autant plus que l'appréciation de la loi nouvelle devra être faite dans un délai assez rapproché.

Comme je l'ai dit, nous devons évaluer les effets produits par cette réforme importante que nous allons voter aujourd'hui. Nous souhaitons donc qu'à l'occasion de ce débat futur, on fasse le point sur la portée réelle des nouvelles mesures, au regard de l'efficacité même qui est à la base de la décision de réforme mais aussi au regard de l'esprit de la loi Lejeune qui doit être préservé.

Pour répondre à la demande légitime de M. Coveliers, il faudra évidemment apprécier la possibilité d'instaurer un tribunal de l'exécution des peines au regard de la Constitution. En effet, l'article 40 de la Constitution précise que les arrêts et jugements sont exécutés au nom du Roi. Cela pose un problème fondamental si l'on désire instaurer un tribunal de l'application des peines. En tout cas, il faudra rencontrer cet argument pour préserver la logique constitutionnelle qui est la nôtre. J'espère que nous pourrions prendre attitude sur ce point assez rapidement. On peut se réjouir pour le débat futur que l'étude confiée au professeur Dupont par le ministre de la Justice sur l'exécution des peines ait été déposée et soit publiée et que dès lors, ce débat sur une réforme plus large, que le ministre souhaite d'ailleurs, puisse commencer rapidement.

En tout cas, dans l'attente de cette réforme complémentaire et sous le bénéfice des considérations nuancées que j'ai formulées, le groupe socialiste se prononcera en faveur du texte qui nous est soumis. (*Applaudissements.*)

M. le président. — La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le président, la population est en attente de réformes efficaces et rapides de notre système judiciaire et policier; la marche de dimanche dernier ainsi que le débat qui se déroule en ce moment même à la Chambre en attestent.

Le pari n'est pas simple à réaliser car il est périlleux de vouloir allier à la fois rapidité et efficacité, l'un de ces paramètres étant souvent privilégié au détriment de l'autre.

La réforme de notre législation sur les libérations conditionnelles, un de ces signaux attendus légitimement par la population, doit obligatoirement respecter ce difficile équilibre.

La loi Lejeune, datant de 1888, devait être modifiée. Une majorité s'est même dégagée pour considérer que cette réforme devait aboutir à l'instauration d'un tribunal d'application des peines. Une telle réforme répondait d'ailleurs au vœu du PSC, exprimé depuis plusieurs années.

Cependant, l'introduction dans notre système judiciaire d'un tribunal d'application des peines, sans aucun acte préparatoire, nécessitait du temps, alors que cette matière requiert l'urgence.

C'est pour cette raison que l'idée d'un tribunal d'application des peines a été provisoirement abandonnée pour laisser place aux commissions de libération conditionnelle qui apporteront toutefois la nécessaire objectivité dans le traitement des dossiers.

Le PSC se réfère d'ailleurs expressément aux promesses de M. le ministre de la Justice qui a rappelé, lors des débats en commission, que les commissions de libération conditionnelle ne constituaient en quelque sorte que les prémices d'un véritable tribunal d'application des peines, tribunal qu'il n'était pas possible de créer dès à présent, vu les retards intolérables qu'aurait engendrés une telle réforme, notamment en raison des modifications constitutionnelles qu'elle nécessiterait.

Outre l'objectivation de la procédure de libération conditionnelle apportée par l'instauration des commissions de libération, le PSC se réjouit de la clarification ainsi que du renforcement des critères de libération conditionnelle en eux-mêmes.

La loi Lejeune, certes ancienne, était, malgré tout ce que l'on en a pu dire, une excellente législation.

À l'époque, il s'agissait d'ailleurs d'un fleuron de notre législation pénale partant du principe révolutionnaire qu'en aucun cas, la prison ne pouvait être considérée comme un moyen de lutte efficace contre la délinquance et plus particulièrement contre les risques de récidive, mais que, par contre, une libération anticipée et conditionnée au bon comportement et à l'amendement d'un condamné serait le moyen idéal de contraindre ce délinquant à retrouver la voie de la normalité. Cependant, au fil du temps, les nobles motifs ainsi que la saine logique qui présidaient cette législation ont été dénaturés.

Pour des raisons de gestion de la population carcérale, on en est arrivé à glisser d'un système de libération conditionnée des délinquants à un système de libération anticipée quasi automatique. En fait, l'administration carcérale a perdu de vue que la libération conditionnelle était un moyen pour le délinquant de se remettre en cause et de modifier son comportement et en a fait un droit individuel de la personne incarcérée sans plus aucunement tenir compte du degré de dangerosité des individus.

La proposition qui nous est soumise resserre les conditions de libération, ce qui devrait permettre de replacer la libération conditionnelle dans les limites qui auraient toujours dû être les siennes, tout en gardant le sens de la mesure.

Si les seuils d'incompressibilité ne sont pas rehaussés, ceux-ci seront désormais assortis de conditions qui me paraissent être des garanties suffisantes. Le condamné devra en effet présenter à la commission de libération un programme de reclassement. Sa libération ne devra présenter aucun risque sérieux pour la société en général et pour la victime en particulier.

Par ailleurs, les libérations de délinquants ayant été condamnés à une peine supérieure à dix années ou étant libérés avant la moitié de leur peine devront faire l'objet de l'unanimité des membres des commissions de libération.

Finalement, les mécanismes de suspension et de révocation des libérations pourront être plus facilement actionnés puisque la libération sera révoquée dès que la commission estimera que le condamné met sérieusement en péril l'intégrité physique de tout tiers.

Si tous ces apports constituent de bonnes garanties, il me semble cependant que concernant la délinquance sexuelle, le projet qui nous est présenté aurait pu être amélioré sur un point. En effet, bien que les dossiers relatifs à ce genre de délinquance soient dorénavant soumis à l'avis d'un centre spécialisé en matière de délinquance sexuelle et qu'une fois libérés, ces délinquants doivent éventuellement être contraints de suivre une guidance auprès d'un de ces centres, il me semblait opportun de soumettre de manière systématique leur libération à l'avis unanime des

commissions de libération. Tout d'abord, parce qu'il est connu que ce type de délinquance présente un taux de récidive élevé et ensuite parce que l'on doit constater que les peines en matière de crimes sexuels sont rarement supérieures à dix ans. La règle de l'unanimité me semblait, en l'espèce, une garantie additionnelle nécessaire. Je regrette profondément que la commission n'ait pas suivi mon raisonnement et ait rejeté cet amendement, mais je m'incline face au verdict démocratique.

À l'exception de cette remarque, je pense que le projet sur la libération conditionnelle répond globalement aux exigences du PSC.

Je conclurai en rappelant qu'en la matière le Sénat a fait preuve du zèle nécessaire en travaillant rapidement. J'espère que la pratique démontrera qu'il a également travaillé efficacement. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Raes.

De heer Raes (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, in juli 1997 verklaarde ik in de Senaat namens de Vlaams Blok-fractie dat we elk wetsontwerp van de minister van Justitie zonder vooringenomenheid willen benaderen en vooral een oordeel willen uitspreken over de geest en de filosofie achter elk ontwerp.

Met de instelling van deze commissies beoogt men de vorm van het hele stelsel van de voorwaardelijke invrijheidstelling aan te passen. Het Vlaams Blok heeft vooral aandacht voor het herstel zelf van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Ondanks alle uitleg en alle argumenten blijven we hier principieel bezwaar tegen hebben.

Wegens de stijgende criminaliteit op vele maatschappelijke terreinen menen we in de eerste plaats te moeten denken aan de beveiliging van de maatschappij, zeker van de zwakste delen ervan, en niet aan degenen die de maatschappij willen ontwrichten, haar leden naar het leven staan of hun fysieke integriteit of bezit willen aantasten.

Reeds in 1988 diende Gerolf Annemans in de Kamer van volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel in met de bedoeling de rechterlijke bevoegdheid inzake strafrechtelijke veroordelingen te herstellen. Dit wetsvoorstel kwam er in het kort op neer dat de oude wet tot invoering van de voorwaardelijke invrijheidstelling moest worden afgeschaft. In de toelichting stelde de indiener onder meer dat het strafrecht en de toepassing ervan zeer duidelijk zijn. Door diverse aanpassingen van de strafuitvoering werd de rechtstreekse bevoegdheid van de strafrechter op bijzondere wijze ondermijnd. De Vlaams Blok-fractie heeft geen bezwaar tegen een versoepeling waarbij de greep van de strafrechter wordt behouden, maar we hebben wel bezwaar tegen wetten die de strafuitvoering te zeer loskoppelen van het rechterlijke oordeel.

In het kader van een harde aanpak van de criminaliteit moet de manier waarop uitgesproken straffen werkelijk worden uitgevoerd, worden verduidelijkt. Op het ogenblik komt de wet-*Lejeune* neer op een forfaitaire en lineaire reductie van zowat alle gevangenisstraffen.

Het bepalen van straffen binnen het strafrecht is momenteel één grote komedie. Men kan slechts aan de hand van een ingewikkeld gewoonterecht zeggen wat de straf voor een bepaald misdrijf is. Het Vlaams Blok pleit ervoor dat het strafrecht in zijn oorspronkelijke functie wordt hersteld. Niet de sociale assistent, niet de criminoloog, niet het goede of het slechte gedrag van de gevangene, maar enkel en alleen de rechter moet de strafmaat bepalen. Alleen op die manier kan het strafrecht een preventief en afschrikkend karakter hebben.

Wat is de toestand tien jaar na het indienen van dit wetsvoorstel? Het aantal vervroegde invrijheidstellingen nam enorm toe. In 1995 werden 4 366 personen vervroegd in vrijheid gesteld. De vervroegde invrijheidstelling is na diverse ministeriële omzendbrieven als het ware een recht geworden. Ze wordt vaak toegepast nadat slechts één derde of soms zelfs één vierde van de straf is uitgezeten.

Het aantal opsluitingen vermindert opvallend. In 1983 waren er nog 22 670 gevangenen, in 1995 amper 15 636. Men hoort steeds het argument dat de gevangenissen overbevolkt zijn, dat men wegens budgettaire overwegingen geen nieuwe gevangenissen kan bouwen of oude gevangenissen kan uitbreiden en dat het aantal gevangenisbewoners bijgevolg naar beneden moet.

De wet-*Lejeune* wordt uitermate laks toegepast. Mede door het plaatsgebrek en de al te grote invloed van gevangenispersoneel en psychologen worden ook zwaar gestraften verbluffend snel in vrijheid gesteld. Moet er aan het geval-*Dutroux* worden herinnerd?

Uit getuigenissen van substituten in de pers blijkt dat de voorwaardelijke invrijheidstellingen bijna nooit worden ingetrokken. Wie ondanks de probatievoorwaarden nieuwe misdrijven begaat, mag zijn proces buiten de gevangenis afwachten.

Collectieve gratie is een gretig gebruikte afvloeiingstechniek. Na 1980 verviervoudigde het aantal besluiten van collectieve genade. Tussen 1980 en 1993 telden we er maar liefst acht! *Dutroux* kon in zijn korte gevangenisperiode driemaal na elkaar zes maanden strafkwijtschelding genieten.

Dit ontwerp behoudt de basisprincipes van de wet-*Lejeune*. Het enige nieuwe element is de aanwijzing van de instantie die over de vrijlating beslist. Tot vandaag lag de beslissingsmacht bij de minister van Justitie, een minister die voor flagrante misstappen ter verantwoording kan worden geroepen door het Parlement. Morgen is dit niet meer mogelijk. Wie neemt er dan de plaats in van de minister? Geen strafuitvoeringsrechtbank, zoals de commissie-*Dutroux* had geëist, maar een schimmige commissie, waar niet rechters, maar zogenaamde specialisten de dienst uitmaken. Ze vormen de meerderheid in deze commissie. In de praktijk zullen de psychologen, de sociologen en de criminologen dus uitmaken wie er wordt vrijgelaten en wanneer.

Men zal ons er moeilijk van kunnen weerhouden te denken dat dit nieuwe stelsel tot een nieuwe versoepeling van de vrijlatingspolitiek zal leiden. Deze specialisten zijn als het ware van nature gericht op het vinden van allerlei verschoningsgronden voor de dader en zijn eerder geneigd partij te kiezen voor de dader dan voor het slachtoffer en de maatschappij. Dit is niet wat de bevolking eist. Dergelijke initiatieven kunnen noch mogen het resultaat zijn van de algemene eis tot hardere aanpak van de grote en eveneens van de zogenaamde kleine criminaliteit.

Ik zal niet ingaan op eventuele positieve aspecten van het wetsontwerp. Ik ben gekant tegen de basisidee en stel een andere basisidee voor, die ook in het Kamerdebat van vorige maand door onze fractie naar voren werd gebracht.

Indien we een einde willen maken aan het steeds toenemende aantal gewelddelicten en aan de brutaliteit ervan, dan moet de overheid bereid zijn zich opnieuw hard tegen de misdaad te keren. De straf moet opnieuw een voorbeeldfunctie krijgen. Mensen die hetzelfde willen doen als *Dutroux* en consorten, moeten vooraf weten wat hen te wachten staat: nooit meer vrij komen. Enkel wanneer de straffen in dit land opnieuw ernstig worden genomen, enkel wanneer er opnieuw respect komt voor de strafrechter, is er een kentering mogelijk en zal het vertrouwen terugkomen. Enkel dan kan er opnieuw worden gewerkt aan een veiligheidsbeleid, de eerste taak en de eerste plicht van elke overheid.

Om dezelfde reden als vorig jaar in de Senaat en om dezelfde reden als vorige maand in de Kamer zal het Vlaams Blok met overtuiging tegen dit wetsontwerp stemmen. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar mijn uiteenzetting van 17 juli 1997 bij de eerste bespreking van dit ontwerp. Het geringe aantal wijzigingen dat in de Kamer aan dit wetsontwerp werd aangebracht, kan geen wijziging in ons stemgedrag teweegbrengen. Onze houding ten opzichte van deze materie blijft onveranderd.

De Volksunie blijft voorstander van het behoud van het stelsel van de voorwaardelijke invrijheidstelling wegens het belang van de sociale reïntegratie van de gedetineerde. We hebben bedenkingen bij de thans voorgestelde maatregelen. Er komt geen echte strafuitvoeringsrechtbank, maar wel een multidisciplinaire commissie in afwachting van het beloofde strafuitvoeringsrecht. Uit de discussie bij het eerste ontwerp van professor Dupont blijkt dat we nog zeer ver af staan van een echt strafbeleid. Ten einde hierover een consensus te bereiken, moeten er ongetwijfeld nog lange debatten worden gevoerd.

Voorts rijzen er vragen met betrekking tot het reclasseringsplan, dat door de gedetineerde zelf moet worden voorgelegd. We herhalen dat we niet inzien hoe de gedetineerde hiertoe op een degelijke wijze kan overgaan aangezien hij zelf niet beschikt over de instrumenten om zijn eigen reclassering te beïnvloeden. Men kan deze toestand vergelijken met die van een student die een examen zou moeten afleggen zonder dat hij vooraf weet welke leerstof hij moet kennen.

We blijven ook de onduidelijke bevoegdheidsverdeling tussen het federale niveau en de gemeenschappen betreuen. Sinds de staatshervorming van 1980 zijn de gemeenschappen bevoegd voor de maatschappelijke dienstverlening aan gedetineerden. De Vlaamse regering heeft op 22 april 1997 een actieplan voor een geïntegreerd dader- en slachtofferbeleid goedgekeurd. We krijgen de indruk dat we met het voorliggend ontwerp te maken hebben met een soort sluipende recuperatie. Deze zaken moeten worden uitgeklaard. Ik betreur dat het zolang duurt voor we tot het echte werk komen.

We onderschrijven een aantal punten uit dit ontwerp, maar blijven betreuen dat het niet ver genoeg gaat en dat er onduidelijkheden blijven.

Dit is de reden waarom we ons «positief» zullen onthouden.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, ik betreur het dat deze problematiek in twee ontwerpen wordt behandeld: de bevoegdheden en de samenstelling van de commissies in het ene ontwerp en de beslissingsprocedures in het andere. Dit is geen gezonde manier van werken. Ik weet evenwel dat dit niet de schuld van de minister is, die een beminnelijk mens is. Misschien is het wel deze procedurekwestie die hem zo cynisch maakt.

Agalev is er voorstander van om de beslissing tot voorwaardelijke invrijheidstelling en andere beslissingen in verband met de strafuitvoering aan de bevoegdheid van de minister van Justitie te onttrekken. De minister is een politieke figuur.

We geven de voorkeur aan een volwaardige executierechtbank. We hopen dat de proeven van voorontwerp van beginselenwet van professor Dupont snel tot dergelijke rechtbanken zal leiden. De commissies zijn een tussenstap waarover we niet enthousiast zijn. Het is echter een stap in de goede richting en daarom zullen we ons er niet tegen verzetten.

Een tweede aspect in deze discussie is reeds behandeld door collega's Desmedt en Erdman. Ik blijf erbij dat het beter is een algemene regel te hebben die bepaalt na welk gedeelte van de straf men voorwaardelijk vrij komt. Men moet de strafrechter een zekere voorspelbaarheid geven over de gevolgen van de straf die hij of zij uitspreekt. Vandaag reageren strafrechters op zeer uiteenlopende manier op de wet-Lejeune, die een vervroegde invrijheidstelling na een derde van de straf mogelijk maakt, maar ook na de helft of helemaal niet. Sommige rechters houden daar rekening mee in hun uitspraak en anderen niet.

Een veroordeelde die verschijnt voor een rechter die de eventuele effecten van de wet-Lejeune *a priori* verrekent in de straftoemeting, krijgt een straf die een twee- tot driemaal zo zware straf kan zijn als een straf uitgesproken door een rechter die daar geen rekening mee houdt. Dit is een feitelijke discriminatie en fundamentele rechtsongelijkheid. Ik vrees dat dit ontwerp deze ongelijkheid onvoldoende wegneemt.

Ondanks het verschuiven van de bevoegdheid en het preciseren van de procedure beschikt de beslissingsrechter nog steeds over te weinig voorspelbaarheid. Tussen één derde en twee derden ligt

nog altijd een brede tijdspanne. De Agalev-fractie blijft er voorstander van om van de voorwaardelijke invrijheidstelling een recht te maken zodat het tijdstip van de invrijheidstelling wordt bepaald. De vonnis uitsprekende strafrechter moet er dan wel van in kennis worden gesteld. De bevoegdheid om de voorwaardelijke invrijheidstelling van bepaalde veroordeelden te blokkeren op grond van negatieve en gemotiveerde elementen ligt dan bij de procureur des Konings. Het definitieve oordeel wordt echter geveld door de executierechter — als die bestaat — of door de commissies voor voorwaardelijke invrijheidstelling zoals ze vandaag worden opgericht.

Op die manier zouden die commissies niet met werkoverlast worden geconfronteerd. Door de huidige werkwijze dreigt werkoverlast de kwaliteit van het werk te drukken. De minister heeft weliswaar beloofd voldoende personeel ter beschikking te stellen voor de commissies, maar uit het verleden heb ik geleerd enige scepsis aan de dag te moeten leggen, zelfs met een minister van Justitie die niet cynisch zou zijn.

Ten derde waren we voorstander van een openbare behandeling zoals het een rechterlijke instantie past en omdat controle op de rechtspraak een fundamentele garantie is voor haar kwaliteit.

De tekst brengt wel een behoorlijk evenwicht tot stand tussen de rechten van de veroordeelde en de rechten van het slachtoffer. Het gaat niet op dat het slachtoffer niet wordt betrokken bij de voorwaardelijke invrijheidstelling van personen die ernstige delicten hebben gepleegd. Het gaat evenmin op het slachtoffer te laten beslissen over de invrijheidstelling. Het ontwerp houdt het midden tussen beide uitersten en de oplossing die werd gevonden, moet nu worden uitgetoetst en later eventueel aangepast. Dezelfde opmerking kan worden gemaakt voor het bijzondere stelsel dat wordt toegepast voor seksuele delinquenten. Ook daar werd een evenwicht gevonden tussen het beperken van het gevaar op recidive en het overdrijven van de repressie.

Na afwegen van voor en tegen, kwamen we tot de slotsom dat we dit ontwerp kunnen goedkeuren. Het realiseert een delicaat evenwicht, het doet een stap in de goede richting en misschien ook omdat de minister zo een minnelijk man is! (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, ik dank de rapporteur en de leden van de commissie voor de Justitie voor het degelijke werk en voor het serene debat dat over deze delicate materie kon worden gevoerd.

Vandaag wordt bewezen dat er snel en efficiënt wetgeving kan worden geleverd. De eerste ontwerpstukken werden opgesteld begin oktober 1996. Zeventien maanden later wordt de wettekst goedgekeurd. In vergelijking met het ontwerp-Franchimont en met de faillissementswet en rekening houdende met de toch fundamentele wijzigingen die ten aanzien van de nu vigerende wetgeving worden aangebracht, is dat een heel behoorlijke termijn.

Dit resultaatgericht werken was noodzakelijk, want wetgeving en praktijk op het vlak van de voorwaardelijke invrijheidstelling zijn dringend toe aan verbetering en aan actualisering. In mijn oriëntatienota straf- en gevangenisbeleid van juni 1996 had ik de noodzaak daartoe reeds onderstreept en na de dramatische ontknoping van de zaak-Dutroux waren alle betrokkenen, de administratie van Justitie, de magistratuur en de politieke wereld, hiervan overtuigd.

We beleven vandaag een belangrijk en ook plechtig moment, want de goedkeuring van dit ontwerp betekent het einde van meer dan een eeuw wet-Lejeune, die dateert van 1888. Precies op het ogenblik dat in de Kamer over de conclusies van de commissie-Dutroux wordt gedebatteerd zet de Senaat een aantal aanbevelingen van deze commissie om in een wetswijziging.

Deze wetsontwerpen betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling vormen een eerste deel van de vernieuwing van de strafuitvoering waarvan de contouren in de oriëntatienota werden uitgetekend. Het is verheugend dat de strafuitvoering eindelijk terug op de politieke agenda staat en dat we de moed hebben van gedachten te wisselen over de manier waarop een nieuw kader kan worden uitgebouwd. Naar aanleiding van de

oriëntatienota werden het voorbije jaar studiedagen, rondetafelgesprekken, wetenschappelijke artikelen en themanummers van vaktijdschriften aan het straf- en gevangenisbeleid gewijd. De constante daarin was dat deze brede problematiek een vernieuwde aandacht verdient. Na 150 jaar onverschilligheid en gebrek aan aandacht ontwikkelen we eindelijk een toekomstgerichte visie en zijn er concrete initiatieven om een vernieuwend en dynamisch beleid te realiseren.

Het zal altijd moeilijk blijven een evenwicht tussen beide te vinden.

Het gevangeniswezen heeft een dubbele opdracht, te weten een veilige en menswaardige strafuitvoering waarborgen en een op herstel- en reïntegratie gerichte invulling geven aan het begrip detentie om recidiven zoveel mogelijk te voorkomen. De wetsontwerpen in verband met de voorwaardelijke invrijheidstelling hebben hun plaats in een reeks van initiatieven die deze dubbele doelstelling op evenwichtige wijze gestalte geven. Uiteraard kunnen niet alle initiatieven die het straf- en gevangenisbeleid progressief zullen vernieuwen, tegelijk worden klaargestoomd en ter goedkeuring voorgelegd. Deze ontwerpen hebben dan ook een dubbele beperking, wat ik van meet af aan heb toegegeven, maar dat betekent niet dat we deze stap niet nú al kunnen zetten.

Deze ontwerpen betreffen slechts een gedeelte van de vrijlatingen, namelijk de voorwaardelijke invrijheidstelling. Ze bieden dus geen wettelijke regeling voor de andere vormen van vervroegde vrijstelling, die nu bij circulaire zijn geregeld.

Zoals reeds vroeger aangehaald, heb ik professor Dupont de opdracht gegeven onder meer de externe rechtspositie van gedetineerden wettelijk te regelen in het kader van de basiswet gevangeniswezen. Zijn eerste ontwerp is klaar en hij gaat daarmee nu het publieke debat aan om de teksten aan de realiteit te toetsen en bij te sturen. Hij zal eveneens een voorontwerp van wet tot instelling van de strafuitvoeringsrechtbanken voorbereiden.

Ook ik verdedig dergelijke rechtbanken en ben van mening dat deze zo vlug mogelijk moeten worden uitgebouwd, maar het was niet mogelijk deze nu reeds een definitieve vorm te geven.

Het feit dat het werk nog niet af is, mag de goedkeuring van onderhavige ontwerpen echter niet belemmeren. Met deze wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling realiseren we een historische verandering, want de uitvoerende macht draagt een gedeelte van haar verantwoordelijkheid af aan de magistratuur, meer bepaald aan de VI-commissies die multidisciplinair zijn samengesteld. Het gescheiden houden van de straftoemeting en de strafuitvoering is een fundamentele keuze die haar eigen dynamiek moet creëren en tot een nieuw evenwicht moet leiden, onder meer door de rechtspraak die de rechtbanken en vooral de commissies zullen opbouwen. Beide zullen op elkaar invloed uitoefenen.

Deze wetgeving moet zoals gezegd in een breder kader worden geplaatst, wat overeengekomen werd in het meerjarenplan. Maatregelen zijn reeds genomen en worden ook in het vooruitzicht gesteld om deze wetgeving in goede omstandigheden en met voldoende middelen van start te laten gaan. Het opzet kan evenwel alleen slagen door samenwerking tussen alle diensten die betrokken zijn bij de voorwaardelijke invrijheidstelling: de penitentiaire administratie, de politiediensten, de justitiële diensten belast met het toezicht, de hulpverlening, kortom al degenen die op één of andere manier te maken hebben met de dader en zijn voorbereiding op reïntegratie, met de informatie die terecht moet komen in de besluitvormingsdossiers en met de post-penitentiaire begeleiding.

Er moet dus ook een ruime samenwerking met de gemeenschappen tot stand komen want deze zijn bevoegd inzake sociale hulp- en dienstverlening aan gedetineerden met het oog op hun sociale reïntegratie. Meer dan ooit moeten zij hun wettelijke verantwoordelijkheid opnemen om de nieuwe VI-wetgeving op gepaste wijze te kunnen implementeren.

Tot slot dank ik de senatoren voor de goede samenwerking bij de totstandkoming van dit ontwerp. Ik waardeer het ten zeerste dat twee belangrijke ontwerpen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling op korte termijn tot stand komen. Ik hoop dat dit de eerste stap is in de vernieuwing van het strafuitvoeringsbeleid en dat het Parlement nog tijdens deze legislatuur andere ontwerpen zal kunnen goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten.

Nous passons tout d'abord à l'examen des articles du projet de loi instituant les commissions de libération conditionnelle.

We gaan over tot de artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Artikel één luidt:

Hoofdstuk I. — Algemeen

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Chapitre 1er. — Généralités

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Artikel 2 luidt:

Art. 2. § 1. In ieder rechtsgebied van een Hof van Beroep wordt een commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, hierna «commissie» genoemd, ingesteld. Voor het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel worden evenwel een Nederlandstalige en een Franstalige commissie ingesteld.

De Koning bepaalt waar de zetel van elke commissie is gevestigd.

§ 2. Elke commissie is bevoegd voor de veroordeelden gedetineerd in de strafinrichtingen binnen het rechtsgebied van het Hof van Beroep waarvoor ze is ingesteld, behoudens de uitzonderingen door de Koning bepaald.

§ 3. Voor de commissies die zitting hebben in het rechtsgebied van de Hoven van Beroep te Luik en te Bergen wordt de rechtspleging in het Frans gevoerd, behoudens de uitzondering bepaald in artikel 2, § 4, vierde lid.

Voor de commissies werkzaam in het rechtsgebied van de Hoven van Beroep te Antwerpen en te Gent wordt de rechtspleging in het Nederlands gevoerd.

Voor de commissies werkzaam in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel wordt de rechtspleging in het Frans gevoerd voor de strafinrichtingen gelegen in Waals-Brabant en in het Nederlands voor de strafinrichtingen gelegen in Vlaams-Brabant.

Voor de strafinrichtingen gelegen in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad wordt de rechtspleging in het Frans of in het Nederlands gevoerd naar gelang van de taal van het vonnis of het arrest waarbij de zwaarste straf is opgelegd.

§ 4. Een veroordeelde die onder de bevoegdheid ressorteert van een commissie waarvan hij de taal niet kent of die zich gemakkelijker uitdrukt in de taal van een andere commissie, kan, nadat door de directeur van de inrichting een voorstel inzake voorwaardelijke invrijheidstelling voor hem is opgesteld, een gemotiveerde aanvraag richten aan de bevoegde commissie om de behandeling van zijn dossier over te dragen aan een commissie waarvan hij de taal kent of van de taal waarin hij zich gemakkelijker uitdrukt.

De dossiers van veroordeelden die alleen Nederlands kennen of zich gemakkelijker in die taal uitdrukken, worden overgedragen aan de Nederlandstalige commissie werkzaam in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel.

De dossiers van veroordeelden die alleen Frans kennen of zich gemakkelijker in die taal uitdrukken, worden overgedragen aan de Franstalige commissie werkzaam in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel.

De dossiers van veroordeelden die alleen Duits kennen of zich gemakkelijker in die taal uitdrukken, worden overgedragen aan de commissie werkzaam in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Luik.

De commissie neemt een beslissing binnen tien dagen na indiening van de in het eerste lid bedoelde aanvraag. De beslissing om de bevoegdheid al dan niet over te dragen wordt met redenen omkleed en binnen drie dagen per aangetekende brief ter kennis gebracht van het openbaar ministerie verbonden aan de commissie en van de veroordeelde.

De verdere behandeling van het dossier wordt geschorst totdat er een definitieve beslissing is over het al dan niet overdragen van het dossier aan een andere commissie.

Hoofdstuk II. — Samenstelling

Art. 3. Iedere commissie bestaat uit een werkend rechter van de rechtbank van eerste aanleg, een assessor-straftuitvoering en een assessor-sociale reïntegratie.

Art. 4. § 1. De rechter van de rechtbank van eerste aanleg zit de commissie voor.

§ 2. Hij wordt onder de rechters die zich kandidaat gesteld hebben, aangewezen door de eerste voorzitter van het hof van beroep van het rechtsgebied waar de commissie haar zetel heeft, die tegelijk uit de kandidaten een plaatsvervanger aanwijst. Hierbij wordt rekening gehouden met nuttige beroepservaring en worden bij voorkeur rechters aangewezen die houder zijn van het diploma van licentiaat in de criminologie.

§ 3. De voorzitter van de commissie behoudt als magistraat zijn plaats op de ranglijst. Hij blijft zijn wedde met de daaraan verbonden verhogingen en voordelen genieten.

Hij heeft recht op een weddebijslag gelijk aan die welke is toegekend aan een onderzoeksrechter met drie jaar ambtsuitoefening in een rechtbank waarvan het rechtsgebied ten minste 500 000 inwoners telt. Deze weddebijslag wordt gekoppeld aan de mobiliteitsregeling van toepassing op de bezoldiging van het rijks-personeel in actieve dienst.

Gedurende zijn opdracht wordt hij geacht zijn ambt te hebben uitgeoefend. De bepalingen inzake inruststelling en pensioen zijn op hem van toepassing. In de vervanging van de magistraat wordt voorzien door een benoeming in overtal overeenkomstig de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Wanneer het een korpschef betreft, wordt in zijn vervanging voorzien door de benoeming in overtal van een magistraat tot de onmiddellijk lagere rang.

§ 4. De voorzitter van de commissie en zijn plaatsvervanger worden aangewezen voor een termijn van drie jaar, die eenmaal kan worden verlengd voor een termijn van vijf jaar.

Ten vroegste drie jaar na het einde van hun opdracht bij de commissie, kunnen de rechter die de commissie heeft voorgezeten en zijn plaatsvervanger zich opnieuw kandidaat stellen voor het ambt dat zij hebben uitgeoefend. Zij kunnen worden aangewezen voor een termijn van vijf jaar, die niet kan worden verlengd.

Art. 5. § 1. De assessor-straftuitvoering en zijn plaatsvervanger moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

— ten minste vijf jaar nuttige professionele ervaring hebben op het gebied van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen, in een dienst van het ministerie van Justitie, in een academische functie, in de advocatuur of in een door de bevoegde overheid erkende voorziening, waarvan de lijst door de Koning wordt vastgesteld;

— houder zijn van een diploma of studiegetuigschrift uitgereikt door een universiteit of een daarmee gelijkgestelde instelling;

— Belg zijn;

— niet ouder zijn dan 65 jaar;

— de burgerlijke en politieke rechten genieten.

§ 2. De assessor-sociale reïntegratie en zijn plaatsvervanger moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

— ten minste vijf jaar nuttige professionele ervaring hebben op het gebied van de sociale reïntegratie in een dienst van het ministerie van Justitie of in een door de bevoegde overheid erkende voorziening, waarvan de lijst door de Koning wordt vastgesteld;

— houder zijn van een diploma of studiegetuigschrift uitgereikt door een universiteit of een daarmee gelijkgestelde instelling; of houder zijn van een diploma of studiegetuigschrift waarvan de lijst door de Koning wordt vastgesteld;

— Belg zijn;

— niet ouder zijn dan 65 jaar;

— de burgerlijke en politieke rechten genieten.

§ 3. De assessoren en hun plaatsvervangers worden door de Koning aangewezen overeenkomstig een door Hem, bij een in Ministerraad overlegd besluit, te bepalen procedure.

§ 4. De assessoren en hun plaatsvervangers worden aangewezen voor een termijn van drie jaar, die eenmaal kan worden verlengd voor een termijn van vijf jaar.

Ten vroegste drie jaar na het einde van hun opdracht kunnen degene die assessor bij de commissie is geweest en zijn plaatsvervanger zich opnieuw kandidaat stellen voor het ambt dat zij hebben uitgeoefend. Zij worden aangewezen voor een termijn van vijf jaar, die niet kan worden verlengd.

Art. 6. § 1. Aan elke commissie is een lid van het openbaar ministerie verbonden.

§ 2. Hij wordt onder de leden van het openbaar ministerie die zich kandidaat gesteld hebben, aangewezen door de procureur-generaal bij het hof van beroep van het rechtsgebied waar de commissie haar zetel heeft, die tegelijk uit de kandidaten een plaatsvervanger aanwijst. Hierbij wordt rekening gehouden met nuttige beroepservaring en worden bij voorkeur magistraten aangewezen die houder zijn van het diploma van licentiaat in de criminologie. Bij ontstentenis van kandidaten wijst de procureur-generaal hen ambtshalve aan.

§ 3. Het lid van het openbaar ministerie behoudt zijn plaats op de ranglijst. Hij blijft zijn wedde met de daaraan verbonden verhogingen en voordelen genieten.

Hij heeft recht op een weddebijslag gelijk aan die welke is toegekend aan een onderzoeksrechter met drie jaar ambtsuitoefening in een rechtbank waarvan het rechtsgebied ten minste 500 000 inwoners telt. Deze weddebijslag wordt gekoppeld aan de mobiliteitsregeling van toepassing op de bezoldiging van het rijks-personeel in actieve dienst.

Gedurende zijn opdracht wordt hij geacht zijn ambt te hebben uitgeoefend. De bepalingen inzake inruststelling en pensioen zijn op hem van toepassing. In zijn vervanging wordt voorzien door een benoeming in overtal overeenkomstig de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Wanneer het een korpschef betreft, wordt in zijn vervanging voorzien door de benoeming in overtal van een lid van het openbaar ministerie tot de onmiddellijk lagere rang.

§ 4. Het lid van het openbaar ministerie en zijn plaatsvervanger worden aangewezen voor een termijn van drie jaar, die eenmaal kan worden verlengd voor een termijn van vijf jaar.

Ten vroegste drie jaar na het einde van hun opdracht bij de commissie, kunnen het lid van het openbaar ministerie dat aan de commissie verbonden is geweest en zijn plaatsvervanger zich opnieuw kandidaat stellen of ambtshalve worden aangewezen voor het ambt dat zij hebben uitgeoefend. Zij worden aangewezen voor een termijn van vijf jaar, die niet kan worden verlengd.

Hoofdstuk III. — Bevoegdheden

Afdeling I. — Algemeen

Art. 7. § 1. De commissie die de strafinrichting van waaruit het voorstel tot voorwaardelijke invrijheidstelling wordt gedaan onder haar bevoegdheid heeft, neemt kennis van dat voorstel. Onverminderd de bepalingen van artikel 2, § 4, blijft zij bevoegd voor elke beslissing inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling tot de definitieve invrijheidstelling.

Indien evenwel de commissie het in uitzonderlijke gevallen voor een bepaalde veroordeelde aangewezen acht om de bevoegdheid over te dragen aan een andere commissie, neemt zij een gemotiveerde beslissing nadat die andere commissie binnen vijftien dagen een eensluitend advies heeft uitgebracht.

§ 2. Iedere commissie volgt de situatie op van de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelden waarvoor zij bevoegd is.

§ 3. De commissie, of in spoedeisende gevallen de voorzitter, mag te allen tijde het advies inwinnen van een deskundige, die zij of hij aanwijst. Ook de veroordeelde mag, op eigen kosten, het advies van een deskundige inwinnen en dat advies aan de commissie voorleggen.

Art. 8. Indien de commissie de voorwaardelijke invrijheidstelling van de veroordeelde gelast, overeenkomstig de bepalingen van de wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen bij de wet van 1 juli 1964, bepaalt zij de nadere regels met betrekking tot de controle en het toezicht op de veroordeelde en de naleving van de hem opgelegde voorwaarden.

Met het oog op een doeltreffende controle bepaalt de commissie in het bijzonder welke voorwaarden aan welke met de controle belaste diensten worden meegedeeld.

Art. 9. De commissie kan de opgelegde voorwaarden schorsen, nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden, zonder dat zij evenwel de opgelegde voorwaarden kan verscherpen of bijkomende voorwaarden opleggen, onverminderd de toepassing van artikel 12.

Art. 2. § 1er. Une commission de libération conditionnelle, ci-après dénommée « commission », est instituée dans le ressort de chaque Cour d'appel. Toutefois, dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles, il est institué une commission francophone et une commission néerlandophone.

Le Roi détermine le lieu d'établissement du siège de chaque commission.

§ 2. Chaque commission est compétente pour les condamnés détenus dans les établissements pénitentiaires situés dans le ressort de la Cour d'appel où elle est établie, sauf les exceptions déterminées par le Roi.

§ 3. Devant les commissions siégeant dans le ressort des Cours d'appel de Liège et de Mons, la procédure se déroule en français, sauf l'exception prévue à l'article 2, § 4, alinéa 4.

Devant les commissions opérant dans le ressort des Cours d'appel d'Anvers et de Gand, la procédure se déroule en néerlandais.

Devant les commissions opérant dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles, la procédure se déroule en néerlandais pour les établissements pénitentiaires situés en Brabant flamand et en français pour les établissements pénitentiaires situés en Brabant wallon.

Pour les établissements pénitentiaires situés dans l'arrondissement administratif de Bruxelles-capitale, la procédure se déroule en néerlandais ou en français en fonction de la langue dans laquelle a été prononcé le jugement ou l'arrêt infligeant la peine la plus lourde.

§ 4. Après la formulation d'une proposition par le directeur de la prison, un condamné qui relève de la compétence d'une commission dont il ne connaît pas la langue ou qui s'exprime plus aisément dans la langue d'une autre commission peut, par requête motivée, demander à la commission compétente de transférer le traitement de son dossier à une commission dont il connaît la langue ou dans la langue dans laquelle il s'exprime plus aisément.

Les dossiers de condamnés qui connaissent uniquement le néerlandais ou qui s'expriment plus aisément dans cette langue sont transférés à la commission néerlandaise opérant dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles.

Les dossiers de condamnés qui connaissent uniquement le français ou qui s'expriment plus aisément dans cette langue sont transférés à la commission française opérant dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles.

Les dossiers de condamnés qui connaissent uniquement l'allemand ou qui s'expriment plus aisément dans cette langue sont transférés à la commission opérant dans le ressort de la Cour d'appel de Liège.

La commission statue dans les dix jours du dépôt de la requête visée à l'alinéa 1er. La décision accordant ou refusant le transfert de la compétence devra être motivée et notifiée dans les trois jours, par lettre recommandée, au ministère public près la commission et au condamné.

L'examen du dossier est suspendu jusqu'au moment où une décision aura été prise à propos du transfert ou non du dossier à une autre commission.

Chapitre II. — De la composition

Art. 3. Chaque commission se compose d'un juge effectif du tribunal de première instance, d'un assesseur en matière d'exécution des peines et d'un assesseur en matière de réinsertion sociale.

Art. 4. § 1er. Le juge du tribunal de première instance préside la commission.

§ 2. Il est désigné, parmi les juges qui ont posé leur candidature, par le premier président de la cour d'appel du ressort où la commission a son siège, qui désigne en même temps parmi les candidats un suppléant. Il est tenu compte de l'expérience professionnelle utile et par préférence des juges titulaires d'un diplôme de licencié en criminologie sont désignés.

§ 3. Le président de la commission conserve, en sa qualité de magistrat, sa place sur la liste de rang. Il continue à jouir de son traitement et des augmentations et avantages qui y sont afférents.

Il a droit à un supplément de traitement égal à celui qui est alloué à un juge d'instruction comptant trois ans de fonction dans un tribunal dont le ressort compte une population de 500 000 habitants au moins. Ce supplément de traitement est lié au régime de mobilité applicable aux rétributions des agents de l'État en activité de service.

Pendant la durée de sa mission, il est censé avoir exercé ses fonctions. Les dispositions relatives à la mise à la retraite et à la pension lui sont applicables. Il est pourvu au remplacement du magistrat par une nomination en surnombre conformément aux dispositions du Code judiciaire. S'il s'agit d'un chef de corps, il est pourvu à son remplacement par la nomination en surnombre d'un magistrat au rang immédiatement inférieur.

§ 4. Le président de la commission et son suppléant sont désignés pour un terme de trois ans, renouvelable une fois pour une durée de cinq ans.

Au plus tôt trois ans après la fin de leur mission près la commission, le juge qui a présidé la commission et celui qui l'a suppléé peuvent à nouveau poser leur candidature à la fonction qu'ils ont exercée. Ils peuvent être désignés pour un terme de cinq ans non renouvelable.

Art. 5. § 1er. L'assesseur en matière d'exécution des peines et son suppléant doivent satisfaire aux conditions suivantes :

— posséder au moins cinq ans d'expérience professionnelle utile dans le domaine de l'exécution des sanctions privatives de liberté au sein d'un service du ministère de la Justice, dans une fonction académique, au barreau ou auprès d'un service agréé par l'autorité compétente et dont la liste sera déterminée par le Roi;

— être titulaire d'un diplôme ou certificat d'études délivré par une université ou par un établissement assimilé;

— être belge;

— ne pas avoir plus de 65 ans;

— jouir des droits civils et politiques.

§ 2. L'assesseur en matière de réinsertion sociale et son suppléant doivent satisfaire aux conditions suivantes :

— posséder au moins cinq ans d'expérience professionnelle utile dans le domaine de la réinsertion sociale au sein d'un service du ministère de la Justice ou auprès d'un service agréé par l'autorité compétente et dont la liste sera déterminée par le Roi;

— être titulaire d'un diplôme ou certificat d'études délivré par une université ou par un établissement assimilé; ou être titulaire d'un diplôme ou certificat d'études dont la liste sera déterminée par le Roi;

- être belge;
- ne pas avoir plus de 65 ans;
- jouir des droits civils et politiques.

§ 3. Les assesseurs et leurs suppléants sont désignés par le Roi selon une procédure qu'il détermine, par arrêté délibéré en Conseil des ministres.

§ 4. Les assesseurs et leurs suppléants sont désignés pour un terme de trois ans, renouvelable une fois pour une durée de cinq ans.

Au plus tôt trois ans après la fin de leur mission, celui qui a été assesseur de la commission et celui qui l'a suppléé peuvent à nouveau poser leur candidature à la fonction qu'ils ont exercée. Ils sont désignés pour un terme de cinq ans non renouvelable.

Art. 6. § 1er. Un membre du ministère public est attaché à chaque commission.

§ 2. Il est désigné, parmi les membres du ministère public qui ont posé leur candidature, par le procureur général près la cour d'appel du ressort où la commission a son siège, qui désigne en même temps parmi les candidats un suppléant. Il est tenu compte de l'expérience professionnelle utile et par préférence des magistrats titulaires d'un diplôme de licencié en criminologie sont désignés. À défaut de candidats, le procureur général les désigne d'office.

§ 3. Le membre du ministère public conserve sa place sur la liste de rang. Il continue à jouir de son traitement et des augmentations et avantages qui y sont afférents.

Il a droit à un supplément de traitement égal à celui qui est alloué à un juge d'instruction comptant trois ans de fonction dans un tribunal dont le ressort compte une population de 500 000 habitants au moins. Ce supplément de traitement est lié au régime de mobilité applicable aux rétributions des agents de l'État en activité de service.

Pendant la durée de sa mission, il est censé avoir exercé ses fonctions. Les dispositions relatives à la mise à la retraite et à la pension lui sont applicables. Il est pourvu à son remplacement par une nomination en surnombre conformément aux dispositions du Code judiciaire. S'il s'agit d'un chef de corps, il est pourvu à son remplacement par la nomination en surnombre d'un membre du ministère public au rang immédiatement inférieur.

§ 4. Le membre du ministère public et son suppléant sont désignés pour un terme de trois ans, renouvelable une fois pour une durée de cinq ans.

Au plus tôt trois ans après la fin de leur mission près la commission, le membre du ministère public qui a été attaché à la commission et celui qui l'a suppléé peuvent à nouveau poser leur candidature ou être désignés d'office à la fonction qu'ils ont exercée. Ils sont désignés pour un terme de cinq ans non renouvelable.

Chapitre III. — Des compétences

Section Ire. — Généralités

Art. 7. § 1er. La commission dont dépend l'établissement pénitentiaire dont émane la proposition de libération conditionnelle, connaît de cette proposition. Sans préjudice des dispositions de l'article 2, § 4, elle demeure compétente pour toute décision relative à la libération conditionnelle jusqu'au moment où intervient la libération définitive.

Toutefois, si pour un condamné, la commission estime, à titre exceptionnel, qu'il est indiqué de transférer la compétence à une autre commission, elle prend une décision motivée après que celle-ci ait, dans les quinze jours, rendu un avis conforme.

§ 2. Chaque commission suit la situation des condamnés libérés conditionnellement pour lesquels elle est compétente.

§ 3. La commission ou, en cas d'urgence, le président, peut toujours recueillir l'avis d'un expert qu'elle ou il désigne. Le condamné peut aussi, à ses frais, recueillir l'avis d'un expert et soumettre cet avis à la commission.

Art. 8. Si la commission autorise la libération conditionnelle du condamné, conformément aux dispositions de la loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964, elle précise les modalités du contrôle et de la tutelle à exercer sur le condamné ainsi que les modalités du contrôle des conditions qui lui sont imposées.

Dans l'optique d'un contrôle efficace, la commission détermine en particulier, selon le service chargé du contrôle, les conditions qui doivent lui être communiquées.

Art. 9. La commission peut suspendre les conditions imposées, les préciser ou les adapter aux circonstances, sans pouvoir les renforcer ou imposer des conditions supplémentaires, sans préjudice de l'application de l'article 12.

MM. Desmedt et Foret proposent de remplacer les articles 2 à 9 par les articles 2 à 5 (nouveaux) libellés comme suit :

« Art. 2. Remplacer l'article 76 du Code judiciaire par la disposition suivante :

« Art. 76. Le tribunal de première instance comprend une ou plusieurs chambres civiles, une ou plusieurs chambres correctionnelles, une ou plusieurs chambres de la jeunesse et une ou plusieurs chambres de l'application des peines.

Ces chambres composent quatre sections, dénommées respectivement tribunal civil, tribunal correctionnel, tribunal de la jeunesse et tribunal de l'application des peines. »

Art. 3. L'article 79 du même Code est modifié comme suit :

« A. L'alinéa 1er est remplacé par la disposition suivante :

« Le Roi désigne parmi les juges du tribunal de première instance, selon les nécessités du service, un ou plusieurs juges d'instruction, un ou plusieurs juges des saisies, un ou plusieurs juges au tribunal de la jeunesse et un ou plusieurs juges au tribunal de l'application des peines. »

B. Cet article est complété par un nouvel alinéa, rédigé comme suit :

« Les juges au tribunal de l'application des peines sont désignés pour un terme de trois ans, renouvelable, parmi les juges ayant exercé des fonctions judiciaires effectives pendant au moins trois ans et qui sont titulaires d'un diplôme de licencié en criminologie ou qui justifient d'une formation spécifique dans le domaine de l'application des peines et de la réinsertion sociale. »

Art. 4. Dans l'article 186 du même Code est inséré, entre le 3e et le 4e alinéas, un nouvel alinéa, libellé comme suit :

« Le tribunal de l'application des peines a son siège au lieu ordinaire des autres sections du tribunal de première instance. Toutefois, il peut tenir certaines audiences dans les établissements de son arrondissement où le justiciable exécute sa peine. »

Art. 5. Un article 569bis nouveau rédigé comme suit est inséré dans le même Code :

« Art. 569bis. Le tribunal de première instance connaît également :

1° des demandes de libération conditionnelle;

2° de toutes décisions relatives aux modalités d'exécution des peines, sans préjudice pour le Roi de l'exercice de son droit de grâce;

3° des demandes relatives aux atteintes portées aux droits fondamentaux des personnes détenues;

4° des demandes relatives aux mesures vexatoires ou discriminatoires prises à l'égard des personnes détenues;

5° des demandes relatives à la légalité des sanctions disciplinaires prises à l'égard des personnes détenues;

6° du suivi des personnes visées au 1° et 2° pour lesquelles une décision favorable a été prise, ainsi que de la suspension et de la révocation éventuelle de cette décision. »

«Art. 2. Artikel 76 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 76. De rechtbank van eerste aanleg bestaat uit een of meer kamers voor burgerlijke zaken, een of meer kamers voor correctionele zaken, een of meer jeugdkamers en een of meer kamers voor strafuitvoering.

Die kamers vormen vier afdelingen, genaamd: burgerlijke rechtbank, correctionele rechtbank, jeugdrechtbank en strafuitvoeringsrechtbank.»

Art. 3. Artikel 79 van hetzelfde Wetboek wordt gewijzigd als volgt:

«A. Het eerste lid wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De Koning wijst uit de rechters in de rechtbank van eerste aanleg, volgens de behoeften van de dienst, een of meer onderzoekers, een of meer beslagrechters, een of meer rechters in de jeugdrechtbank en een of meer rechters in de strafuitvoeringsrechtbank aan.»

B. Dit artikel wordt aangevuld met een nieuw lid, luidende:

«De rechters in de strafuitvoeringsrechtbank worden aangewezenen voor een termijn van drie jaar, die kan worden verlengd, uit de rechters die gedurende ten minste drie jaar een gerechtelijk ambt effectief hebben uitgeoefend en een diploma van licentiaat in de criminologie bezitten of kunnen aantonen dat zij een specifieke opleiding hebben gekregen op het gebied van de strafuitvoering en de maatschappelijke reïntegratie.»

Art. 4. In artikel 186 van hetzelfde Wetboek wordt tussen het derde en het vierde lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

«De strafuitvoeringsrechtbank heeft haar zetel op dezelfde plaats als de andere afdelingen van de rechtbank van eerste aanleg. Ze kan evenwel terechtzittingen houden in de strafinrichtingen van haar arrondissement waar de rechtzoekende zijn straf uitzit.»

Art. 5. In hetzelfde Wetboek wordt een nieuw artikel 569bis ingevoegd, luidende:

«Art. 569bis. De rechtbank van eerste aanleg neemt eveneens kennis:

1° van verzoeken tot voorwaardelijke invrijheidstelling;

2° van alle beslissingen aangaande de voorwaarden van de strafuitvoering, onverminderd het genaderecht van de Koning;

3° van alle verzoeken in verband met schending van de fundamentele rechten van de gedetineerden;

4° van alle verzoeken in verband met tergende of discriminerende maatregelen ten aanzien van gedetineerden;

5° van alle verzoeken in verband met de wettigheid van tucht-sancities ten aanzien van gedetineerden;

6° van de begeleiding van de personen bedoeld in het 1° en het 2° die een gunstige beslissing hebben verkregen en over de eventuele schorsing en herroeping van deze beslissing.»

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, j'ai omis d'aborder le premier projet lors de mon intervention dans la mesure où il venait en seconde lecture. En effet, nous en avons déjà débattu l'an dernier.

Notre amendement est un contre-projet visant à instaurer dès à présent un véritable tribunal d'application des peines: appartenant à l'ordre judiciaire, il serait une section du tribunal de première instance, dont les compétences seraient plus larges étant donné qu'il surveillerait l'ensemble de l'application des peines.

Certains, dont le ministre, disent trop souvent qu'il faut évoluer par étapes successives. Quant à nous, nous ne voyons aucune raison d'attendre. Par conséquent, nous proposons de créer immédiatement un tribunal d'application des peines.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik wil het debat niet rekken, maar de heer Desmedt moet er zich toch van bewust zijn dat zijn amendement ongrondwettig is. Volgens artikel 157 van de Grondwet is het openbaar ministerie belast met de strafuitvoering en niet de rechtbank.

De voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over de artikelen worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur les articles sont réservés.

Artikel 10 luidt:

Afdeling II. — Herroeping, schorsing en herziening van de voorwaardelijke invrijheidstelling

Onderafdeling I. — Herroeping

Art. 10. De voorwaardelijke invrijheidstelling kan door de commissie worden herroepen in de volgende gevallen:

1° indien gedurende de proeftijd de betrokkene in verdenking is gesteld wegens nieuwe strafbare feiten of indien de bijzondere voorwaarden bepaald in de beslissing van de commissie die uitspraak heeft gedaan over de voorwaardelijke invrijheidstelling, niet worden nageleefd;

2° indien in een in kracht van gewijsde gegane veroordeling wordt vastgesteld dat de voorwaardelijk in vrijheid gestelde een misdaad of een wanbedrijf heeft gepleegd vóór het verstrijken van de proeftijd;

3° indien de commissie van oordeel is dat de veroordeelde de fysieke integriteit van derden ernstig in gevaar brengt en voor zover geen andere geschikte maatregel kan worden genomen.

Section II. — De la révocation, de la suspension et de la révision de la libération conditionnelle

Sous-section Ire. — De la révocation

Art. 10. La libération conditionnelle peut être révoquée par la commission dans les cas suivants:

1° lorsque durant le délai d'épreuve, l'intéressé a été inculqué pour de nouveaux faits constitutifs d'infractions ou lorsque les conditions particulières prévues dans la décision de la commission qui a statué sur la libération conditionnelle ne sont pas respectées;

2° lorsqu'il est constaté dans une condamnation passée en force de chose jugée que le libéré conditionnel a commis un crime ou un délit avant l'expiration du délai d'épreuve;

3° lorsque la commission est d'avis que le condamné met sérieusement en péril l'intégrité physique de tiers et pour autant qu'aucune autre mesure adéquate ne puisse être prise.

— Aangenomen.

Adopté.

Onderafdeling II. — Schorsing

Art. 11. § 1. In de gevallen bedoeld in artikel 10 kan de commissie de schorsing gelasten van de voorwaardelijke invrijheidstelling.

§ 2. In geval van schorsing wordt de veroordeelde onmiddellijk opnieuw opgesloten. De dagen vrijheidsbeneming worden aangerekend op het gedeelte van de straf dat nog moet worden ondergaan.

§ 3. Binnen een termijn van ten hoogste twee maanden herroept de commissie de voorwaardelijke invrijheidstelling, ofwel heft zij de schorsing van de voorwaardelijke invrijheidstelling op. In dat laatste geval kan de voorwaardelijke invrijheidstelling worden herzien, overeenkomstig artikel 12. Indien binnen die termijn geen beslissing is genomen, wordt de veroordeelde opnieuw in vrijheid gesteld onder dezelfde voorwaarden als voorheen.

Sous-section II. — De la suspension

Art. 11. § 1er. Dans les cas visés à l'article 10, la commission peut ordonner la suspension de la libération conditionnelle.

§ 2. En cas de suspension, le condamné est immédiatement réincarcéré. Les jours de privation de liberté sont imputés sur la partie de la peine encore à subir.

§ 3. Dans un délai de deux mois au maximum, la commission révoque la libération conditionnelle, ou lève la suspension de la libération conditionnelle. Dans ce dernier cas, la libération conditionnelle peut être révisée conformément aux dispositions de l'article 12. Si aucune décision n'intervient dans ce délai, le condamné est remis en liberté aux mêmes conditions que précédemment.

— Aangenomen.

Adopté.

Onderafdeling III. — Herziening

Art. 12. § 1. Zo in de gevallen bedoeld in artikel 10 de commissie van oordeel is dat de herroeping niet noodzakelijk is in het belang van de maatschappij, van het slachtoffer of van de sociale reïntegratie van de veroordeelde, kan de commissie de voorwaardelijke invrijheidstelling herzien. In dat geval kan de commissie de opgelegde voorwaarden verscherpen of bijkomende voorwaarden opleggen. De invrijheidstelling wordt evenwel herroepen, indien de veroordeelde niet instemt met de nieuwe voorwaarden.

§ 2. Indien de commissie beslist de opgelegde voorwaarden te verscherpen of bijkomende voorwaarden op te leggen, bepaalt zij het ogenblik waarop deze beslissing uitvoerbaar wordt.

Sous-section III. — De la révision

Art. 12. § 1er. Lorsque, dans les cas visés à l'article 10, la commission estime que la révocation n'est pas nécessaire dans l'intérêt de la société, de la victime ou de la réinsertion sociale du condamné, la commission peut réviser la libération conditionnelle. Dans ce cas, la commission peut renforcer les conditions imposées ou en imposer de supplémentaires. La libération conditionnelle est toutefois révoquée lorsque le condamné n'accepte pas les nouvelles conditions.

§ 2. Lorsque la commission décide de renforcer les conditions imposées ou d'imposer des conditions supplémentaires, elle fixe le moment où cette décision devient exécutoire.

— Aangenomen.

Adopté.

Afdeling III. — Beslissing na de voorlopige aanhouding

Art. 13. In geval van bevel tot voorlopige aanhouding door de procureur des Konings of de krijgsauditeur zoals bepaald in de wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen bij de wet van 1 juli 1964, neemt de commissie binnen een maand na dat bevel een beslissing tot al dan niet herroeping, schorsing of herziening. Indien de commissie een schorsing gelast overeenkomstig artikel 11, wordt deze geacht te zijn ingegaan op de datum waarop het bevel tot voorlopige aanhouding is uitgevoerd.

Indien binnen die termijn geen beslissing is genomen, wordt de veroordeelde opnieuw in vrijheid gesteld onder dezelfde voorwaarden als voorheen.

Section III. — Décision après l'arrestation provisoire

Art. 13. Lorsque le procureur du Roi ou l'auditeur militaire ordonne l'arrestation provisoire du condamné, conformément aux dispositions de la loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964, la commission statue dans le mois qui suit cette ordonnance sur la révocation, la suspension ou la révision. Si la

commission ordonne la suspension en application de l'article 11, celle-ci est censée avoir pris cours à la date où le mandat d'arrêt provisoire a été mis à exécution.

Si aucune décision n'intervient dans ce délai, le condamné est remis en liberté aux mêmes conditions que précédemment.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk IV. — Werking

Art. 14. § 1. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen de vaste en plaatsvervangende leden in handen van de eerste voorzitter van het hof van beroep van het rechtsgebied waar de commissie wordt ingesteld, de volgende eed af: «Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk».

§ 2. De leden van de commissie kunnen worden gewraakt om de bij de artikelen 828 en 830 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde redenen die aanleiding geven tot wraking.

Ieder lid van de commissie dat weet dat er een reden van wraking tegen hem bestaat, moet zich onthouden.

Hij die wil wraken, moet dit doen zodra hij van de wrakingsgrond kennis heeft.

De wraking wordt gevraagd bij een met redenen omkleed verzoekschrift gericht aan de voorzitter van de commissie. Het verzoekschrift wordt gedateerd en ondertekend. Het bevat:

1° de naam, voornaam, hoedanigheid en woonplaats van de partij;

2° het voorwerp van de aanvraag en een uiteenzetting van de feiten en de middelen.

Indien de wraking wordt betwist, wordt het gewraakte lid vervangen door zijn plaatsvervanger, worden de wrakende partij en het gewraakte lid gehoord en doet de commissie onverwijld uitspraak.

Heeft het gewraakte lid zich teruggetrokken of wordt zijn wraking door de commissie aanvaard, dan wordt in zijn vervanging voorzien door zijn plaatsvervanger.

Binnen drie dagen na de uitspraak van de commissie wordt de beslissing per aangetekende brief bekendgemaakt aan het gewraakte lid, aan het openbaar ministerie en aan de veroordeelde bedoeld in artikel 2 van de wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen bij de wet van 1 juli 1964.

§ 3. Wanneer een lid verhinderd of afwezig is, alsmede in het geval dat zijn mandaat openvalt, wordt het lid vervangen door zijn plaatsvervanger.

Chapitre IV. — Du fonctionnement

Art. 14. § 1er. Avant leur entrée en fonction, les membres effectifs et suppléants prêtent, entre les mains du premier président de la cour d'appel du ressort dans lequel la commission est instituée, le serment suivant: «Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge».

§ 2. Les membres de la commission peuvent être récusés pour les causes qui donnent lieu à la récusation prévues aux articles 828 et 830 du Code judiciaire.

Tout membre de la commission qui sait qu'il existe une cause de récusation en sa personne, est tenu de s'abstenir.

Celui qui veut récuser, doit le faire dès qu'il a connaissance de la cause de récusation.

La récusation est proposée par requête motivée adressée au président de la commission. La requête est datée et signée. Elle contient:

1° les nom, prénom, qualité et domicile de la partie;

2° l'objet de la demande et un exposé des faits et moyens.

Lorsque la récusation est contestée, le membre récusé est remplacé par son suppléant, le récusant et le membre récusé sont entendus et la commission statue sans délai sur la récusation.

Lorsque le membre récusé s'est retiré ou lorsque la récusation est acceptée par la commission, il est pourvu au remplacement de ce membre par son suppléant.

La décision de la commission est notifiée dans les trois jours du prononcé, par lettre recommandée, au membre récusé, au ministre public et au condamné visé à l'article 2 de la loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964.

§ 3. En cas d'empêchement ou d'absence d'un membre effectif ainsi qu'en cas de vacance de son mandat, il est remplacé par son suppléant.

— Aangenen.

Adopté.

Art. 15. Het secretariaat van de commissie wordt waargenomen door rijksambtenaren aangewezen door de minister van Justitie.

Art. 15. Le secrétariat de la commission est assuré par des agents de l'État désignés par le ministre de la Justice.

— Aangenen.

Adopté.

Art. 16. § 1. Voor de toepassing van de artikelen 249, 251 en 252 van het Strafwetboek worden de assessoren beschouwd als rechter-assessor.

§ 2. De leden van de commissie en van het secretariaat zijn verplicht om het vertrouwelijke karakter te bewaren van de feiten, handelingen of inlichtingen waarvan zij uit hoofde van hun functie kennis hebben. Elke inbreuk hierop wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Art. 16. § 1er. Pour l'application des articles 249, 251 et 252 du Code pénal, les assesseurs sont considérés comme juge assesseur.

§ 2. Les membres de la commission et du secrétariat sont soumis à une obligation de confidentialité à l'égard des faits, actes ou renseignements dont ils ont eu connaissance dans l'exercice de leurs fonctions. Toute infraction à cette règle est punie conformément à l'article 458 du Code pénal.

— Aangenen.

Adopté.

Art. 17. § 1. De personeelskosten en de werkingskosten van de commissie en het secretariaat ervan komen ten laste van de groting van het ministerie van Justitie.

§ 2. De Koning bepaalt het administratief en geldelijk statuut van de assessoren.

§ 3. De Koning bepaalt het bedrag van de vergoeding per zitting voor de verschillende plaatsvervangers indien deze een effectief lid vervangen.

De leden van de commissie, het lid van het openbaar ministerie, de secretaris en, in voorkomend geval, de plaatsvervangers worden vergoed voor de gemaakte reis- en verblijfskosten.

Art. 17. § 1er. Les frais de personnel et de fonctionnement de la commission et de son secrétariat sont à charge du budget du ministère de la Justice.

§ 2. Le Roi détermine le statut administratif et pécuniaire des assesseurs.

§ 3. Le Roi détermine le montant de l'indemnité de séance allouée aux suppléants lorsque ceux-ci remplacent un membre effectif.

Les membres de la commission, le membre du ministère public, le secrétaire et, le cas échéant, les suppléants sont défrayés pour leurs frais de déplacement et de séjour.

— Aangenen.

Adopté.

Art. 18. De Koning regelt de werkwijze van de commissies.

Art. 18. Le Roi règle le fonctionnement des commissions.

— Aangenen.

Adopté.

Art. 19. De Koning bepaalt de datum van inwerkingtreding van deze wet, die moet overeenstemmen met de datum van inwerkingtreding van de wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen bij de wet van 1 juli 1964.

Art. 19. Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de la présente loi qui doit correspondre avec la date d'entrée en vigueur de la loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964.

— Aangenen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé tout à l'heure aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het geheel van het wetsontwerp hebben zo dadelijk plaats.

Nous passons maintenant à l'examen des articles du projet de loi relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964, articles auxquels se rattachent des amendements.

We gaan nu over tot de bespreking van de artikelen van het wetsontwerp betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, artikelen waarop amendementen werden ingediend.

Artikel 2 luidt :

TITEL II. — *De toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling*

Hoofdstuk I. — Voorwaarden

Art. 2. Veroordeelden tot één of meer vrijheidsbenemende straffen, kunnen voorwaardelijk in vrijheid worden gesteld, op de wijze en onder de voorwaarden bepaald in deze wet.

Een voorwaardelijke invrijheidstelling kan alleen worden verleend, indien tegelijk wordt voldaan aan de volgende voorwaarden :

1° de veroordeelde tot één of meer vrijheidsbenemende straffen moet :

a) hetzij, één derde van deze straffen hebben ondergaan, voor zover de duur van het reeds ondergane gedeelte van de straffen meer dan drie maanden is;

b) hetzij, indien in het vonnis of in het arrest van veroordeling is vastgesteld dat de veroordeelde zich in staat van wettelijke herhaling bevond, twee derden van die straffen hebben ondergaan zonder dat de duur van de reeds ondergane straffen meer dan veertien jaar bedraagt en voor zover de duur van het reeds ondergane gedeelte van de straffen meer dan zes maanden bedraagt;

c) hetzij, in geval van een veroordeling tot een levenslange vrijheidsbenemende straf, tien jaar van deze straf hebben ondergaan, of, indien in het arrest van dergelijke veroordeling is vastgesteld dat de veroordeelde zich in staat van wettelijke herhaling bevond, veertien jaar;

2° de veroordeelde moet een reclasseringsplan kunnen voorleggen waaruit zijn bereidheid en inspanning tot reïntegratie in de samenleving blijkt; voor het opstellen van het reclasseringsplan wordt de veroordeelde bijgestaan door de bevoegde diensten;

3° er mogen geen contra-indicaties bestaan die een ernstig risico inhouden voor de maatschappij of die er redelijkerwijze aan in de weg staan dat de voorwaarden voor de sociale reïntegratie van de veroordeelde worden vervuld; deze tegenaanwijzingen hebben betrekking op:

- a) de mogelijkheid tot reclassering van de veroordeelde;
- b) de persoonlijkheid van de veroordeelde;
- c) het gedrag van de veroordeelde tijdens de detentie;
- d) het risico op het plegen van nieuwe strafbare feiten;
- e) de houding van de veroordeelde tegenover de slachtoffers van de strafbare feiten waarvoor hij werd veroordeeld.

TITRE II. — De l'octroi de la libération conditionnelle

Chapitre Ier. — Des conditions

Art. 2. Les condamnés à une ou plusieurs peines privatives de liberté peuvent être libérés conditionnellement, selon les modalités et conditions fixées dans la présente loi.

Pour qu'une libération conditionnelle puisse être accordée, les conditions suivantes doivent être remplies cumulativement:

1° le condamné à une ou plusieurs peines privatives de liberté doit:

a) soit avoir subi un tiers de ces peines, pour autant que la durée de la partie des peines déjà subie excède trois mois;

b) soit, si le jugement ou l'arrêt de condamnation a constaté que le condamné se trouvait en état de récidive légale, avoir subi les deux tiers de ces peines sans que la durée des peines déjà subies excède quatorze ans et pour autant que la durée de la partie des peines déjà subies excède six mois;

c) soit, en cas de condamnation à une peine privative de liberté à perpétuité, avoir subi dix ans de cette peine, ou, en cas d'arrêt de condamnation ayant prononcé la même peine et constaté que le condamné se trouvait en état de récidive légale, avoir subi quatorze ans de ladite peine;

2° le condamné doit pouvoir présenter un programme de reclassement duquel apparaît sa volonté et son effort de réinsertion dans la société; pour l'élaboration du programme de reclassement, le condamné est assisté par les services compétents;

3° il ne peut y avoir de contre-indications impliquant un risque sérieux pour la société ou faisant raisonnablement obstacle aux conditions de réinsertion sociale du condamné; ces contre-indications se rapportent:

- a) aux possibilités de reclassement du condamné;
- b) à la personnalité du condamné;
- c) au comportement du condamné pendant sa détention;
- d) au risque de voir l'intéressé commettre de nouveaux faits constitutifs d'infractions;
- e) à l'attitude du condamné à l'égard des victimes des infractions qui ont donné lieu à sa condamnation.

MM. Desmedt et Foret proposent les amendements que voici:

« Compléter l'alinéa 1er comme suit:

« Toute autre forme de libération anticipée est interdite. »

« Het eerste lid aanvullen als volgt:

« Iedere andere vorm van vervroegde invrijheidstelling is verboden. »

« Remplacer le 1° de l'alinéa 2 par ce qui suit:

« 1° le condamné à une ou plusieurs peines privatives de liberté doit:

a) soit avoir subi la moitié de ces peines pour autant que la durée de la partie des peines déjà subies excède six mois;

b) soit, si le jugement ou l'arrêt de condamnation a constaté que le condamné se trouvait en état de récidive légale, avoir subi les trois quarts de ces peines, pour autant que la durée de la partie des peines déjà subies excède douze mois;

c) soit, en cas de condamnation à une peine privative de liberté à perpétuité, avoir subi quatorze ans de cette peine; »

« Het 1° van het tweede lid vervangen als volgt:

« 1° de veroordeelde tot een of meer vrijheidsbenemende straffen moet:

a) hetzij, de helft van deze straffen hebben ondergaan, voor zover de duur van het reeds ondergane gedeelte van de straffen meer dan zes maanden is;

b) hetzij, indien in het vonnis of in het arrest van veroordeling is vastgesteld dat de veroordeelde zich in staat van wettelijke herhaling bevond, drie vierden van die straffen hebben ondergaan, voor zover de duur van het reeds ondergane gedeelte van de straffen meer dan twaalf maanden bedraagt;

c) hetzij, in geval van een veroordeling tot een levenslange vrijheidsbenemende straf, veertien jaar van deze straf hebben ondergaan; »

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, j'ai justifié mes amendements au cours de la discussion générale et me réfère à mon intervention. Cette justification vaut pour tous les amendements suivants.

M. le président. — Le vote sur les amendements est réservé.

De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

Artikel 3 luidt:

Hoofdstuk II. — Procedure

Art. 3. § 1. Drie maanden voor de voorwaarde bedoeld in artikel 2, tweede lid, 1°, vervuld is, moet het personeelscollege, ingesteld door de Koning, en nadat de veroordeelde is gehoord, onderzoeken of de voorwaarden bedoeld in artikel 2 vervuld zijn wat hem betreft. Zij brengt hierover een gemotiveerd advies uit.

Een afschrift van dit advies wordt toegezonden aan de minister van Justitie, hierna te noemen «de minister», alsmede aan de commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, hierna te noemen «de commissie», bevoegd om uitspraak te doen over de voorwaardelijke invrijheidstelling van de veroordeelde.

§ 2. Indien het personeelscollege van oordeel is dat de voorwaarden om in aanmerking te komen voor voorwaardelijke invrijheidstelling niet vervuld zijn, bepaalt zij de datum waarop zij het dossier opnieuw zal onderzoeken zonder dat het uitsstel meer dan zes maanden mag bedragen of meer dan één jaar indien het gaat om een persoon die veroordeeld is tot levenslang.

Het advies van het personeelscollege moet ter kennis worden gebracht van de veroordeelde, van de commissie en van de minister.

Zonder afbreuk te doen aan hetgeen is bepaald in het laatste lid van § 3, is dit advies niet vatbaar voor beroep.

§ 3. Indien het personeelscollege van oordeel is dat de voorwaarden om in aanmerking te komen voor voorwaardelijke invrijheidstelling vervuld zijn, stelt de directeur van de strafinrichting een voorstel inzake voorwaardelijke invrijheidstelling op.

Dit voorstel omvat:

1° het omstandig advies van het personeelscollege over de vervulling van de voorwaarden voor voorwaardelijke invrijheidstelling;

2° het uittreksel uit het strafregister van de veroordeelde en de uiteenzetting der feiten die geleid hebben tot de veroordeling;

3° in voorkomend geval, de memorie van de veroordeelde of van zijn raadsman, door toedoen van de directeur van de inrichting uiterlijk op de vooravond van zijn vergadering voorgelegd aan het personeelscollege;

4° indien de veroordeelde een straf ondergaat voor feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 378 van het Strafwetboek, of voor feiten bedoeld in de artikelen 379 tot 386ter van hetzelfde Wetboek indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, het gemotiveerd advies van een dienst die in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten is gespecialiseerd.

Indien het personeelscollege drie opeenvolgende malen van oordeel is dat de voorwaarden om in aanmerking te komen voor voorwaardelijke invrijheidstelling niet vervuld zijn, vat de directeur van de strafinrichting, en dit op verzoek van de gedetineerde, alsnog de commissie.

§ 4. Binnen tien dagen nadat het personeelscollege haar advies heeft uitgebracht, zendt de directeur het voorstel over aan de minister en aan het parket dat de vervolging heeft uitgeoefend. Het openbaar ministerie zendt binnen een maand na ontvangst van het voorstel zijn gemotiveerd advies over aan de minister betreffende het vervuld zijn van de voorwaarden bedoeld in artikel 2, tweede lid, 3°. In de door de Koning bepaalde gevallen wint het daartoe bovendien inlichtingen in over mogelijke bijzondere voorwaarden voor de invrijheidstelling die in het belang van de slachtoffers kunnen worden opgelegd.

§ 5. Binnen twee maanden na ontvangst van het voorstel van de directeur van de strafinrichting zendt de minister dit voorstel samen met zijn advies en het advies van het openbaar ministerie over aan de bevoegde commissie.

Chapitre II. — De la procédure

Art. 3. § 1er. Trois mois avant que la condition visée à l'article 2, alinéa 2, 1°, ne soit remplie, la conférence du personnel, instituée par le Roi, doit vérifier, après que le condamné a été entendu, si les conditions visées à l'article 2 sont remplies dans son chef. Elle rend un avis motivé à cet égard.

Une copie de cet avis est envoyée au ministre de la Justice, ci-après dénommé «le ministre» ainsi qu'à la commission de libération conditionnelle, ci-après dénommée «la commission», compétente pour statuer sur la libération conditionnelle du condamné.

§ 2. Si la conférence du personnel estime que les conditions pour pouvoir bénéficier de la libération conditionnelle ne sont pas remplies, elle fixe la date à laquelle elle réexaminera le dossier sans que le délai ne puisse excéder six mois, ou sans que le délai ne puisse excéder un an s'il s'agit d'une personne condamnée à perpétuité.

L'avis de la conférence du personnel doit être notifié à la fois au condamné, à la commission et au ministre.

Sans préjudice du prescrit du dernier alinéa du § 3, cet avis n'est susceptible d'aucun recours.

§ 3. Si la conférence du personnel estime que les conditions pour pouvoir bénéficier de la libération conditionnelle sont remplies, le directeur de l'établissement pénitentiaire rédige une proposition relative à la libération conditionnelle.

Cette proposition comprend:

1° l'avis circonstancié de la conférence du personnel sur la réalisation des conditions de libération conditionnelle;

2° l'extrait du casier judiciaire du condamné et l'exposé des faits ayant conduit à la condamnation;

3° le cas échéant, le mémoire du condamné ou de son conseil, que le directeur de l'établissement veillera à transmettre à la conférence du personnel au plus tard la veille de la réunion de celle-ci;

4° si le condamné subit une peine pour des faits visés aux articles 372 à 378 du Code pénal ou pour des faits visés aux articles 379 à 386ter du même Code lorsque ceux-ci ont été commis

sur des mineurs ou ont impliqué leur participation, l'avis motivé d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement de délinquants sexuels.

Lorsque la conférence du personnel estime trois fois de suite que les conditions pour pouvoir bénéficier d'une libération conditionnelle ne sont pas remplies, le directeur de l'établissement pénitentiaire saisit néanmoins la commission si le détenu le demande.

§ 4. Dans les dix jours après que la conférence du personnel a émis son avis, le directeur communique la proposition au ministre et au parquet qui a exercé les poursuites. Le ministère public fait parvenir au ministre, dans le mois qui suit la réception de la proposition, son avis motivé quant au fait de savoir si la condition visée à l'article 2, alinéa 2, 3°, est remplie. Dans les cas prévus par le Roi, il recueille en outre à cet effet des informations concernant les éventuelles conditions particulières de la libération qui pourraient être établies dans l'intérêt des victimes.

§ 5. Dans les deux mois de la réception de la proposition du directeur de l'établissement pénitentiaire, le ministre transmet cette proposition avec son avis et celui du ministère public à la commission compétente.

MM. Desmedt et Foret proposent l'amendement que voici:

«Dans le § 4, remplacer la dernière phrase par ce qui suit:

«Le ministère public recueille en outre auprès des parties civiles les informations utiles concernant les conditions particulières qu'il conviendrait d'établir dans l'intérêt de celles-ci et auxquelles la libération conditionnelle pourrait être subordonnée.»

«De laatste zin van § 4 vervangen als volgt:

«Voorts wint het openbaar ministerie bij de burgerlijke partijen de nuttige inlichtingen in met betrekking tot de in hun belang op te leggen bijzondere voorwaarden, waarvan de voorwaardelijke invrijheidstelling afhankelijk kan worden gesteld.»

Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Artikel 4 luidt:

Art. 4. § 1. De behandeling van het voorstel inzake voorwaardelijke invrijheidstelling vindt plaats op de eerste nuttige zitting van de bevoegde commissie na ontvangst van het dossier vanwege de minister. Behoudens uitzondering vindt de behandeling plaats in de strafinrichting waar de veroordeelde zijn straf ondergaat.

De behandeling is niet openbaar.

§ 2. Het dossier wordt gedurende ten minste vier dagen voor de datum waarop de zitting is vastgesteld voor inzage ter beschikking gesteld van de veroordeelde en zijn raadsman in de strafinrichting waar de veroordeelde zijn straf ondergaat.

§ 3. Alvorens een beslissing te nemen over de voorwaardelijke invrijheidstelling, hoort de commissie de veroordeelde en zijn raadsman, het openbaar ministerie en de directeur van de strafinrichting.

In de gevallen bepaald door de Koning wordt het slachtoffer, mits het een natuurlijk persoon is, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, en voor zover het daarbij een legitiem en direct belang heeft, op zijn verzoek gehoord aangaande de voorwaarden die in zijn belang moeten worden opgelegd.

Het slachtoffer kan zich bovendien laten bijstaan door zijn raadsman, door de gemachtigde van een overheidsinstelling of een door de Koning hiertoe erkende vereniging.

Indien de commissie het verzoek vanwege het slachtoffer, of in voorkomend geval van zijn rechthebbenden inwilligt, wordt het minstens tien dagen voor de datum van de zitting per aangetekend schrijven hiervan ingelicht.

Indien de commissie het verzoek afwijst, motiveert zij haar beslissing en brengt deze binnen een termijn van tien dagen per aangetekend schrijven ter kennis van het slachtoffer. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open.

De commissie kan beslissen eveneens andere personen te horen.

§ 4. Binnen vijftien dagen na de debatten beraadslaagt de commissie over de voorwaardelijke invrijheidstelling. Hierbij zijn enkel de leden van de commissie en de secretaris aanwezig.

De beslissingen worden genomen bij meerderheid van stemmen.

Voor de beslissingen tot invrijheidstelling is evenwel eenparigheid vereist in volgende gevallen:

a) indien de betrokkene werd veroordeeld voor een of meer feiten tot één enkele straf van tien jaar of meer opsluiting, hechtenis of correctionele gevangenisstraf;

b) indien de betrokkene minder dan de helft van de vrijheidsbenemende straffen waartoe hij werd veroordeeld, heeft ondergaan.

De beslissing wordt in alle gevallen gemotiveerd.

§ 5. Indien de commissie beslist tot voorwaardelijke invrijheidstelling van de veroordeelde, verbindt zij de invrijheidstelling aan de algemene voorwaarde dat de betrokkene geen nieuwe strafbare feiten mag plegen. Bovendien onderwerpt zij de invrijheidstelling aan bijzondere voorwaarden.

Deze bijzondere voorwaarden hebben betrekking op de sociale reïntegratie van de veroordeelde, op de bescherming van de maatschappij en op de belangen van het slachtoffer. Ze zijn specifiek aangepast aan de persoon van de veroordeelde en de sociale situatie waarin hij zal terechtkomen.

Indien de veroordeelde een straf ondergaat voor één van de strafbare feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 378 van het Strafwetboek, dan moet aan de invrijheidstelling de voorwaarde worden verbonden van het volgen van een begeleiding of een behandeling bij een dienst die in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten is gespecialiseerd.

De invrijheidstelling wordt enkel verleend, indien de veroordeelde instemt met de voorwaarden waaraan de commissie deze invrijheidstelling onderwerpt.

§ 6. Indien de commissie het voorstel inzake voorwaardelijke invrijheidstelling afwijst, bepaalt zij de datum vanaf wanneer het dossier van de veroordeelde opnieuw kan worden onderzocht door het personeelscollege. Deze termijn mag niet langer zijn dan zes maanden te rekenen vanaf de beslissing van de commissie indien de veroordeelde één of meer correctionele hoofdgevangenisstraffen ondergaat die samen niet meer dan vijf jaar bedragen. Die termijn is maximaal een jaar in geval van criminele straffen of als het geheel van de correctionele hoofdgevangenisstraffen meer dan vijf jaar bedraagt.

§ 7. De commissie kan de behandeling van het voorstel eenmaal uitstellen tot een latere zitting, zonder dat die zitting evenwel meer dan twee maanden later mag plaatsvinden.

§ 8. De beslissing wordt binnen achtenveertig uren ter kennis gebracht van het openbaar ministerie bij de commissie, van de minister, van de directeur van de strafinrichting en van de burgemeester van de gemeente waar de persoon die voorwaardelijk in vrijheid wordt gesteld, verklaart te willen wonen. Binnen dezelfde termijn wordt aan de veroordeelde kennis gegeven door afgifte van een afschrift van de beslissing door de directeur van de strafinrichting.

Indien de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend, deelt de commissie dit feit en de in het belang van het slachtoffer opgelegde voorwaarden, op diens verzoek aan het slachtoffer per aangezekend schrijven mee, voor zover het gaat om een slachtoffer dat een legitiem en direct belang heeft.

Art. 4. § 1er. L'examen de la proposition relative à la libération conditionnelle a lieu à la première séance utile de la commission compétente après réception du dossier envoyé par le ministre. Sauf exception, cet examen a lieu dans l'établissement pénitentiaire où le condamné subit sa peine.

Ledit examen n'est pas public.

§ 2. Le dossier est tenu pendant au moins quatre jours avant la date fixée pour l'audience à la disposition du condamné et de son conseil pour consultation dans l'établissement pénitentiaire où le condamné subit sa peine.

§ 3. Avant de statuer sur la libération conditionnelle, la commission entend le condamné et son conseil, le ministère public et le directeur de l'établissement pénitentiaire.

Dans les cas fixés par le Roi, la victime, pour autant qu'il s'agisse d'une personne physique, ou, si elle est décédée, ses ayants droit, sera entendue, à sa demande et pour autant qu'elle puisse justifier d'un intérêt direct et légitime, concernant les conditions qu'il convient d'imposer dans son intérêt.

Par ailleurs, la victime peut se faire assister par son avocat, par le délégué d'un organisme public ou d'une association agréée à cette fin par le Roi.

Si la commission accepte la demande de la victime ou, le cas échéant, de ses ayants droit, elle l'en informe par lettre recommandée au moins dix jours avant la date de l'audience.

Si la commission rejette la demande, elle motive sa décision et la notifie à la victime dans les dix jours par lettre recommandée. Cette décision n'est susceptible d'aucun recours.

La commission peut décider d'entendre également d'autres personnes.

§ 4. Dans les quinze jours suivant les débats la commission délibère sur la libération conditionnelle. Seuls les membres de la commission et le secrétaire sont présents à cette délibération.

Les décisions sont prises à la majorité des voix.

Toutefois, les décisions de libération doivent être prises à l'unanimité dans les cas suivants:

a) si l'intéressé a été condamné pour un ou plusieurs faits à une seule peine de dix ans ou plus de réclusion, de détention ou d'emprisonnement correctionnel;

b) si l'intéressé a subi moins de la moitié des peines privatives de liberté auxquelles il a été condamné.

La décision est dans tous les cas motivée.

§ 5. Si la commission décide d'octroyer la libération conditionnelle au condamné, elle soumet cette libération à la condition générale que l'intéressé ne peut commettre de nouveaux faits constitutifs d'infractions. En outre, elle soumet la libération à des conditions particulières.

Ces conditions particulières se rapportent à la réinsertion sociale du condamné, à la protection de la société et aux intérêts de la victime. Ces conditions sont adaptées de manière spécifique à la personne du condamné et à la situation sociale dans laquelle il va se trouver.

Si le condamné subit une peine pour une des infractions visées aux articles 372 à 378 du Code pénal, la libération doit être subordonnée à la condition de suivre une guidance ou un traitement dans un service spécialisé dans la guidance ou le traitement de délinquants sexuels.

La libération n'est accordée que si le condamné accepte les conditions auxquelles la commission soumet cette libération.

§ 6. Si la commission rejette la proposition relative à la libération conditionnelle, elle fixe la date à partir de laquelle le dossier du condamné peut être réexaminé par la conférence du personnel. Ce délai ne peut excéder six mois à compter de la décision de la commission lorsque le condamné subit une ou plusieurs peines correctionnelles d'emprisonnement principal dont le total ne dépasse pas cinq ans. Ce délai est de maximum un an en cas de peines criminelles ou lorsque le total des peines correctionnelles d'emprisonnement principal est supérieur à cinq ans.

§ 7. La commission peut remettre une seule fois l'examen de la proposition à une séance ultérieure, sans toutefois que cette séance ne puisse avoir lieu plus de deux mois après la remise.

§ 8. Dans les quarante-huit heures, la décision est portée à la connaissance du ministère public auprès de la commission, du ministre, du directeur de l'établissement pénitentiaire et du bourgmestre de la commune où le condamné libéré conditionnellement déclare vouloir résider. Dans le même délai, le condamné est informé par remise d'une copie de la décision par le directeur de l'établissement pénitentiaire.

En cas d'octroi de la libération conditionnelle, la commission en informe la victime, à sa demande, et lui communique, par lettre recommandée, les conditions qui garantissent ses intérêts pour autant que la victime ait un intérêt légitime et direct.

MM. Desmedt et Foret proposent les amendements que voici :

« Dans le § 4, apporter les modifications suivantes :

1. remplacer le deuxième alinéa par ce qui suit : « Les décisions sont prises à l'unanimité. » ;

2. supprimer le troisième alinéa. »

« In § 4 de volgende wijzigingen aanbrengen :

1. het tweede lid vervangen als volgt : « De beslissingen worden eenparig genomen. » ;

2. het derde lid doen vervallen. »

« Dans le § 8, remplacer le dernier alinéa par ce qui suit :

« Dans les dix jours, la décision est portée à la connaissance des parties civiles, dont la demande d'audition a été déclarée recevable par la commission en application du § 3. »

« Het laatste lid van § 8 vervangen als volgt :

« De beslissing wordt binnen tien dagen ter kennis gebracht van de burgerlijke partijen wier verzoek om te worden gehoord met toepassing van § 3 door de commissie ontvankelijk is verklaard. »

Le vote sur les amendements est réservé.

De stemming over de amendementen wordt aangehouden.

Artikel 10 luidt :

Hoofdstuk II. — Procedure

Art. 10. § 1. Indien de commissie van oordeel is dat zij een beslissing moet nemen inzake de herroeping, de schorsing of de herziening van de voorwaardelijke invrijheidstelling overeenkomstig de bepalingen van de wet van ... tot instelling van de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, roept ze de veroordeelde ten minste tien dagen voor de datum van behandeling van het dossier op per aangetekende brief.

De behandeling is niet openbaar.

§ 2. Het dossier wordt ten minste vier dagen voor de datum waarop de zitting is vastgesteld voor inzage ter beschikking gesteld van de veroordeelde en zijn raadsman in de strafinrichting waar de zitting van de commissie zal plaatsvinden.

§ 3. Alvorens een beslissing te nemen hoort de commissie het openbaar ministerie en, voor zover deze aanwezig is, de veroordeelde, die zich kan laten bijstaan door zijn raadsman.

Zij kan beslissen eveneens andere personen te horen.

§ 4. Binnen vijftien dagen na de debatten beraadslaagt de commissie over de herroeping, de schorsing of de herziening. Hierbij zijn enkel de leden van de commissie en de secretaris aanwezig.

De beslissing wordt gemotiveerd.

§ 5. De beslissing wordt binnen achtenveertig uur per aangetekend schrijven ter kennis gebracht van de betrokkene, het openbaar ministerie bij de commissie, de minister en de directeur van de strafinrichting. Indien de betrokkene van zijn vrijheid beroofd is, wordt hem kennis gegeven door afgifte van een afschrift van de beslissing door de directeur van de strafinrichting.

Het slachtoffer, of in voorkomend geval zijn rechthebbenden, dat een legitiem en direct belang had op het ogenblik van de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling, wordt per aangetekend schrijven ingelicht van de herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling, of in geval van herziening, van de in het belang van het slachtoffer gewijzigde voorwaarden.

Chapitre II. — De la procédure

Art. 10. § 1er. Si la commission estime qu'elle doit prendre une décision concernant la révocation, la suspension ou la révision de la libération conditionnelle conformément aux dispositions de la loi du ... instituant les commissions de libération conditionnelle, elle convoque le condamné par lettre recommandée au moins dix jours avant la date de l'examen du dossier.

Cet examen n'est pas public.

§ 2. Le dossier est tenu au moins quatre jours avant la date fixée pour l'audience à la disposition du condamné et de son conseil pour consultation dans l'établissement pénitentiaire où se tiendra la séance de la commission.

§ 3. Avant de statuer, la commission entend le ministère public et, pour autant qu'il soit présent, le condamné, qui peut se faire assister par son conseil.

Elle peut décider d'entendre également d'autres personnes.

§ 4. La commission délibère sur la révocation, la suspension ou la révision dans les quinze jours suivant les débats. Seuls les membres de la commission et le secrétaire sont présents à cette délibération.

La décision est motivée.

§ 5. Dans les quarante-huit heures, la décision est portée à la connaissance, par lettre recommandée, de l'intéressé, du ministère public auprès de la commission, du ministre et du directeur de l'établissement pénitentiaire. Si l'intéressé est privé de sa liberté, il en est informé par remise d'une copie de la décision par le directeur de l'établissement pénitentiaire.

La victime ou, le cas échéant, ses ayants droit, qui avait un intérêt légitime et direct au moment de l'octroi de la libération conditionnelle, est informée par lettre recommandée de la révocation de la libération conditionnelle ou, en cas de révision de celle-ci, des conditions modifiées dans son intérêt.

MM. Desmedt et Foret proposent l'amendement que voici :

« Dans le § 3, entre le premier et le deuxième alinéa, insérer l'alinéa suivant :

« Dans l'hypothèse où la commission avait imposé au libéré des conditions particulières dans l'intérêt des victimes, la commission entend les victimes éventuelles, ou leurs ayants droit, dont la demande avait été déclarée recevable par la commission, en application de l'article 4, § 3, de la présente loi. »

« Tussen het eerste en het tweede lid van § 3 een lid invoegen, luidende :

« Indien de commissie in het belang van de slachtoffers aan de vrijgelatene bijzondere voorwaarden had opgelegd, hoort zij de eventuele slachtoffers of hun rechthebbenden wier aanvraag zij ontvankelijk had verklaard, met toepassing van artikel 4, § 3, van deze wet. »

Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Il sera procédé tout à l'heure aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het geheel van het wetsontwerp hebben zo dadelijk plaats.

PROJET DE LOI MODIFIANT LES ARTICLES 519 ET 522 DU CODE JUDICIAIRE ET ABROGEANT L'ARTICLE 520 DU MÊME CODE

Discussion générale

Discussion des articles

WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE ARTIKELLEN 519 EN 520 VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK EN TOT OPHEFFING VAN ARTIKEL 520 VAN HET ZELFDE WETBOEK

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.

We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (Voir document n° 1-819/3 de la commission de la Justice du Sénat. Session 1997-1998.)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-819/3 van de commissie voor de Justitie van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Desmedt (PRL-FDF), rapporteur. — Monsieur le président, le projet de loi à l'examen vise à modifier le système de couverture des frais de déplacement des huissiers de justice dans l'exercice de leur fonction.

Cette matière était traitée par les articles 519 à 523 du Code judiciaire. Les articles 519 et 522 sont modifiés, l'article 520 est abrogé et les articles 521 et 523 sont maintenus tels quels.

Dans le système actuellement en vigueur, les huissiers reçoivent une indemnité de 14 francs par kilomètre parcouru. Le Gouvernement a considéré qu'il s'agissait d'un système non fonctionnel et difficilement contrôlable et qui pouvait donner lieu à des abus. Par ailleurs, les justiciables étaient ainsi traités différemment selon que l'huissier signifiait l'acte les concernant conjointement avec d'autres ou pas.

Le nouveau système fixe un montant forfaitaire de frais de déplacement par acte signifié; les montants sont établis par arrondissement judiciaire suivant un système fixé sur la base d'une étude de la Chambre nationale des huissiers de justice.

Le ministre a communiqué à la commission l'avant-projet d'arrêté royal déterminant les forfaits. Ce document est publié en annexe au rapport.

Ces tarifs varient de 250 francs pour l'arrondissement de Bruxelles à 574 francs pour l'arrondissement de Dinant en fonction des moyennes de distances qui peuvent être parcourues pour la signification d'un acte, étant donné la configuration de l'arrondissement.

Selon le ministre, ce nouveau système devrait rendre le contrôle plus facile et réduire les coûts administratifs. Il évite, en outre, les inégalités de traitement entre justiciables d'un même arrondissement selon que l'acte est signifié isolément ou avec d'autres.

Au cours des débats en commission, le ministre a répondu à différentes questions. Il a notamment précisé que l'article 521 qui prévoit la possibilité de création d'une caisse de compensation des frais de transport a été maintenu pour parer à toute éventualité mais que cette caisse n'a jamais été créée et que le ministre ne l'envisage pas davantage actuellement.

L'article 520 envisageait le problème de l'indemnisation des frais de transport en cas d'actes signifiés conjointement. Dans le cadre du nouveau système, il a pu être abrogé. De même à l'article 522, la sanction prévue pour l'huissier qui aurait fait appel à un collègue pour augmenter les frais de déplacement est devenue sans objet.

Les membres de la commission ont finalement considéré que le système d'indemnisation forfaitaire proposé était préférable à un système de frais réels incontrôlables. Ce système a le mérite de la simplicité et de la transparence.

En conséquence, la commission a approuvé à l'unanimité ce projet qui relève de l'article 77 de la Constitution et qui a été déposé au Sénat. (*Applaudissements.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Artikel 519 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 519. De Koning stelt het tarief vast van alle akten van de gerechtsdeurwaarders en van de vergoedingen voor reiskosten.»

Art. 2. L'article 519 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 519. Le Roi fixe le tarif de tous les actes des huissiers de justice et des indemnités pour frais de déplacement.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Artikel 520 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 3. L'article 520 du même Code est abrogé.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. Artikel 522 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 522. Het vervoergeld dat ten onrechte is toegekend of geïnd, wordt niet begroot of aan de partij teruggegeven.»

Art. 4. L'article 522 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 522. Le droit de transport indûment alloué ou perçu est rejeté de la taxe ou restitué à la partie.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de derde maand na die waarin zij is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

Art. 5. La présente loi entre en vigueur le premier jour du troisième mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le président. — Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming over het geheel van het wetsontwerp heeft zo dadelijk plaats.

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS SOCIALES (ÉVOCATION)

Votes réservés

WETSONTWERP HOUDENDE SOCIALE BEPALINGEN (EVOCATIE)

Aangehouden stemmingen

M. le président. — Nous devons procéder maintenant aux votes réservés.

We gaan nu over tot de aangehouden stemmingen.

Het woord is aan de heer D'Hooghe.

De heer D'Hooghe (CVP), corapporteur. — Mijnheer de voorzitter, enkele Franstalige collega's hebben erop gewezen dat er op bladzijde 15 van het verslag een tegenstrijdigheid is tussen de Franstalige en de Nederlandstalige tekst. De Nederlandstalige tekst luidt: «De begeleidingsteams voor palliatieve zorg kunnen zich dus niet in de plaats stellen van de professionele zorgverleners uit de eerste lijn.» In het Frans is de negatie weggelaten. De juiste tekst moet zijn: «Les équipes d'accompagnement en matière de

soins palliatifs ne peuvent donc se substituer aux prestataires de soins professionnels de première ligne.» De Franse tekst moet dus met de negatie worden gelezen.

De voorzitter. — We stemmen over het amendement nr. 9 van de heer Coene bij artikel 40.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 9 de M. Coene à l'article 40.

M. Hatry. — Monsieur le président, je demande le vote nominatif.

M. le président. — Cette demande est-elle appuyée? (*Plus de quatre membres se lèvent.*)

Le vote nominatif étant régulièrement demandé, il va y être procédé.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

9 stemmen ja.

9 votent oui.

15 onthouden zich.

15 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Buelens, Ceder, Coene, Devolder, Mme Leduc, MM. Raes, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Bock, Boutmans, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Jonckheer, Loones, Mme Mayence-Goossens et M. Vandembroeke.

Het woord is aan de heer Coveliers voor een stemverklaring.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik zal mij bij de stemmingen onthouden en wil dit graag nu motiveren.

De collega's Caluwé, Hostekint en Verhofstadt moeten op dit ogenblik deelnemen aan een debat in Roeselare. Door het uitlopen van deze vergadering kunnen ze niet meer aan de stemmingen deelnemen. De heer Verhofstadt is trouwens ziek en wordt op dat debat vervangen door de heer Goris. Mijn onthouding is in feite een afspraak met al deze ongewild afwezigen.

De voorzitter. — We stemmen over het subsidiair amendement nr. 10 van de heer Coene bij artikel 40.

Nous passons au vote sur l'amendement subsidiaire n° 10 de M. Coene à l'article 40.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

9 stemmen ja.

9 votent oui.

15 onthouden zich.

15 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Buelens, Ceder, Coene, Devolder, Mme Leduc, MM. Raes, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Bock, Boutmans, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Jonckheer, Loones, Mme Mayence-Goossens et M. Vandembroeke.

De voorzitter. — We stemmen over het amendement nr. 11 van de heer Coene dat ertoe strekt artikel 54 te doen vervallen.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 11 de M. Coene tendant à la suppression de l'article 54.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

11 stemmen ja.

11 votent oui.

13 onthouden zich.

13 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Buelens, Ceder, Coene, Devolder, Mme Leduc, MM. Loones, Raes, Vandenbroeke, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Bock, Boutmans, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Jonckheer et Mme Mayence-Goossens.

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het amendement nr. 12 van de heer Coene dat ertoe strekt artikel 55 te doen vervallen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement n° 12 de M. Coene tendant à la suppression de l'article 55.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement nr. 13 van de heer Coene dat ertoe strekt artikel 56 te doen vervallen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement n° 13 de M. Coene tendant à la suppression de l'article 56.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement nr. 14 van de heer Coene dat ertoe strekt artikel 57 te doen vervallen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement n° 14 de M. Coene tendant à la suppression de l'article 57.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

We stemmen over het amendement nr. 15 van de heren Coene en Hatry bij artikel 58.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 15 de MM. Coene et Hatry à l'article 58.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

17 stemmen ja.

17 votent oui.

7 onthouden zich.

7 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pètre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenbergh, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bock, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens, MM. Raes, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Boutmans, Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. Jonckheer, Loones et Vandenbroeke.

De voorzitter. — We stemmen over het amendement nr. 16 van de heren Coene en Hatry bij artikel 85.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 16 de MM. Coene et Hatry à l'article 85.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming over een amendement ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote sur un amendement vaut également pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 1 de MM. Hatry et Coene tendant à la suppression de l'article 99.

We stemmen over het amendement nr. 1 van de heren Hatry en Coene dat ertoe strekt artikel 99 te doen vervallen.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

We stemmen over het amendement nr. 23 van de heren Coene en Hatry bij artikel 99.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 23 de MM. Coene et Hatry à l'article 99.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote vaut également pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 2 de MM. Hatry et Coene tendant à la suppression de l'article 100.

We stemmen over het amendement nr. 2 van de heren Hatry en Coene dat ertoe strekt artikel 100 te doen vervallen.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 3 de MM. Hatry et Coene tendant à la suppression de l'article 101.

We stemmen over het amendement nr. 3 van de heren Hatry en Coene dat ertoe strekt artikel 101 te doen vervallen.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

We stemmen over het amendement nr. 17 van de heren Coene en Hatry dat ertoe strekt artikel 133 te doen vervallen.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 17 de MM. Coene et Hatry tendant à la suppression de l'article 133.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

We stemmen over het subsidiair amendement nr. 18 van de heren Coene en Hatry bij artikel 133.

Nous passons au vote sur l'amendement subsidiaire n° 18 de MM. Coene et Hatry à l'article 133.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement n° 5 de MM. Hatry et Coene tendant à la suppression de l'article 134.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement nr. 5 van de heren Hatry en Coene dat ertoe strekt artikel 134 te doen vervallen.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement subsidiaire n° 6 de MM. Hatry et Coene à l'article 134.

We moeten ons nu uitspreken over het subsidiair amendement nr. 6 van de heren Hatry en Coene bij artikel 134.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement subsidiaire de MM. Hatry et Coene à l'article 134.

We moeten ons nu uitspreken over het subsidiair amendement van de heren Hatry en Coene bij artikel 134.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement nr. 19 van de heren Coene en Hatry dat ertoe strekt artikel 134 te doen vervallen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement n° 19 de MM. Coene et Hatry tendant à la suppression de l'article 134.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

We stemmen over het subsidiair amendement van de heren Coene en Hatry bij artikel 134.

Nous votons sur l'amendement subsidiaire de MM. Coene et Hatry à l'article 134.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve is het amendement verworpen.

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement de MM. Hatry et Coene tendant à la suppression de l'article 135.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement van de heren Hatry en Coene dat ertoe strekt artikel 135 te doen vervallen.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement de MM. Hatry et Coene tendant à la suppression de l'article 136.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement van de heren Hatry en Coene dat ertoe strekt artikel 136 te doen vervallen.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement van de heren Coene en Hatry dat ertoe strekt artikel 150 te doen vervallen.

Nous devons enfin nous prononcer sur l'amendement de MM. Coene et Hatry tendant à la suppression de l'article 150.

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ?

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ? (*Assentiment.*)

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

We stemmen zo dadelijk over het geheel van het wetsontwerp.
Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI D'INTÉGRATION DU SERVICE
D'ENQUÊTES DU COMITÉ SUPÉRIEUR DE CONTRÔLE
À LA POLICE JUDICIAIRE PRÈS LES PARQUETS
(ÉVOCATION)

Votes réservés

WETSONTWERP TOT INTEGRATIE VAN DE DIENST
ENQUÊTES VAN HET HOOG COMITÉ VAN TOEZICHT
IN DE GERECHTELIJKE POLITIE BIJ DE PARKETTEN
(EVOCATIE)

Aangehouden stemmingen

M. le président. — Nous devons procéder maintenant aux votes réservés.

We gaan nu over tot de aangehouden stemmingen.

We moeten ons eerst uitspreken over het amendement nr. 3 van de heer Boutmans bij artikel 2.

Nous devons nous prononcer en premier lieu sur l'amendement n° 3 de M. Boutmans à l'article 2.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

34 votent non.

34 stemmen neen.

4 votent oui.

4 stemmen ja.

20 s'abstiennent.

20 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, MM. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne et M. Jonckheer.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Bock, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Mme Leduc, M. Loones, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Vandembroeke, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

De voorzitter. — We stemmen over het amendement nr. 1 van de heer Boutmans bij artikel 3.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 1 de M. Boutmans à l'article 3.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

4 stemmen ja.

4 votent oui.

20 onthouden zich.

20 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, MM. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne et M. Jonckheer.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Bock, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Mme Leduc, M. Loones, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Vandembroeke, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

De voorzitter. — We stemmen over het amendement nr. 2 van de heer Boutmans bij artikel 3.

Nous passons au vote sur l'amendement n° 2 de M. Boutmans à l'article 3.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

12 stemmen ja.

12 votent oui.

12 onthouden zich.

12 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, MM. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bock, Boutmans, Mme Cornet d'Elzius, M. Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Jonckheer et Mme Mayence-Goossens.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Buelens, Ceder, Coene, Coveliers, Devolder, Mme Leduc, MM. Loones, Raes, Vandenbroeke, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

M. le président. — Nous passons au vote sur l'amendement n° 4 de MM. Desmedt et Foret aux articles 2 à 4.

We stemmen over het amendement nr. 4 van de heren Desmedt en Foret bij de artikelen 2 tot 4.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

57 membres sont présents.

57 leden zijn aanwezig.

35 votent non.

35 stemmen neen.

13 votent oui.

13 stemmen ja.

9 s'abstiennent.

9 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghé, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt et M. Weyts.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Buelens, Ceder, Mme Cornet d'Elzius, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Van Hauthem et Verreycken.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Boutmans, Coene, Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. Devolder, Jonckheer, Mme Leduc et M. Vautmans.

M. le président. — Nous passons au vote sur l'amendement subsidiaire n° 5 de MM. Desmedt et Foret à l'article 4.

We stemmen over het subsidiair amendement nr. 5 van de heren Desmedt en Foret bij artikel 4.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

34 votent non.

34 stemmen neen.

19 votent oui.

19 stemmen ja.

5 s'abstiennent.

5 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, MM. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghé, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Boutmans, Buelens, Ceder, Mme Cornet d'Elzius, M. Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Jonckheer, Loones, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Vandenbroeke, Van Hauthem et Verreycken.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Coene, Coveliers, Devolder, Mme Leduc et M. Vautmans.

M. le président. — Le vote sur l'ensemble du projet de loi interviendra dans quelques instants.

We stemmen zo dadelijk over het geheel van het wetsontwerp.

PROJET DE LOI INSTITUANT LES COMMISSIONS DE LIBÉRATION CONDITIONNELLE

Votes réservés

WETSONTWERP TOT INSTELLING VAN DE COMMISSIES VOOR DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING

Aangehouden stemmingen

M. le président. — Nous devons procéder maintenant aux votes réservés.

We gaan nu over tot de aangehouden stemmingen.

Nous avons à nous prononcer sur l'amendement n° 79 déposé par MM. Desmedt et Foret visant à remplacer les articles 2 à 9 par les articles 2 à 5.

We stemmen eerst over het amendement nr. 79 van de heren Desmedt en Foret dat ertoe strekt artikelen 2 tot 9 door artikelen 2 tot 5 te vervangen.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

34 votent non.

34 stemmen neen.

12 votent oui.

12 stemmen ja.

12 s'abstiennent.

12 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

M. Bourgeois, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens et M. Vautmans.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Boutmans, Buelens, Ceder, Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. Jonckheer, Loones, Raes, Vandembroeke, Van Hauthem et Verreycken.

M. le président. — Je mets aux voix les articles 2 à 9.

Ik breng artikelen 2 tot 9 in stemming.

— Adoptés.

Aangenomen.

Les autres articles de ce projet ayant déjà été adoptés, il sera procédé dans quelques instants au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Daar de andere artikelen van dit ontwerp reeds aangenomen werden, stemmen we zo dadelijk over het geheel van het wetsontwerp.

WETSONTWERP BETREFFENDE DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING EN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 9 APRIL 1930 TOT BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ TEGEN DE ABNORMALEN EN DE GEWOONTENISDADIGERS, VERVANGEN DOOR DE WET VAN 1 JULI 1964 (EVOCATIE)

Aangehouden stemmingen

PROJET DE LOI RELATIVE À LA LIBÉRATION CONDITIONNELLE ET MODIFIANT LA LOI DU 9 AVRIL 1930 DE DÉFENSE SOCIALE À L'ÉGARD DES ANORMAUX ET DES DÉLINQUANTS D'HABITUDE, REMPLACÉE PAR LA LOI DU 1er JUILLET 1964 (ÉVOCATION)

Votes réservés

De voorzitter. — We gaan nu over tot de aangehouden stemmingen.

Nous devons procéder maintenant aux votes réservés.

Nous avons à nous prononcer, en premier lieu, sur le premier amendement de MM. Desmedt et Foret à l'article 2.

We moeten ons eerst uitspreken over het eerste amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 2.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

58 leden zijn aanwezig.

58 membres sont présents.

38 stemmen neen.

38 votent non.

12 stemmen ja.

12 votent oui.

8 onthouden zich.

8 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

MM. Bourgeois, Boutmans, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bock, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens et M. Vautmans.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Buelens, Ceder, Coveliers, Loones, Raes, Vandembroeke, Van Hauthem et Verreycken.

M. le président. — Nous devons nous prononcer sur le deuxième amendement de MM. Desmedt et Foret à l'article 2.

We moeten ons nu uitspreken over het tweede amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 2.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement de MM. Desmedt et Foret à l'article 3.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 3.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur le premier amendement de MM. Desmedt et Foret à l'article 4.

We moeten ons nu uitspreken over het eerste amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 4.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.

Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur le deuxième amendement de MM. Desmedt et Foret à l'article 4.

We moeten ons nu uitspreken over het tweede amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 4.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.
Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

Nous devons nous prononcer sur l'amendement de MM. Desmedt et Foret à l'article 10.

We moeten ons nu uitspreken over het amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 10.

Puis-je considérer que le dernier vote est également valable pour cet amendement ?

Mag ik aannemen dat de vorige stemming ook geldt voor dit amendement ? (*Instemming.*)

En conséquence, cet amendement n'est pas adopté.
Derhalve wordt dit amendement niet aangenomen.

We stemmen zo dadelijk over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

WETSONTWERP HOUDENDE SOCIALE BEPALINGEN (EVOCATIE)

Stemming

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS SOCIALES (ÉVOCATION)

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

59 leden zijn aanwezig.

59 membres sont présents.

35 stemmen ja.

35 votent oui.

23 stemmen neen.

23 votent non.

1 onthoudt zich.

1 s'abstient.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Aangezien we dit ontwerp ongewijzigd hebben aangenomen, wordt de Senaat geacht beslist te hebben dit wetsontwerp niet te amenderen. Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden met het oog op koninklijke bekrachtiging.

Étant donné que le Sénat a adopté ce projet sans modification, il est censé avoir décidé de ne pas l'amender. Le projet sera transmis à la Chambre des représentants en vue de la sanction royale.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bourgeois, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

MM. Bock, Boutmans, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, M. Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Jonckheer, Mme Leduc, M. Loones, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Vandembroeke, Van Hauthem, Vautmans et Verreycken.

Onthouden heeft zich :

S'est abstenu :

M. Coveliers.

PROJET DE LOI PORTANT CERTAINES DISPOSITIONS SOCIALES

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE SOMMIGE SOCIALE BEPALINGEN

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

35 votent oui.

35 stemmen ja.

22 votent non.

22 stemmen neen.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bourgeois, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Bock, Boutmans, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, M. Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Jonckheer, Mme Leduc, M. Loones, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Vandembroeke, Vautmans et Verreycken.

S'est abstenu :

Onthouden heeft zich :

M. Coveliers.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD DE COOPÉRATION ENTRE L'ÉTAT FÉDÉRAL ET LES RÉGIONS SUR LA COORDINATION ADMINISTRATIVE ET SCIENTIFIQUE EN MATIÈRE DE BIOSÉCURITÉ

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET SAMENWERKINGSAKKOORD TUSSEN DE FEDERALE STAAT EN DE GEWESTEN BETREFFENDE DE ADMINISTRATIEVE EN WETENSCHAPPELIJKE COÖRDINATIE INZAKE BIOVEILIGHEID

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

54 votent oui.

54 stemmen ja.

4 s'abstiennent.

4 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne et M. Jonckheer.

PROJET DE LOI MODIFIANT LES ARTICLES 54, 57/11, 57/12, 57/14BIS ET 71 DE LA LOI DU 15 DÉCEMBRE 1980 SUR L'ACCÈS AU TERRITOIRE, LE SÉJOUR, L'ÉTABLISSEMENT ET L'ÉLOIGNEMENT DES ÉTRANGERS

Vote

WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE ARTIKELLEN 54, 57/11, 57/12, 57/14BIS EN 71 VAN DE WET VAN 15 DECEMBER 1980 BETREFFENDE DE TOEGANG TOT HET GRONDGEBIED, HET VERBLIJF, DE VESTIGING EN DE VERWIJDERING VAN VREEMDELINGEN

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

52 votent oui.

52 stemmen ja.

6 s'abstiennent.

6 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Buelens, Ceder, Loones, Raes, Vandenbroeke et Verreycken.

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LES ARTICLES 55, 60, 61¹ ET 61² DU CODE DES DROITS D'ENREGISTREMENT, D'HYPOTHÈQUE ET DE GREFFE

Vote

WETSVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN DE ARTIKELLEN 55, 60, 61¹ EN 61² VAN HET WETBOEK VAN REGISTRATIE-, HYPOTHEEK- EN GRIFFIERECHTEN

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

59 membres sont présents.

59 leden zijn aanwezig.

54 votent oui.

54 stemmen ja.

5 s'abstiennent.

5 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzcius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Buelens, Ceder, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

PROJET DE LOI PORTANT DISPOSITIONS DÉROGATOIRES AU CODE DES IMPÔTS SUR LES REVENUS 1992 EN CE QUI CONCERNE L'EXÉCUTION DE L'ACCORD DE SIÈGE ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE GROUPE DES ÉTATS D'AFRIQUE, DES CARAÏBES ET DU PACIFIQUE, SIGNÉ À BRUXELLES LE 26 AVRIL 1993 (ÉVOCATION)

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE AFWIJKENDE BEPALINGEN VAN HET WETBOEK VAN DE INKOMSTENBELASTINGEN 1992 WAT BETREFT DE UITVOERING VAN HET ZETELAKKOORD TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE GROEP VAN STATEN IN AFRIKA, HET CARAÏBISCH GEBIED EN DE STILLE ZUIDZEE, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 26 APRIL 1993 (EVOCATIE)

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

54 votent oui.

54 stemmen ja.

4 s'abstiennent.

4 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi amendé est adopté.

Derhalve is het geamendeerde wetsontwerp aangenomen.

Il sera renvoyé à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden teruggezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzcius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Buelens, Ceder, Raes et Verreycken.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD-CADRE DE COOPÉRATION DESTINÉ À PRÉPARER, COMME OBJECTIF FINAL, UNE ASSOCIATION À CARACTÈRE POLITIQUE ET ÉCONOMIQUE ENTRE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET SES ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA RÉPUBLIQUE DU CHILI, D'AUTRE PART, ET À L'ANNEXE, FAITS À FLORENCE LE 21 JUIN 1996

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE KADEROVEREENKOMST VOOR SAMENWERKING TER VOORBEREIDING VAN EEN ASSOCIATIE VAN POLITIEKE EN ECONOMISCHE AARD TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN HAAR LID-STATEN, ENERZIJD, EN DE REPUBLIEK CHILI, ANDERZIJD, ALS EINDDOEL, EN MET DE BIJLAGE, GEDAAN TE FLORENCE OP 21 JUNI 1996

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

57 membres sont présents.

57 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote :

Aan de stemming hebben deelgenomen :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzcius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry,

Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD-CADRE INTERRÉGIONAL DE COOPÉRATION ENTRE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET SES ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LE MARCHÉ COMMUN DU SUD ET SES ÉTATS PARTIES, D'AUTRE PART, FAIT À MADRID LE 15 DÉCEMBRE 1995

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE INTERREGIONALE KADEROVEREENKOMST VOOR SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN HAAR LID-STATEN, ENERZIJD, EN DE MERCADO COMÚN DEL SUR EN ZIJN DEELNEMENDE STATEN, ANDERZIJD, GEDAAN TE MADRID OP 15 DECEMBER 1995

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote :

Aan de stemming hebben deelgenomen :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU TRAITÉ SUR LA CHARTE DE L'ÉNERGIE, AUX ANNEXES, AUX DÉCISIONS ET AU PROTOCOLE SUR L'EFFICACITÉ ÉNERGÉTIQUE ET LES ASPECTS ENVIRONNEMENTAUX CONNEXÉS, SIGNÉS À LISBONNE LE 17 DÉCEMBRE 1994

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET VERDRAG INZAKE HET ENERGIEHANDVEST, MET DE BIJLAGEN, MET DE BESLUITEN EN MET HET PROTOCOL BETREFFENDE ENERGIE-EFFICIËNTIE EN DAARMEE SAMENHANGENDE MILIEUASPECTEN, ONDERTEKEND TE LISSABON OP 17 DECEMBER 1994

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

52 votent oui.

52 stemmen ja.

6 s'abstiennent.

6 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne, MM. Jonckheer, Loones et Vandembroeke.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD-CADRE DE COMMERCE ET DE COOPÉRATION ENTRE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET SES ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA RÉPUBLIQUE DE CORÉE, D'AUTRE PART, ET À L'ANNEXE, SIGNÉS À LUXEMBOURG LE 28 OCTOBRE 1996

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE KADEROVEREENKOMST INZAKE HANDEL EN SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP EN HAAR LID-STATEN ENERZIJD, EN DE REPUBLIEK KOREA, ANDERZIJD, EN MET DE BIJLAGEN, ONDERTEKEND TE LUXEMBURG OP 28 OKTOBER 1996

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote :

Aan de stemming hebben deelgenomen :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET VERDRAG TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN BETREFFENDE DE AANLEG VAN EEN SPOORVERBINDING VOOR HOGESNELHEIDSTREINEN TUSSEN ROTTERDAM EN ANTWERPEN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 21 DECEMBER 1996

Stemming

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU TRAITÉ ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LE ROYAUME DES PAYS-BAS CONCERNANT LA CONSTRUCTION D'UNE LIAISON FERROVIAIRE POUR TRAINS À GRANDE VITESSE ENTRE ROTTERDAM ET ANVERS, SIGNÉ À BRUXELLES, LE 21 DÉCEMBRE 1996

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

Het woord is aan de heer Verreycken voor een stemverklaring.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, Vlaanderen heeft geen nood aan een miljardenproject ten bate van enkelen op de rug van allen. De Belgische miljarden die in dit project worden gepompt voor een traject langs de E19 betekenen een toegeving aan Nederlandse eisen zonder dat hiervoor een compensatie wordt geboden. De Nederlandse boycot inzake het traject van de IJzeren Rijn nabij Roermond spreekt immers boekdelen. Ik zie dan ook niet in waarom ik een project met een hoogst twijfelachtige rendabiliteit zou steunen, terwijl Nederland een bewezen rendabel project zoals het goedertransport langs de IJzeren Rijn kan boycotten zonder enig wederwoord vanwege dit land.

Als signaal naar de Nederlanders zullen we dit ontwerp afwijzen.

De voorzitter. — De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

55 leden zijn aanwezig.

55 membres sont présents.

45 stemmen ja.

45 votent oui.

10 stemmen neen.

10 votent non.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bourgeois, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens,

Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Weys et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Boutmans, Buelens, Ceder, Daras, Mme Dardenne, MM. Jonckheer, Loones, Raes, Vandenberghe et Verreycken.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET VIERDE PROTOCOL BIJ DE ALGEMENE OVEREENKOMST INZAKE DE HANDEL IN DIENSTEN, ONDERTEKEND TE GENÈVE OP 15 APRIL 1997

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET TWEDE PROTOCOL BIJ DE ALGEMENE OVEREENKOMST INZAKE DE HANDEL IN DIENSTEN, GEDAAN TE GENÈVE OP 6 OKTOBER 1995

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET DERDE PROTOCOL BIJ DE ALGEMENE OVEREENKOMST INZAKE DE HANDEL IN DIENSTEN, GEDAAN TE GENÈVE OP 6 OKTOBER 1995

Stemming

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU QUATRIÈME PROTOCOLE ANNEXÉ À L'ACCORD GÉNÉRAL SUR LE COMMERCE DES SERVICES, SIGNÉ À GENÈVE LE 15 AVRIL 1997

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU DEUXIÈME PROTOCOLE ANNEXÉ À L'ACCORD GÉNÉRAL SUR LE COMMERCE DES SERVICES, FAIT À GENÈVE LE 6 OCTOBRE 1995

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AU TROISIÈME PROTOCOLE ANNEXÉ À L'ACCORD GÉNÉRAL SUR LE COMMERCE DES SERVICES, FAIT À GENÈVE LE 6 OCTOBRE 1995

Vote

De voorzitter. — Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over het geheel van deze wetsontwerpen.

Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projets de loi. (*Assentiment.*)

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

56 leden zijn aanwezig.

56 membres sont présents.

48 stemmen ja.

48 votent oui.

4 stemmen neen.

4 votent non.

4 onthouden zich.

4 s'abstiennent.

Derhalve zijn de wetsontwerpen aangenomen.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Ze zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ils seront transmis à la Chambre des représentants.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Bourgeois, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Weys et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne et M. Jonckheer.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Buelens, Ceder, Raes et Verreycken.

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET HET AKKOORD TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE CONFERENTIE VAN HET ENERGIEHANDVEST, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 26 OKTOBER 1995

Stemming

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À L'ACCORD ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LA CONFÉRENCE DE LA CHARTE DE L'ÉNERGIE, SIGNÉ À BRUXELLES LE 26 OCTOBRE 1995

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

55 leden zijn aanwezig.

55 membres sont présents.

49 stemmen ja.

49 votent oui.

6 onthouden zich.

6 s'abstiennent.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Bourgeois, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazette, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux,

Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne, MM. Jonckheer, Loones et Vandembroeke.

WETSONTWERP TOT INTEGRATIE VAN DE DIENST ENQUÊTES VAN HET HOOG COMITÉ VAN TOEZICHT IN DE GERECHTELIJKE POLITIE BIJ DE PARKETTEN (ÉVOCATION)

Stemming

PROJET DE LOI D'INTÉGRATION DU SERVICE D'ENQUÊTES DU COMITÉ SUPÉRIEUR DE CONTRÔLE À LA POLICE JUDICIAIRE PRÈS LES PARQUETS (ÉVOCATION)

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

56 leden zijn aanwezig.

56 membres sont présents.

34 stemmen ja.

34 votent oui.

21 stemmen neen.

21 votent non.

1 onthoudt zich.

1 s'abstient.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Aangezien we dit ontwerp ongewijzigd hebben aangenomen wordt de Senaat geacht beslist te hebben dit wetsontwerp niet te amenderen. Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden met het oog op koninklijke bekrachtiging.

Étant donné que le Sénat a adopté ce projet sans modification, il est censé avoir décidé de ne pas l'amender. Le projet sera transmis à la Chambre des représentants en vue de la sanction royale.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bourgeois, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, M. Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

MM. Boutmans, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, M. Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazette, Jonckheer, Mme Leduc, M. Loones, Mme Mayence-Goossens, MM. Raes, Vandembroeke, Vautmans et Verreycken.

Onthouden heeft zich :

S'est abstenu :

M. Coveliers.

WETSONTWERP TOT INSTELLING VAN DE COMMISSIES VOOR DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING

Stemming

PROJET DE LOI INSTITUANT LES COMMISSIONS DE LIBÉRATION CONDITIONNELLE

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

56 leden zijn aanwezig.

56 membres sont présents.

38 stemmen ja.

38 votent oui.

8 stemmen neen.

8 votent non.

10 onthouden zich.

10 s'abstiennent.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Il sera soumis à la sanction royale.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Bourgeois, Boutmans, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

MM. Buelens, Ceder, Coene, Devolder, Mme Leduc, MM. Raes, Vautmans et Verreycken.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, De Decker, Desmedt, Destexhe, Hatry, Hazette, Loones, Mme Mayence-Goossens et M. Vandembroeke.

WETSONTWERP BETREFFENDE DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING EN TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 9 APRIL 1930 TOT BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ TEGEN DE ABNORMALEN EN DE GEWOONTENISDADIGERS VERVANGEN DOOR DE WET VAN 1 JULI 1964 (EVOCATIE)

Stemming

PROJET DE LOI RELATIF À LA LIBÉRATION CONDITIONNELLE ET MODIFIANT LA LOI DU 9 AVRIL 1930 DE DÉFENSE SOCIALE À L'ÉGARD DES ANORMAUX ET DES DÉLINQUANTS D'HABITUDE, REMPLACÉE PAR LA LOI DU 1er JUILLET 1964 (ÉVOCATION)

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

56 leden zijn aanwezig.

56 membres sont présents.

38 stemmen ja.

38 votent oui.

15 stemmen neen.

15 votent non.

3 onthouden zich.

3 s'abstiennent.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Aangezien we dit ontwerp ongewijzigd hebben aangenomen, wordt de Senaat geacht beslist te hebben dit wetsontwerp niet te amenderen. Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden met het oog op koninklijke bekrachtiging.

Étant donné que le Sénat a adopté ce projet sans modification, il est censé avoir décidé de ne pas l'amender. Le projet sera transmis à la Chambre des représentants en vue de la sanction royale.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Bourgeois, Boutmans, Busquin, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Hatry, Hazzette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens, MM. Raes, Vautmans et Verreycken.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Coveliers, Loones et Vandembroeke.

WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE ARTIKEL 512 EN 522 VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK EN TOT OPHEFFING VAN ARTIKEL 520 VAN HET ZELFDE WETBOEK

Stemming

PROJET DE LOI MODIFIANT LES ARTICLES 519 ET 522 DU CODE JUDICIAIRE ET ABROGEANT L'ARTICLE 520 DU MÊME CODE

Vote

De voorzitter. — We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

56 leden zijn aanwezig.

56 membres sont présents.

Allen stemmen ja.

Tous votent oui.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Aan de stemming hebben deelgenomen:

Ont pris part au vote:

MM. Bourgeois, Boutmans, Buelens, Busquin, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hatry, Hazzette, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeck, Mme Van der Wildt, MM. Vautmans, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. MAHOUX AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES PROJETS DE RÉORGANISATION DES AUDITORATS DU TRAVAIL ET DES TRIBUNAUX DU TRAVAIL»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. DE DECKER AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE SYSTÈME DES JURISTES CONTRACTUELS' À DISPOSITION DES TRIBUNAUX DE PREMIÈRE INSTANCE»

Ajournement

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER MAHOUX AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE PLANNEN OM DE ARBEIDSAUDITORATEN EN DE ARBEIDSRECHTBANKEN TE REORGANISEREN»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER DE DECKER AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE CONTRACTUELE JURISTEN' BIJ DE RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG»

Verdaging

M. le président. — Mesdames, messieurs, le ministre de la Justice étant retenu à la Chambre, ces demandes d'explications sont reportées à une date ultérieure.

Daar de minister van Justitie weerhouden is in de Kamer van volksvertegenwoordigers, worden deze vragen om uitleg uitgesteld tot een latere datum.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De voorzitter. — Dames en heren, ik neem aan dat u bereid bent het aan uw voorzitter over te laten de agenda van de eerstkomende vergadering vast te leggen.

Je présume que le Sénat laissera à son président le soin de fixer l'ordre du jour de la prochaine séance. (*Assentiment.*)

PROPOSITIONS

Prise en considération

Communication de M. le président

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de voorzitter

M. le président. — Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Ces propositions sont donc prises en considération et envoyées aux commissions indiquées.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau. (*Instemming.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verzonden.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verzonden, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 19.20 uur.*)

(*La séance est levée à 19 h 20.*)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen:

A. Wetsvoorstel

Artikel 81

Wetsvoorstel betreffende het toegelaten debetbedrag en de toegelaten debetrente op bankrekeningen (van de heer Poty c.s.).

— Verzending naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

B. Voorstellen van resolutie

1° Voorstel van resolutie omtrent de meldingsplicht van de fiscale administratie bij de procedure studietoelage voor leerlingen secundair onderwijs (van de heer Vandebroeke c.s.).

— Verzending naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

2° Voorstel van resolutie omtrent het doorstorten van verwijlinteressen en boetes naar de gewesten (van de heer Vandebroeke c.s.).

— Verzending naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Liste des propositions prises en considération:

A. Proposition de loi

Article 81

Proposition de loi réglementant le découvert bancaire quant au montant et aux taux d'intérêts réclamés (de M. Poty et consorts).

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

B. Propositions de résolution

1° Proposition de résolution relative à l'obligation de l'administration fiscale de fournir les informations fiscales requises dans le cadre de la procédure d'octroi d'une allocation d'études en faveur des étudiants de l'enseignement secondaire (de M. Vandebroeke et consorts).

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

2° Proposition de résolution relative au versement des intérêts moratoires et des amendes aux régions (de M. Vandebroeke et consorts).

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.